Az Európai Unió
Hivatalos Lapja

C 334

Magyar nyelvű kiadás

Tájékoztatások és közlemények

65. évfolyam
2022. szeptember 1.

Tartalom

I *Állásfoglalások, ajánlások és vélemények*

AJÁNLÁSOK

Tanács

2022/C 334/01 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Belgium 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Belgium 2022. évi stabilitási programját 1

2022/C 334/02 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Bulgária 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Bulgária 2022. évi konvergenciaprogramját 11

2022/C 334/03 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Csehország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Csehország 2022. évi konvergenciaprogramját 19

2022/C 334/04 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Dánia 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Dánia 2022. évi konvergenciaprogramját 27

2022/C 334/05 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Németország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Németország 2022. évi stabilitási programját 35

2022/C 334/06 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Észtország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Észtország 2022. évi stabilitási programját 44

HU

2022/C 334/07 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Írország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Írország 2022. évi stabilitási programját 52

2022/C 334/08 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Görögország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Görögország 2022. évi stabilitási programját 60

2022/C 334/09 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Spanyolország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Spanyolország 2022. évi stabilitási programját 70

2022/C 334/10 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Franciaország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról 79

2022/C 334/11 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Horvátország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Horvátország 2022. évi konvergenciaprogramját 88

2022/C 334/12 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Olaszország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Olaszország 2022. évi stabilitási programját 96

2022/C 334/13 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Ciprus 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Ciprus 2022. évi stabilitási programját 104

2022/C 334/14 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Lettország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Lettország 2022. évi stabilitási programját 112

2022/C 334/15 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Litvánia 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Litvánia 2022. évi stabilitási programját 120

2022/C 334/16 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Luxemburg 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Luxemburg 2022. évi stabilitási programját 128

2022/C 334/17 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Magyarország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Magyarország 2022. évi konvergenciaprogramját 136

2022/C 334/18 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Málta 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Málta 2022. évi stabilitási programját 146

2022/C 334/19 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Hollandia gazdaságpolitikájáról, amelyben véleményezi Hollandia 2022. évi stabilitási programját 154

2022/C 334/20 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Ausztria 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Ausztria 2022. évi stabilitási programját 162

2022/C 334/21 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Lengyelország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Lengyelország 2022. évi konvergenciaprogramját 171

2022/C 334/22 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Portugália 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Portugália 2022. évi stabilitási programját 181

2022/C 334/23 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Románia 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Románia 2022. évi konvergenciaprogramját 190

2022/C 334/24 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Szlovénia 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Szlovénia 2022. évi stabilitási programját 197

2022/C 334/25 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Szlovákia 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Szlovákia 2022. évi stabilitási programját 205

2022/C 334/26 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Finnország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Finnország 2022. évi stabilitási programját 213

2022/C 334/27 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Svédország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Svédország 2022. évi konvergenciaprogramját 221

I

(Állásfoglalások, ajánlások és vélemények)

AJÁNLÁSOK

TANÁCS

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2022. július 12.)

Belgium 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Belgium 2022. évi stabilitási programját

(2022/C 334/01)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre [1] és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet [2] 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

[1] HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

[2] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

(2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói szociális kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság az 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ([3]) alapján 2021. november 24-én elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Belgiumot nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2022. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is. A Tanács 2022. április 5-én elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ([4]) (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2022. évi ajánlás), 2022. március 14-én pedig elfogadta az együttes foglalkoztatási jelentést.

(3) A világjárványból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az inváziónak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal ([5]) – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet ([6]), amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést.

(4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.

(5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokolttá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023 végéig történő meghosszabbítását.

([3]) Az Európai Parlament és a Tanács 1176/2011/EU rendelete (2011. november 16.) a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról (HL L 306., 2011.11.23., 25. o.).

([4]) A Tanács ajánlása (2022. április 5.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 153., 2022.4.7., 1. o.).

([5]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([6]) A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

(6) A Belgium 2021. évi stabilitási programjára vonatkozó tanácsi véleményt tartalmazó, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban ([7]) alkalmazott megközelítés alapján az összesített költségvetési irányvonal jelenleg az elsődleges kiadások (amelyekbe nem tartoznak bele a diszkrecionális bevételi intézkedések és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések, azonban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások igen) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban ([8]). Az összesített költségvetési irányvonalon túl – annak értékelése érdekében, hogy a nemzeti költségvetési politika prudens-e, és összetétele elősegíti-e a zöld és digitális átállással összhangban lévő fenntartható helyreállítást – figyelmet kell fordítani a (diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélkül számított) nemzeti finanszírozású ([9]) elsődleges folyó kiadások és a beruházások alakulására is.

(7) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban is juttassák érvényre az iránymutatást A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.

(8) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

(9) 2021. április 30-án Belgium az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikke (1) bekezdésének megfelelően benyújtotta a Bizottságnak nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta Belgium helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([10]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot fogadjon el, amely kimondja, hogy Belgium kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldköveket és célokat továbbra is teljesítettnek lehessen tekinteni.

(10) Belgium az 1466/97/EK rendelet 4. cikkében meghatározott határidőn belül, 2022. április 30-án benyújtotta 2022. évi nemzeti reformprogramját és 2022. évi stabilitási programját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2022. évi nemzeti reformprogram a Belgium által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről készített féléves jelentést is tükrözi.

([7]) A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Belgium 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 1. o.).

([8]) A költségvetési irányvonalra és annak összetételére vonatkozó, ebben az ajánlásban szereplő becslések a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének alapjául szolgáló feltételezésekre épülő bizottsági becslések. A Bizottság középtávú potenciális növekedésre vonatkozó becslései nem tartalmazzák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező, a potenciális növekedést adott esetben fokozó reformok kedvező hatását.

([9]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadásokon kívüli kiadások.

([10]) ST 10161/21 INIT; ST 10161/21 ADD 1.

(11) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette a Belgiumra vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Belgium által elért eredményeket, és a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla alapján számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Belgium általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő – többek között az Ukrajna elleni orosz invázióból eredő – kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá a Belgium által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(12) A Bizottság 2022. május 23-án a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentést adott ki. E jelentés megvizsgálta Belgium költségvetési helyzetét, mivel a költségvetési hiány 2021-ben meghaladta a Szerződésben a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaértéket, az államadósság pedig meghaladta a Szerződésben a GDP 60 %-ában meghatározott referenciaértéket, és az ország nem felelt meg az adósságcsökkentési referenciaértéknek. A jelentés megállapította, hogy sem a hiányra, sem az adósságra vonatkozó kritérium nem teljesült. A 2022. március 2-i közleménnyel összhangban a Bizottság az összes releváns tényező értékelése során úgy ítélte meg, hogy az adósságcsökkentési referenciaértéknek való megfelelés túlságosan megterhelő, előreütemezett költségvetési kiigazítással járna, amely veszélyeztetheti a növekedést. Következésképpen a Bizottság szerint a jelenlegi kivételes gazdasági körülmények között nem várható el az adósságcsökkentési referenciaértéknek való megfelelés. A Bizottság – bejelentésének megfelelően – nem javasolta új túlzotthiány-eljárás megindítását 2022 tavaszán, és felül fogja vizsgálni, hogy szükséges-e ilyen eljárások megindítását kezdeményeznie 2022 őszén.

(13) A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában ([11]) azt ajánlotta Belgiumnak, hogy az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban 2020 és 2021 folyamán hozzon meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és a későbbi helyreállítás támogatása érdekében. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Belgium – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, egyúttal fokozza a beruházásokat. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Belgium államháztartási hiánya GDP-arányosan a 2020. évi 9,0 %-ról 2021-ben 5,5 %-ra csökkent. Belgium költségvetés-politikai válasza 2021-ben támogatta a gazdasági helyreállítást, míg az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadások GDP-arányosan a 2020. évi 4,4 %-ról 2021-ben 2,9 %-ra csökkentek. A Belgium által 2021-ben hozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással. A kormány által 2020-ban és 2021-ben elfogadott diszkrecionális költségvetési intézkedések többnyire ideiglenesek voltak, illetve azokat más intézkedések ellensúlyozták. Ugyanakkor a kormány által a 2020 és 2021 közötti időszakban elfogadott egyes diszkrecionális intézkedések nem voltak ideiglenesek, és azokat nem kísérték ellensúlyozó intézkedések; e diszkrecionális intézkedések főként a minimálnyugdíjak és az egészségügyi ágazat béreinek tartós emeléséből álltak. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint az államadósság GDP-arányosan a 2020. évi 112,8 %-ról 2021-ben 108,2 %-ra csökkent.

(14) A 2022. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv optimista. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2022-ben 3,0 %-kal, 2023-ban pedig 1,9 %-kal nő. Ehhez képest a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 2022-re 2,0 %-os, 2023-ra pedig 1,6 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, ami nagyrészt azzal magyarázható, hogy a 2022. évi stabilitási program alapjául szolgáló makrogazdasági előrejelzések zárónapja megelőzte az Oroszország által Ukrajna ellen indított háború kezdetét. A 2022. évi stabilitási program szerint a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2022-ben a GDP 5,2 %-ára, 2023-ban pedig 3,6 %-ára csökken. A 2022. évi csökkenés főként a gazdasági aktivitás erőteljes növekedését és a legtöbb szükséghelyzeti intézkedés megszüntetését tükrözi. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2022-ben várhatóan (igen kis mértékben) 108,0 %-ra mérséklődik, majd 2023-ban 108,8 %-ra nő. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 5,0 %-ának, és 2023-ra 4,4 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. 2022-ben ez összhangban van a 2022. évi stabilitási programban előre jelzett hiánnyal, annak ellenére, hogy a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében szereplő makrogazdasági forgatókönyv kedvezőtlenebb, mivel a 2022. évi stabilitási programban szereplő költségvetési előrejelzések figyelembe veszik azt a technikai korrekciót, amely tükrözi az Oroszország által Ukrajna ellen indított háború kizárólag 2022. évi következményeinek költségvetési hatását. 2023-ra a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése magasabb államháztartási hiányt vetít előre, főként a kedvezőtlenebb makrogazdasági forgatókönyv és a 2022. évi program későbbi évei vonatkozásában még meg nem határozott intézkedések miatt. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a GDP-arányos államadósság 2022-ben nagyjából hasonló, 107,5 %-os lesz, ugyanakkor 2023-ra alacsonyabb, 107,6 %-os mértéket vetít előre, ami azt tükrözi, hogy a 2022. évi stabilitási program a GDP-deflátor kisebb mértékű növekedésével számol. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése 1,4 %-ra tehető. Ez a becslés azonban nem tartalmazza a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező reformok hatását, amelyek élénkíthetik Belgium potenciális növekedését.

([11]) A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Belgium 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Belgium 2020. évi stabilitási programját (HL C 282., 2020.8.26., 1. o.).

(15) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedéseket, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések kiadásai az előrejelzések szerint a 2021. évi 2,9 %-ról 2022-ben a GDP 0,4 %-ára csökkennek. A 2022. évi költségvetési hiányt befolyásolják az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása érdekében hozott intézkedések, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,5 %-át, 2023-ban pedig 0 %-át fogják kitenni ([12]). Ezek az intézkedések főként a háztartásoknak nyújtott egyösszegű transzferekből és az energiafogyasztást terhelő közvetett adók csökkentéséből állnak. Ezeket az intézkedéseket ideiglenesként jelentették be, és 2022-re vonatkoznak. Amennyiben azonban az említett energiaárak 2023-ban magasak maradnak, ezen intézkedések némelyike továbbra is hatályban maradhat. Az intézkedések némelyike nem célzott, különösen a háztartások energiafogyasztásához nyújtott általános támogatás, valamint a gázra és a villamos energiára vonatkozó héakulcsoknak és a benzin jövedéki adójának a csökkentése. A költségvetési hiányt emellett befolyásolják a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint mind 2022-ben, mind pedig 2023-ban a GDP 0,1 %-át fogják kitenni ([13]), valamint a védelmi kiadások megnövekedett költségei (2022-ben a GDP 0,1 %-a).

(16) A 2021. június 18-i ajánlásában a Tanács azt az ajánlást fogalmazta meg Belgium számára, hogy 2022-ben fordítsa a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt a helyreállítást támogató további beruházások finanszírozására, egyúttal folytasson prudens költségvetési politikát. Továbbá tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy Belgium – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, ugyanakkor a növekedési potenciál élénkítése céljából fokozza a beruházásokat.

(17) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint és a Belgium 2022. évi stabilitási programjában foglalt információk alapján 2022-ben támogató, a GDP – 2,4 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal valószínűsíthető ([14]). A Tanács ajánlásának megfelelően Belgium továbbra is támogatni kívánja a helyreállítást, amihez a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből addicionális beruházásokat tervez finanszírozni. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2021-hez képest GDP-arányosan 0,2 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-ban semleges hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([15]). Belgium tehát a Tanács ajánlásával összhangban fenn kívánja tartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2022-es növekedése az előrejelzések szerint 2,1 százalékpontos expanzív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hatás magában foglalja a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak kezelésére irányuló intézkedések addicionális hatását (a GDP 0,5 %-a), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,1 %-a). Emellett az államháztartási kiadásoknak a közszférabeli bérek és a szociális juttatások automatikus indexálásából, valamint kisebb mértékben az áruk és szolgáltatások magasabb kormányzati fogyasztásából eredő növekedése az előrejelzések szerint szintén hozzájárul a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges folyó kiadások expanzív hatásához. A Bizottság előrejelzése szerint ezeket az intézkedéseket és a magasabb kiadások mozgatórugóit nem ellensúlyozzák teljes mértékben más intézkedések.

(18) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében – változatlan szakpolitikát feltételezve – 2023-ban a GDP 0,0 %-ának megfelelő költségvetési irányvonalra számít ([16]). Belgium az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat 2023-ban továbbra is a helyreállítást támogató addicionális beruházások finanszírozására használja fel. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2022-hez képest stabil marad. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2023-ban 0,1 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([17]). Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint nagyjából semleges, 0,1 százalékpontos hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a megnövekedett energiaárakat kezelő intézkedések fokozatos megszüntetésének hatását (a GDP 0,5 %-a).

([12]) Az adatok a 2021 ősze óta hozott intézkedések éves költségvetési költségeinek szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

([13]) A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzbeli juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

([14]) A mutató negatív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére utal, ami expanzív költségvetési politikát jelez.

([15]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak.

([16]) A mutató negatív (pozitív) előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére (hiányára) utal, ami expanzív (restriktív) költségvetési politikát jelez.

([17]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint semleges hatást gyakorolnak.

(19) A 2022. évi stabilitási program a költségvetési hiány fokozatos csökkenését vetíti előre: 2024-ben a GDP 3,4 %-ára, 2025-ben pedig 2,7 %-ára. A költségvetési hiány tehát a tervek szerint 2025-ben a GDP 3 %-a alá csökken. Ezek az előrejelzések az Ukrajna elleni orosz inváziót megelőzően kidolgozott makrogazdasági forgatókönyvön alapulnak, és a 2022. évi stabilitási program későbbi éveiben még meg nem határozott intézkedéseket, különösen 2023 és 2025 között a GDP 0,8 %-át kitevő úgynevezett „rugalmas költségvetési erőfeszítést" feltételeznek. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2025-ig várhatóan nőni fog: 2024-ben 109,7 %-ra, majd 2025-ben 110,1 %-ra. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon magasnak tűnnek.

(20) Változatlan politika mellett a népesség gyors elöregedése várhatóan tovább fogja súlyosbítani az idős korral összefüggő kiadások államháztartásra gyakorolt hatását. Az idősödésről szóló 2021. évi bizottsági jelentés ([18]) előrejelzése szerint 2040-re GDP-arányosan 3,6 százalékponttal, 2070-re pedig 5,4 százalékponttal nőnek az elöregedéssel kapcsolatos kiadások, főként a nyugdíjkiadások és a tartós ápolás-gondozásra fordított kiadások miatt. Helyreállítási és rezilienciaépítési tervében Belgium kötelezettséget vállalt a nyugdíjreform végrehajtására, többek között a rendszer pénzügyi és társadalmi fenntarthatóságának javítása, valamint a különböző nyugdíjrendszerek közötti konvergencia előmozdítása érdekében. Ami a tartós ápolás-gondozást illeti, Belgium kiadásai már 2019-ben is a legmagasabbak közé tartoztak az Unióban; e kiadások 2030-ra várhatóan további 14 %-kal, 2070-re pedig GDP-arányosan 2,2 százalékponttal emelkednek. A bentlakásos gondozásban részesülő személyek egynegyedét érintő, szükségtelen vagy túl korai intézményesítés elkerülése és késleltetése érdekében – különösen a különböző gondozási megoldások költséghatékony alkalmazásának javítására irányuló – reformok kezdődtek ([19]), bár jelentős regionális különbségek figyelhetők meg. A Covid19-válság megakasztotta a tervezett költségmegtakarítási intézkedések végrehajtását. Ez arra enged következtetni, hogy lehet még mozgástér a túlzott intézményesítettség további csökkentésére, ugyanakkor meg kell erősíteni a minőségi otthoni ápolási-gondozási szolgáltatások igénybevételét, és meg kell szüntetni azokat a pénzügyi akadályokat, amelyek korlátozzák a legkiszolgáltatottabb csoportok hozzáférését e szolgáltatásokhoz. A reformok gyors és ambiciózus végrehajtása segítené a fenntarthatósággal kapcsolatos aggályok megválaszolását.

(21) A belga adórendszert a munka magas adóterhe, viszonylag magas adókulcsok és szűk adósávok jellemzik. Ez korlátozza az adórendszer valódi progresszivitását, és tovább gyengíti a munkaerőpiaci részvételt. Míg a 2016. évi adóreform csökkentette a munka adóterhét a legalacsonyabb keresetűek esetében, az adóék az átlagbért kereső munkavállalók esetében továbbra is a legmagasabb az Unióban. A munkát terhelő magas adók visszavethetik az egész életen át tartó tanulásban való részvételt is. Emellett a munkanélküli ellátási rendszer egyes jellemzői alááshatják az álláskeresők munkavállalási ösztönzőit, és csökkenthetik az aktivizálási politikák hatékonyságát. A szociális támogatás összetettsége, valamint a munkából származó jövedelem és a szociális ellátások ötvözésének korlátozott lehetőségei szintén a munkavállalás ellen ható tényezőként hathatnak, különösen az alacsony kereseti potenciállal rendelkezők esetében. Ezen túlmenően, részben a magas adókulcsok ellensúlyozása érdekében az adóalapokat számos mentesség, levonás és kedvezményes adómérték erodálja, rontva a hatékonyságot, és torzulásokat előidézve. Az adórendszer egyes jellemzői hozzájárulnak a beruházási döntések torzulásához, és bizonyos eszközökbe történő túlzott mértékű beruházáshoz vezetnek. Például az ingatlanbérleti díjakat aluladóztatják, a másodlagos lakóhelyek tekintetében nyújtott lakáshitelek kamatai pedig levonhatók az adóból. Emellett a megtakarításokra irányuló adókedvezmények, valamint a hosszú távú megtakarításokra és nyugdíjrendszerekre vonatkozó adószabályok merev kialakítása akadályozza a jobb tőkeallokációt. Az értékpapírszámlákra vonatkozó, a 2021. február 17-i törvénnyel bevezetett adó szintén visszaveti a pénzügyi eszközökbe való befektetést. Emellett a fosszilis tüzelőanyagok támogatásának csökkentésével és az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságba történő beruházások ösztönzésével további lehetőségek állnak rendelkezésre a környezetvédelmi adók fejlesztése terén. Például a fűtésre használt fosszilis tüzelőanyagokra (pl. gázolaj és földgáz) kivetett, a villamos energiához képest alacsony jövedéki adók felülvizsgálata ösztönözné a csekély szén-dioxid-kibocsátású fűtési megoldásokba való beruházásokat. A forgalmi torlódások kezelésére olyan szakpolitikai lehetőségeket is fel lehetne használni, mint például a magángépjárművekre vonatkozó útdíj bevezetése (hasonlóan, mint a tehergépjárművek esetében) megfelelő szintű tömegközlekedési szolgáltatás biztosítása mellett (a forgalmi dugókban töltött órák átlagos éves száma a legmagasabbak között van az Unióban). Ez hozzájárulhat a nem a kibocsátáskereskedelmi rendszer hatálya alá tartozó üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentéséhez is. A munkát terhelő adóktól való elmozdulásnak és az adóalap kiszélesítésének az ötvözése méltányosabbá teheti az adórendszert, fellendítheti a foglalkoztatást és előmozdíthatja a szociális és környezetvédelmi célkitűzések elérését.

([18]) Európai Bizottság (2021): The 2021 Ageing Report: Economic and budgetary projections for the EU 28 Member States (2019–2070) (Az idősödésről szóló 2021. évi jelentés: az EU tagállamaira vonatkozó gazdasági és költségvetési előrejelzések) (2019–2070), Institutional Paper 148. sz.

([19]) Devos C, Cordon A, Lefèvre M, Obyn C, Renard F, Bouckaert N, Gerkens S, Maertens de Noordhout C, Devleesschauwer B, Haelterman M, Léonard C, Meeus P (2019), Performance du système de santé belge – Rapport 2019 – Synthèse. Health Services Research (HSR). Bruxelles: Centre Fédéral d'Expertise des Soins de Santé (KCE). KCE Reports 313B. D/2019/10.273/33.

(22) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza, valamint egy ehhez kapcsolódó, 2026. augusztus 31-ig teljesítendő indikatív végrehajtási ütemtervet is. Ezek kezelik a Tanács által az európai szemeszter keretében 2019-ben és 2020-ban Belgiumnak címzett országspecifikus ajánlásokban felvázolt gazdasági és társadalmi kihívások összességét vagy jelentős részét, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv elfogadásának időpontjáig kiadott országspecifikus ajánlásokat. Belgium helyreállítási és rezilienciaépítési terve várhatóan hozzá fog járulni a releváns országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások jelentős részének kezeléséhez. A közkiadások minőségének és hatékonyságának javítása érdekében Belgium helyreállítási és rezilienciaépítési terve magában foglalja a kiadások felülvizsgálatának szisztematikus integrálását valamennyi kormányzati szint költségvetés-tervezési ciklusába. Figyelembe véve a növekvő állami nyugdíjkiadásokat, a terv magában foglal egy nyugdíjreformot, amelynek célja többek között a nyugdíjrendszer pénzügyi és társadalmi fenntarthatóságának javítása. Belgium helyreállítási és rezilienciaépítési terve több olyan intézkedést is tartalmaz, amelyek célja a munkaerőpiaci kihívások kezelése, valamint a kiszolgáltatott csoportok, például a migráns háttérrel rendelkezők, a nők, a fiatalok, a fogyatékossággal élő személyek és a digitális kirekesztés kockázatának kitett személyek társadalmi és munkaerőpiaci integrációjának megerősítése. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv értelmében Belgium biztosítja az 5G kiépítését. Belgium helyreállítási és rezilienciaépítési terve tartalmazza a vállalati gépjárművekre kivetett adó reformját is, amelynek célja a vállalati gépjárműflották teljeskörű villamosítása.

(23) Belgium helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása várhatóan hozzájárul a zöld és digitális átállás terén való további előrelépéshez. A Belgium éghajlat-politikai célkitűzéseit támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 49,6 %-át, míg a digitális célkitűzéseket támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 26,6 %-át teszik ki. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljeskörű végrehajtása – a vonatkozó mérföldkövekkel és célokkal összhangban – segíteni fogja Belgiumot abban, hogy rezilienciájának erősítése mellett gyorsan kilábaljon a Covid19-válság következményeiből. A szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus bevonása továbbra is fontos a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, továbbá a helyreállítási és rezilienciaépítési terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából, az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(24) Belgium még nem nyújtotta be az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([20]) előírt partnerségi megállapodást és az ugyanezen rendeletben előírt, a kohéziós politikákra vonatkozó egyéb programozási dokumentumait. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Belgiumnak a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe kell vennie a vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz kohéziós politikai programjainak sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ.

(25) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon felül Belgium számos további kihívással szembesül munkaerőpiaca és oktatási rendszere kapcsán. A betöltetlen álláshelyek rekordszintű belgiumi aránya azt mutatja, hogy a munkáltatók egyre nehezebben tudnak megfelelő készségekkel rendelkező munkavállalókat alkalmazni. A munkaerőhiány valamennyi készségszintet érinti, és számos ágazatban tartósan fennáll, ideértve az információs és kommunikációs technológiákat, az oktatást, az ápolási-gondozási ágazatot és az építőipart. Különösen kevés a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika (STEM) területén végzettek száma, mind a szakképzési programokban felső középfokú végzettséget szerzők, mind pedig a felsőfokú végzettséggel rendelkezők körében. A készségkereslet és -kínálat közötti eltérések a felnőttoktatásban való alacsony részvétellel is magyarázhatók, különösen az alacsony képzettségűek esetében, akik számára a továbbképzés jobb foglalkoztatási lehetőségeket kínálhat. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv szerint egyéni tanulási számlákat és egyéni tanulási jogokat dolgoznak ki a munkavállalók számára. A képzési célú aktív munkaerőpiaci politikákra fordított kiadások aránya azonban korlátozott, és az álláskeresőknek csak kis – jóllehet növekedést mutató – hányada vesz részt hiányszakmákhoz kapcsolódó képzésekben. A munkaerőhiány és a készségkereslet és -kínálat közötti eltérések problémájának kezelése kulcsfontosságú eszköz a digitális transzformáció elősegítéséhez és a zöld átállás lehetővé tételéhez, valamint a foglalkoztatásra és a készségekre vonatkozó, 2030-as kiemelt uniós célok eléréséhez.

([20]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

(26) Ami a munkaerőhiányt és a készségkereslet és -kínálat közötti eltéréseket illeti, különösen az oktatási rendszer teljesítményével és inkluzivitásával kapcsolatban merülnek fel aggályok, többek között az oktatásra fordított magas közkiadások fényében ([21]). Az oktatási eredmények közötti szakadék, amely az egyik legnagyobb az Unióban, szorosan összefügg a diákok társadalmi-gazdasági és migráns hátterével, és egyenlőtlenségekhez vezet az oktatásban. A fogyatékossággal élő fiatal felnőttek több mint egyharmada nem fejezi be a középfokú tanulmányait. Emellett 2019-ben a diákoknak csupán 6,2 %-a vett részt munkaalapú tanulásban Belgiumban, ami jóval elmarad az uniós átlagtól (29 %). A szakképzési rendszerek munkaerőpiaci relevanciájának növelése különösen indokolt a Belgiumi Francia Közösségben, mivel a 10 legnépszerűbb felső középfokú szakképzési lehetőség közül mindössze 3 készít fel olyan foglalkozások betöltésére, amelyek esetében munkaerőhiány tapasztalható. Összességében elmondható, hogy Belgiumban továbbra is aggodalomra ad okot a szakképzés mint kiválósági pálya vonzereje, amit az is tükröz, hogy a lakosság nagy része negatívan vélekedik a szakképzésről. A tanári szakma megerősítése hozzájárulna a tanárok megtartásához, és csökkentené a képzett tanárok növekvő hiányát. Ez különösen nagy kihívást jelent a hátrányos helyzetű iskolák számára, ami azzal a veszéllyel jár, hogy tovább nőnek az oktatási rendszer meglévő egyenlőtlenségei. A már meghozott intézkedéseken túlmenően a tanári szakma vonzereje javulna jobb alapképzés és folyamatos szakmai fejlődés biztosításával, valamint rugalmasabb és vonzóbb karrierlehetőségek kialakításával.

(27) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

(28) Belgium bruttó belföldi energiafogyasztásának mintegy 70 %-át fosszilis tüzelőanyagok behozatala fedezi. A 2020. évi adatok szerint az Oroszországból származó fosszilis tüzelőanyagok behozatalától való függőség 30 %-os a nyersolaj esetében (a teljes behozatalon belül), meghaladva az EU-27 átlagát (26 %), és viszonylag alacsonyabb a földgáz (7 %, szemben az Unió 44 %-ával) és a szén (39 % kontra 54 %) esetében ([22]). Az ország energiaszerkezetén belül a kőolaj (a bruttó belföldi felhasználás 39 %-a kontra 33 %-a) és a földgáz (30 % kontra 24 %) részaránya nagyobb az uniós átlagnál, a széné pedig kisebb (5 % kontra 11 %). Az atomenergia részaránya az energiaszerkezetben a bruttó belföldi fogyasztás 16 %-át teszi ki. 2020-ban a megújuló energia a végső energiafogyasztásnak csupán 13 %-át tette ki. Belgiumnak további jelentős lépéseket kell tennie a megújuló energiaforrások fejlesztésének felgyorsítása érdekében, hogy előrelépést érjen el a 2050-re teljesítendő klímasemlegességi célkitűzés felé, és csökkentse az importált fosszilis tüzelőanyagoktól való függőségét. A szárazföldi szélenergia-projektek fejlesztését és a villamosenergia-hálózat ehhez kapcsolódó bővítését azonban súlyosan hátráltatják az építési engedélyek kiadásánál tapasztalható jelentős késedelmek, amelyek mindenekelőtt a számos ismétlődő és hosszadalmas fellebbezési eljárásnak tudhatók be. Az összes (szövetségi, regionális, helyi) kormányzati szint közötti összhang biztosítása a belga megújulóenergia-célok elérésére irányuló célkitűzések és stratégia vonatkozásában egyértelműbb keretet biztosítana a beruházók számára, csökkentené a fellebbezések számát, felgyorsítaná a megújuló energiaforrások bevezetését és a kapcsolódó hálózat megerősítését. Ezen túlmenően az engedélyezést megkönnyítené a fellebbviteli szervek kapacitásának megerősítése, a fellebbezési eljárások hosszának és az egymást követő fellebbezések valószínűségének csökkentésére irányuló további intézkedések elfogadása, a repülőterek, radarok és katonai övezetek környékén fennálló korlátozások enyhítése, valamint (a szélerőművektől való) minimális távolságra vonatkozó követelmények aktualizálása. Az olyan területi tervezés bevezetése, amely figyelembe veszi a területek erőforrás-potenciálját és a települések nagyobb arányú részvételét a megújulóenergia-termelési projektekben, növelheti az elfogadást a helyi lakosok körében.

A tetőre szerelt szolárpanelekben rejlő lehetőségeket (mind a kis, mind a nagy méretű létesítmények esetében) jobban ki lehetne aknázni olyan keretfeltételek elfogadásával, amelyek kiszámíthatók és megfelelőek az energiaönellátás, az energiamegosztás és a keresletoldali válasz ösztönzésére. Annak figyelembevételéhez, hogy a villamosenergia-hálózatban megnövekedett az ingadozó jellegű energiaforrások aránya, a hálózatot meg kell erősíteni és intelligensebbé kell tenni. A földgázhoz kapcsolódó új infrastrukturális és hálózati beruházásoknak lehetőség szerint időtállónak kell lenniük olyan szempontból, hogy a fenntartható üzemanyagokra való későbbi átállításuk révén biztosítható legyen hosszú távú fenntarthatóságuk.

([21]) OECD – 2018. évi PISA-felmérés eredményei, 1. kötet.

([22]) Eurostat (2020), Az orosz import részesedése a földgáz, a nyersolaj és a feketeszén teljes importjából. Az EU-27 átlagát tekintve a teljes behozatal az EU-27-en kívülről származó behozatalon alapul. Belgium esetében a teljes behozatal magában foglalja az EU-n belüli kereskedelmet is. A nyersolaj nem foglalja magában a finomított olajtermékeket.

(29) Az energiahatékonyság további növelésére és az energiafogyasztás, a kibocsátások és a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség csökkentésére irányuló további eszközök közé tartoznak a hidrogén-értékláncba történő beruházások, az energetikai felújítások, valamint az épületek dekarbonizációja. Ez azt jelenti, hogy a támogatásokat az alacsony szén-dioxid-kibocsátású fűtési források felé irányítják át, és az új épületek esetében bevezetik az olajtüzelésű kazánok vagy gázkazánok létesítésére vonatkozó regionális tilalmakat, vagy felgyorsítják azok bevezetését. A más tüzelőanyagokra történő átállást elősegíti majd az energiafogyasztás csökkenése és az energiahatékonyság fokozott javítása (a mélyrehatóbb felújítások ösztönzésével), mely folyamatok a más tüzelőanyagokra történő átállással párhuzamosan zajlanak. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság növelésére vonatkozó törekvések további fokozására lesz szükség ahhoz, hogy Belgium megfeleljen az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag célkitűzéseinek. A közlekedés területén Belgiumban a kőolajfogyasztás nagy részét a személygépkocsi-használat magas aránya teszi ki. Az „aktív mobilitás” (például a kerékpározás, a megosztott mobilitás) és a tömegközlekedés használatának előmozdítása – többek között a tömegközlekedési szolgáltatások javítása révén – hozzájárulna a személygépkocsik használatának és a kapcsolódó kőolajfogyasztásnak a csökkentéséhez.

(30) Míg a klímasemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, Belgium a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait a leginkább érintett régiókban. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Belgium igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([23]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.

(31) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi stabilitási programot, és véleményét ([24]) az alábbi 1. ajánlás tükrözi.

(32) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta, hogy az euroövezeti tagállamok tegyenek intézkedéseket – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló 2022. évi ajánlásban meghatározott ajánlások végrehajtása érdekében. Belgium esetében ezt különösen az alábbi 1., 2. és 3. ajánlás tükrözi,

AJÁNLJA, hogy Belgium 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a tagállami finanszírozású elsődleges folyó kiadás növekedését a potenciális kibocsátás középtávú növekedése alatt tartja, figyelembe véve az energiaáremelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Álljon készen arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a RePowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. 2023 után folytasson olyan költségvetési politikát, amely fokozatos konszolidáció, beruházások és reformok segítségével biztosítja középtávon a prudens költségvetési pozíció elérését, a hiteles és fokozatos adósságcsökkentést, valamint a költségvetési fenntarthatóságot. Kezelje prioritásként a tartós ápolás-gondozás költségvetési fenntarthatóságát javító reformokat, többek között a különböző gondozási létesítmények költséghatékony használatának előmozdítása révén. Az adóterheknek a munkáról való elmozdítása, valamint az adó- és szociális ellátórendszer egyszerűsítése révén reformálja meg az adózási és ellátási rendszereket a munkavállalás ellen ható tényezők csökkentése érdekében. Csökkentse az adókiadásokat és tegye beruházássemlegesebbé az adórendszert.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását a 2021. július 13-i tanácsi végrehajtási határozatban foglalt mérföldkövekkel és célokkal összhangban. Nyújtsa be a 2021–2027-es időszakra vonatkozó kohéziós politikai programozási dokumentumokat a Bizottsággal folytatott tárgyalások lezárása, majd a programok végrehajtásának megkezdése céljából.

([23]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).

([24]) Az 1466/97/EK tanácsi rendelet 5. cikkének (2) bekezdése alapján.

3. Kezelje a munkaerőhiányt és a készségkereslet és -kínálat közötti eltéréseket, különösen az oktatási és képzési rendszer teljesítményének és inkluzivitásának javításával, a szakképzés minőségének és munkaerőpiaci relevanciájának javításával, valamint a tanárok számára rugalmasabb és vonzóbb karrierlehetőségek és képzés kialakításával.

4. Mérsékelje a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függést az alábbiak révén: az energiahatékonyság javítása és az épületekben a fosszilis tüzelőanyagok használatának csökkentése, a tömegközlekedés használatának és kínálatának, valamint az aktív mobilitásnak az előmozdítása, valamint a megújuló energiaforrások alkalmazásának és a kapcsolódó hálózati infrastruktúra kiépítésének felgyorsítása az engedélyezési eljárások további egyszerűsítése révén, többek között a fellebbezési eljárások hosszának csökkentésével és a napenergia-létesítményekbe történő beruházások fellendítését célzó keretfeltételek elfogadásával.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 12-én.

a Tanács részéről
az elnök
Z. STANJURA

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2022. július 12.)

Bulgária 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Bulgária 2022. évi konvergenciaprogramját

(2022/C 334/02)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre [1] és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet [2] 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói szociális kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság az 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet [3] alapján 2021. november 24-én elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Bulgáriát nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2022. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is. A Tanács az együttes foglalkoztatási jelentést 2022. március 14-én fogadta el.

[1] HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

[2] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

[3] Az Európai Parlament és a Tanács 1176/2011/EU rendelete (2011. november 16.) a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról (HL L 306., 2011.11.23., 25. o.).

(3) A világjárványból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az inváziónak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal ([4]) – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet ([5]), amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést. Az Ukrajnából menekülők fogadásával és integrációjával összefüggő szükségletek sürgős kezelése érdekében rendkívüli támogatás áll Bulgária rendelkezésre az Európában lévő menekültekre irányuló kohéziós fellépés (CARE) keretében, valamint a kohéziós célú és az európai területeknek nyújtott helyreállítási támogatás (REACT-EU) keretében biztosított kiegészítő előfinanszírozás révén.

(4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.

(5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokolttá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023 végéig történő meghosszabbítását.

(6) A Bulgária 2021. évi konvergenciaprogramjára vonatkozó tanácsi véleményt tartalmazó, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban ([6]) alkalmazott megközelítés alapján az összesített költségvetési irányvonal jelenleg az elsődleges kiadások (amelyekbe nem tartoznak bele a diszkrecionális bevételi intézkedések és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések, azonban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások igen) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban ([7]). Az összesített költségvetési irányvonalon túl – annak értékelése érdekében, hogy a nemzeti költségvetési politika prudens-e, és összetétele elősegíti-e a zöld és digitális átállással összhangban lévő fenntartható helyreállítást – figyelmet kell fordítani a (diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélkül számított) nemzeti finanszírozású ([8]) elsődleges folyó kiadások és a beruházások alakulására is.

([4]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([5]) A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

([6]) A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Bulgária 2021. évi konvergenciaprogramját (HL C 304., 2021.7.29., 6. o.).

([7]) A költségvetési irányvonalra és annak összetételére vonatkozó, ebben az ajánlásban szereplő becslések a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének alapjául szolgáló feltételezésekre épülő bizottsági becslések. A Bizottság középtávú potenciális növekedésre vonatkozó becslései nem tartalmazzák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező, a potenciális növekedést adott esetben fokozó reformok kedvező hatását.

([8]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadásokon kívüli kiadások.

(7) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban is juttassák érvényre az iránymutatást A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.

(8) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

(9) Bulgária 2021. október 15-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2022. május 4-én elfogadta a Bulgária helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([9]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot fogadjon el, amely kimondja, hogy Bulgária kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldköveket és célokat továbbra is teljesítettnek lehessen tekinteni.

(10) Bulgária az 1466/97/EK rendelet 8. cikkében meghatározott határidőn belül, 2022. április 29-én benyújtotta 2022. évi nemzeti reformprogramját és 2022. évi konvergenciaprogramját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor.

(11) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette a Bulgáriára vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Bulgária által elért eredményeket, és a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla alapján értékelte az ország helyreállítási és rezilienciaépítési tervét. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő – többek között az Ukrajna elleni orosz inváziból eredő – kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá a Bulgária által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(12) A Bizottság 2022. május 23-án a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentést adott ki. A jelentés megvizsgálta Bulgária költségvetési helyzetét, mivel a költségvetési hiány 2021-ben meghaladta a Szerződésben a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A Bizottság a 2022. március 2-i közleményével összhangban nem javasolta új túlzotthiány-eljárás megindítását 2022 tavaszán, és felül fogja vizsgálni, hogy szükséges-e ilyen eljárások megindítását kezdeményeznie 2022 őszén.

([9]) ST 8091/2022; ST 8091/2022 ADD 1.

(13) A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában ([10]) azt ajánlotta Bulgáriának, hogy az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban 2020 és 2021 folyamán hozzon meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és a későbbi helyreállítás támogatása érdekében. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Bulgária – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, egyúttal fokozza a beruházásokat. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Bulgária államháztartási hiánya GDP-arányosan a 2020. évi 4,0 %-ról 2021-ben 4,1 %-ra nőtt. Bulgária költségvetés-politikai válasza 2021-ben támogatta a gazdasági helyreállítást, míg az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadások GDP-arányosan a 2020. évi 2,9 %-ról 2021-ben 4,3 %-ra nőttek. A Bulgária által 2021-ben hozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással. A kormány által 2020-ban és 2021-ben elfogadott diszkrecionális költségvetési intézkedések többnyire ideiglenesek voltak, illetve azokat más intézkedések ellensúlyozták. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint az államadósság GDP-arányosan a 2020. évi 24,7 %-ról 2021-ben 25,1 %-ra nőtt.

(14) A 2022. évi konvergenciaprogram költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv a 2022. év tekintetében kedvező, az azt követő időszak tekintetében pedig realista. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2022-ben 2,6 %-kal, 2023-ban pedig 2,8 %-kal nő. Ehhez képest a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re alacsonyabb, 2,1 %-os, 2023-ra pedig magasabb, 3,1 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, főként a foglalkoztatásra és a beruházások növekedésére vonatkozó eltérő előrejelzések miatt. A 2022. évi konvergenciaprogram szerint a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2022-ben a GDP 5,3 %-ára nő, míg 2023-ban 2,9 %-ára csökken. A 2022. évi hiánynövekedés, amelyet a Covid19-cel kapcsolatos egyes szükséghelyzeti intézkedések fokozatos megszüntetése enyhít, főként a folyó termelőfelhasználás, a vállalkozástámogatási és energiaügyi kiadások meredek emelkedését, valamint a nyugdíjrendszer módosításainak hatását tükrözi. A 2022. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság 2022-ben várhatóan 25,5 %-ra, majd 2023-ban 27,7 %-ra nő. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 3,7 %-ának, és 2023-ra 2,4 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. Ez jelentősen alacsonyabb, mint a 2022. évi konvergenciaprogramban előre jelzett 2022-es hiány, főként az eltérő makrogazdasági előrejelzések, a folyó termelőfelhasználás alacsonyabb növekedése, valamint a 2022. évi, a termelési és importadókból származó magasabb bevételek miatt. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése alacsonyabb GDP-arányos államadóssággal számol: 2022-ben 25,3 %-kal, 2023-ban pedig 25,6 %-kal. A különbség a két érintett évre várt hiány alacsonyabb szintjének és a 2023. évre előre jelzett nagyobb mértékű gazdasági növekedésnek tudható be. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése 1,8 %-ra tehető. Ez a becslés azonban nem tartalmazza a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező reformok hatását, amelyek élénkíthetik Bulgária potenciális növekedését.

(15) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedéseket, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések kiadásai az előrejelzések szerint a 2021. évi 4,3 %-ról 2022-ben a GDP 1,8 %-ára csökkennek. A költségvetési hiányt befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása érdekében hozott intézkedések, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,9 %-át, 2023-ban pedig 0,0 %-át fogják kitenni ([11]). Az említett intézkedések főként a közművállalatoknak, az ipari villamosenergia-végfelhasználóknak és a háztartási gázfogyasztóknak nyújtott támogatási programokból állnak. Ezeket az intézkedéseket többségükben ideiglenes intézkedésként jelentették be. Amennyiben azonban az említett energiaárak 2023-ban magasak maradnak, ezen intézkedések némelyike továbbra is hatályban maradhat. Az említett intézkedések egy része – különösen a lakossági energiaárakra vonatkozó moratórium – nem célzott. A költségvetési hiányt emellett a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei is befolyásolják, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,1 %-át, 2023-ban pedig 0,2 %-át fogják kitenni ([12]).

(16) A Tanács a 2021. június 18-i ajánlásában azt ajánlotta, hogy Bulgária 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács azt is ajánlotta, hogy Bulgária tartsa korlátok között a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Bulgária – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, ugyanakkor a növekedési potenciál élénkítése céljából fokozza a beruházásokat.

([10]) A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Bulgária 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Bulgária 2020. évi konvergenciaprogramját (HL C 282., 2020.8.26., 8. o.).

([11]) Az adatok a 2021 ősze óta hozott intézkedések éves költségvetési költségeinek szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

([12]) A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzbeli juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

(17) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése és a Bulgária 2022. évi konvergenciaprogramjában foglalt információk szerint 2022-ben a Tanács ajánlásával összhangban támogató jellegű, a GDP – 3,4 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal valószínűsíthető ([13]). A Tanács ajánlásának megfelelően Bulgária továbbra is támogatni kívánja a helyreállítást, amihez a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből addicionális beruházásokat tervez finanszírozni. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2021-hez képest GDP-arányosan 1,1 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-ben a GDP 1,1 százalékpontjának megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([14]). Bulgária ezért a Tanács ajánlásával összhangban fenn kívánja tartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2022-es növekedése az előrejelzések szerint 1,4 százalékpontos expanzív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hozzájárulás magában foglalja egyrészt a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak kezelésére irányuló intézkedések addicionális hatását (a GDP 0,2 %-a), másrészt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,1 %-a), ugyanakkor a nyugdíjrendszer módosítása és a béremelkedés az előrejelzések szerint szintén hozzájárul a nettó folyó kiadások növekedéséhez (az előbbi a GDP 0,6 %-ával, az utóbbi 0,3 %-ával). Ennek megfelelően a Bizottság jelenlegi becslései szerint Bulgária 2022-ben nem fogja elegendő mértékben korlátok között tartani a tagállami finanszírozású folyó kiadások növekedését.

(18) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében – változatlan szakpolitikát feltételezve – 2023-ban a GDP – 1,3 %-ának megfelelő költségvetési irányvonalra számít ([15]). Bulgária az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat 2023-ban továbbra is a helyreállítást támogató addicionális beruházások finanszírozására használja fel. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2022-hez képest GDP-arányosan 0,7 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2023-ban 0,2 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak ([16]). Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-es növekedése az előrejelzések szerint 0,5 százalékpontos expanzív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a megnövekedett energiaárakat kezelő intézkedések fokozatos megszüntetésének hatását (a GDP 0,9 %-a), míg a megnövekedett szociális transzferek és béremelések az előrejelzések szerint hozzájárulnak a nettó folyó kiadások növekedéséhez.

(19) A 2022. évi konvergenciaprogram a költségvetési hiány fokozatos csökkenését vetíti előre: 2024-ben a GDP 2,8 %-ára, 2025-ben pedig 2,4 %-ára. A költségvetési hiány tehát a tervek szerint a program időhorizontjában a GDP 3 %-a alatt marad. Ezek az előrejelzések a közvetlen adókból és társadalombiztosítási járulékokból származó bevételek növekedését feltételezik a háztartások magasabb jövedelmének és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköznek köszönhető magasabb tőketranszferek miatt. A 2022. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság 2025-ig várhatóan nőni fog: 2024-ben 29,1 %-ra, majd 2025-ben 30,4 %-ra. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon közepesnek tűnnek.

(20) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza, valamint ezek 2026. augusztus 31-ig teljesítendő indikatív végrehajtási ütemtervét is. Ezek kezelik a Tanács által az európai szemeszter keretében 2019-ben és 2020-ban Bulgáriának címzett országspecifikus ajánlásokban felvázolt gazdasági és társadalmi kihívások összességét vagy jelentős részét, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv elfogadásának időpontjáig kiadott országspecifikus ajánlásokat. A szociális területre vonatkozó országspecifikus ajánlásokat a helyreállítási és rezilienciaépítési terv a foglalkoztatási és szociális szolgálatok integrációjának előmozdítására irányuló intézkedésekkel és a társadalmi befogadás javítását célzó intézkedésekkel kezeli, amelyek várhatóan javítják a minimáljövedelem-rendszer megfelelőségét és lefedettségét. Az országspecifikus ajánlásokkal kapcsolatos egyéb intézkedések középpontjában a készségek – különösen a digitális készségek – fejlesztése, az oktatási és az egész életen át tartó tanulási rendszerek munkaerőpiaci relevanciájának javítása, valamint az egészségügyi szolgáltatások kínálatának Bulgária egész területén való bővítése áll. Ezek az intézkedések hozzájárulhatnak a célok eléréséhez és a szociális jogok európai pillérével és annak cselekvési tervével kapcsolatos, 2030-ig megvalósítandó további előrelépéshez. A terv emellett az energiaágazat dekarbonizációjának előmozdítása, az általános energiahatékonyság növelése, valamint a fenntartható közlekedés és a digitális infrastruktúra és szolgáltatások terén megvalósítandó intézkedések végrehajtása révén foglalkozik az említett területekre vonatkozó

([13]) A mutató negatív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére utal, ami expanzív költségvetési politikát jelez.

([14]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékpontos restriktív hatást gyakorolnak.

([15]) A mutató negatív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére utal, ami expanzív költségvetési politikát jelez.

([16]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,0 százalékpontos, tehát semleges hatást gyakorolnak.

országspecifikus ajánlásokkal. A terv továbbá messze ható intézkedéseket tartalmaz a közigazgatás és az igazságszolgáltatási rendszer hatékonyságának javítására, a korrupció megelőzésére, felderítésére és korrekciójára, az üzleti környezet javítására, a beruházások ösztönzésére, valamint a kutatás és innováció rendszerének fejlesztésére. Ez segíteni fogja Bulgáriát abban is, hogy kezelje a jogállamisági mechanizmus keretében fennálló aggályokat és észrevételeket.

(21) Bulgária helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása várhatóan hozzájárul a zöld és digitális átállás terén való további előrelépéshez. A Bulgária éghajlat-politikai célkitűzéseit támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 58,9 %-át, míg a digitális célkitűzéseket támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 25,8 %-át teszik ki. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek – a releváns mérföldkövekkel és célokkal összhangban történő – teljeskörű végrehajtása segíteni fogja Bulgáriát a Covid19-válság következményeiből való gyors kilábalásban, egyúttal megerősíti rezilienciáját. Ugyanakkor az állami foglalkoztatási szolgálatok teljeskörű kihasználására, valamint az integrált foglalkoztatási és szociális támogatások biztosítására irányuló további erőfeszítések hozzá fognak járulni az előre jelzett demográfiai változások hatásainak enyhítéséhez, valamint a méltányos zöld és digitális átállás támogatásához. A szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus bevonása továbbra is fontos a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, továbbá a helyreállítási és rezilienciaépítési terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából, az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(22) Bulgária 2022. május 11-én benyújtotta az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([17]) előírt partnerségi megállapodást, ugyanakkor a kohéziós politikákra vonatkozó egyéb programokat még nem nyújtotta be. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Bulgáriának a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe kell vennie a vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz kohéziós politikai programjainak sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ.

(23) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Az energiaválsággal összefüggésben, valamint az Európai Tanács által 2022 márciusában adott megbízatással összhangban a Bizottság és a tagállamok uniós energiabeszerzési platformot hoztak létre a gáz, a cseppfolyósított földgáz és a hidrogén önkéntes közös beszerzése céljából. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

(24) Az Unióban Bulgária rendelkezik a legnagyobb szén-dioxid-intenzitású gazdasággal: üvegházhatásúgáz-intenzitása több mint négyszerese az uniós átlagnak. Bulgária energiaszerkezetében a fosszilis tüzelőanyagok aránya jelenleg 61,5 %, az atomenergiáé 24 %, a megújuló energiaforrásoké pedig 14,5 % (ez alacsonyabb, mint a 19 %-os uniós átlag). Az ország 2022. áprilisig nagymértékben függött Oroszországtól a földgáz tekintetében ([18]). 2020-ban a földgáz 75 %-át Oroszországból importálták, ami meghaladja a 43,2 %-os uniós átlagot. A földgáz energiaszerkezetben való részesedése azonban csak 13,9 %-ot tett ki, ami alacsonyabb a 24,4 %-os uniós átlagnál. Az ipar továbbra is a legnagyobb gázfogyasztó, 40 %-os részesedéssel, beleértve a nem energetikai célú felhasználásokat is, míg a villamosenergia-ágazat részesedése 2010 óta 30 %-ról 2019-re 25 %-ra csökkent. A távfűtés földgázra támaszkodik, kevés fejlesztési mozgástérrel, mivel a távfűtési rendszerek nem válthatók ki alternatív forrásokkal. Míg a helyreállítási és rezilienciaépítési terv foglalkozik a geotermikus energiában rejlő fűtési lehetőségekkel, további beruházásokat lehetne előirányozni a nagy teljesítményű hőszivattyúk telepítésének támogatására. A széntüzelésű villamosenergia-termelést teljes mértékben ellátja a belföldi lignitkitermelés, és Bulgária korlátozott

([17]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

([18]) 2022. április óta – amikor a Gazprom egyoldalúan felfüggesztette a gázszállításokat – Bulgária már nem kap gázt Oroszországból.

mennyiségű szenet importál Oroszországból ipari felhasználásra (0,56 millió tonna, ami a teljes szénimport 85 %-át teszi ki). Bulgária Oroszországtól függ viszont a nyersolaj tekintetében (nyersolajának 63 %-a Oroszországból származik ([19]), ami jelentősen meghaladja a 26 %-os uniós átlagot), és finomított olajtermékeinek 22 %-át is Oroszországból importálja (ez a 35 %-os uniós átlag alatt van). Összességében az olaj csak 23,9 %-os arányt képviselt Bulgária energiaszerkezetében 2020-ban, ami alacsonyabb a 32,7 %-os uniós átlagnál. A bolgár helyreállítási és rezilienciaépítési terv tartalmazza a klímasemlegességi ütemterv elfogadását. Ez magában foglalja a szén és a lignit legkésőbb 2038-ig történő fokozatos kivezetésére irányuló lépéseket, valamint a megújuló energiaforrások elterjedésének felgyorsítását célzó jelentős beruházásokat és reformokat, ugyanakkor további erőfeszítésekre lesz szükség az éghajlat-politikai és energetikai átállás célkitűzéseinek eléréséhez.

A megújuló energiaforrások tekintetében Bulgária kötelezettséget vállalt arra, hogy legalább 3 500 MW új, megújuló energiaforrásokból (szél- és napenergiából) származó kapacitást hoz létre, és megteremti a műszaki feltételeket ahhoz, hogy 2026-ig további 4 500 MW-ot integráljanak a villamosenergia-rendszerbe. Emellett a terv tartalmaz egy olyan reformot, amely megszünteti a megújuló hidrogéntechnológiák és értékláncok fejlesztésének fő akadályait, valamint magában foglal a megújuló hidrogén és a fenntartható biogáz előállítására irányuló kísérleti projektek kidolgozásának támogatására irányuló beruházásokat. A tervek között szerepelnek olyan intézkedések is, amelyek segítik a háztartásokat napenergiával működő melegvíz- és fotovoltaikus rendszerek telepítésében. A terv meghatározza az energiaszegénység fogalmát is. Megjegyzendő, hogy az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság növelésére vonatkozó törekvések további fokozására lesz szükség ahhoz, hogy Bulgária megfeleljen az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag célkitűzéseinek.

(25) Emellett a bolgár helyreállítási és rezilienciaépítési terv több mint 1 milliárd EUR összegű, az állami és magánépület-állományra irányuló energiahatékonysági intézkedéseket érintő beruházást irányoz elő. Ezt az energiahatékonysági beruházások előtt álló akadályok felszámolását és az épületkorszerűsítéshez kapcsolódó adminisztratív terhek csökkentését célzó reformok támasztják alá. Mindazonáltal Bulgáriának törekednie kell az energiafogyasztás és a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség további csökkentésére annak érdekében, hogy az épületállomány felújítására vonatkozó hosszú távú stratégiájával összhangban elérje célkitűzéseit. A 2023-ban létrehozandó nemzeti dekarbonizációs alap támogathatná ezt az intézkedést. Ezzel párhuzamosan Bulgáriának megfelelő kapacitással rendelkező energetikai összeköttetéseket kell biztosítania többek között a szomszédos országokkal. A folyamatban lévő beruházások befejezésével Bulgária kiaknázhatja az egységes piac előnyeit, garantálhatja az ellátás biztonságát, és felgyorsíthatja a gázellátási útvonalak diverzifikációját. A földgázhoz kapcsolódó új infrastruktúrának lehetőség szerint időtállónak kell lennie olyan szempontból, hogy a fenntartható üzemanyagokra való későbbi átállítás révén biztosítható a legyen hosszú távú fenntarthatóság.

(26) Míg a klímasemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, Bulgária a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait a leginkább érintett régiókban. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Bulgária igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([20]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.

(27) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi konvergenciaprogramot, és véleményét ([21]) az alábbi 1. ajánlás tükrözi.

(28) 2020. július 10-én a bolgár leva az euro bevezetésének előkészítő lépéseként bekerült az ERM-II árfolyam-mechanizmusba. A gazdasági és pénzügyi stabilitás megőrzése és a fenntartható gazdasági konvergencia magas szintjének elérése érdekében a bolgár hatóságok kötelezettséget vállaltak arra, hogy konkrét szakpolitikai intézkedéseket hajtanak végre a nem banki pénzügyi szektor fenntarthatóságának biztosítása, valamint az állami tulajdonú vállalatok irányításának, a fizetésképtelenség és a pénzmosás elleni keretnek a megerősítése érdekében. A Bulgária által az euro bevezetéséhez szükséges követelmények teljesítése terén elért eredményeket az Európai Bizottság és az Európai Központi Bank a 2022. évi konvergenciajelentésekben értékeli,

([19]) Bulgária behozatali adatainak forrása az Eurostat 2019. évi adatbázisa. A 2020. évi behozatali adatok nem tekinthetők informatívnak, mivel a nyersolaj-behozatal jelentős mennyiségét a „nem meghatározott” kereskedelmi partnerektől származóként sorolták be. Az uniós átlag az Oroszországból származó behozatalnak a nyersolaj és a finomított olajtermékek EU-27-en kívülről származó összes importjából való részesedésére vonatkozik.

([20]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).

([21]) Az 1466/97/EK tanácsi rendelet 9. cikkének (2) bekezdése alapján.

AJÁNLJA, hogy Bulgária 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban biztosítsa, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Álljon készen arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a RePowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. A 2023 utáni időszakban folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére irányuló költségvetési politikát.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását a 2022. május 4-i tanácsi végrehajtási határozatban foglalt mérföldkövekkel és célokkal összhangban. Nyújtsa be a 2021–2027-es időszakra vonatkozó kohéziós politikai programozási dokumentumokat a Bizottsággal folytatott tárgyalások lezárása, majd a programok végrehajtásának megkezdése céljából.

3. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól és a fosszilis tüzelőanyagok importjától való általános függését a megújuló energiaforrások fejlesztésének felgyorsítása révén, valamint a gázellátási forrásoknak és útvonalaknak a szomszédos országokkal való összeköttetések fokozása révén történő diverzifikálásával. Fokozza az energiakereslet csökkentésére irányuló erőfeszítéseket az ipar, valamint a magán- és állami épületállomány energiahatékonyságának növelése révén. Mozdítsa elő új, fenntartható megoldások kialakítását a központosított távfűtés terén.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 12-én.

a Tanács részéről

az elnök

Z. STANJURA

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2022. július 12.)

Csehország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Csehország 2022. évi konvergenciaprogramját

(2022/C 334/03)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre [1] és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet [2] 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói szociális kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság az 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet [3] alapján 2021. november 24-én elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Csehországot nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2022. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is. A Tanács az együttes foglalkoztatási jelentést 2022. március 14-én fogadta el.

[1] HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

[2] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

[3] Az Európai Parlament és a Tanács 1176/2011/EU rendelete (2011. november 16.) a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról (HL L 306., 2011.11.23., 25. o.).

(3) A világjárványból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az inváziónak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal ([4]) – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet ([5]), amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést. Az Ukrajnából menekülők fogadásával és integrációjával összefüggő szükségletek sürgős kezelése érdekében rendkívüli támogatás áll Csehország rendelkezésére az Európában lévő menekültekre irányuló kohéziós fellépés (CARE) kezdeményezés keretében, valamint a kohéziós célú és az európai területeknek nyújtott helyreállítási támogatás (REACT-EU) keretében nyújtott kiegészítő előfinanszírozás révén.

(4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.

(5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokolttá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023 végéig történő meghosszabbítását.

(6) A Csehország 2021. évi konvergenciaprogramjára vonatkozó tanácsi véleményt tartalmazó, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban ([6]) alkalmazott megközelítés alapján az összesített költségvetési irányvonal jelenleg az elsődleges kiadások (amelyekbe nem tartoznak bele a diszkrecionális bevételi intézkedések és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések, azonban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások igen) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban ([7]). Az összesített költségvetési irányvonalon túl – annak értékelése érdekében, hogy a nemzeti költségvetési politika prudens-e, és összetétele elősegíti-e a zöld és digitális átállással összhangban lévő fenntartható helyreállítást – figyelmet kell fordítani a (diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélkül számított) nemzeti finanszírozású ([8]) elsődleges folyó kiadások és a beruházások alakulására is.

([4]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([5]) A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

([6]) A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Csehország 2021. évi konvergenciaprogramját (HL C 304., 2021.7.29., 10. o.).

([7]) A költségvetési irányvonalra és annak összetételére vonatkozó, ebben az ajánlásban szereplő becslések a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének alapjául szolgáló feltételezésekre épülő bizottsági becslések. A Bizottság középtávú potenciális növekedésre vonatkozó becslései nem tartalmazzák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező, a potenciális növekedést adott esetben fokozó reformok kedvező hatását.

([8]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből vagy más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadásokon kívüli kiadások.

(7) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban is juttassák érvényre az iránymutatást. A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.

(8) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

(9) 2021. június 1-jén Csehország az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta Csehország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([9]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot fogadjon el, amely kimondja, hogy Csehország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldköveket és célokat továbbra is teljesítettnek lehessen tekinteni.

(10) Csehország 2022. április 28-án benyújtotta a 2022. évi nemzeti reformprogramját, 2022. május 11-én pedig – az 1466/97/EK rendelet 8. cikkében meghatározott határidőt túllépve – 2022. évi konvergenciaprogramját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2022. évi nemzeti reformprogram a Csehország által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről készített féléves jelentést is tükrözi.

(11) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette a Csehországra vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Csehország által elért eredményeket, és a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla alapján számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Csehország általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő – többek között az Ukrajna elleni orosz invázióból eredő – kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá a Csehország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(12) A Bizottság 2022. május 23-án a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentést adott ki. A jelentés megvizsgálta Csehország költségvetési helyzetét, mivel a költségvetési hiány 2021-ben meghaladta a Szerződésben a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A Bizottság a 2022. március 2-i közleményével összhangban nem javasolta új túlzotthiány-eljárás megindítását 2022 tavaszán, és felül fogja vizsgálni, hogy szükséges-e ilyen eljárások megindítását kezdeményeznie 2022 őszén.

([9]) ST 11047/2021; ST 11047/2021 ADD 1; ST 11047/2021 COR 1.

(13) A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában ([10]) azt ajánlotta Csehországnak, hogy az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban 2020 és 2021 folyamán hozzon meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és a későbbi helyreállítás támogatása érdekében. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Csehország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, egyúttal fokozza a beruházásokat. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Csehország államháztartási hiánya GDP-arányosan a 2020. évi 5,8 %-ról 2021-ben 5,9 %-ra nőtt. Csehország költségvetéspolitikai válasza 2021-ben támogatta a gazdasági helyreállítást, míg az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadások GDP-arányosan a 2020. évi 3,1 %-ról 2021-ben 2,3 %-ra csökkentek. A Csehország által 2021-ben hozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással. A kormány által 2020-ban és 2021-ben elfogadott diszkrecionális költségvetési intézkedések többnyire ideiglenesek voltak, illetve azokat más intézkedések ellensúlyozták. Ugyanakkor a kormány által a 2020–2021-es időszakban elfogadott egyes diszkrecionális intézkedések, amelyek főként a személyi jövedelemadó a GDP mintegy 1,9 %-ának megfelelő hatású csökkentéséből álltak, nem voltak ideiglenesek, vagy azokat nem kísérték ellensúlyozó intézkedések. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint az államadósság GDP-arányosan a 2020. évi 37,7 %-ról 2021-ben 41,9 %-ra nőtt.

(14) A 2022. évi konvergenciaprogram költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv 2022 tekintetében óvatos, 2023 tekintetében pedig kedvező. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2022-ben 1,2 %-kal, 2023-ban pedig 3,6 %-kal nő. Ehhez képest a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re magasabb, 1,9 %-os, 2023-ra pedig alacsonyabb, 2,7 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, főként a magánfogyasztást érintő eltérő várakozások miatt, amelyek a megtakarítások felhasználására és a bérek indexálására vonatkozó különböző feltételezésekből erednek. A 2022. évi konvergenciaprogram szerint a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2022-ben a GDP 4,5 %-ára, 2023-ban pedig 3,2 %-ára csökken. A csökkenés főként a legtöbb szükséghelyzeti intézkedés visszavonását és a magas nominális GDP-növekedést tükrözi. A konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság 2022-ben várhatóan 42,7 %-ra, majd 2023-ban 43,4 %-ra nő. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 4,3 %-ának, 2023-ra pedig 3,9 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. Ez 2022-re vonatkozóan összhangban van, 2023-ra vonatkozóan pedig meghaladja a 2022. évi konvergenciaprogramban előre jelzett hiányt, főként a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében szereplő valamivel kevésbé optimista makrogazdasági forgatókönyv, valamint az infláció mértékére és annak az államháztartási kiadásokra gyakorolt hatására vonatkozó eltérő feltételezések miatt. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése hasonló GDP-arányos államadóssággal számol: 2022-ben 42,8 %-kal, 2023-ban pedig 44,0 %-kal. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése 2,0 %-ra tehető. Ez a becslés azonban nem tartalmazza a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező reformok hatását, amelyek élénkíthetik Csehország potenciális növekedését.

(15) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedéseket, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések kiadásai az előrejelzések szerint a 2021. évi 2,3 %-ról 2022-ben a GDP 0,1 %-ára csökkennek. A költségvetési hiányt befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása érdekében hozott intézkedések, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,1 %-át fogják kitenni, 2023-ban pedig várhatóan megszüntetésre kerülnek ([11]). Ezek az intézkedések elsősorban az energiafogyasztás után fizetendő közvetett adók mérséklését foglalják magukban. Ezeket az intézkedéseket ideiglenes intézkedésként jelentették be. Amennyiben azonban az említett energiaárak 2023-ban magasak maradnak, ezen intézkedések némelyike továbbra is hatályban maradhat. Az említett intézkedések közül néhány – különösen a jövedéki adók általános csökkentése – nem célzott. A költségvetési hiányt emellett a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei is befolyásolják, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,4 %-át, 2023-ban pedig 0,6 %-át fogják kitenni ([12]).

([10]) A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Csehország 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Csehország 2020. évi konvergenciaprogramját (HL C 282., 2020.8.26., 15. o.).

([11]) Az adatok a 2021 ősze óta hozott intézkedések éves költségvetési költségeinek szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

([12]) A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzbeli juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

(16) A Tanács a 2021. június 18-i ajánlásában azt ajánlotta, hogy Csehország 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy Csehország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, ugyanakkor a növekedési potenciál élénkítése céljából fokozza a beruházásokat.

(17) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése és a Csehország 2022. évi konvergenciaprogramjában foglalt információk szerint 2022-ben nagyjából semleges, a GDP + 0,1 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal valószínűsíthető, míg a Tanács támogató költségvetési irányvonalat javasolt ([13]). A Tanács ajánlásának megfelelően Csehország továbbra is támogatni kívánja a helyreállítást, amihez a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből addicionális beruházásokat tervez finanszírozni. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2021-hez képest GDP-arányosan 1,0 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-ben 0,6 százalékpontnak megfelelő restriktív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([14]). Csehország így nem tervezi fenntartani a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2022-es növekedése az előrejelzések szerint 0,7 százalékpontos restriktív hatást gyakorol az általános költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak kezelésére irányuló intézkedések addicionális hatását (a GDP 0,03 %-a), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,4 %-a).

(18) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében – változatlan szakpolitikát feltételezve – 2023-ban a GDP 0,1 %-ának megfelelő költségvetési irányvonalra számít ([15]). Csehország az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat 2023-ban továbbra is a helyreállítást támogató addicionális beruházások finanszírozására használja fel. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2022-hez képest GDP-arányosan 0,1 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2023-ban 0,2 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([16]). Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-es növekedése az előrejelzések szerint 0,4 százalékpontos restriktív hatást gyakorol az általános költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a megnövekedett energiaárak kezelését célzó intézkedések kivezetésének hatását (a GDP 0,1 %-a), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem addicionális költségeit (a GDP 0,2 %-a).

(19) A 2022. évi konvergenciaprogram a költségvetési hiány fokozatos csökkenését vetíti előre: 2023-ban a GDP 3,2 %-ára, 2024-ben 2,9 %-ára, 2025-ben pedig 2,7 %-ára. A költségvetési hiány tehát a tervek szerint 2024-ben a GDP 3 %-a alá csökken. Ezek az előrejelzések azt feltételezik, hogy a közkiadások növekedése – beleértve a munkavállalói jövedelmet, a folyó termelőfelhasználást és a természetbeni szociális transzfereket – nem fogja meghaladni a sem a bevételek, sem a nominális GDP növekedését. A tervek szerint a GDP százalékában kifejezett közberuházások is csökkenni fognak a 2023-as csúcsot követően. A 2022. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság 2025-ig várhatóan emelkedni fog: 2024-ben 44,4 %-ra, majd 2025-ben 45,4 %-ra nő. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon közepesnek tűnnek.

(20) Csehország közép- és hosszú távon költségvetési fenntarthatósági kockázatokkal szembesül. Ez a kedvezőtlen kiinduló egyenlegnek és a népesség elöregedése okozta költségeknek az eredménye. A kiinduló egyenleget negatívan befolyásolják az elmúlt két évben végrehajtott állandó adócsökkentések (ezek közül az adócsökkentések közül a legnagyobb a személyijövedelemadó-alap csökkentéséből ered). Ezeket nem ellensúlyozták megfelelő kiadáscsökkentések, és így a strukturális hiány növekedéséhez vezettek. Az elöregedés költségei közép- és hosszú távon további nyomást jelentenek. Az időskori függőségi ráta várható megkétszereződése (a Bizottság idősödésről szóló 2021. évi jelentése szerint) és a nyugdíjkorhatár maximalizálása nyomán a nyugdíjkiadások 2030 és 2050 között a GDP 8,8 %-áról 11,4 %-ára növekedhetnek. Emellett az előrejelzések szerint az egészségügyi ellátásra és a

([13]) A mutató negatív (pozitív) előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére (hiányára) utal, ami expanzív (restriktív) költségvetési politikát jelez.

([14]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,3 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak.

([15]) A mutató negatív (pozitív) előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére (hiányára) utal, ami expanzív (restriktív) költségvetési politikát jelez.

([16]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint semleges hatást gyakorolnak.

tartós ápolás-gondozásra fordított állami kiadások 2070-re GDP-arányosan 0,9 százalékponttal, illetve 1,7 százalékponttal emelkednek a népesség elöregedése miatt. Bár a tartós ápolás-gondozási rendszer irányításának és finanszírozásának széttagoltságával már foglalkozik a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, az elöregedéssel kapcsolatos kihívások további kezelése elengedhetetlen lesz az államháztartás hosszú távú fenntarthatóságának helyreállításához. A szakpolitikai lehetőségek közé tartozik a nyugdíjkorhatár emelése a várható élettartam növekedésével összhangban, a nyugdíjindexálási ráták kiigazítása a nyugdíjrendszer költségvetési fenntarthatósága érdekében, a 60 év felettiek aktivitási rátájának növelése vagy a munkaerő-kínálat megerősítésére irányuló egyéb intézkedések elfogadása.

(21) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza, valamint ezek 2026. augusztus 31-ig teljesítendő indikatív végrehajtási ütemtervét is. Ezek kezelik a Tanács által az európai szemeszter keretében 2019-ben és 2020-ban Csehországnak címzett országspecifikus ajánlásokban felvázolt gazdasági és társadalmi kihívások összességét vagy jelentős részét, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv elfogadásának időpontjáig kiadott országspecifikus ajánlásokat. Az energiaügyet illetően Csehország azt tervezi, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt felhasználva kiterjeszti a megújuló energiaforrások, különösen a napenergia használatát, javítja a lakó- és középületek energiahatékonyságát, valamint támogatja a széntüzelésű háztartási kazánok lecserélését. A fenntartható közlekedést a vasúti infrastruktúrába és a tiszta városi közlekedésbe való beruházás, valamint az alacsony kibocsátású járművek használatának ösztönzése segíti elő. A kutatás-fejlesztés (K+F) területén tett ajánlásokat a köz- és magánszféra közötti együttműködés előmozdítására irányuló beruházások, az innovációs kerettámogatás és az innovatív vállalkozásoknak nyújtott pénzügyi/nem pénzügyi támogatások révén kezelik. Az üzleti környezet javítását számos e-kormányzati intézkedés, a korrupcióellenes reform és az építési engedélyek kiadására vonatkozó eljárás átfogó reformja szolgálja, jelenleg ugyanis ezek a beruházási tevékenység jelentős akadályait képezik Csehországban. A munkaerőpiaci ajánlások kezelését célzó kulcsfontosságú intézkedések közé tartoznak a munkaerő zöld és digitális átállásra való felkészítését célzó továbbképzési és átképzési programok, valamint – a dolgozó vagy állást kereső nők számának növelése érdekében – a bölcsődei férőhelyek számának növelése. Ami az oktatást illeti, a helyreállítási és rezilienciaépítési terv célja a tanulók és a tanárok digitális jártasságának növelése, az iskolák digitális eszközökkel való felszerelése, valamint inkluzív oktatás biztosítása a hátrányos helyzetű iskoláknak nyújtott támogatás és a mentorálás révén. Az egészségügyi ajánlások teljesítésére a rákmegelőzés és a rehabilitációs ellátás fokozása, az integrált ellátási gyakorlatok előmozdítását célzó e-egészségügyi portál kialakítása, valamint az egészségügyi oktatás támogatása révén kerül sor. További kiegészítő intézkedések irányulnak még a tartós ápolás-gondozás fejlesztésére.

(22) Csehország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása várhatóan hozzájárul a zöld és digitális átállás terén való további előrelépéshez. A Csehország éghajlat-politikai célkitűzéseit támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 42 %-át, míg a digitális célkitűzéseket támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 22 %-át teszik ki. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek – a releváns mérföldkövekkel és célokkal összhangban történő – teljeskörű végrehajtása segíteni fogja Csehországot a Covid19-válság következményeiből való gyors kilábalásban, egyúttal megerősíti rezilienciáját. A szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus bevonása továbbra is fontos a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, továbbá a helyreállítási és rezilienciaépítési terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából, az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(23) A Bizottság 2022. május 13-án jóváhagyta Csehországnak az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([17]) előírt partnerségi megállapodását. Csehország 2021 decemberében és 2022 januárjában hét, az említett rendeletben előírt programot nyújtott be. Az igazságos átmenet programját 2022. március 16-án nyújtották be. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Csehországnak a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe kell vennie a vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz kohéziós politikai programjainak sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ.

([17]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

(24) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv által kezelt gazdasági és szociális kihívásokon felül Csehország számos további kihívással szembesül a lakhatás terén. A lakhatás megfizethetősége tekintetében Csehország az elmúlt öt évben a leggyengébbek között teljesített az Unióban. Emellett a szűkös szociálislakás-állomány nem képes kielégíteni az összes alacsony jövedelmű és kiszolgáltatott háztartás által támasztott keresletet (2019-ben a teljes lakásállomány 0,4 %-át tette ki, szemben a 7–8 %-os uniós átlaggal), és a meglévő lakhatási támogatásokat nem használják ki kellő mértékben. Az elmúlt években a kohéziós politika keretében nyújtott finanszírozás új szociális lakásokra irányuló beruházásokat támogatott, és az új programozási időszak továbbra is elő fogja mozdítani a társadalmi befogadást, többek között a szociális lakhatás révén. Csehország nem rendelkezik a szociális lakhatásra vonatkozó jogszabályokkal és átfogó kerettel. Ez akadályozza a széttagolt lakhatási politikák összehangolását, valamint a felelősségi körök meghatározását a nemzeti és regionális szervek között. A Covid19-világjárvány és az Ukrajnából menekülők beáramlása tovább súlyosbította ezeket a már meglévő kihívásokat.

(25) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

(26) Csehország zöld energiára való átállásának mértéke és üteme nem kielégítő. A fosszilis tüzelőanyagoktól, többek között a földgáztól való függőség csökkentése érdekében alapvető fontosságú a megújuló energiaforrások elterjedésének felgyorsítása, különös tekintettel a napenergiára és a szélenergiára, valamint a hőszivattyúkra. Egyszerűsíteni és gyorsítani lehet az új létesítményekre vonatkozó engedélyek kiadását, és a kapcsolódó szabályozási keret is javítható. Csehország energiaintenzitása az uniós átlag kétszerese, ami azt jelenti, hogy az épületkorszerűsítési program megerősítése révén az energiamegtakarítás előreütemezése is előnyös lenne. A fűtési ágazat és az ipar dekabornizációjára irányuló beruházások felgyorsítása ugyancsak kulcsfontosságú tényező. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonysági célkitűzések növelésére vonatkozó törekvések további fokozására lesz szükség ahhoz, hogy Csehország megfeleljen az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag célkitűzéseinek.

(27) A 2020. évi adatok szerint az összes importált földgáz Oroszországból származik (100 % szemben a 44 %-os uniós átlaggal), és az Oroszországtól való függőség a nyersolaj és a szén esetében (49 % a 26 %-kal, illetve 70 % az 54 %-kal szemben) szintén jelentősen meghaladja az uniós átlagot ([18]). Az energiaszerkezetben a földgáz és a kőolaj aránya alacsonyabb az uniós átlagnál (17,7 % a 24,4 %-kal, illetve 20,9 % a 32,7 %-kal szemben), míg a szén aránya magasabb (29,6 % a 10,8 %-kal szemben). Az atomenergia 18,2 %-os súlyt képvisel az energiamixben, szemben az uniós 13,1 %-kal, a megújuló energiaforrások és a bioüzemanyagok pedig 13,4 %-ot. 2030-ra Csehország 22 %-ra kívánja növelni a megújuló energiaforrások részarányát energiaszerkezetében, és bár a helyreállítási és rezilienciaépítési terv legalább 270 MW energia létrehozására képes fotovoltaikus létesítmények építését célzó beruházást irányoz elő, ez a teljes telepített megújulóenergia-kapacitásnak csak töredékét teszi ki. Csehországnak fel kell gyorsítania a megújuló energia elterjesztését, különösen a szabályozási és engedélyezési keretek javítása révén. Ezt a célt szolgálnák az egyablakos ügyintézés keretében a megújuló energiaforrásokra vonatkozó egyszerűsített engedélyezési eljárások, az építési engedélyek, illetve a megújulóenergia-termelő létesítmények tulajdonosainak mint vállalkozóknak a kötelező nyilvántartásba vétele alóli mentességek küszöbértékeinek megemelése, valamint a rendelkezésre álló hálózati kapacitáshoz való könnyebb hozzáférés biztosítása. A további támogató intézkedések közé tartozhatnak a következők: az energiára és a megújuló energiaforrásokra vonatkozó jogszabályok, valamint a kapcsolódó támogatási rendszerek felülvizsgálata (pl. az energiaközösségek ösztönzése, a kisléptékű megújulóenergia-projekteknek nyújtott díjtámogatás; új létesítmények számára kiírt aukciók; ágazati célokat szolgáló új támogatási rendszerek; megújuló energiaforrások használata a fűtésben és hűtésben; a hőszivattyúk, a geotermikus energia, a megújuló hidrogén és a fenntartható biometán célzott támogatása).

Csehországnak az energiatároló létesítményekbe történő beruházásokkal együtt ugyancsak előnyére válna a villamosenergia-hálózat digitalizálása és korszerűsítése annak érdekében, hogy nagyobb mennyiségű időszakosan rendelkezésre álló megújuló energiaforrást tudjon bekapcsolni a hálózatba. A meglévő összekapcsolt gázhálózat és a rendelkezésre álló tárolókapacitás kiaknázása elengedhetetlen az orosz földgázimporttól való elmozduláshoz. A földgázhoz kapcsolódó új infrastrukturális és hálózati beruházásoknak lehetőség szerint időtállónak kell lenniük olyan szempontból, hogy a fenntartható üzemanyagokra való későbbi átállításuk révén biztosítható legyen hosszú távú fenntarthatóságuk.

([18]) Eurostat (2020), Az orosz import részesedése a földgáz, a nyersolaj és a feketeszén teljes importjából. Az EU-27 átlagát tekintve a teljes behozatal az EU-27-en kívülről származó behozatalon alapul. Csehország esetében a teljes behozatal magában foglalja az Unión belüli kereskedelmet is. A nyersolaj nem foglalja magában a finomított olajtermékeket. Csehország az Unión belüli kereskedelmen keresztül közvetetten függ az orosz importtól. Az Unión belüli behozatal révén az orosz széntől való másodlagos függés figyelembevételével Csehország a becslések szerint 70 %-ban függ az orosz feketeszéntől.

(28) Bár a helyreállítási és rezilienciaépítési terv és a 2021–2027-es Kohéziós Alap programjai jelentős épületkorszerűsítési beruházásokat tartalmaznak, további erőfeszítésekre lesz szükség a csehországi épületek átlagosnál magasabb fajlagos hőfogyasztásának kezeléséhez. Lehetőség van az épületek energetikai korszerűsítési programjának felgyorsítására és elmélyítésére, az energiahatékonyság elsődlegessége elvének következetes alkalmazására, a fűtési célú megújuló forrásokba való beruházásra, az épületállomány fűtésének szén-dioxid-mentesítésére vonatkozó nemzeti stratégia kidolgozására, a fenntartható energiával foglalkozó nemzeti szintű ügynökség létrehozására, valamint az iparban és a kisvállalkozásoknál végrehajtandó energiahatékonysági intézkedések aukciós támogatási rendszerének elfogadására. A szénalapú távfűtéshez kapcsolódó épületek és fűtési hálózatok a lehető leghamarabb a legszigorúbb energiahatékonysági normák szerint korszerűsítendők a szén költséghatékony kivezetésének biztosítása érdekében.

(29) Míg a klímasemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, Csehország a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait a leginkább érintett régiókban. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Csehország igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([19]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.

(30) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi konvergenciaprogramot, és véleményét ([20]) az alábbi 1. ajánlás tükrözi.

AJÁNLJA, hogy Csehország 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban biztosítsa, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Álljon készen arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a RePowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. A 2023 utáni időszakban folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére irányuló költségvetési politikát. Hozzon intézkedéseket az államháztartás hosszú távú költségvetési fenntarthatóságának biztosítására, beleértve a nyugdíjrendszer fenntarthatóságát is.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását a 2021. szeptember 8-i tanácsi végrehajtási határozatban foglalt mérföldkövekkel és célokkal összhangban. A 2021–2027-es időszakra vonatkozó kohéziós politikai programok végrehajtásának megkezdése céljából gyorsan zárja le a programozási dokumentumokról a Bizottsággal folytatott tárgyalásokat.

3. Bővítse a szociális és megfizethető lakások kínálatát, többek között a szociális lakhatásra vonatkozó célzott jogszabályi keret elfogadásával és a különböző közigazgatási szervek közötti koordináció javításával.

4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függést, és diverzifikálja a fosszilis tüzelőanyagok behozatalát. Gyorsítsa fel a megújuló energiaforrások bevezetését, egyszerűsítse az engedélyezési eljárásokat, és könnyítse meg a hálózati hozzáférést. Növelje a távfűtési rendszerek és az épületállomány energiahatékonyságát a mélyfelújítás és a megújuló források fűtési célra történő használatának ösztönzése révén.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 12-én.

a Tanács részéről
az elnök
Z. STANJURA

([19]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).
([20]) Az 1466/97/EK rendelet 9. cikkének (2) bekezdése alapján.

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2022. július 12.)

Dánia 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Dánia 2022. évi konvergenciaprogramját

(2022/C 334/04)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre [1] és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet [2] 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói szociális kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság az 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet [3] alapján 2021. november 24-én elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Dániát nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2022. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is. A Tanács az együttes foglalkoztatási jelentést 2022. március 14-én fogadta el.

[1] HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

[2] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

[3] Az Európai Parlament és a Tanács 1176/2011/EU rendelete (2011. november 16.) a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról (HL L 306., 2011.11.23., 25. o.).

(3) A világjárványból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az inváziónak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal ([4]) – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet ([5]), amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést.

(4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.

(5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokolttá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023 végéig történő meghosszabbítását.

(6) A Dánia 2021. évi konvergenciaprogramjára vonatkozó tanácsi véleményt tartalmazó, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban ([6]) alkalmazott megközelítés alapján az összesített költségvetési irányvonal jelenleg az elsődleges kiadások (amelyekbe nem tartoznak bele a diszkrecionális bevételi intézkedések és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések, azonban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások igen) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban ([7]). Az összesített költségvetési irányvonalon túl – annak értékelése érdekében, hogy a nemzeti költségvetési politika prudens-e, és összetétele elősegíti-e a zöld és digitális átállással összhangban lévő fenntartható helyreállítást – figyelmet kell fordítani a (diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélkül számított) nemzeti finanszírozású ([8]) elsődleges folyó kiadások és a beruházások alakulására is.

([4]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([5]) A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

([6]) A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Dánia 2021. évi konvergenciaprogramját (HL C 304., 2021.7.29., 14. o.).

([7]) A költségvetési irányvonalra és annak összetételére vonatkozó, ebben az ajánlásban szereplő becslések a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének alapjául szolgáló feltételezésekre épülő bizottsági becslések. A Bizottság középtávú potenciális növekedésre vonatkozó becslései nem tartalmazzák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező, a potenciális növekedést adott esetben fokozó reformok kedvező hatását.

([8]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből vagy más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadásokon kívüli kiadások.

(7) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban is juttassák érvényre az iránymutatást. A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.

(8) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

(9) Dánia 2021. április 30-án az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta Dánia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([9]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot fogadjon el, amely kimondja, hogy Dánia kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldköveket és célokat továbbra is teljesítettnek lehessen tekinteni.

(10) Dánia 2022. április 29-én benyújtotta 2022. évi nemzeti reformprogramját és 2022. május 12-én – az 1466/97/EK rendelet 8. cikkében meghatározott határidőn túl – benyújtotta 2022. évi konvergenciaprogramját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2022. évi nemzeti reformprogram a Dánia által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről készített féléves jelentést is tükrözi.

(11) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette a Dániára vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Dánia által elért eredményeket, és a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla alapján számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Dánia általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő – többek között az Ukrajna elleni orosz invázióból eredő – kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá a Dánia által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

([9]) ST 10154/21.

(12) A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában ([10]) azt ajánlotta Dániának, hogy az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban 2020 és 2021 folyamán hozzon meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és a későbbi helyreállítás támogatása érdekében. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Dánia – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, egyúttal fokozza a beruházásokat. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Dánia államháztartási egyenlege a GDP 0,2 %-ának megfelelő 2020. évi hiányról 2021-ben 2,3 %-os többletre javult, amit a nem ismétlődő adóbevételek segítettek. Dánia költségvetés-politikai válasza 2021-ben támogatta a gazdasági helyreállítást, míg az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadások GDP-arányosan a 2020. évi 2,6 %-ról 4,0 %-ra növekedtek. A Dánia által 2021-ben hozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással. A kormány által 2020-ban és 2021-ben elfogadott diszkrecionális költségvetési intézkedések többnyire ideiglenesek voltak, illetve azokat más intézkedések ellensúlyozták. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint az államadósság GDP-arányosan a 2020. évi 42,1 %-ról 2021-ben 36,7 %-ra csökkent.

(13) A 2022. évi konvergenciaprogram költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv a 2022. év tekintetében kedvező, 2023 tekintetében pedig realista. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2022-ben 3,4 %-kal, 2023-ban pedig 1,9 %-kal nő. Ehhez képest a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 2022-ben 2,6 %-os, 2023-ban pedig 1,8 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, főként a magánfogyasztás lassabb növekedéséből adódóan. A 2022. évi konvergenciaprogram szerint a kormány arra számít, hogy az államháztartási többlet 2022-ben a GDP 0,6 %-ára, 2023-ban pedig 0,2 %-ára csökken. A 2022. évi csökkenés főként a gazdasági aktivitás lassulását és azt tükrözi, hogy egyes adóbevételek nem ismétlődnek. A 2022. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság 2022-ben várhatóan 33,3 %-ra, majd 2023-ban 32,5 %-ra mérséklődik. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 0,9 %-ának, és 2023-ra 0,6 %-ának megfelelő költségvetési többlettel számol. Ez összhangban van a 2022. évi konvergenciaprogram többlet-előrejelzésével. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése magasabb GDP-arányos államadóssággal számol: 2022-ben 34,9 %-kal, 2023-ban pedig 33,9 %-kal. A különbség a magasabb feltételezett SFA-tételeknek, különösen a szociális lakásokhoz nyújtott támogatásnak tudható be. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése 1,9 %-ra tehető. Ez a becslés azonban nem tartalmazza a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező reformok hatását, amelyek élénkíthetik Dánia potenciális növekedését.

(14) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedések többségét, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadások az előrejelzések szerint a 2021. évi 4,0 %-ról 2022-ben a GDP 0,0 %-ára csökkennek. A költségvetési hiányt befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása érdekében hozott intézkedések, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,1 %-át, 2023-ban pedig 0,0 %-át fogják kitenni ([11]). Ezek az intézkedések főként az alacsonyabb jövedelmű háztartásoknak nyújtott szociális transzferekből állnak. Ezeket az intézkedéseket ideiglenes intézkedésként jelentették be. Amennyiben azonban az említett energiaárak 2023-ban magasak maradnak, ezen intézkedések némelyike továbbra is hatályban maradhat. A költségvetési hiányt emellett a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei is befolyásolják, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben és 2023-ban is a GDP 0,2 %-át fogják kitenni ([12]).

(15) A Tanács a 2021. június 18-i ajánlásában azt ajánlotta, hogy Dánia 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy Dánia – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, ugyanakkor a növekedési potenciál élénkítése céljából fokozza a beruházásokat.

([10]) A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Dánia 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Dánia 2020. évi konvergenciaprogramját (HL C 282., 2020.8.26., 22. o.).

([11]) Az adatok a 2021 ősze óta hozott intézkedések éves költségvetési költségeinek szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

([12]) A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzbeli juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

(16) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése és a Dánia 2022. évi konvergenciaprogramjában foglalt információk szerint 2022-ben a Tanács ajánlásával összhangban támogató jellegű, a GDP – 1,6 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal valószínűsíthető ([13]). A Tanács ajánlásának megfelelően Dánia továbbra is támogatni kívánja a helyreállítást, amihez a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből addicionális beruházásokat tervez finanszírozni. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2021-hez képest stabil marad. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-ben GDP arányosan 0,0 százalékpontos, semleges hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([14]). Dánia ezért a Tanács ajánlásával összhangban fenn kívánja tartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2022-es növekedése az előrejelzések szerint 1,6 százalékpontos expanzív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hatás magában foglalja a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak kezelésére irányuló intézkedések addicionális hatását (a GDP 0,1 %-a), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,2 %-a). Az egyéb megnövekedett kiadások közé tartozik különösen a védelmi és biztonságpolitikával kapcsolatos kormányzati fogyasztás, valamint a zöld átállás felgyorsítását és az importált fosszilis tüzelőanyagoktól való függés megszüntetését célzó többletkiadások.

(17) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében – változatlan szakpolitikát feltételezve – 2023-ban a GDP + 1,6 %-ának megfelelő költségvetési irányvonalra számít ([15]). Dánia az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat 2023-ban továbbra is a helyreállítást támogató addicionális beruházások finanszírozására használja fel. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2022-höz képest GDP-arányosan 0,1 százalékponttal csökken, ami a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből 2021-ben és 2022-ben nyújtott, előreütemezett pénzügyi támogatásnak tudható be. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-höz viszonyítva 0,4 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([16]). Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint 1,4 százalékpontos restriktív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a megnövekedett energiaárak kezelését célzó intézkedések kivezetésének hatását (a GDP 0,1 %-a), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem addicionális költségeit (a GDP 0,1 %-a). Az egyéb tényezők közé tartozik az energiafogyasztással kapcsolatos kormányzati kiadások csökkenése.

(18) A 2022. évi konvergenciaprogram azt vetíti előre, hogy a költségvetési többlet 2024-ben várhatóan fokozatosan a GDP 0,6 %-án stabilizálódik, majd 2025-re a GDP 0,4 %-ára csökken. A 2022. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság 2024-ben várhatóan 34,0 %-ra, majd 2025-ben 33,9 %-ra nő. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon alacsonynak tűnnek.

(19) Dániában jelenleg maximalizálják a rendszeres ingatlanadókat, így azok nem emelkednek a piaci árakkal. Így nem tudnak hozzájárulni a lakásár-ciklusok csillapításához, és hátrányos elosztási hatással járnak. A Parlament 2017-ben már jóváhagyott egy új ingatlanadó-rendszert, ám azt még nem alkalmazzák. A lakásárak megugrása és a szociális lakásokra való hosszú várakozási idő miatt a főbb városi területekre a megfizethető lakások hiánya jellemző. Emellett Koppenhágában jelentősen nőtt a 4-et meghaladó adósság-jövedelem aránnyal és 60 %-ot meghaladó hitelfedezeti aránnyal rendelkező jelzáloghitelek aránya, ami az érintett hitelfelvevőket kiszolgáltatottá teszi a kamatlábak emelkedésével vagy a lakásárak bármely markáns csökkenésével szemben. A Dán Rendszerkockázati Tanács ajánlásokat adott ki az ilyen jelzáloghitelekkel kapcsolatos kockázatok csökkentésére, de az ajánlásokat nem hajtották végre.

([13]) A mutató negatív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére utal, ami expanzív költségvetési politikát jelez.

([14]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,0 százalékpontos, semleges hatást gyakorolnak.

([15]) A mutató pozitív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított hiányára utal, ami restriktív költségvetési politikát jelez.

([16]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,4 százalékpontos restriktív hatást gyakorolnak.

(20) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza, valamint ezek 2026. augusztus 31-ig teljesítendő indikatív végrehajtási ütemtervét is. Ezek kezelik a Tanács által az európai szemeszter keretében 2019-ben és 2020-ban Dániának címzett országspecifikus ajánlásokban felvázolt gazdasági és társadalmi kihívások összességét vagy jelentős részét, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv elfogadásának időpontjáig kiadott országspecifikus ajánlásokat. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv különösen a zöld és digitális átállást helyezi a beruházások középpontjába, mindenekelőtt a tiszta és hatékony energiatermelést és -felhasználást, a fenntartható közlekedést, valamint a kutatást és innovációt. A kutatást támogató intézkedések kiszélesíthetik az innovációs bázist, és több vállalatot vonhatnak be a kutatási és innovációs tevékenységekbe. Dánia egyes országspecifikus ajánlásokat a helyreállítási és rezilienciaépítési terv keretein kívül kezelt, így például a következőket: a beruházásokkal kapcsolatos gazdaságpolitika összpontosítása az oktatásra és a készségekre, valamint az egészségügyi ágazatban fennálló munkaerőhiány kezelésére és a pénzmosás elleni keret hatékony felügyeletének és végrehajtásának biztosítására irányuló intézkedések. Az e területekkel kapcsolatos intézkedéseket nem foglalták bele a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe.

(21) Dánia helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása várhatóan hozzájárul a zöld és digitális átállás terén való további előrelépéshez. A Dánia éghajlat-politikai célkitűzéseit támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 59 %-át, míg a digitális célkitűzéseket támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 25 %-át teszik ki. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek – a releváns mérföldkövekkel és célokkal összhangban történő – teljes körű végrehajtása segíteni fogja Dániát a Covid19-válság következményeiből való gyors kilábalásban, egyúttal tovább erősíti rezilienciáját. A szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus bevonása továbbra is fontos a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, továbbá a helyreállítási és rezilienciaépítési terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából, az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(22) A Bizottság 2022. május 25-én jóváhagyta Dániának az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([17]) előírt partnerségi megállapodását. Dánia 2022. április 11-én benyújtotta a kohéziós politikákra vonatkozó első programozási dokumentumát. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Dániának a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe kell vennie a vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a kohéziós politikai programok sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ.

(23) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon túlmenően Dánia számos további kihívással is szembesül a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség csökkentése, a körforgásos gazdaságnak a zöld átállás támogatása érdekében történő megerősítése, valamint a lakáspiac és az eladósodott háztartások rezilienciájának növelése terén.

(24) Míg a dán helyreállítási és rezilienciaépítési terv a források 59 %-át zöld kezdeményezésekre különíti el, Dánia a körforgásos gazdaság egyes területein alulteljesít. A körforgásos anyagfelhasználási arány Dániában jóval az uniós átlag alatt van. Az egy főre jutó települési hulladék mennyisége az Unióban jelenleg Dániában a legmagasabb, 845 kg/fő/év. Míg Dánia éppen csak meghaladja az újrafeldolgozás céljából gyűjtött települési hulladék uniós átlagát (2020-ban 53,9 %, szemben a 47,8 %-os uniós átlaggal), a települési hulladék 45,2 %-át égeti el, ami közel kétszerese az uniós átlagnak. Dániában a hulladék nagy részét energiatermelés céljából elégetik, így az erőforrás-hatékonyság javítására nincs lehetőség. Időben végre kell hajtani a hulladékgazdálkodásra és a körforgásos gazdaságra vonatkozó új stratégiát, valamint a hulladékra és a körforgásos gazdaságra vonatkozó kapcsolódó nemzeti programokat és terveket. A hulladékégetés csökkentéséből eredő energiatermelési veszteséget környezetbarátabb módszerekkel – többek között az energiahatékonyság javításával és az elektromos hőszivattyúk használatával – lehetne ellensúlyozni.

([17]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

(25) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

(26) Dánia kötelezettséget vállalt arra, hogy 2030-ra az 1990-es szinthez képest 70 %-kal csökkenti az üvegházhatásúgáz-kibocsátást, 2028-ig pedig fokozatosan kivezeti a szenet. Ezen ambiciózus célok elérése érdekében a dán nemzeti energia- és klímaterv a megújulóenergia-kapacitás további növelését és az energiahatékonyság javítását célzó jelentős beruházásokat irányoz elő. Az engedélyezési eljárások egyszerűsítésével és felgyorsításával elő lehetne mozdítani a megújuló energiaforrások és a megújuló hidrogén elterjedésének felgyorsítását. Míg Dánia elkötelezett a tengeri szélenergiából származó megújulóenergia-kapacitás növelése mellett, további beruházásokra van szükség az energiaátviteli hálózatokba annak biztosítása érdekében, hogy a megújuló energia növekvő részarányát hatékonyan lehessen felhasználni. A szomszédos országokkal való energia- és villamosenergia-összeköttetésbe – többek között a tengeri hibrid eszközökbe – történő beruházások jelentősen növelnék az energiaellátás biztonságát és a regionális különbségekhez való alkalmazkodóképességet, többek között az Ukrajna elleni orosz invázió összefüggésében is. Dánia teljes energiafüggősége az orosz fosszilis tüzelőanyagok importjától 21,1 % (az uniós átlag 24,4 %), a vonatkozó feltételezések alapján visszakövetett újrabehozatalokhoz kapcsolódó másodlagos függőségeket is figyelembe véve. 2020-ban Dánia teljes energiaszerkezetében az Oroszországból származó fosszilis tüzelőanyagoktól való függés alacsonyabb volt az uniós átlagnál (12 %, szemben a 36,5 %-os uniós átlaggal).

Míg a szén esetében ez az arány magasabb volt (97 % a 19,3 %-os uniós átlaghoz képest), Dánia energiaszerkezetében a szén aránya alacsony (4,3 %). A földgáz az ország energiaszerkezetének 12,8 %-át teszi ki, és míg Dánia nem importál orosz gázt közvetlenül belföldi felhasználásra, a német gázimporttól való függősége jelentős másodlagos függőséget von maga után, amely magasabb az uniós átlagnál: a belföldi gázfogyasztás 65 %-át Oroszországból importálják, szemben a 41,1 %-os uniós átlaggal. Bár a 2020. évi adatok szerint Dánia továbbra is jelentős mértékben támaszkodik az orosz olaj- és gázbehozatalra ([18]), ez a függőség az előrejelzések szerint 2023-tól megszűnik, amikor befejeződik egy meglévő északi-tengeri gázmező korszerűsítése, és Dánia várhatóan ismét nettó gázexportőr lesz. A folyamatban lévő összekapcsolási projektek felgyorsítása az energiaellátás diverzifikálását is elősegítheti. A gázhoz kapcsolódó új infrastrukturális és hálózati beruházásoknak lehetőség szerint időtállónak kell lenniük olyan szempontból, hogy a fenntartható üzemanyagokra való későbbi átállításuk révén biztosítható legyen hosszú távú fenntarthatóságuk. Dánia energiahatékonysági törekvéseit tovább lehetne fokozni az ipar, a szolgáltatások, a magánlakások és a közlekedés dekarbonizációjára irányuló további beruházások révén. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság növelésére vonatkozó törekvések további fokozására lesz szükség ahhoz, hogy Dánia megfeleljen az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag célkitűzéseinek.

(27) Míg a klímasemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, Dánia a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait a leginkább érintett régiókban. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Dánia igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([19]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.

(28) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi konvergenciaprogramot, és véleményét ([20]) különösen az alábbi 1. ajánlás tükrözi,

([18]) Eurostat (2020), Az orosz import részesedése a földgáz, a nyersolaj és a feketeszén teljes importjából. Az EU-27 átlagát tekintve a teljes behozatal az EU-27-en kívülről származó behozatalon alapul. Dánia esetében a teljes behozatal magában foglalja az EU-n belüli kereskedelmet is. A nyersolaj nem foglalja magában a finomított olajtermékeket. Dánia az EU-n belüli kereskedelmen keresztül közvetetten függ az orosz importtól. Az EU-n belüli behozatal révén az orosz gáztól való másodlagos függés figyelembevételével Dánia a becslések szerint 65 %-ban függ az orosz gáztól.

([19]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).

([20]) Az 1466/97/EK rendelet 9. cikkének (2) bekezdése alapján.

AJÁNLJA, hogy Dánia 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban biztosítsa, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Álljon készen arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a RePowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. A 2023 utáni időszakban folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére irányuló költségvetési politikát. Hajtsa végre az új ingatlanadó-rendszert a piaci árak és az adók közötti kapcsolat helyreállítása és a méltányosabb adóztatás biztosítása érdekében. A legsürgetőbb szükségletek enyhítése érdekében ösztönözze a megfizethető lakások építésére irányuló beruházásokat. Növelje a nagymértékben eladósodott hitelfelvevők pénzügyi rezilienciáját.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását a 2021. július 13-i tanácsi végrehajtási határozatban foglalt mérföldkövekkel és célokkal összhangban. Gyorsan zárja le a 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó kohéziós politikai programokról a Bizottsággal folytatott tárgyalásokat és folytassa azok végrehajtását.

3. Erősítse meg a körforgásos gazdaságot és a hulladékgazdálkodási politikákat, többek között a hulladékkeletkezés megelőzésének és a hulladék újrafelhasználásának előmozdítása, az újrafeldolgozás növelése, valamint a települési hulladék elégetéséről a környezetbarátabb hőtermelési forrásokra való fokozatos áttérés révén.

4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függést. Diverzifikálja tovább az energiaellátást és segítse elő a gazdaság dekarbonizációját a megújuló energiaforrások alkalmazásának felgyorsításával, többek között az adminisztratív és engedélyezési eljárások egyszerűsítését és felgyorsítását célzó reformok bevezetésével, az energiaátviteli hálózatok korszerűsítésével, a szomszédos országokkal való összeköttetések növelésével és az energiahatékonyság javításával.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 12-én.

a Tanács részéről
az elnök
Z. STANJURA

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2022. július 12.)

Németország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Németország 2022. évi stabilitási programját

(2022/C 334/05)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre [1] és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlament és tanácsi rendeletre [2] és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet [3] 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói szociális kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság 2021. november 24-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Németországot azon tagállamok közé sorolta, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2022. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is. A Tanács 2022. április 5-én elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást [4] (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2022. évi ajánlás), 2022. március 14-én pedig elfogadta az együttes foglalkoztatási jelentést.

[1] HL L 209., 1997.8.2., 1. o.
[2] HL L 306., 2011.11.23., 25. o.
[3] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).
[4] A Tanács ajánlása (2022. április 5.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 153., 2022.4.7., 1. o.).

(3) A világjárványból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az inváziónak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal ([5]) – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet ([6]), amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést.

(4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.

(5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokolttá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023 végéig történő meghosszabbítását.

(6) A Németország 2021. évi stabilitási programjára vonatkozó tanácsi véleményt tartalmazó, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban ([7]) alkalmazott megközelítés alapján az összesített költségvetési irányvonal jelenleg az elsődleges kiadások (amelyekbe nem tartoznak bele a diszkrecionális bevételi intézkedések és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések, azonban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadások igen) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban ([8]). Az összesített költségvetési irányvonalon túl – annak értékelése érdekében, hogy a nemzeti költségvetési politika prudens-e, és összetétele elősegíti-e a zöld és digitális átállással összhangban lévő fenntartható helyreállítást – figyelmet kell fordítani a (diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélkül számított) nemzeti finanszírozású ([9]) elsődleges folyó kiadások és a beruházások alakulására is.

([5]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([6]) A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

([7]) A Tanács ajánlása (2021. június 18.), amelyben véleményezi Németország 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 18. o.).

([8]) A költségvetési irányvonalra és annak összetételére vonatkozó, ebben az ajánlásban szereplő becslések a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének alapjául szolgáló feltételezésekre épülő bizottsági becslések. A Bizottság középtávú potenciális növekedésre vonatkozó becslései nem tartalmazzák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező, a potenciális növekedést adott esetben fokozó reformok kedvező hatását.

([9]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből vagy más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásokon kívüli kiadások.

(7) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban juttassák érvényre az iránymutatást. A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.

(8) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

(9) 2021. április 28-án Németország az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta Németország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([10]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot fogadjon el, amely kimondja, hogy Németország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldköveket és célokat továbbra is teljesítettnek lehessen tekinteni.

(10) Németország az 1466/97/EK rendelet 4. cikkében meghatározott határidőn belül, 2022. május 2-án benyújtotta 2022. évi nemzeti reformprogramját, 2022. április 27-én pedig 2022. évi stabilitási programját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2022. évi nemzeti reformprogram a Németország által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről készített féléves jelentést is tükrözi.

(11) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette a Németországra vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Németország által elért eredményeket, és a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla alapján számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Németország általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő – többek között az Ukrajna elleni orosz inváziót követő – kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá a Németország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Németország vonatkozásában részletes vizsgálatot végzett, amelynek eredményeit 2022. május 23-án közzétette. A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy Németország esetében makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. A sebezhetőségek elsősorban a folyó fizetési mérleg tartósan magas többletéhez kapcsolódnak, ami a megtakarításokhoz képest visszafogott beruházási szintet tükröz, és határon átnyúló jelentőséggel bír.

(13) Németország 2022. április 27-én benyújtotta 2022-re vonatkozó új költségvetésiterv-javaslatát. A Bizottság a 473/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ([11]) 7. cikkének megfelelően véleményt adott ki az említett tervről.

([10]) ST 10158/2021; ST 10158/2021 ADD.

([11]) Az Európai Parlament és a Tanács 473/2013/EU rendelete (2013. május 21.) a költségvetésiterv-javaslatok monitoringjára és értékelésére, valamint az euróövezeti tagállamok túlzott hiánya kiigazításának biztosítására vonatkozó közös rendelkezésekről (HL L 140., 2013.5.27., 11. o.).

(14) A Bizottság 2022. május 23-án a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentést adott ki. A jelentés megvizsgálta Németország költségvetési helyzetét, mivel a költségvetési hiány 2021-ben meghaladta a Szerződésben a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A Bizottság – a 2022. március 2-i közleménynek megfelelően – nem javasolta új túlzotthiány-eljárás megindítását 2022 tavaszán, és felül fogja vizsgálni, hogy szükséges-e ilyen eljárások megindítását kezdeményeznie 2022 őszén.

(15) A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában ([12]) azt ajánlotta Németországnak, hogy az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban 2020 és 2021 folyamán hozzon meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és a későbbi helyreállítás támogatása érdekében. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Németország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, egyúttal fokozza a beruházásokat. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Németország államháztartási hiánya GDP-arányosan a 2020. évi 4,3 %-ról 2021-ben 3,7 %-ra csökkent. Németország költségvetés-politikai válasza 2021-ben támogatta a gazdasági helyreállítást, míg az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadások GDP-arányosan a 2020. évi 2,7 %-ról 2021-ben 4,2 %-ra nőttek. A Németország által 2021-ben hozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással. A kormány által 2020-ban és 2021-ben elfogadott diszkrecionális költségvetési intézkedések többnyire ideiglenesek voltak, illetve azokat más intézkedésekkel ellensúlyozták. Ugyanakkor a kormány által a 2020 és 2021 közötti időszakban elfogadott egyes diszkrecionális intézkedések nem voltak ideiglenesek, vagy azokat nem kísérték ellensúlyozó intézkedések, és elsősorban a családi támogatások – a gyermekek után járó ellátás és a gyermekek után járó adókedvezmény – emeléséből és az értékcsökkenési leírás lehetőségeinek bővítéséből álltak. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint az államadósság GDP-arányosan a 2020. évi 68,7 %-ról 2021-ben 69,3 %-ra nőtt.

(16) A 2022. évi stabilitási programban szereplő költségvetési előrejelzéseket alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv 2022-ben optimista, azt követően pedig realisztikus. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2022-ben 3,6 %-kal, 2023-ban pedig 2,3 %-kal nő. Ehhez képest a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-ben alacsonyabb, 1,6 %-os, 2023-ban pedig hasonló, 2,4 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre. Ez az eltérés főként annak tudható be, hogy az előrejelzések eltérő zárónappal készültek, a stabilitási program esetében ez Oroszország Ukrajna elleni agresszív háborújának megindítása előtt történt, amikor a 2022-re vonatkozó növekedési kilátások még optimistábbak voltak. A 2022. évi stabilitási program szerint a kormány arra számít, hogy a GDP-arányos költségvetési hiány 2022-ben 3,75 % marad, majd 2023-ban 2 %-ra csökken. A 2022. évi hasonló szint főként a világjárvány miatti szükséghelyzeti intézkedések folytatását, a védelmi kiadások növekedését és az Ukrajnában zajló háború következtében megugrott energiaárak kapcsán hozott intézkedéseket, továbbá a zöld átállással kapcsolatos addicionális kiadásokat és beruházásokat tükrözi. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság várhatóan 2022-ben 66,75 %-ra, majd 2023-ban 65,75 %-ra mérséklődik. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 2,5 %-ának, és 2023-ra 1,0 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. Ez alacsonyabb a 2022. évi stabilitási programban 2022-re és 2023-ra előre jelzett hiánynál, ami elsősorban az enyhén alacsonyabb adóbevétel-előrejelzéseknek tudható be, amelyek a 2021. novemberi óvatos számításokon, valamint a támogatások és az állami beruházások végrehajtására vonatkozóan a programban szereplő optimistább várakozásokon alapulnak. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése hasonló GDP-arányos államadóssággal számol, 2022-ben 66,4 %-kal, 2023-ban pedig alacsonyabb értékkel, 64,5 %-kal. Ez az eltérés a hiány-előrejelzésben szereplő hasonló eltérésnek tudható be. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése 1,1 %-ra tehető. Ez a becslés azonban nem tartalmazza a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező reformok hatását, amelyek élénkíthetik Németország potenciális növekedését.

(17) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedések többségét, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések kiadásai az előrejelzések szerint a 2021. évi 4,2 %-ról 2022-ben a GDP 1,2 %-ára csökkennek. A költségvetési hiányt befolyásolják az energiaár-növekedés gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása érdekében hozott intézkedések, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,7 %-át fogják kitenni, 2023-ban pedig várhatóan megszüntetésre kerülnek. ([13]) Ezek az intézkedések főként a következőkből állnak: a fűtési költségekhez nyújtott célzott támogatás; a megújuló energiára vonatkozó adó (*EEG-Umlage*) megszüntetésének előrehozatala; az ingázási juttatás (*Pendlerpauschale*) emelésének előrehozatala; az üzemanyagokra kivetett energiaadó három hónapra szóló csökkentése; egyösszegű energiaár-átalány (*Energiepreispauschale*) egyszeri kifizetése gyermekenkénti pótlékkal együtt; egyösszegű átalány egyszeri kifizetése szociális ellátásban részesülők számára; és a helyi tömegközlekedéshez nyújtott csökkentett árú havi bérlet három hónapon

([12]) A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Németország 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Németország 2020. évi stabilitási programját (HL C 282., 2020.8.26., 27. o.).

([13]) Az adatok a 2021 ősze óta hozott intézkedések éves költségvetési költségeinek szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

át. A bejelentés szerint ezek az intézkedések ideiglenesek. Amennyiben azonban az említett energiaárak 2023-ban magasak maradnak, ezen intézkedések némelyike továbbra is hatályban maradhat. Az említett intézkedések némelyike nem célzott, különösen az ingázási juttatás növelése és az üzemanyagokra kivetett energiaadó csökkentése. A költségvetési hiányt emellett befolyásolják a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei, amelyek a Bizottság 2022. évi tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,1 %-át, 2023-ban pedig a GDP 0,2 %-át fogják kitenni ([14]), valamint a védelmi kiadásoknak 2022-ben a GDP 0,4 %-ával, 2023-ban pedig 0,5 %-ával megnövekedett költségei.

(18) A Tanács a 2021. június 18-i ajánlásában azt ajánlotta, hogy Németország 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy Németország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, ugyanakkor a növekedési potenciál élénkítése céljából fokozza a beruházásokat.

(19) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése és a Németország 2022. évi stabilitási programjában foglalt információk szerint 2022-ben a Tanács ajánlásával összhangban támogató jellegű, a GDP – 1,6 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal valószínűsíthető ([15]). A Tanács ajánlásának megfelelően Németország továbbra is támogatni kívánja a helyreállítást, amihez a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből addicionális beruházásokat tervez finanszírozni. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2021-hez képest stabil marad. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-ban 0,2 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([16]). Németország ezért a Tanács ajánlásával összhangban fenn kívánja tartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2022-es növekedése az előrejelzések szerint 1,5 százalékpontos expanzív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hatás magában foglalja egyrészt a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak kezelésére irányuló intézkedések addicionális hatását (a GDP 0,7 %-a), másrészt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,1 %-a), ugyanakkor a zöld átállásra fordított addicionális kiadások (a GDP 0,2 %-a) az előrejelzések szerint szintén hozzájárulnak a nettó folyó kiadások növekedéséhez.

(20) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében – változatlan szakpolitikát feltételezve – 2023-ban a GDP 0,6 %-ának megfelelő költségvetési irányvonalra számít ([17]). Németország az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat 2023-ban továbbra is a helyreállítást támogató addicionális beruházások finanszírozására használja fel. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2022-höz képest GDP-arányosan 0,1 százalékponttal csökken. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2023-ban 0,1 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([18]). Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint 0,7 százalékpontos restriktív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. 2022-höz képest ez magában foglalja a megnövekedett energiaárak kezelését célzó intézkedések kivezetésének hatását (a GDP 0,7 %-a), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem addicionális költségeit (a GDP 0,05 %-a).

(21) A 2022. évi stabilitási program a költségvetési hiány fokozatos csökkenését vetíti előre: 2024-ben a GDP 1,75 %-ára, 2025-ben pedig 1 %-ára. Ezek az előrejelzések a GDP-arányos államháztartási bevételek növekedésével, míg a GDP-arányos államháztartási kiadások relatív stabil szintjével számolnak. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2025-ig várhatóan csökkenni fog: 2024-ben 65,75 %-ra, majd 2025-ben 65 %-ra mérséklődik. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon alacsonynak tűnnek.

([14]) A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzbeli juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

([15]) A mutató negatív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére utal, ami expanzív költségvetési politikát jelez.

([16]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékpontos restriktív hatást gyakorolnak.

([17]) A mutató pozitív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított hiányára utal, ami restriktív költségvetési politikát jelez.

([18]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint semleges hatást gyakorolnak.

(22) Az idősödés és a munkaerőpiac szűkülése jelentős hatással lesz Németországra az elkövetkező években. 2031-ben a törvényes nyugdíjkorhatár eléri a 67 évet, de a nyugdíjrendszer további kiigazítására van szükség ahhoz, hogy biztosítani lehessen a nyugdíjrendszer hosszú távú fenntarthatóságát, és megtartani megfelelőségét. Erősebb munkavállalási ösztönzőkre lenne szükség a munkaerőpiac szűkülése miatt is. A kormány azon kötelezettségvállalása, hogy fenntartja a nyugdíjjárulék felső határát ebben a jogalkotási ciklusban és megtartja a minimális jövedelemhelyettesítési rátát, vélhetően jelentős költségvetési átcsoportosításokat fog előidézni, ami tovább növeli a fiatalabb generációkra nehezedő terheket. Az államilag támogatott magánnyugdíjak (*Riester Rente*) nem játszottak jelentős szerepet a nyugdíjszerkezetben. A hozamok alacsonyak, az adminisztratív költségek pedig magasak. Különösen az alacsony jövedelműek nem tudnak elegendő nyugdíj-megtakarítást elérni.

(23) Az adórendszer nagymértékben támaszkodik a munkát terhelő adókból származó bevételekre, míg az inkluzív növekedést kevésbé visszafogó adóalapokat továbbra sem veszik igénybe kellő mértékben. A munkát terhelő adóék Németországban az egyik legmagasabb az Unióban. Ez csökkenti a nettó fizetéseket és bizonyos csoportokat – pl. az alacsony és közepes jövedelműeket és a második keresőket – nem ösztönöz arra, hogy növeljék a ledolgozott munkaórák számát; ez a munkaerő-potenciál jobb kihasználása ellen hat a fokozódó munkaerőhiány közepette. A környezetvédelmi adókból származó bevételek viszonylag alacsonyak, míg a környezetvédelmi szempontból káros támogatások (ideértve az adókedvezményeket és az adómentességeket) aláássák a környezeti fenntarthatósági célokat, és a dekarbonizáció, az energiahatékonyság és a megújuló energia alkalmazása ellen hatnak.

(24) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza, valamint egy ehhez kapcsolódó, 2026. augusztus 31-ig teljesítendő indikatív végrehajtási ütemtervet is. Ezek kezelik a Tanács által az európai szemeszter keretében 2019-ben és 2020-ban Németországnak címzett országspecifikus ajánlásokban felvázolt gazdasági és társadalmi kihívások összességét vagy jelentős részét, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv elfogadásának időpontjáig kiadott országspecifikus ajánlásokat. A terv hozzájárul a köz- és magánberuházások fellendítéséhez, különösen a zöld és digitális átállás, a fenntartható közlekedés, továbbá a tiszta, hatékony és integrált energiarendszerek, a közigazgatás és az egészségügyi szolgáltatások digitalizálása, az oktatás, valamint a kutatás és innováció terén.

(25) Németország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása várhatóan hozzájárul majd a zöld és digitális átállás terén való további előrelépéshez. A Németország éghajlat-politikai célkitűzéseit támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 42 %-át, míg a digitális célkitűzéseket támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 52 %-át teszik ki. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek – a releváns mérföldkövekkel és célokkal összhangban történő – teljes körű végrehajtása segíteni fogja Németországot a Covid19-válság következményeiből való gyors kilábalásban, egyúttal megerősíti rezilienciáját. A szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus bevonása továbbra is fontos a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, továbbá a helyreállítási és rezilienciaépítési terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából, az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(26) Németország 2022. április 4-ig benyújtotta az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([19]) előírt kohéziós politikai programozási dokumentumokat az Európai Regionális Fejlesztési Alap mind a 15 programjára, az Európai Szociális Alap Plusz mind a 16 programjára, valamint az Európai Regionális Fejlesztési Alap és az Európai Szociális Alap Plusz vegyes programjára. A Bizottság 2022. április 19-én jóváhagyta a Németországgal kötött partnerségi megállapodást a kohéziós politikai alapok felhasználásáról. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Németország a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe vette a vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a kohéziós politikai programok sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ.

([19]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

(27) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon túl Németország még mindig lemaradásban van a nagyon nagy kapacitású széles sávú szolgáltatások vidéki kiépítése terén. Az ebbe irányuló fokozottabb beruházások javíthatják a termelékenység növekedését, valamint a megtakarítások és a beruházások közötti egyensúlyhiányt. Összességében Németország az elmúlt évben jelentősen javította a nagyon nagy kapacitású széles sávú lefedettséget, és jelenleg az uniós átlag felett van. A vidéki térségekben a lefedettség 22,5 % volt, ami a 37,1 %-os uniós átlag alatt van. Ugyanakkor a háztartásoknak csupán 15,4 %-a rendelkezik üvegszálas kapcsolattal (az 50 %-os uniós átlaghoz képest), ami Németországot a legalacsonyabb üvegszálas lefedettséggel rendelkező tagállamok közé helyezi, míg az öt legjobban teljesítő uniós tagállamban az üvegszálas lefedettség aránya legalább 85 %. Az üvegszálas összeköttetések hiánya a vidéki területeken hangsúlyos (11,3 % a 33,8 %-os uniós átlaghoz képest). Ez visszafogja a termelékenység növekedését, különösen a kis- és középvállalkozások esetében, amelyek közül sok vidéki és városkörnyéki területen helyezkedik el. Németország helyreállítási és rezilienciaépítési terve nem terjed ki a széles sávú hálózatok bővítésére és az 5G-re. Szövetségi és regionális szintű programok irányulnak az összeköttetés javítására a szürke területeken és a mobil összeköttetés javítására a fehér területeken. A koalíciós megállapodás ambiciózus célokat tartalmaz arra vonatkozóan, hogy valamennyi német háztartás számára elérhetővé kell tenni az üvegszálas összeköttetést és az 5G-t, a megvalósítás határidejét azonban még meg kell határozni. Az időben történő megvalósítás szempontjából döntő fontosságú lesz a magánszektorban az építési munkákhoz fűződő tervezési és irányítási kapacitás, az állami szektorban pedig a tervezés és a megvalósítás irányításának kiépítése. A célok eléréséhez javítani kell a kérelmezési és engedélyezési eljárásokat, valamint standardizálni kell az alternatív, kevésbé időigényes telepítési technikákat.

(28) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

(29) Németország a fosszilis tüzelőanyagoktól és az Oroszországból származó energiaimporttól való függőségével, valamint a teljes mértékben integrált fenntartható energiarendszerbe való beruházásra vonatkozó keretfeltételekkel kapcsolatos kihívásokkal néz szembe. A 2020. évi adatok szerint az Oroszországból származó gázimporttól való függőség különösen magas (65 % ([20])), és meghaladja az uniós átlagot (44 %). Az Oroszországból származó olajimporttól való függőség szintén magasabb az uniós átlagnál (Németországban 34 %, szemben a 26 %-os uniós átlaggal) ([21]). Németország energiaszerkezetének több mint felét a gáz (26 %) és az olaj (35 %) teszi ki. Ennek a függőségnek közvetlen hatása van Németország iparára, amely a földgáz tekintetében a végső energiafogyasztás 35 %-át teszi ki. Az átviteli és elosztó hálózatok bővítésének és a megújuló energiaforrások alkalmazásának felgyorsítása döntő fontosságú e kihívások kezeléséhez, az éghajlat- és energiapolitikai célok eléréséhez, valamint a beruházásoknak a megtakarításokhoz viszonyított fellendítéséhez. Nagyobb erőfeszítésekre van szükség az energiaellátás és az energiaellátási útvonalak diverzifikálása, valamint az összes rendelkezésre álló szén-dioxidmentes energiaforrás alkalmazása érdekében, elsősorban a megújuló villamos energia és gázok, pl. a hidrogén, valamint a cseppfolyósított földgáz alkalmazása révén. Azonban a gázhoz kapcsolódó új infrastrukturális és hálózati beruházásoknak lehetőség szerint időtállónak kell lenniük olyan szempontból, hogy a fenntartható üzemanyagokra való későbbi átállításuk révén biztosítható legyen hosszú távú fenntarthatóságuk. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság növelésére vonatkozó törekvések további fokozására lesz szükség ahhoz, hogy Németország megfeleljen az „Irány az 55 %!” célkitűzéseinek. Erőfeszítések szükségesek az ipar dekarbonizációjának felgyorsításához, a rugalmassági lehetőségek és az energiafogyasztók áringadozásokra adott válaszának javításához, valamint az energiarendszer integrációjának megerősítéséhez ([22]).

Intézkedéseket kell hozni az energiahatékonyság növelése és az energiafogyasztás csökkentése, továbbá a dekarbonizáció felgyorsítása érdekében is az épületállomány és a közlekedési ágazat terén, melyek 2021-ben nem teljesítették az ezen ágazatokra meghatározott éves nemzeti kibocsátási célértékeket. A megosztott mobilitás és a fenntartható tömegközlekedés nagyobb mértékű elterjedése csökkentheti a fosszilis tüzelőanyagok fogyasztását. Németország villamosenergia-hálózatainak bővítése jelentős késedelmet szenvedett. A legfőbb akadályok közé tartozik többek között a tervezési, az engedélyezési és fellebbezési eljárások összetettsége és hosszadalmassága. A villamosenergia-hálózatok bővítésének késedelme szükségessé tette bizonyos területeken a megújuló energiaforrások csökkentését. A villamosenergia-hálózatok bővítésének késedelme jelentős hatással van továbbá a

([20]) A Német Szövetségi Gazdasági és Éghajlat-politikai Minisztérium legfrissebb adatai szerint a teljes gázimportra vetített arány 35 %-ra csökkent.

([21]) Eurostat (2020), Az orosz import részaránya a földgázra, a nyersolajra és a feketeszénre irányuló teljes behozatalból. Az EU-27 átlagát tekintve a teljes behozatal az EU-27-en kívülről származó behozatalon alapul. Németország esetében a teljes behozatal magában foglalja az Unión belüli kereskedelmet is. A nyersolaj nem foglalja magában a finomított olajtermékeket.

([22]) Az energiarendszer integrációja összekapcsolja a különböző energiahordozókat egymással és a végfelhasználói ágazatokkal.

szomszédos országok hálózataira is, mivel a Németországon belüli hálózati kapacitás nem elegendő az adott árzónán belül kereskedett villamosenergia-mennyiség szállításához. A kormány kötelezettséget vállalt arra, hogy 2030-ra 80 %-ra növeli a megújuló energiaforrások arányát a villamosenergia-termelésben, és a német parlament jelenleg is tárgyalja azt a megújuló energiaforrásokról szóló jogszabályra irányuló jogalkotási javaslatot, amelynek célja, hogy a villamosenergia-ágazatban 2035-re megközelítőleg sikerüljön elérni a klímasemlegességet. Azonban a megújuló energiaforrások – különösen a szárazföldi szélenergia – elterjedését az elmúlt években jelentősen lelassították a megvalósítás útjában álló, még mindig meglévő akadályok. A végrehajtás akadályainak felszámolása magában foglalja a földhasználattal kapcsolatos konfliktusok korai szakaszban történő megoldására irányuló lépéseket, a minimális távolságra vonatkozó szabályok enyhítését, a területi tervezés használatának javítását a szélenergia-termelésre alkalmas zónák azonosítása céljából, valamint az engedélyek beszerzésének megkönnyítését. A helyi elfogadottság javítható, többek között a konzultációs folyamat egyszerűsítése, a polgárok fokozott részvétele és a projektbevételek megosztása révén. A megújuló energiaforrások fokozott terjedése és az energiahatékonyság növelése nemcsak az energiaimporttól való függőséget csökkenti, hanem az energiaárakat is jelentősen mérsékelni fogja. Végezetül tovább lehetne erősíteni az energiával kapcsolatos, határokon átnyúló együttműködésben való részvételt, és fokozni lehetne a rugalmasságot és a kétirányú szállításra alkalmas infrastruktúra kiépítését a meglévő összeköttetések esetében.

(30) Míg a klímasemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, Németország a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait a leginkább érintett régiókban. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Németország igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([23]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.

(31) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi stabilitási programot, és véleményét ([24]) az alábbi 1. ajánlás tükrözi.

(32) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta, hogy az euroövezeti tagállamok tegyenek intézkedéseket – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló 2022. évi ajánlásban meghatározott ajánlások végrehajtása érdekében. Németország esetében ezt különösen az alábbi 1., 2. és 3. ajánlás tükrözi.

(33) A Bizottság által elvégzett részletes vizsgálat és értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi nemzeti reformprogramot és a 2022. évi stabilitási programot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az alábbi 1., 2., 3. és 4. ajánlás tükrözi. Az 1., a 2. és a 3. ajánlás hozzájárul az euroövezetre vonatkozó 2022. évi ajánlás, különösen az euroövezetre vonatkozó első és negyedik ajánlás végrehajtásához is. Az 1. ajánlásban említett költségvetési politikák, továbbá a 2., a 3. és a 4. ajánlásban említett szakpolitikák hozzájárulnak többek között a folyó fizetési mérleg többletéhez kapcsolódó egyensúlyhiányok kezeléséhez,

AJÁNLJA, hogy Németország 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban biztosítsa, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Álljon készen arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. A 2023 utáni időszakban folytasson prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére irányuló költségvetési politikát. Javítsa az adószerkezetet az inkluzívabb és fenntarthatóbb növekedés érdekében, elsősorban a munkával töltött idő növelését célzó adóösztönzők javítása révén. Biztosítsa a nyugdíjrendszer hosszú távú fenntarthatóságát.

([23]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).

([24]) Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése alapján.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását a 2021. július 13-i tanácsi végrehajtási határozatban foglalt mérföldkövekkel és célokkal összhangban. A 2021–2027-es időszakra vonatkozó kohéziós politikai programok végrehajtásának megkezdése céljából gyorsan zárja le a programozási dokumentumokról a Bizottsággal folytatott tárgyalásokat.

3. Számolja fel a beruházási akadályokat és lendítse fel a nagyon nagy kapacitású digitális kommunikációs hálózatokba irányuló beruházásokat.

4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függőségét és diverzifikálja importját az energiahatékonyság javítása, az energiatakarékosság ösztönzése, az energiaellátás és az ellátási útvonalak diverzifikálása, a beruházási szűk keresztmetszetek megszüntetése, az engedélyezési eljárások további egyszerűsítése, a villamosenergia-hálózatokba és a megújuló energiaforrásokba irányuló beruházások fellendítése és azok kiépítésének felgyorsítása, továbbá az energiával kapcsolatos, határokon átnyúló együttműködésben való részvétel fokozása révén.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 12-én.

a Tanács részéről

az elnök

Z. STANJURA

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2022. július 12.)

Észtország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Észtország 2022. évi stabilitási programját

(2022/C 334/06)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ([1]) és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([2]) 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói szociális kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság az 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ([3]) alapján 2021. november 24-én elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Észtországot nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2022. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is. A Tanács 2022. április 5-én elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ([4]) (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2022. évi ajánlás), 2022. március 14-én pedig elfogadta az együttes foglalkoztatási jelentést.

([1]) HL L 209., 1997.8.2., 1. o.
([2]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).
([3]) Az Európai Parlament és a Tanács 1176/2011/EU rendelete (2011. november 16.) a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról (HL L 306., 2011.11.23., 25. o.).
([4]) A Tanács ajánlása (2022. április 5.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 153., 2022.4.7., 1. o.).

(3) A világjárványból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az inváziónak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal ([5]) – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet ([6]), amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést. Az Ukrajnából menekülők fogadásával és integrációjával összefüggő szükségletek sürgős kezelése érdekében rendkívüli támogatás áll Észtország rendelkezésre az Európában lévő menekültekre irányuló kohéziós fellépés (CARE) kezdeményezés keretében, valamint a kohéziós célú és az európai területeknek nyújtott helyreállítási támogatás (REACT-EU) keretében nyújtott kiegészítő előfinanszírozás révén.

(4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.

(5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokolttá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023 végéig történő meghosszabbítását.

(6) Az Észtország 2021. évi stabilitási programjára vonatkozó tanácsi véleményt tartalmazó, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban ([7]) alkalmazott megközelítés alapján az összesített költségvetési irányvonal jelenleg az elsődleges kiadások (amelyekbe nem tartoznak bele a diszkrecionális bevételi intézkedések és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések, azonban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások igen) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban ([8]). Az összesített költségvetési irányvonalon túl – annak értékelése érdekében, hogy a nemzeti költségvetési politika prudens-e, és összetétele elősegíti-e a zöld és digitális átállással összhangban lévő fenntartható helyreállítást – figyelmet kell fordítani a (diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélkül számított) nemzeti finanszírozású ([9]) elsődleges folyó kiadások és a beruházások alakulására is.

([5]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([6]) A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

([7]) A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Észtország 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 23. o.).

([8]) A költségvetési irányvonalra és annak összetételére vonatkozó, ebben az ajánlásban szereplő becslések a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének alapjául szolgáló feltételezésekre épülő bizottsági becslések. A Bizottság középtávú potenciális növekedésre vonatkozó becslései nem tartalmazzák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező, a potenciális növekedést adott esetben fokozó reformok kedvező hatását.

([9]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből vagy más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásokon kívüli kiadások.

(7) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban juttassák érvényre az iránymutatást. A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.

(8) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

(9) 2021. június 18-án Észtország az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. október 29-én elfogadta Észtország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([10]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot fogadjon el, amely kimondja, hogy Észtország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldköveket és célokat továbbra is teljesítettnek lehessen tekinteni.

(10) Észtország az 1466/97/EK rendelet 4. cikkében meghatározott határidőn belül, 2022. április 29-én benyújtotta 2022. évi nemzeti reformprogramját és 2022. évi stabilitási programját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2022. évi nemzeti reformprogram az Észtország által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről összeállított féléves jelentést is tükrözi.

(11) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette az Észtországra vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Észtország által elért eredményeket, és a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla alapján számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Észtország általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő – többek között az Ukrajna elleni orosz invázióból eredő – kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá az Észtország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(12) A Bizottság 2022. május 23-án a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentést adott ki. A jelentés megvizsgálta Észtország költségvetési helyzetét, mivel a tervezett költségvetési hiány 2022-ben meghaladja a Szerződésben a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A Bizottság a 2022. március 2-i közleményével összhangban nem javasolta új túlzotthiány-eljárás megindítását 2022 tavaszán, és felül fogja vizsgálni, hogy szükséges-e ilyen eljárások megindítását kezdeményeznie 2022 őszén.

([10]) ST 12532/2021; ST 12532/2021 ADD 1; ST 12532/21 ADD 1 COR 1 REV 1.

(13) A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában ([11]) azt ajánlotta Észtországnak, hogy az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban 2020 és 2021 folyamán hozzon meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és a későbbi helyreállítás támogatása érdekében. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Észtország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, egyúttal fokozza a beruházásokat. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Észtország államháztartási hiánya GDP-arányosan a 2020. évi 5,6 %-ról 2021-ben 2,4 %-ra csökkent. Észtország költségvetés-politikai válasza 2021-ben támogatta a gazdasági helyreállítást, míg az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadások GDP-arányosan a 2020. évi 2,3 %-ról 2021-ben 2,7 %-ra növekedtek. Az Észtország által 2021-ben hozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással. A kormány által 2020-ban és 2021-ben elfogadott diszkrecionális költségvetési intézkedések többnyire ideiglenesek voltak, illetve azokat más intézkedések ellensúlyozták. Ugyanakkor a kormány által a 2020 és 2021 közötti időszakban elfogadott egyes diszkrecionális intézkedések nem voltak ideiglenesek, vagy azokat nem ellensúlyozták. Ezen intézkedések közé tartozik főként a nyugdíjak emelése, a célzott béremelések (tanárok, orvosi, kulturális és rendőrségi alkalmazottak), valamint az egészségügyre, a kutatás-fejlesztésre (K+F), a honvédségre és az infokommunikációs technológiákra (IKT) vonatkozó kiadási programok. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint az államadósság GDP-arányosan a 2020. évi 19,0 %-ról 2021-ben 18,1 %-ra csökkent.

(14) A 2022. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv óvatos. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2022-ben 1,0 %-kal visszaesik, 2023-ban pedig 1,2 %-kal nő. Összehasonlításképpen a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-ben 1,0 %-os, 2023-ban pedig 2,4 %-os reál-GDP-növekedéssel számol. A Bizottság a magánfogyasztás erőteljesebb növekedését prognosztizálja, amit a felhalmozott megtakarítások magas szintje és a várhatóan erőteljes bérdinamika támaszt alá. A 2022. évi stabilitási program szerint a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2022-ben a GDP 5,3 %-ára nő, 2023-ban pedig 4,8 %-ára csökken. A 2022. évi növekedés főként az energiaárak mérséklését célzó új kiadási intézkedéseket, valamint a társadalombiztosítási és biztonsági vonatkozású többletkiadásokat, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült ukrajnai személyek átmeneti védelmének biztosításával kapcsolatos költségeket tükrözi. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2022-ben várhatóan 20,7 %-ra, 2023-ban pedig 24,1 %-ra nő. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 4,4 %-ának, 2023-ra pedig 3,7 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. Ez alacsonyabb a 2022. évi stabilitási programban előre jelzett hiánynál, ami elsősorban azzal magyarázható, hogy a Bizottság az előrejelzések alapjául szolgáló GDP tekintetében erősebb növekedést vár, ugyanakkor a beruházási kiadások növekedése a Bizottság várakozása szerint kisebb mértékű lesz. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése a 2022. évi stabilitási programban szereplő pályához hasonló GDP-arányos államadóssággal számol: 2022-ben 20,9 %-kal, 2023-ban pedig 23,5 %-kal. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése 3,1 %-ra tehető. Ez a becslés azonban nem tartalmazza a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező reformok hatását, amelyek élénkíthetik Észtország potenciális növekedését.

(15) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedések többségét, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések kiadásai az előrejelzések szerint a 2021. évi 2,7 %-ról 2022-ben a GDP 0,8 %-ára csökkennek. A költségvetési hiányt befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása érdekében hozott intézkedések, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,7 %-át fogják kitenni, 2023-ban pedig várhatóan megszüntetésre kerülnek ([12]). Ezek az intézkedések elsősorban a szegényebb háztartásoknak nyújtott szociális transzfereket, a villamosenergia- és fűtési árak maximálását, valamint a fogyasztók villamosenergia- és gázhálózati díjainak csökkentését foglalják magukban. Az intézkedéseket ideiglenesként jelentették be, amennyiben azonban az energiaárak 2023-ban is magasak maradnak, ezen intézkedések némelyike továbbra is hatályban maradhat. Ezen intézkedések egy része – különösen a háztartásokra vonatkozó általános energiaár-plafon, a hálózati díjak csökkentése és a jövedéki adók (2020-tól hatályos) általános csökkentése – nem célzott. A költségvetési hiányt emellett szintén befolyásolják a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,4 %-át, 2023-ban a GDP 0,6 %-át fogják kitenni ([13]), valamint a védelmi kiadásoknak 2023-ban a GDP 0,6 %-ával megnövekedett költségei.

([11]) A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Észtország 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Észtország 2020. évi stabilitási programját (HL C 282., 2020.8.26., 33. o.).

([12]) Az adatok a 2021 ősze óta hozott intézkedések éves költségvetési költségeinek szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

([13]) A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzbeli juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

(16) A Tanács a 2021. június 18-i ajánlásában azt ajánlotta, hogy Észtország 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy Észtország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, ugyanakkor a növekedési potenciál élénkítése céljából fokozza a beruházásokat.

(17) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése és az Észtország 2022. évi stabilitási programjában foglalt információk szerint 2022-ben a Tanács ajánlásával összhangban támogató jellegű, a GDP – 2,4 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal valószínűsíthető ([14]). A Tanács ajánlásának megfelelően Észtország továbbra is támogatni kívánja a helyreállítást, amihez a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből addicionális beruházásokat tervez finanszírozni. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2021-höz képest 0,1 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-ban 0,6 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([15]). Észtország ezért a Tanács ajánlásával összhangban fenn kívánja tartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2022-es növekedése az előrejelzések szerint 1,4 százalékpontos expanzív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hatás egyebek mellett magában foglalja a bérek és szociális transzferek megemelését, a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak kezelésére irányuló intézkedések addicionális hatását (a GDP 0,5 %-a), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,4 %-a).

(18) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében – változatlan szakpolitikát feltételezve – 2023-ban a GDP 0,2 %-ának megfelelő költségvetési irányvonalra számít ([16]). Észtország az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat 2023-ban továbbra is a helyreállítást támogató addicionális beruházások finanszírozására használja fel. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2022-hez képest GDP-arányosan 0,4 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2023-ban 0,3 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([17]). Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint 0,4 százalékpontos restriktív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a megnövekedett energiaárak kezelését célzó intézkedések kivezetésének hatását (a GDP 0,7 %-a), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem addicionális költségeit (a GDP 0,1 %-a).

(19) A 2022. évi stabilitási program a költségvetési hiány fokozatos csökkenését vetíti előre: 2024-ben a GDP 3,8 %-ára, 2025-ben pedig 2,9 %-ára. A költségvetési hiány tehát a tervek szerint 2025-ben a GDP 3 %-a alá csökken. Ezek az előrejelzések bizonyos további költségvetési konszolidációs intézkedéseket is feltételeznek, amelyek pontos definiálása még nem történt meg. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2025-ig várhatóan nőni fog: 2024-ben 27,7 %-ra, majd 2025-ben 29,2 %-ra. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon alacsonynak tűnnek.

(20) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza, valamint ezek 2026. augusztus 31-ig teljesítendő indikatív végrehajtási ütemtervét is. Ezek kezelik a Tanács által az európai szemeszter keretében 2019-ben és 2020-ban Észtországnak címzett országspecifikus ajánlásokban felvázolt gazdasági és társadalmi kihívások összességét vagy jelentős részét, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv elfogadásának időpontjáig kiadott országspecifikus ajánlásokat. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv különösen a következőkre összpontosít: a zöld és digitális átállás, az energiahatékonyság javítását és a megújuló energia fejlesztését célzó intézkedésekkel; a közlekedés és a mobilitás fenntarthatóságának növelése; a vállalkozások, különösen az induló innovatív vállalkozások és a kis- és középvállalkozások támogatása a kettős átállás során; a közszolgáltatások további digitalizálása; valamint az oktatási és képzési rendszer munkaerőpiaci relevanciájának növelése, különös tekintettel a zöld és digitális készségekre. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv az egészségügyi rendszer hozzáférhetőségének és rezilienciájának javítására irányuló intézkedéseket is tartalmaz, és bizonyos fejlesztéseket irányoz elő a szociális biztonsági háló és a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén.

([14]) A mutató negatív (pozitív) előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére (hiányára) utal, ami expanzív (restriktív) költségvetési politikát jelez.

([15]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,4 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak. Ez tükrözi a gáz- és folyékonytüzelőanyag-tartalékoknak a kormány általi tervezett növelését.

([16]) A mutató negatív (pozitív) előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére (hiányára) utal, ami expanzív (restriktív) költségvetési politikát jelez.

([17]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,5 százalékpontos restriktív hatást gyakorolnak. Ez tükrözi a 2022. évi gáz- és folyékonytüzelőanyag-készletek kormányzati beszerzéseinek bázishatását.

(21) Észtország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása várhatóan hozzájárul a zöld és digitális átállás terén való további előrelépéshez. Az Észtország éghajlat-politikai célkitűzéseit támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 41,5 %-át, míg a digitális célkitűzéseket támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 21,5 %-át teszik ki. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek – a releváns mérföldkövekkel és célokkal összhangban történő – teljes körű végrehajtása segíteni fogja Észtországot a Covid19-válság következményeiből való gyors kilábalásban, egyúttal megerősíti rezilienciáját. A szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus bevonása továbbra is fontos a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, továbbá a helyreállítási és rezilienciaépítési terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából, az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(22) Észtország 2022. április 18-án benyújtotta az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([18]) előírt partnerségi megállapodást, ugyanakkor az ugyanezen rendeletben előírt, kohéziós politikákra vonatkozó egyéb programokat még nem nyújtotta be. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Észtországnak a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe kell vennie a vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a kohéziós politikai programok sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ.

(23) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon túl Észtországnak számos további kihívással kell szembenéznie a tartós ápolás-gondozással és a szociális biztonsági háló megfelelőségével kapcsolatban, különösen a munkanélküliek esetében.

(24) Észtországban javult a szociális biztonsági háló megfelelősége, de az idősek, a fogyatékossággal élők és a munkanélküliek körében továbbra is magas a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya. A munkanélküliek kevésbé védettek az elszegényedéstől a munkanélküli ellátásban való részesülésre vonatkozó szigorú kritériumok, különösen a munkanélküliség előtti foglalkoztatási és jövedelmi küszöbértékek miatt. Ennek eredményeként 2021-ben az összes regisztrált munkanélkülinek csupán mintegy 50 %-a részesült munkanélküli ellátásban, az újonnan nyilvántartásba vett munkanélküliek 37 %-a kapott álláskeresési járadékot, és csak 26 %-uk részesült a rögzített munkanélküli-járadékban. A munkanélküli ellátás körének kiterjesztése és a munkanélküli ellátáshoz való hozzáférés minimumkritériumainak enyhítése hatékony lehet a szociális védelem növelése szempontjából, különösen azok esetében, akik rövid ideig és nem szokványos munkavégzési formákban dolgoznak.

(25) Észtország népessége elöregedőben van, de a tartós ápolás-gondozás megszervezése és finanszírozása terén mutatkozó hiányosságok miatt annak biztosítása nem elegendő a kereslet kielégítéséhez. A tartós ápolás-gondozás megszervezésének és finanszírozásának a szociális és egészségügyi ágazat, valamint az állam és a helyi önkormányzatok közötti széttagoltsága az otthoni és közösségi szolgáltatások biztosításának egyenetlenségéhez vezet. Emellett 2019-ben az ápolásra szorulók által kifizetett kiadások aránya („igénybe vevő általi közvetlen fizetés”) a második legmagasabb volt az Unióban. A tartós ápolás-gondozásra fordított közkiadások 2019-ben csak a GDP 0,4 %-át tették ki (szemben az 1,7 %-os uniós átlaggal). A tartós ápolás-gondozásra vonatkozó közös normák hiánya és a gondozók hiánya aláássa a szolgáltatásnyújtás minőségét. A tartós ápolás-gondozás reformja a hatékony és fenntartható finanszírozásra, az integrált egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférésre, a minőségi standardok megállapítására, valamint a gondozást végző munkaerő megfelelő számosságának és képzettségének biztosítására összpontosítva javítaná az ápolásra szorulók életminőségét, és csökkentené a családtagokra nehezedő magas gondozási terheket.

(26) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

([18]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

(27) Észtország jelenleg a villamosenergia- és hőtermeléshez szükséges energiaellátásának csak kis részét importálja, de az energiaszerkezetében található kis arányú gáz (8 %) és finomított olajtermékek tekintetében továbbra is nagymértékben függ az Oroszországból származó behozataltól ([19]). Az olajpala energiaforrásként való felhasználásának fokozatos megszüntetése mellett Észtország számára célszerű lenne növelni az energiahatékonyságot, korszerűsíteni az energetikai infrastruktúráját (beleértve a villamosenergia-hálózatot is), és biztosítani az elegendő kapacitással rendelkező összeköttetéseket, beleértve a szomszédos tagállamokkal kiépítendő határokon átnyúló összeköttetéseket is. A földgázhoz kapcsolódó új infrastrukturális és hálózati beruházásoknak lehetőség szerint időtállónak kell lenniük olyan szempontból, hogy a fenntartható üzemanyagokra való későbbi átállításuk révén biztosítható legyen hosszú távú fenntarthatóságuk. Finnország 2022. május 20-án tízéves bérleti szerződést írt alá egy cseppfolyósított földgázt (LNG) szállító úszó terminálra vonatkozóan, Észtország pedig együttműködési megállapodást kötött a Gasgrid Finlanddal az ahhoz való hozzáférésről. Továbbra is szakpolitikai prioritásként kell kezelni az uniós kontinentális villamosenergia-hálózattal való, folyamatban lévő szinkronizálás befejezését, a szomszédos tagállamokkal való összeköttetésekhez szükséges kapacitás biztosítását és a közös megújulóenergia-projekteket.

Az energiaforrások további diverzifikációja – többek között a közlekedésben – és a megújulóenergia-termelés felgyorsítása a megújulóenergia-létesítmények tervezése és engedélyezése előtt álló nem pénzügyi akadályok felszámolásával, a fenntartható biometán-előállítás kapacitásának növelésével és a hidrogénalapú megújuló energiaforrások bevezetésének felgyorsításával érhető el, a biomassza fenntartható hasznosításának biztosítása mellett. A fő vasútvonalak uniós forrásokból támogatott villamosítása már folyamatban vagy tervben van, de a teljes hálózat villamosítása hozzájárulna a közlekedés gyorsabb dekarbonizációjához. A közúti közlekedésből származó, már így is magas üvegházhatásúgáz-kibocsátás az elmúlt években tovább nőtt a főként nem hatékony üzemanyag-felhasználású járművek intenzív használata miatt. Észtország egyike azon kevés tagállamoknak, amelyek nem vetnek ki éves adót a közúti járművekre, például a személygépkocsikra és a kisteherautókra. A járműállomány kevésbé szennyező járművekkel történő megújítását ösztönző intézkedések fokozása elősegítené a környezetbarátabb közlekedési módokra való átállást. Indokolt esetben megfelelő biztosítékokkal enyhíteni lehet az alacsony jövedelmű autótulajdonosokra gyakorolt hatást. Az energiafogyasztást csökkenteni lehetne az integrált megközelítést alkalmazó, hatékony épületfelújításokkal, ideértve a megújulóenergia-létesítményeket és a kombinált fűtő- és villamosenergia-rendszereket is. Az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag célkitűzéseinek eléréséhez tovább kell fokozni az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság növelésére irányuló törekvéseket.

(28) Míg a klímasemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, Észtország a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait a leginkább érintett régiókban. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Észtország igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([20]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.

(29) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi stabilitási programot, és véleményét ([21]) az alábbi 1. ajánlás tükrözi.

(30) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta, hogy az euroövezeti tagállamok tegyenek intézkedéseket – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló 2022.évi ajánlásban meghatározott ajánlások végrehajtása érdekében. Észtország esetében ezt különösen az alábbi 1., 2. és 3. ajánlás tükrözi,

AJÁNLJA, hogy Észtország 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban biztosítsa, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Álljon készen arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. A 2023 utáni időszakban folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére irányuló költségvetési politikát.

([19]) Eurostat (2020), az orosz import részaránya a földgáz és a finomított kőolajtermékek teljes importjában. A földgáz tekintetében Észtország az Unión belüli kereskedelmen keresztül közvetetten függ az orosz importtól. Ennek figyelembevételével megállapítható, hogy Észtország földgázimport tekintetében szinte kizárólag Oroszországtól függ.

([20]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).

([21]) Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése alapján.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását a 2021. október 29-i tanácsi végrehajtási határozatban foglalt mérföldkövekkel és célokkal összhangban. Nyújtsa be a 2021–2027-es időszakra vonatkozó kohéziós politikai programozási dokumentumokat a Bizottsággal folytatott tárgyalások lezárása, majd a programok végrehajtásának megkezdése céljából.

3. Erősítse meg a szociális védelmet, többek között a munkanélküli ellátás körének kiterjesztésével, különösen azokra, akik rövid ideig és nem szokványos munkavégzési formákban dolgoznak. Javítsa a tartós ápolás-gondozás megfizethetőségét és minőségét, különösen a fenntartható finanszírozásának biztosítása, valamint az egészségügyi és szociális szolgáltatások integrálása révén.

4. Összességében csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést, és diverzifikálja a fosszilis tüzelőanyagok behozatalát a megújuló energiaforrások elterjedésének felgyorsításával, többek között az engedélyezési eljárások további egyszerűsítése, az összeköttetések megfelelő kapacitásának biztosítása és a belföldi villamosenergia-hálózat megerősítése révén. Az energiafogyasztás csökkentése érdekében növelje az energiahatékonyságot, különös tekintettel az épületek energiahatékonyságára. Fokozza a közlekedési rendszer fenntarthatóságának javítására irányuló erőfeszítéseket, többek között a vasúti hálózat villamosítása, valamint a fenntartható és kevésbé szennyező közlekedés előmozdítását célzó ösztönzők fokozása révén, beleértve a közúti járműállomány megújítását is.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 12-én.

a Tanács részéről

az elnök

Z. STANJURA

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2022. július 12.)

Írország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Írország 2022. évi stabilitási programját

(2022/C 334/07)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre [1] és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre [2] és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet [3] 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói szociális kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság 2021. november 24-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Írországot azon tagállamok közé sorolta, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2022. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is. A Tanács 2022. április 5-én elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást [4] (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2022. évi ajánlás), 2022. március 14-én pedig elfogadta az együttes foglalkoztatási jelentést.

[1] HL L 209., 1997.8.2., 1. o.
[2] HL L 306., 2011.11.23., 25. o.
[3] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).
[4] A Tanács ajánlása (2022. április 5.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 153., 2022.4.7., 1. o.).

(3) A világjárványból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az inváziónak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal ([5]) – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet ([6]), amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést.

(4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.

(5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokolttá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023 végéig történő meghosszabbítását.

(6) Az Írország 2021. évi stabilitási programjára vonatkozó tanácsi véleményt tartalmazó, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban ([7]) alkalmazott megközelítés alapján az összesített költségvetési irányvonal jelenleg az elsődleges kiadások (amelyekbe nem tartoznak bele a diszkrecionális bevételi intézkedések és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések, azonban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások igen) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban ([8]). Az összesített költségvetési irányvonalon túl – annak értékelése érdekében, hogy a nemzeti költségvetési politika prudens-e, és összetétele elősegíti-e a zöld és digitális átállással összhangban lévő fenntartható helyreállítást – figyelmet kell fordítani a (diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélkül számított) nemzeti finanszírozású ([9]) elsődleges folyó kiadások és a beruházások alakulására is.

([5]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([6]) A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

([7]) A Tanács ajánlása (2021. június 18.), amelyben véleményezi Írország 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 28. o.).

([8]) A költségvetési irányvonalra és annak összetételére vonatkozó, ebben az ajánlásban szereplő becslések a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének alapjául szolgáló feltételezésekre épülő bizottsági becslések. A Bizottság középtávú potenciális növekedésre vonatkozó becslései nem tartalmazzák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező, a potenciális növekedést adott esetben fokozó reformok kedvező hatását.

([9]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadásokon kívüli kiadások.

(7) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban is juttassák érvényre az iránymutatást A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.

(8) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

(9) 2021. május 28-án Írország az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. szeptember 8-án elfogadta Írország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([10]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot fogadjon el, amely kimondja, hogy Írország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldköveket és célokat továbbra is teljesítettnek lehessen tekinteni.

(10) Írország 2022. május 4-én benyújtotta 2022. évi nemzeti reformprogramját, 2022. április 29-én pedig – az 1466/97/EK rendelet 4. cikkében meghatározott határidőn belül – 2022. évi stabilitási programját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2022. évi nemzeti reformprogram az Írország által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről készített féléves jelentést is tükrözi.

(11) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette az Írországra vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Írország által elért eredményeket, és a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla alapján számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Írország általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő – többek között az Ukrajna elleni orosz invázióból eredő – kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá az Írország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Írország vonatkozásában részletes vizsgálatot végzett, amelynek eredményeit 2022. május 23-án közzétette. A Bizottság megállapította, hogy Írországban már nem áll fenn egyensúlyhiány a magánszektor és az államháztartás adósságának, illetve a külső adósság magas szintje miatt. Jelentős előrelépés történt az államháztartás és a magánszektor eladósodottságának, valamint a nettó külső kötelezettségeknek a világjárvány előtti és utáni csökkentése terén.

([10]) ST 11046/2021 INIT; ST 11046/2021 ADD 1.

(13) A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában ([11]) azt ajánlotta Írországnak, hogy az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban 2020 és 2021 folyamán hozzon meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és a későbbi helyreállítás támogatása érdekében. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Írország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, egyúttal fokozza a beruházásokat. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Írország államháztartási hiánya GDP-arányosan a 2020. évi 5,1 %-ról 2021-ben 1,9 %-ra csökkent. Írország költségvetés-politikai válasza 2021-ben támogatta a gazdasági helyreállítást, míg az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadások GDP-arányosan a 2020. évi 3,3 %-ról 2021-ben 2,7 %-ra csökkentek. Az Írország által 2021-ben hozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással. A kormány által 2020-ban és 2021-ben elfogadott diszkrecionális költségvetési intézkedések többnyire ideiglenesek voltak, illetve azokat más intézkedések ellensúlyozták. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint az államadósság GDP-arányosan a 2020. évi 58,4 %-ról 2021-ben 56,0 %-ra csökkent.

(14) A 2022. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv realista. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2022-ben 6,4 %-kal, 2023-ban pedig 4,4 %-kal nő. Ehhez képest a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 2022-re 5,4 %-os, 2023-ra pedig hasonló, 4,4 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, ami főként azzal magyarázható, hogy 2022-re a Bizottság a magánfogyasztás és az export tekintetében alacsonyabb bővülést vár. A 2022. évi stabilitási program szerint a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2022-ben a GDP 0,4 %-ára csökken, 2023-ban pedig 0,2 %-os többletbe fordul át. A 2022. évi csökkenés főként a gazdasági tevékenység jelentős élénkülését és a legtöbb szükséghelyzeti intézkedés megszüntetését tükrözi. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2022-ben várhatóan 50,1 %-ra, majd 2023-ban 46,3 %-ra mérséklődik. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 0,5 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal, 2023-ra pedig 0,4 %-os többlettel számol. Ez összhangban van a 2022. évi stabilitási programban előrevetített költségvetési egyensúllyal. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése hasonló GDP-arányos államadóssággal számol: 2022-ben 50,3 %-kal, 2023-ban pedig 45,5 %-kal. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése 6,6 %-ra tehető. Ez a becslés azonban nem tartalmazza a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező reformok hatását, amelyek élénkíthetik Írország potenciális növekedését.

(15) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedéseket, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések kiadásai az előrejelzések szerint a 2021. évi 2,7 %-ról 2022-ben a GDP 0,6 %-ára csökkennek. A költségvetési hiányt befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása érdekében hozott intézkedések, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,2 %-át, 2023-ban pedig 0,0 %-át fogják kitenni ([12]). Az említett intézkedések elsősorban a szegényebb háztartásoknak nyújtott szociális transzfereket és az energiafogyasztás után fizetendő közvetett adók mérséklését foglalják magukban. Ezeket az intézkedéseket többségükben ideiglenes intézkedésként jelentették be. Amennyiben azonban az említett energiaárak 2023-ban magasak maradnak, ezen intézkedések némelyike továbbra is hatályban maradhat. Ezen intézkedések egy része – különösen az áramfogyasztó háztartások mindegyikének kifizetett támogatás és a jövedéki adók általános csökkentése – nem célzott. A költségvetési hiányt emellett a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei is befolyásolják, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,1 %-át, 2023-ban pedig 0,1 %-át fogják kitenni ([13]).

(16) A Tanács a 2021. június 18-i ajánlásában azt ajánlotta, hogy Írország 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy Írország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, ugyanakkor a növekedési potenciál élénkítése céljából fokozza a beruházásokat.

([11]) A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Írország 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Írország 2020. évi stabilitási programját (HL C 282., 2020.8.26., 39. o.).

([12]) Az adatok a 2021 ősze óta hozott intézkedések éves költségvetési költségeinek szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

([13]) A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzbeli juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

(17) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése és az Írország 2022. évi stabilitási programjában foglalt információk szerint 2022-ben a Tanács ajánlásával összhangban támogató jellegű, a GDP – 0,3 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal valószínűsíthető ([14]). A Tanács ajánlásának megfelelően Írország továbbra is támogatni kívánja a helyreállítást, amihez a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből addicionális beruházásokat tervez finanszírozni. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2021-hez képest stabil marad. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-ban 0,3 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([15]). Írország ezért a Tanács ajánlásával összhangban fenn kívánja tartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2022. évi növekedése előreláthatólag 0,0 százalékpontos, lényegében semleges hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja az energiaárak növekedésének gazdasági és társadalmi hatásait kezelő intézkedések (a GDP 0,2 %-a) addicionális hatását is.

(18) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében – változatlan szakpolitikát feltételezve – 2023-ban a GDP + 1,8 %-ának megfelelő költségvetési irányvonalra számít ([16]). Írország az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat 2023-ban továbbra is a helyreállítást támogató addicionális beruházások finanszírozására használja fel. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2022-hez képest stabil marad. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2023-ban 0,0 százalékpontnak megfelelő, tehát semleges hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([17]). Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint 1,8 százalékpontos restriktív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a megnövekedett energiaárak kezelését célzó intézkedések kivezetésének hatását (a GDP 0,2 %-a).

(19) A 2022. évi stabilitási program szerint a költségvetés 2024-ben várhatóan a GDP 1,2 %-ának, 2025-re pedig 1,4 %-ának megfelelő többletet ér el. A költségvetési hiány tehát a tervek szerint a program időhorizontjában a GDP 3 %-a alatt marad. Ezek az előrejelzések a fő kiadások növekedésének évi 5 %-os szint alatt maradását feltételezik. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2025-ig várhatóan csökkenni fog: 2024-ben 43,8 %-ra, majd 2025-ben 40,7 %-ra mérséklődik. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon alacsonynak tűnnek.

(20) A nyugdíjrendszer általános hiánya hosszú távon várhatóan növekedni fog, mivel a GDP-arányos nyugdíjkiadások a 2019. évi 4,6 %-ról 2070-re 7,6 %-ra emelkednek. Egy független nyugdíjbizottság számos ajánlást tett az állami nyugdíjrendszer költségvetési fenntarthatóságának megerősítésére.

(21) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza, a 2026. augusztus 31-ig teljesítendő indikatív végrehajtási ütemtervvel együtt. Ezek kezelik a Tanács által az európai szemeszter keretében 2019-ben és 2020-ban Írországnak címzett országspecifikus ajánlásokban felvázolt gazdasági és társadalmi kihívások összességét vagy jelentős részét, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv elfogadásának időpontjáig kiadott országspecifikus ajánlásokat. A terv különösen a zöld és digitális átállást elősegítő reformokra és beruházásokra, valamint az aktív munkaerőpiaci integráció támogatására és a továbbképzésre összpontosít. A beruházások emellett elősegítik a kiforrott közberuházási projektek előreütemezését, előmozdítják a magánberuházásokat, és közvetlenebb finanszírozási eszközöket használnak fel a kutatás és az innováció ösztönzésére. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv emellett kötelezettséget vállal a szociális és megfizethető lakhatás, a nyugdíjak, az egészségügy és a vállalkozások előtt álló szabályozási akadályok tekintetében végrehajtandó reformokra, ugyanakkor olyan intézkedéseket is bevezet, amelyek várhatóan részben kezelik a pénzmosással és az agresszív adótervezéssel kapcsolatos kihívásokat.

([14]) A mutató negatív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére utal, ami expanzív költségvetési politikát jelez.

([15]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,0 százalékpontos, tehát semleges hatást gyakorolnak.

([16]) A mutató pozitív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított hiányára utal, ami restriktív költségvetési politikát jelez.

([17]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,0 százalékpontos, tehát semleges hatást gyakorolnak.

(22) Írország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása várhatóan hozzájárul a zöld és digitális átállás terén való további előrelépéshez. Az Írország éghajlat-politikai célkitűzéseit támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 42 %-át, míg a digitális célkitűzéseket támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 32 %-át teszik ki. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek – a releváns mérföldkövekkel és célokkal összhangban történő – teljes körű végrehajtása segíteni fogja Írországot a Covid19-válság következményeiből való gyors kilábalásban, egyúttal megerősíti rezilienciáját. A szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus bevonása továbbra is fontos a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, továbbá a helyreállítási és rezilienciaépítési terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából, az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(23) Írország még nem nyújtotta be hivatalosan az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([18]) előírt partnerségi megállapodást és az ugyanezen rendeletben előírt, a kohéziós politikai programokra vonatkozó egyéb programozási dokumentumait. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Írországnak a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe kell vennie a vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a kohéziós politikai programok sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ.

(24) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon túl Írországnak számos további kihívással kell szembenéznie a körforgásos gazdasággal és a szennyvízzel kapcsolatban. Írországban a hulladékkeletkezés közel 25 %-kal haladja meg az uniós átlagot, így az egy főre jutó települési hulladék ötödik legnagyobb termelője az Unióban. Az elmúlt években lassult az előrehaladás az újrafeldolgozási arány növelése terén, míg a hulladékégetés jelentősen nőtt. Írországban az anyagok körforgásos felhasználása 2020-ban 1,8 % volt, ami jóval elmarad a 12,8 %-os uniós átlagtól. Írországnak több ösztönzőre és beruházásra van szüksége ahhoz, hogy ambiciózusabb stratégiát hajtson végre a hulladékgazdálkodásra és a körforgásos gazdaságra vonatkozóan, elkerülve ugyanakkor a túlzott hulladékégetési kapacitás létrehozását. A hulladékmennyiség és az erőforrás-felhasználás csökkentése érdekében nagyobb erőfeszítésre van szükség az anyagok teljes életciklusát lefedő körforgásos üzleti modellek támogatásához. Bár történt némi előrelépés a szennyvízkezelési beruházások előmozdítása terén, Írországban a szennyvíz kevesebb mint 50 %-át kezelik az uniós jognak megfelelően. Írországban a felszíni vizek minőségének legjelentősebb akadályát a kezeletlen szennyvízből és a mezőgazdaságból származó túlzott tápanyagok jelentik. Jelentős mértékben korszerűsíteni kell az infrastruktúrát, és a mezőgazdasági tevékenységekből származó vízszennyezés ellenőrzésének erőteljesebb megközelítésére van szükség. A megfelelő szennyvíz-infrastruktúra a lakosság életminőségének és egészségi állapotának javítása szempontjából is kulcsfontosságú. Emellett a megfelelő szennyvíz-infrastruktúra hozzájárul a regionális fejlődés javításához, fenntartható növekedést és munkahelyeket teremt, valamint előnyös az idegenforgalom számára.

(25) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

([18]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

(26) A 2020. évi adatok szerint Írország nem importál sem nyersolajat, sem gázt Oroszországból. Írország orosz széntől való függősége (a szénimport 22 %-a) alacsonyabb az uniós átlagnál, miközben az energiaszerkezetben a szilárd fosszilis tüzelőanyagok súlya (7,6 %) is alacsonyabb az uniós átlagnál. Bár Írországnak az orosz olajnak és gáznak való kitettsége kisebb az uniós átlagnál, a jelenlegi geopolitikai helyzet és a magas energiaárak még sürgetőbbé teszik Írország számára, hogy fokozza erőfeszítéseit az integrált nemzeti energia- és klímatervben meghatározott, megújuló energiaforrásokra vonatkozó célkitűzések teljesítése érdekében. Írország éghajlat-politikai cselekvési terve tartalmazza az ország energiarendszerének 2030-ig történő átalakítására irányuló ambiciózus célt. Ez lehetővé teszi Írország számára, hogy 2018 és 2030 között 51 %-kal csökkentse a teljes üvegházhatásúgáz-kibocsátást. A szükséges reformok és az átalakulás nagyságrendje jelentős lesz, a szükséges köz- és magánberuházások biztosításától a kötelezettségvállalások időben történő teljesítéséig. Írország energiainfrastruktúrájának átfogó korszerűsítésére van szükség ahhoz, hogy teljes mértékben ki lehessen használni a megújuló energiaforrásokat, és el lehessen érni Írország éghajlat-politikai célkitűzéseit. A zöld energetikai átmenetbe történő beruházások megkönnyítését és ösztönzését elősegítő beruházási keret létrehozása kulcsfontosságú lesz a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség csökkentéséhez. A megújuló energiaforrások tekintetében továbbra is kihívást jelent a tervezési és engedélyezési rendszer, különösen az építési engedélyezési eljárások hosszú időtartama, valamint a hosszadalmas és költséges fellebbezési eljárások tekintetében. A nagyszabású fejlesztéseket, és ezáltal a zöld átállást felgyorsíthatja a tervezési és engedélyezési rendszer hatékonyságának javítása azáltal, hogy biztosítja a megfelelő erőforrások rendelkezésre állását a tervezési folyamatok valamennyi szakaszában, valamint észszerűsíti az átfogó keretet. Emellett a villamosenergia-hálózat bővítése és megerősítése, valamint az infrastruktúra támogatása a kulcsfontosságú helyszíneken alapvető tényező lesz a szűk keresztmetszetek csökkentése és a hálózat stabilitásának javítása szempontjából. Mindenekelőtt a szomszédos országok felé kiépítendő új villamosenergia-átviteli rendszerösszekötők fogják biztonságosabbá tenni az energiaellátást. A tárolókapacitás növelésére és az elektromos autók töltőpontjainak tömeges kiépítésére is szükség lesz. Emellett a megújuló hidrogénre vonatkozó nemzeti stratégia kidolgozása az energiaszerkezet diverzifikálását is elősegítené.

(27) Az energiahatékonysági intézkedések kulcsszerepet fognak játszani az energiafogyasztás csökkentésében. Jelentős energiamegtakarításra van szükség nemcsak Írország éghajlat-politikai célkitűzéseinek eléréséhez, hanem a nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátás 55 %-os csökkentésére irányuló uniós szintű célkitűzés eléréséhez is. Bár az éghajlat-politikai cselekvési terv jó úton halad, Írország eddig lemaradt az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentése terén. Írország az „első az energiahatékonyság" elv alkalmazásával és az épületek jelentős energiamegtakarítására törekedve csökkentheti az energiaimporttól való függőségét. Az elektromos járművek számának növelésével ki lehetne használni a belföldi villamosenergia-termelést az üzemanyag-behozatal kiváltására. Mivel az éghajlat-politikai cselekvési terv 2030-ra egymillió elektromos járművet irányoz elő az ír közutakon, jelentős számú elektromos töltőpont kiépítésére van szükség. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság növelésére vonatkozó törekvések további fokozására lesz szükség ahhoz, hogy Írország megfeleljen az „Irány az 55%!" intézkedéscsomag célkitűzéseinek.

(28) Míg a klímasemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, Írország a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait a leginkább érintett régiókban. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Írország igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([19]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.

(29) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi stabilitási programot, és véleményét ([20]) az alábbi 1. ajánlás tükrözi.

(30) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta, hogy az euroövezeti tagállamok tegyenek intézkedéseket – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló 2022.évi ajánlásban meghatározott ajánlások végrehajtása érdekében. Írország esetében ezt különösen az 1. és a 2. ajánlás tükrözi,

([19]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).

([20]) Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése alapján.

AJÁNLJA, hogy Írország 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban biztosítsa, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Álljon készen arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. A 2023 utáni időszakban folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére irányuló költségvetési politikát. Az állami nyugdíjrendszer költségvetési fenntarthatóságának biztosításával kezelje a nyugdíjkiadásoknak az elöregedéssel összefüggő várható növekedését.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását a 2021. szeptember 8-i tanácsi végrehajtási határozatban foglalt mérföldkövekkel és célokkal összhangban. Nyújtsa be a 2021–2027-es időszakra vonatkozó kohéziós politikai programozási dokumentumokat a Bizottsággal folytatott tárgyalások lezárása, majd a programok végrehajtásának megkezdése céljából.

3. Az erőfeszítéseket összpontosítsa a körforgásos gazdaság fellendítésére. Fejlessze különösen az infrastruktúrát és dolgozzon ki szakpolitikákat a hulladékkeletkezés megelőzése, valamint az újrafelhasznált és újrafeldolgozott tartalom növelése érdekében, és dolgozzon ki hatékonyabb rendszert az újrafeldolgozható hulladékok, köztük a biológiailag lebomló hulladékok elkülönített gyűjtésére. Járuljon hozzá a biztonságosabb és tisztább szennyvízkörökhöz.

4. Összességében csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést. Gyorsítsa fel a megújuló energiaforrások, különösen a tengeri szélerőművek elterjedését, többek között a tervezési és engedélyezési rendszer hatékonyságának javítását célzó reformok bevezetésével, főleg az eljárások időtartamának csökkentése révén. Korszerűsítse az energetikai infrastruktúrát, beleértve a tárolást is, és erősítse meg a hálózat stabilitását. Biztosítsa a komplex épületfelújítások gyors végrehajtását. Gyorsítsa fel a közlekedés villamosítását, többek között töltőberendezések telepítése révén.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 12-én.

a Tanács részéről
az elnök
Z. STANJURA

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2022. július 12.)

Görögország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Görögország 2022. évi stabilitási programját

(2022/C 334/08)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre [1] és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre [2] és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet [3] 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói szociális kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság 2021. november 24-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Görögországot azon tagállamok közé sorolta, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2022. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is. A Tanács 2022. április 5-én elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást [4] (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2022. évi ajánlás), 2022. március 14-én pedig elfogadta az együttes foglalkoztatási jelentést.

[1] HL L 209., 1997.8.2., 1. o.
[2] HL L 306., 2011.11.23., 25. o.
[3] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).
[4] A Tanács ajánlása (2022. április 5.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 153., 2022.4.7., 1. o.).

(3) A világjárványból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az inváziónak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal ([5]) – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet ([6]), amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést.

(4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.

(5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokolttá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023 végéig történő meghosszabbítását.

(6) A Görögország 2021. évi stabilitási programjára vonatkozó tanácsi véleményt tartalmazó, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban ([7]) alkalmazott megközelítés alapján az összesített költségvetési irányvonal jelenleg az elsődleges kiadások (amelyekbe nem tartoznak bele a diszkrecionális bevételi intézkedések és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések, azonban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások igen) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban ([8]). Az összesített költségvetési irányvonalon túl – annak értékelése érdekében, hogy a nemzeti költségvetési politika prudens-e, és összetétele elősegíti-e a zöld és digitális átállással összhangban lévő fenntartható helyreállítást – figyelmet kell fordítani a (diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélkül számított) nemzeti finanszírozású ([9]) elsődleges folyó kiadások és a beruházások alakulására is.

([5]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([6]) A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

([7]) A Tanács ajánlása (2021. június 18.), amelyben véleményezi Görögország 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 33. o.).

([8]) A költségvetési irányvonalra és annak összetételére vonatkozó, ebben az ajánlásban szereplő becslések a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének alapjául szolgáló feltételezésekre épülő bizottsági becslések. A Bizottság középtávú potenciális növekedésre vonatkozó becslései nem tartalmazzák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező, a potenciális növekedést adott esetben fokozó reformok kedvező hatását.

([9]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből vagy más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásokon kívüli kiadások.

(7) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban is juttassák érvényre az iránymutatást. A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.

(8) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

(9) Görögország 2021. április 27-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta Görögország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([10]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot fogadjon el, amely kimondja, hogy Görögország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldköveket és célokat továbbra is teljesítettnek lehessen tekinteni.

(10) Görögország az 1466/97/EK rendelet 4. cikkében meghatározott határidőn belül, 2022. április 30-án benyújtotta 2022. évi nemzeti reformprogramját, 2022. április 29-én pedig 2022. évi stabilitási programját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2022. évi nemzeti reformprogram a Görögország által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről készített féléves jelentést is tükrözi.

(11) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette a Görögországra vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Görögország által elért eredményeket, és a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla alapján számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Görögország általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő – többek között az Ukrajna elleni orosz invázióból eredő – kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá a Görögország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Görögország vonatkozásában részletes vizsgálatot végzett, amelynek eredményeit 2022. május 23-án közzétette. A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy Görögország esetében túlzott makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Sebezhetőségek állnak fenn a magas államadóssággal, a külső egyensúly elégtelen helyreállításával és a nemteljesítő hitelek magas szintjével összefüggésben, miközben a potenciális növekedés alacsony, a munkanélküliség pedig magas.

([10]) ST 10152/2021.

(13) A Bizottság 2022. május 23-án a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentést adott ki. A jelentés megvizsgálta Görögország költségvetési helyzetét, mivel a költségvetési hiány 2021-ben meghaladta a Szerződésben a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A Bizottság a 2022. március 2-i közleményével összhangban nem javasolta új túlzotthiány-eljárás megindítását 2022 tavaszán, és felül fogja vizsgálni, hogy szükséges-e ilyen eljárások megindítását kezdeményeznie 2022 őszén.

(14) A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában ([11]) azt ajánlotta Görögországnak, hogy az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban 2020 és 2021 folyamán hozzon meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és a későbbi helyreállítás támogatása érdekében. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Görögország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, egyúttal fokozza a beruházásokat. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Görögország államháztartási hiánya GDP-arányosan a 2020. évi 10,2 %-ról 2021-ben 7,4 %-ra csökkent. Görögország költségvetés-politikai válasza 2021-ben támogatta a gazdasági helyreállítást, míg az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések GDP-hez viszonyított aránya a 2020. évi 7,6 %-ról 2021-ben 7,2 %-ra csökkent. A Görögország által 2021-ben hozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással. A kormány által 2020-ban és 2021-ben elfogadott diszkrecionális költségvetési intézkedések ideiglenesek voltak, illetve azokat más intézkedések ellensúlyozták. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint az államadósság GDP-arányosan a 2020. évi 206,3 %-ról 2021-ben 193,3 %-ra csökkent.

(15) A 2022. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv 2022 tekintetében realisztikus, 2023-ra vonatkozóan pedig optimista. A 2022. évi stabilitási program előrejelzése szerint a reál-GDP 2022-ben 3,1 %-kal, 2023-ban pedig 4,8 %-kal nő. Összehasonlításképpen a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re magasabb, 3,5 %-os, 2023-ra viszont alacsonyabb, 3,1 %-os reál-GDP-növekedéssel számol. Az előrejelzések közötti különbség főként az uniós források felhasználásának ütemével, valamint az Ukrajna elleni orosz katonai agresszió – mindenekelőtt a magánfogyasztásra gyakorolt – hatásával kapcsolatos eltérő feltételezésekkel magyarázható. A 2022. évi stabilitási program szerint a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2022-ben a GDP 4,4 %-ára, 2023-ban pedig 1,4 %-ára csökken. A 2022. évi csökkenés főként a gazdasági aktivitás helyreállásának folytatódását és a szükséghelyzeti intézkedések többségének megszüntetését tükrözi. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2022-ben várhatóan jelentős mértékben, 180,2 %-ra, majd 2023-ban 168,6 %-ra esik vissza. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 4,3 %-ának, és 2023-ra 1,0 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. Ez nagyjából összhangban van a 2022. évi stabilitási programban előrejelzett hiánnyal. A reál-GDP növekedésére vonatkozó előrejelzések különbsége ellenére a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re és 2023-ra egyaránt dinamikusabb ár- és bérnövekedést feltételez, előrevetítve a személyi jövedelemadóból származó bevételek növekedését. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése magasabb GDP-arányos államadóssággal számol: 2022-ben 185,7 %-kal, 2023-ban pedig 180,4 %-kal. A különbség a készpénz- és az eredményszemléletű költségvetési egyenlegek közötti különbségek eltérő becsléséből, valamint a pénzügyi eszközök nettó felhalmozására vonatkozó eltérő feltételezésből ered. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése jelenleg – 0,3 %-ra becsülhető. Ez a becslés azonban csak részben tükrözi a Görögországban az utóbbi időszakban tapasztalt súlyos gazdasági recessziót, és nem tartalmazza a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező reformok hatását, amelyek élénkíthetik Görögország potenciális növekedését.

(16) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedések többségét, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadásai az előrejelzések szerint a 2021. évi 7,2 %-ról 2022-ben a GDP 1,8 %-ára csökkennek. A költségvetési hiányt befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása érdekében elfogadott intézkedések, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 1,1 %-ára becsülhetők, majd 2023-ban – a tervezett fokozatos megszüntetés eredményeként – nem lesz költségvetési hatásuk ([12]). A hiányra gyakorolt hatást részben ellensúlyozzák a kibocsátási egységekből származó magasabb bevételek. Ezek az intézkedések elsősorban az energiafelhasználóknak nyújtott támogatásokat, a szegényebb háztartásoknak biztosított szociális transzfereket, valamint a közlekedési szolgáltatásokat terhelő közvetett adók csökkentését foglalják magukban. Ezeket az intézkedéseket ideiglenes intézkedésként jelentették be. Görögország stabilitási programjának benyújtását és a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének zárónapját követően a kormány 2022-re vonatkozó – a megnövekedett energiaárak következményeinek kezelését célzó – új intézkedéscsomagot jelentett be. Amennyiben az említett energiaárak 2023-ban magasak

([11]) A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Görögország 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Görögország 2020. évi stabilitási programját (HL C 282., 2020.8.26., 46. o.).

([12]) Az adatok a 2021 ősze óta hozott intézkedések éves költségvetési költségeinek szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

maradnak, ezen intézkedések némelyike továbbra is hatályban maradhat. A költségvetési hiányt emellett a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei is befolyásolják, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,1 %-át, 2023-ban pedig 0,1 %-át fogják kitenni ([13]).

(17) A 2021. június 18-i ajánlásában a Tanács azt az ajánlást fogalmazta meg Görögország számára, hogy 2022-ben fordítsa a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt a helyreállítást támogató további beruházások finanszírozására, egyúttal folytasson prudens költségvetési politikát. Továbbá tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy Görögország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, ugyanakkor a növekedési potenciál élénkítése céljából fokozza a beruházásokat.

(18) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint és a Görögország 2022. évi stabilitási programjában foglalt információk alapján 2022-ben támogató, a GDP – 3,3 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal valószínűsíthető ([14]). A Tanács ajánlásának megfelelően Görögország továbbra is támogatni kívánja a helyreállítást, amihez a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből addicionális beruházásokat tervez finanszírozni. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2021-hez képest GDP-arányosan 0,2 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-ben 0,8 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([15]). Görögország ezért a Tanács ajánlásával összhangban fenn kívánja tartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2022-es növekedése az előrejelzések szerint 2,2 százalékpontos expanzív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hatás magában foglalja egyrészt a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi következményeinek kezelésére irányuló intézkedések addicionális hatását (a GDP 0,6 %-a), másrészt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,1 %-a), ugyanakkor a nyugdíjakra és a szociális ellátásokra fordított kiadások növekedése (a GDP 0,6 %-a) az előrejelzések szerint szintén hozzájárul a nettó folyó kiadások növekedéséhez. A Bizottság előrejelzése szerint ezekhez a diszkrecionális intézkedésekhez nem kapcsolódnak teljes mértékben ellensúlyozó intézkedések.

(19) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében – változatlan szakpolitikát feltételezve – 2023-ban a GDP + 1,5 %-ának megfelelő költségvetési irányvonalra számít ([16]). Görögország az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat 2023-ban továbbra is a helyreállítást támogató addicionális beruházások finanszírozására használja fel. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2022-höz képest GDP-arányosan 0,3 százalékponttal csökken, ami arra vezethető vissza, hogy más uniós alapok esetében a programozási időszak kezdeti szakasza valósul meg. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2023-ban 0,6 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([17]). Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint 1,7 százalékpontos restriktív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a megnövekedett energiaárak kezelését célzó intézkedések kivezetésének hatását (a GDP 1,1 %-a).

(20) A 2022. évi stabilitási program a költségvetési hiány fokozatos csökkenését vetíti előre: 2024-ben a GDP 0,4 %-ára, 2025-ben pedig 0,1 %-ára. A költségvetési hiány tehát a tervek szerint a program időhorizontjában a GDP 3 %-a alatt marad. Ezek az előrejelzések azon a feltételezésen alapulnak, hogy a gazdaság helyreállítása folytatódik, és figyelembe veszik a személyi jövedelemadón felül alkalmazott szolidaritási különadó és a szociális szolidaritási járulékok csökkentésének meghosszabbítását, ami ösztönzőleg hat a növekedésre. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság várhatóan tovább fog csökkenni: 2024-ben 155,2 %-ra, majd 2025-ben 146,5 %-ra mérséklődik. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon magasnak tűnnek.

([13]) A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzbeli juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

([14]) A mutató negatív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére utal, ami expanzív költségvetési politikát jelez.

([15]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak.

([16]) A mutató pozitív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított hiányára utal, ami restriktív költségvetési politikát jelez.

([17]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,0 százalékpontos, tehát semleges hatást gyakorolnak.

(21) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv keretében megkezdett reformokra építve a görög adópolitikai keret módosításai hozzájárulhatnak a beruházási hiány kezeléséhez. Konkrétabban, egy szélesebb körű feltételes adómegállapítási rendszer bevezetése javíthatja a jogbiztonságot a befektetők szempontjából, és megerősítheti az adórendszer egyszerűsítésére irányuló, folyamatban lévő intézkedéseket. Emellett, más tagállamok bevált gyakorlataira építve az önálló vállalkozókra (a személyi jövedelemadón felül) kivetett jelenlegi éves egyösszegű adó felülvizsgálata javíthatná az önálló vállalkozókra nehezedő adóteher szerkezetét, előmozdíthatná az adójogszabályoknak való önkéntes megfelelést és támogathatná a beruházásokat. Görögország folytatja a közigazgatás modernizálását, de teljesítménye összességében továbbra is alacsony, ami részben a magasan képzett munkavállalók közszférába vonzásával és megtartásával kapcsolatos kihívásnak tudható be. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv tartalmaz a közigazgatás hatékonyságának javítására irányuló intézkedéseket, középpontban a digitális szolgáltatások fejlesztésével. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező intézkedéseken túl Görögország eredményeket ért el egy integrált humánerőforrás-gazdálkodási rendszer létrehozása terén is, amely a közszférabeli szervezetek által használható digitális szervezeti ábrákat és a jelenlegi álláshelyekre vonatkozó munkaköri leírásokat tartalmaz. Ez várhatóan lehetővé teszi majd, hogy az erőforrásokat a megállapított és prioritások szerint rangsorolt igényeknek megfelelően ossza el. Ugyanakkor, noha az állandó tisztviselők száma nagyjából változatlan maradt a felvettek és a távozók létszámának egyensúlyban tartására vonatkozó, továbbra is hatályban lévő munkaerő-felvételi szabálynak köszönhetően, az ideiglenes alkalmazottak száma 2018 óta meredeken, közel 25 %-kal nőtt. A közigazgatás méretének növekedése visszafordíthatja azon intézkedések hatását, amelyek arra irányultak, hogy Görögország (GDP-hez viszonyított) bérköltsége megközelítse az uniós átlagot. Amellett, hogy költségvetési kockázatot jelent, ez a tendencia gyengítheti az állandó álláshelyekre vonatkozó új kiválasztási eljárás integritását, tekintve, hogy az ideiglenes álláshelyekhez kapcsolódó kiválasztási eljárás nem annyira szigorú, mint az állandó álláshelyek esetében. Az állandó személyzet vonatkozásában a felvettek és távozók létszámának egyensúlyban tartását előíró munkaerő-felvételi szabály alkalmazásának folytatása, kiegészítve az ideiglenes személyzetre vonatkozóan meghatározott, és 2022-től hatályos felső korláttal, megteremti az átfogó keretet a munkaerő-felvétel központi ellenőrzésének megerősítéséhez, és lehetővé teszi, hogy a személyzeti létszám a világjárvány előtti szint felé mozduljon el.

Amennyiben megvalósul a teljes személyzeti létszám várt csökkenése, egyes konkrét, alapvető fontosságúnak tekintett álláshelyek és szervezetek esetében lehetővé válhat a javadalmazási szintek kiigazítása a közigazgatás olyan területein, ahol nehézségekbe ütközik a képzett munkaerő közszférába vonzása és megtartása. Ez magában foglalhatja a munkaköri leírás kiegészítő bértáblával való összekapcsolását vagy speciális bértábla megállapítását egyes konkrét közszektorbeli intézmények (pl. piacszabályozók) esetében, mivel az ilyen szisztematikus megközelítések nem veszélyeztetnék az egységes bértábla alkalmazását és összhangban vannak a prudens költségvetési politikával. Végezetül, bár a helyreállítási és rezilienciaépítési terv tartalmaz az aktív munkaerőpiaci politikák megerősítésére, valamint a több és jobb munkahelyre épülő, befogadó munkaerőpiac támogatására irányuló intézkedéseket, további intézkedésekkel javítani lehetne a fiatalok és a nők foglalkoztathatóságát.

(22) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza, valamint ezek 2026. augusztus 31-ig teljesítendő indikatív végrehajtási ütemtervét is. Ezek kezelik a Tanács által az európai szemeszter keretében 2019-ben és 2020-ban Görögországnak címzett országspecifikus ajánlásokban felvázolt gazdasági és társadalmi kihívások összességét vagy jelentős részét, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv elfogadásának időpontjáig kiadott országspecifikus ajánlásokat. Ezek az ajánlások mindenekelőtt a következőkre terjednek ki: az államháztartás minősége és fenntarthatósága, az egészségügyi rendszer elérhetősége és rezilienciája, aktív munkaerőpiaci politikák, az oktatásra, készségekre és foglalkoztathatóságra irányuló közberuházásokat támogató szakpolitikák, kutatás és fejlesztés, biztonságos, intelligens, fenntartható és reziliens közlekedés és logisztika, tiszta és hatékony energiatermelés és -felhasználás, beleértve a megújuló energiára és a hálózatok összekapcsolására vonatkozó projekteket is, környezeti infrastruktúra, városi térségek rehabilitációja, valamint a közigazgatás és a vállalkozások digitális átállása. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv emellett számos intézkedést tartalmaz a költségvetési strukturális politikákhoz, a szociális jóléthez, a pénzügyi stabilitáshoz, a munkaerő- és termékpiacokhoz, valamint a közigazgatás korszerűsítéséhez kapcsolódó kihívások kezelésére, mely intézkedések a program lezárását követő időszakra vonatkozóan tett kötelezettségvállalások folytatásának, kibővítésének és kiegészítésének tekinthetők. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv magában foglal olyan intézkedéseket is, amelyek az üzleti környezet javítása és a szabályozási keret egyszerűsítése révén a versenyképesség javítására és a magánberuházások előmozdítására irányulnak. Ezekhez a reformokhoz egy olyan hitelkeret kapcsolódik, amelynek célja, hogy ösztönözze a magánberuházásokat a gazdaság transzformatív ágazataiban, beleértve a zöld átállást és a digitális transzformációt is.

(23) Görögország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása várhatóan hozzájárul majd a zöld és digitális átállás terén való további előrelépéshez. A Görögország éghajlat-politikai célkitűzéseit támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 37,5 %-át, míg a digitális célkitűzéseket támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 23,3 %-át teszik ki. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek – a releváns mérföldkövekkel és célokkal összhangban történő – teljes körű végrehajtása

segíteni fogja Görögországot a Covid19-válság következményeiből való gyors kilábalásban, egyúttal megerősíti rezilienciáját. A szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus bevonása továbbra is fontos a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, továbbá a helyreállítási és rezilienciaépítési terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából, az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(24) Görögország helyreállítási és rezilienciaépítési terve a beruházási és reformintézkedések koordinálására, végrehajtására és nyomon követésére szolgáló átfogó irányítási keretet határoz meg. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv tényleges végrehajtása azonban alapvetően a végrehajtó szervek igazgatási és végrehajtási kapacitásától függ, amit szorosan nyomon kell követni. A tervek szerint a regionális és helyi közigazgatás műszaki szolgálatai, beleértve a kommunális szolgáltatókat is, hozzájárulnak majd számos komponens végrehajtásához, azonban igazgatási kapacitásuk – különösen a kisebb önkormányzatok esetében – általában korlátozott, ezért fontos, hogy szükség esetén a központi szint további támogatást nyújtson. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv gördülékeny végrehajtása szempontjából döntő fontosságú lesz a szigorú ütemtervek betartása, a felmerülő akadályokra való gyors reagálás és a megoldások megtalálása. Hasznos lehet egy, a szűk keresztmetszetek kezelésével foglalkozó magas szintű minisztériumközi munkacsoport létrehozása. Végezetül, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt kezelő, a pénzügyminisztérium részét képező ügynökségnek kulcsfontosságú szerepe lesz majd az átfogó koordinációban, és a tervek szerint elegendő erőforrás áll majd rendelkezésére, ugyanakkor elengedhetetlen a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt kezelő ügynökség és a (reformintézkedések koordinálásáért felelős) Koordinációs Főtitkárság szoros együttműködése.

(25) A Bizottság 2021. július 29-én jóváhagyta Görögországnak az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([18]) előírt partnerségi megállapodását. 2021 októberében és novemberében Görögország benyújtotta 21 kohéziós politikai programját a Bizottságnak. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Görögország a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe vette a vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a kohéziós politikai programok sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ.

(26) Az Európai Stabilitási Mechanizmus keretén belüli pénzügyi támogatási program 2018. évi sikeres lezárását követően Görögország a 472/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ([19]) szerinti megerősített felügyelet hatálya alá tartozik. A megerősített felügyelet a Görögország által az eurócsoportnak 2018. június 22-én tett, a program keretében megkezdett kulcsfontosságú strukturális reformok végrehajtására vonatkozó egyedi kötelezettségvállalások végrehajtásának nyomon követését szolgálja. Az adósságenyhítés alapját az képezi, hogy az ország végrehajtja-e az említett kötelezettségvállalásokat a megállapított határidőkig, vagyis 2022 közepéig; Görögország tehát megkezdte az utolsó évét e felügyeleti rendszer keretei között. Amint az a 2022. május 23-án közzétett 14. megerősített felügyeleti jelentésben szerepel, a világjárvány okozta nehéz körülmények és az Ukrajna elleni orosz katonai agresszió közelmúltbeli gazdasági hatása ellenére Görögország eredményesen végrehajtotta a szakpolitikai kötelezettségvállalások többségét, ami javította a görög gazdaság rezilienciáját és megerősítette pénzügyi stabilitását. Vannak azonban még olyan intézkedések, amelyek teljes körű végrehajtása nem valósult meg. Ez különösen igaz a nemzeti ingatlan-nyilvántartás elkészítésére, amely tovább javítaná a görögországi üzleti környezetet. Az elmúlt években jelentős előrelépés történt, és várhatóan 2022 decemberére elkészül a teljes ingatlan-nyilvántartás. Az uniós strukturális alapok támogatást biztosítanak az ingatlan-nyilvántartás létrehozásához. Újabban az ország a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből kap támogatást a nyilvántartásba vétel és a tulajdonjogi okiratok digitalizálásához. Az ingatlan-nyilvántartási projekt keretében Görögországnak be kell fejeznie a kataszteri jogcímek feltérképezését, a földhivatal működőképessé tételét, valamint az egész országra kiterjedő erdőtérképek hitelesítését.

([18]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

([19]) Az Európai Parlament és a Tanács 472/2013/EU rendelete (2013. május 21.) a pénzügyi stabilitásuk tekintetében súlyos nehézségekkel küzdő vagy súlyos nehézségek által fenyegetett euroövezeti tagállamok gazdasági és költségvetési felügyeletének megerősítéséről (HL L 140., 2013.5.27., 1. o.).

(27) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv által kezelt gazdasági és szociális kihívásokon felül Görögország számos további kihívással szembesül az egészségügy terén. Görögországban még mindig magas az igénybe vevő általi közvetlen fizetések aránya: az egészségügyi összkiadások több mint egyharmadát (35 %) teszi ki ([20]). Ezek nagyrészt a gyógyszer-hozzájárulásokhoz és az ellátási csomagon kívüli szolgáltatásokért teljesített közvetlen fizetésekhez kapcsolódnak. Ezzel egyidejűleg (az uniós átlaghoz képest) még mindig magas a gyógyszerekre fordított közkiadások mértéke, ugyanakkor (az uniós átlaghoz képest) viszonylag alacsony a – különösen a járóbetegeknek nyújtandó – terápiás ellátásra fordított kiadások mértéke. Egy jól működő, a teljes lakosságra kiterjedő és hatékony „kapuőr" funkcióval rendelkező egészségügyi alapellátó rendszer növelheti a hatékonyságot, valamint az egészségügyi termékekhez és szolgáltatásokhoz való hozzáférést. E tekintetben az egészségügyi rendszer zökkenőmentes működéséhez alapvető fontosságú lesz az egészségügyi alapellátó rendszerre vonatkozóan a megerősített felügyelet keretében elfogadandó módosítások teljes körű végrehajtása. A reform kapcsolódik az átfogó egészségügyi alapellátó rendszer létrehozására irányuló korábbi intézkedésekhez, amelyekkel összefüggésben azonban végrehajtási problémák merültek fel. E célból a háziorvosi létszám bővítése annak érdekében, hogy a hálózat a teljes lakosságra kiterjedjen, valamint a népesség-nyilvántartás kulcsfontosságú lesz ahhoz, hogy biztosítani lehessen a lakosság egyenlő és méltányos hozzáférését az egészségügyi ellátáshoz.

(28) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

(29) A 2020. évi adatok szerint Görögország energiaszerkezetének 50 %-át a kőolaj, 24 %-át pedig a földgáz teszi ki. Görögország Oroszországtól való függősége a kőolaj- és a földgázimport tekintetében egyaránt valamivel elmarad az uniós átlagtól: a kőolaj esetében 18 % a 26 %-os uniós átlaghoz képest ([21]), a földgáz esetében pedig 39 % (az uniós átlag 44 %) ([22]). A szénimport 87 %-a Oroszországból származik, de jelentősek a hazai lignitkészletek. Az Oroszországtól való gázfüggőség csökkentése és az ország energiaszerkezetének a fosszilis tüzelőanyagok arányának csökkentése révén történő diverzifikálása érdekében számos olyan intézkedést lehetne folytatni, amelyek Görögország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének részét képező beruházásokra és reformokra épülnek és túlmutatnak azokon. Ezek révén teljesíthető a lignitalapú villamosenergia-termelés 2028-ig történő fokozatos megszüntetésére vonatkozó kötelezettségvállalás is. Görögország felgyorsíthatná a megújuló energia elterjesztését, és egy olyan szervezett piaci platform létrehozását, amely lehetővé teszi a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energiára vonatkozó kétoldalú energiavásárlási megállapodások megkötését. A Görögország helyreállítási és rezilienciaépítési tervében foglalt reformok jóváhagyása csökkenteni fogja a megújulóenergia-ágazatba történő beruházások előtt álló akadályokat. Görögország megkezdhetné a hidrogén-infrastruktúra fejlesztését is, mindenekelőtt a görög kikötőkben, hogy megkönnyítse a hidrogénszállítást. Fel lehetne gyorsítani és ki lehetne terjeszteni a hálózatüzemeltetők által tervezett infrastrukturális beruházások megvalósítását – különösen az alállomások telepítését. Emellett csökkenteni lehetne az új megújulóenergia-létesítményekkel való összeköttetés feltételeinek kidolgozásához és véglegesítéséhez a hálózatüzemeltetők számára szükséges átlagos időt. A szomszédos országokkal létrehozott villamosenergia-rendszerösszekötők bővítése lehetővé tenné, hogy a hálózat nagyobb mennyiségű megújuló energiát vegyen fel. Görögországnak fel kell gyorsítania a gázszállítási útvonalak diverzifikációját azáltal, hogy gyors ütemben befejezi az előrehaladott szakaszban lévő beruházásokat.

A földgázhoz kapcsolódó új infrastrukturális és hálózati beruházásoknak lehetőség szerint időtállónak kell lenniük olyan szempontból, hogy a fenntartható üzemanyagokra való későbbi átállításuk révén biztosítható legyen hosszú távú fenntarthatóságuk. Görögország kiterjeszthetné a meglévő energiamegtakarítási intézkedések hatókörét és célkitűzéseit is, és csökkenthetné az energiaszegénység magas szintjét (2020-ban 17,1 %), amihez adott esetben felhasználhatja a kohéziós politikai alapokat például az épületállomány felújításához. Az egyes konkrét területek

([20]) 2019. évi adatok a következőből: *State of Health in the EU, Greece: Country Health Profile*, OECD, 2021 (Az egészségügy helyzete az EU-ban, egészségügyi országelemzés: Görögország) (https://www.oecd.org/health/greece-country-health-profile-2021-4ab8ea73-en.htm).

([21]) Eurostat (2020), Az orosz import részaránya a földgáz, illetve a nyersolaj teljes importjából. Az EU-27 átlagát tekintve a teljes behozatal az EU-27-en kívülről származó behozatalon alapul. Görögország esetében a teljes behozatal magában foglalja az Unión belüli kereskedelmet is. A nyersolaj nem foglalja magában a finomított olajtermékeket. Görögország teljes olajimportjának jelentős része finomítói nyersanyag. Görögország nagymértékben függ e nyersanyag orosz importjától: a teljes finomítóinyersanyag-behozatal 86 %-a Oroszországból származik.

([22]) Eurostat (2020), Az orosz import részaránya a földgáz és a feketeszén teljes importjából. Az EU-27 átlagát tekintve a teljes behozatal az EU-27-en kívülről származó behozatalon alapul. Görögország esetében a teljes behozatal magában foglalja az Unión belüli kereskedelmet is. A nyersolaj nem foglalja magában a finomított olajtermékeket.

felújítási lehetőségeit korlátozó jelenlegi piaci akadályokat célzott jogalkotási és pénzügyi ösztönzőkkel enyhíteni lehetne. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság növelésére vonatkozó törekvések további fokozására lesz szükség ahhoz, hogy Görögország megfeleljen az „Irány az 55 %!" célkitűzéseinek. Emellett fel kell gyorsítani a továbbra is nagymértékben a kőolajtól függő közlekedési ágazat dekarbonizációját a fenntartható mobilitás előmozdítása – többek között tömegközlekedési és vasúti projektek megvalósítása – révén.

(30) Míg a klímasemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, Görögország a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait a leginkább érintett régiókban. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Görögország igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([23]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.

(31) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi stabilitási programot, és véleményét ([24]) az alábbi 1. ajánlás tükrözi.

(32) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta, hogy az euroövezeti tagállamok tegyenek intézkedéseket – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló 2022.évi ajánlásban meghatározott ajánlások végrehajtása érdekében. Görögország esetében ezt különösen az 1. és a 2. ajánlás tükrözi.

(33) A Bizottság által elvégzett részletes vizsgálat és ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi nemzeti reformprogramot és a 2022. évi stabilitási programot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az alábbi 1., 2. és 4. ajánlás tükrözi. Az 1. és a 2. ajánlás hozzájárul az euroövezetre vonatkozó 2022. évi ajánlás, különösen az euroövezetre vonatkozó első, második és negyedik ajánlás végrehajtásához is. Az 1. és 2. ajánlásban említett költségvetési-politikai intézkedések segítik többek között a magas államadóssághoz és a külső egyensúly elégtelen helyreállításához kapcsolódó egyensúlyhiányok kezelését, miközben megkönnyítik a magas munkanélküliség és az alacsony potenciális növekedés kezelését is. A 4. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések hozzájárulnak többek között a magas külső adóssághoz kapcsolódó sebezhetőségek hosszú távú kezeléséhez,

AJÁNLJA, hogy Görögország 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a tagállami finanszírozású elsődleges folyó kiadás növekedését a potenciális kibocsátás középtávú növekedése alatt tartja, figyelembe véve az energiaáremelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Álljon készen arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. 2023 után folytasson olyan költségvetési politikát, amely fokozatos konszolidáció, beruházások és reformok segítségével biztosítja középtávon a prudens költségvetési pozíció elérését, a hiteles és fokozatos adósságcsökkentést, valamint a költségvetési fenntarthatóságot. Építsen a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részeként vállalt reformokra, egy szélesebb körű feltételes adómegállapítási rendszer bevezetése révén javítsa az adórendszer beruházásösztönző jellegét, és vizsgálja felül az önfoglalkoztatók adóterheinek szerkezetét. Őrizze meg a közigazgatás hatékonyságát, ugyanakkor biztosítsa a megfelelő készségek bevonásának lehetőségét és az egységes bértáblával való összhang fenntartását.

([23]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).

([24]) Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése alapján.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását a 2021. július 13-i tanácsi végrehajtási határozatban foglalt mérföldkövekkel és célokkal összhangban. A 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó kohéziós politikai programok végrehajtásának megkezdése céljából gyorsan zárja le a programozási dokumentumokról a Bizottsággal folytatott tárgyalásokat. Fejezze be a megerősített felügyelet keretében megkezdett fennmaradó reformokat, ideértve az ingatlan-nyilvántartás reformját is.

3. Az egészségügyi ellátáshoz való megfelelő és egyenlő hozzáférés biztosítása érdekében fejezze be az egészségügyi alapellátás reformjának végrehajtását a megerősített felügyelet alapján módosított keretnek megfelelően, beleértve az alapellátást végző egészségügyi részlegek személyzettel való ellátását, zárja le a népesség nyilvántartásba vételét és vezesse be a háziorvosok hatékony „kapuőri” funkcióját.

4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függést és diverzifikálja a fosszilis tüzelőanyagok behozatalát a megújuló energiaforrások elterjedésének felgyorsítása és a megújuló hidrogén alkalmazását lehetővé tevő infrastruktúra fejlesztése révén. Az energiafüggőséget kezelje a villamosenergia-hálózatok és -összeköttetések, valamint a gázösszeköttetések megfelelő kapacitásának biztosítása és a gázellátási útvonalak diverzifikálása révén is. Erősítse meg az energetikai szolgáltatások piaci keretét, továbbá – reformok és piaci ösztönzők révén – fokozza az energiahatékonyságot javító intézkedések végrehajtását az építőipar és a közlekedési ágazat – mindenekelőtt az elektromobilitás előmozdításával történő – dekarbonizációjának támogatása érdekében.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 12-én.

a Tanács részéről

az elnök

Z. STANJURA

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2022. július 12.)

Spanyolország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Spanyolország 2022. évi stabilitási programját

(2022/C 334/09)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ([1]) és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ([2]) és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([3]) 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói szociális kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság 2021. november 24-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Spanyolországot azon tagállamok közé sorolta, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2022. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is. A Tanács 2022. április 5-én elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ([4]) (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2022. évi ajánlás), 2022. március 14-én pedig elfogadta az együttes foglalkoztatási jelentést.

([1]) HL L 209., 1997.8.2., 1. o.
([2]) HL L 306., 2011.11.23., 25. o.
([3]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).
([4]) A Tanács ajánlása (2022. április 5.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 153., 2022.4.7., 1. o.).

(3) A világjárványból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az inváziónak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal ([5]) – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet ([6]), amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést.

(4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.

(5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokolttá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023 végéig történő meghosszabbítását.

(6) A Spanyolország 2021. évi stabilitási programjára vonatkozó tanácsi véleményt tartalmazó, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban ([7]) alkalmazott megközelítés alapján az összesített költségvetési irányvonal jelenleg az elsődleges kiadások (amelyekbe nem tartoznak bele a diszkrecionális bevételi intézkedések és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések, azonban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások igen) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban ([8]). Az összesített költségvetési irányvonalon túl – annak értékelése érdekében, hogy a nemzeti költségvetési politika prudens-e, és összetétele elősegíti-e a zöld és digitális átállással összhangban lévő fenntartható helyreállítást – figyelmet kell fordítani a (diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélkül számított) nemzeti finanszírozású ([9]) elsődleges folyó kiadások és a beruházások alakulására is.

([5]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([6]) A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

([7]) A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Spanyolország 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 38. o.).

([8]) A költségvetési irányvonalra és annak összetételére vonatkozó, ebben az ajánlásban szereplő becslések a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének alapjául szolgáló feltételezésekre épülő bizottsági becslések. A Bizottság középtávú potenciális növekedésre vonatkozó becslései nem tartalmazzák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező, a potenciális növekedést adott esetben fokozó reformok kedvező hatását.

([9]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből vagy más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásokon kívüli kiadások.

(7) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban is juttassák érvényre az iránymutatást. A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.

(8) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

(9) 2021. április 30-án Spanyolország az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta Spanyolország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([10]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot fogadjon el, amely kimondja, hogy Spanyolország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldköveket és célokat továbbra is teljesítettnek lehessen tekinteni.

(10) Spanyolország az 1466/97/EK rendelet 4. cikkében meghatározott határidőn belül, 2022. április 30-án benyújtotta 2022. évi nemzeti reformprogramját, 2022. április 29-én pedig 2022. évi stabilitási programját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2022. évi nemzeti reformprogram a Spanyolország által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről összeállított féléves jelentést is tükrözi.

(11) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette a Spanyolországra vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Spanyolország által elért eredményeket, és a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla alapján számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Spanyolország általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő – többek között az Ukrajna elleni orosz invázióból eredő – kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá a Spanyolország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Spanyolország vonatkozásában részletes vizsgálatot végzett, amelynek eredményeit 2022. május 23-án közzétette. A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy Spanyolország esetében egyensúlyhiány áll fenn. A sebezhetőségek, melyek határokon átnyúló jelentőséggel bírnak, a magas külső, magánszektorbeli és államháztartási adóssághoz kapcsolódnak, amihez magas munkanélküliség társul.

([10]) ST 10150/21 INIT és ST 10150/21 ADD 1 REV 2.

(13) A Bizottság 2022. május 23-án a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentést adott ki. A jelentés megvizsgálta Spanyolország költségvetési helyzetét, mivel a költségvetési hiány 2021-ben meghaladta a Szerződésben a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A Bizottság a 2022. március 2-i közleményével összhangban nem javasolta új túlzotthiány-eljárás megindítását 2022 tavaszán, és felül fogja vizsgálni, hogy szükséges-e ilyen eljárások megindítását kezdeményeznie 2022 őszén.

(14) A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában ([11]) azt ajánlotta Spanyolországnak, hogy az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban 2020 és 2021 folyamán hozzon meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és a későbbi helyreállítás támogatása érdekében. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Spanyolország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, egyúttal fokozza a beruházásokat. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Spanyolország államháztartási hiánya GDP-arányosan a 2020. évi 10,3 %-ról 2021-ben 6,9 %-ra csökkent. Spanyolország költségvetés-politikai válasza 2021-ben támogatta a gazdasági helyreállítást, míg az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadások GDP-arányosan a 2020. évi 3,9 %-ról 2021-ben 2,8 %-ra csökkentek. A Spanyolország által 2021-ben hozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással. A kormány által 2020-ban és 2021-ben elfogadott diszkrecionális költségvetési intézkedések többnyire ideiglenesek voltak, illetve azokat más intézkedések ellensúlyozták. Ugyanakkor a kormány által a 2020–2021-es időszakban elfogadott egyes diszkrecionális intézkedések nem voltak ideiglenesek, vagy azokat nem ellensúlyozták. Ilyen intézkedések voltak különösen az új egészségügyi szükségletek fedezése céljából a régióknak biztosított folyó transzferek. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint az államadósság GDP-arányosan a 2020. évi 120,0 %-ról 2021-ben 118,4 %-ra csökkent.

(15) A 2022. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv realista. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2022-ben 4,3 %-kal, 2023-ban pedig 3,5 %-kal nő. Összehasonlításképpen a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése kisebb mértékű, 2022-ben 4,0 %-os, 2023-ban pedig 3,4 %-os reál-GDP-növekedéssel számol. A 2022. évi stabilitási program szerint a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2022-ben a GDP 5,0 %-ára, 2023-ban pedig 3,9 %-ára csökken. A 2022. évi csökkenés főként a gazdasági tevékenység erőteljes élénkülését, az adóbevétel-növekedést és a legtöbb szükséghelyzeti intézkedés megszüntetését tükrözi. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2022-ben várhatóan 115,2 %-ra, majd 2023-ban 112,4 %-ra mérséklődik. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 4,9 %-ának, és 2023-ra 4,4 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. Ez összhangban van a 2022. évi stabilitási program hiány-előrejelzésével. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése hasonló GDP-arányos államadóssággal számol: 2022-ben 115,1 %-kal, 2023-ban pedig 113,7 %-kal. A különbség részben a 2023-ra előre jelzett magasabb elsődleges hiánynak tudható be. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése 0,8 %-ra tehető. Ez a becslés azonban nem tartalmazza a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező reformok hatását, amelyek élénkíthetik Spanyolország potenciális növekedését.

(16) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedéseket, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések kiadásai az előrejelzések szerint a 2021. évi 2,8 %-ról 2022-ben a GDP 0,4 %-ára csökkennek. A költségvetési hiányt befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása érdekében hozott intézkedések, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,4 %-át, 2023-ban pedig 0,0 %-át fogják kitenni ([12]). Ezek az intézkedések főként a háztartásoknak nyújtott szociális transzfereket, az energiafogyasztást terhelő közvetett adók csökkentését, az energiatermeléshez nyújtott támogatásokat és az érintett gazdasági ágazatoknak nyújtott transzfereket foglalják magukban. Ezeket az intézkedéseket ideiglenes intézkedésként jelentették be. Amennyiben azonban az említett energiaárak 2023-ban magasak maradnak, ezen intézkedések némelyike továbbra is hatályban maradhat. Ezen intézkedések némelyike nem célzott, nevezetesen az energiatermelést terhelő adó felfüggesztése vagy a villamos energiára kivetett különadó csökkentése. A költségvetési hiányt emellett a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei is befolyásolják, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,1 %-át, 2023-ban pedig 0,1 %-át fogják kitenni ([13]).

([11]) A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Spanyolország 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Spanyolország 2020. évi stabilitási programját (HL C 282., 2020.8.26., 54. o.).

([12]) Az adatok a 2021 ősze óta hozott intézkedések éves költségvetési költségeinek szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

([13]) A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzbeli juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

(17) A 2021. június 18-i ajánlásában a Tanács azt az ajánlást fogalmazta meg Spanyolország számára, hogy 2022-ben fordítsa a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt a helyreállítást támogató további beruházások finanszírozására, egyúttal folytasson prudens költségvetési politikát. Továbbá tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy Spanyolország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, ugyanakkor a növekedési potenciál élénkítése céljából fokozza a beruházásokat.

(18) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint és az ország 2022. évi stabilitási programjában foglalt információk alapján 2022-re támogató jellegű, a GDP – 2,2 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal valószínűsíthető ([14]). A Tanács ajánlásának megfelelően Spanyolország továbbra is támogatni kívánja a helyreállítást, amihez a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből addicionális beruházásokat tervez finanszírozni. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2021-hez képest GDP-arányosan 0,9 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-ban 0,4 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([15]). Spanyolország ezért a Tanács ajánlásával összhangban fenn kívánja tartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2022-es növekedése az előrejelzések szerint 1,2 százalékpontos expanzív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hozzájárulás magában foglalja egyrészt a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak kezelésére irányuló intézkedések addicionális hatását (a GDP 0,3 %-a), másrészt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,1 %-a), míg az előrejelzés szerint a GDP-deflátornál nagyobb mértékű fogyasztóiár-növekedés – a kormányzati áru- és szolgáltatásbeszerzésekre fordított kiadások növekedésének hatására – befolyásolja a tagállami finanszírozású elsődleges folyó kiadás 2022. évi expanzív hatását. A Bizottság előrejelzése alapján ezekhez az intézkedésekhez nem kapcsolódnak teljes mértékben ellensúlyozó intézkedések.

(19) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében – változatlan szakpolitikát feltételezve – 2023-ban a GDP 0,0 %-ának megfelelő költségvetési irányvonalra számít ([16]). Spanyolország az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat 2023-ban továbbra is a helyreállítást támogató addicionális beruházások finanszírozására használja fel. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása 2023-ban az előrejelzések szerint 2022-hez képest stabil marad. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2023-ban 0,1 százalékpontnak megfelelő restriktív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([17]). Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése előreláthatólag + 0,1 százalékpontos, lényegében semleges hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a megnövekedett energiaárak kezelését célzó intézkedések kivezetésének hatását (a GDP 0,4 %-a).

(20) A 2022. évi stabilitási program a költségvetési hiány fokozatos csökkenését vetíti előre: 2024-ben a GDP 3,3 %-ára, 2025-ben pedig 2,9 %-ára. A költségvetési hiány tehát a tervek szerint 2025-ben a GDP 3 %-a alá csökken. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2025-ig várhatóan csökkenni fog: 2024-ben 110,8 %-ra, majd 2025-ben tovább, 109,7 %-ra mérséklődik. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon magasnak tűnnek.

([14]) A mutató negatív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére utal, ami expanzív költségvetési politikát jelez.

([15]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,3 százalékpontos restriktív hatást gyakorolnak, ami a világjárvány előtti szintre történő fokozatos visszatérésnek köszönhető.

([16]) A mutató negatív (pozitív) előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére (hiányára) utal, ami expanzív (restriktív) költségvetési politikát jelez.

([17]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,2 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak.

(21) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza, a 2026. augusztus 31-ig teljesítendő indikatív végrehajtási ütemtervvel együtt. Ezek kezelik a Tanács által az európai szemeszter keretében 2019-ben és 2020-ban Spanyolországnak címzett országspecifikus ajánlásokban felvázolt gazdasági és társadalmi kihívások összességét vagy jelentős részét, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv elfogadásának időpontjáig kiadott országspecifikus ajánlásokat. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv várhatóan jelentős mértékben hozzájárul a helyreállítást segítő köz- és magánberuházások ösztönzésére vonatkozó országspecifikus ajánlások végrehajtásához. Ennek során várhatóan figyelembe veszi az innovációba, valamint az ország digitális és zöld átállásába történő beruházásokra vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv intézkedéseket tartalmaz továbbá a magán- és az állami szektorban a határozott idejű szerződések magas arányának csökkentésére, valamint az aktív munkaerőpiaci szakpolitikák megerősítésére. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv várhatóan segíteni fog a munkanélküliségi támogatás jelenlegi széttöredezettségének kezelésében, amely problémákhoz vezetett. Előreláthatólag hozzá fog járulni a munkaerőpiac szempontjából releváns készségek és képesítések biztosításához is, amelyek várhatóan Spanyolország zöld és digitális átállását kísérik majd. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv jelentősen növelheti a digitális tanuláshoz való hozzáférést az eszközökbe és készségekbe való beruházás, valamint az online tanfolyamok fejlesztése révén is. Az oktatási eredmények az oktatási ciklus különböző szakaszaiban végrehajtott beruházások hatására is javulhatnak. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben szereplő intézkedések segíthetnek azon országspecifikus ajánlások végrehajtásában is, amelyek felkérik Spanyolországot, hogy javítsa minimumjövedelem- és családtámogatási rendszerének hatókörét és megfelelőségét. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv várhatóan megerősíti a közbeszerzési kereteket is, és hozzájárul az üzleti környezet javításához. Végezetül, a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt azon intézkedések, amelyek hatékonyabb közkiadásokat és adórendszert céloznak meg, hozzájárulhatnak a költségvetés fenntarthatóságához.

(22) Spanyolország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása várhatóan hozzájárul a zöld és digitális átállás terén való további előrelépéshez. A helyreállítási és rezilienciaépítési éghajlat-politikai célkitűzéseit támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 40 %-át, míg a digitális célkitűzéseket támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 28 %-át teszik ki. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek – a releváns mérföldkövekkel és célokkal összhangban történő – teljes körű végrehajtása segíteni fogja Spanyolországot a Covid19-válság következményeiből való gyors kilábalásban, egyúttal megerősíti rezilienciáját. A szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus bevonása továbbra is fontos a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, továbbá a helyreállítási és rezilienciaépítési terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából, az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(23) Spanyolország még nem nyújtotta be hivatalosan az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([18]) előírt partnerségi megállapodást, illetve a kohéziós politikákra vonatkozó egyéb programokat. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Spanyolországnak a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe kell vennie a vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a kohéziós politikai programok sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ.

(24) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon túl Spanyolországnak számos további kihívással is szembe kell néznie, amelyek a következőkhöz kapcsolódnak: a zöld átállás felgyorsítása, az energiahálózatok összekapcsolásának fokozása, jobb hozzáférés biztosítása a szociális és megfizethető energiahatékony lakhatáshoz, valamint a körforgásos gazdaság előmozdítása. Az újrafeldolgozási arány növelésére és a körforgásos gazdaság előmozdítására irányuló politikák segíthetnek az áruk behozatalának korlátozásában, és hozzájárulhatnak a külső egyensúlyhiány mérsékléséhez. Közép- és hosszú távon a megújuló energiaforrásokra és az energiahatékonyságra vonatkozó célkitűzések teljesítése, valamint az energiahálózatok összekapcsolásának fokozása is hozzájárulhat a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség és a magas külső adósság csökkentéséhez.

([18]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

(25) Spanyolország számára előnyös lenne, ha a gazdasági növekedést jobban függetlenítené az erőforrás-felhasználástól az ambiciózusabb uniós célok – többek között az „Irány az 55 %!" csomag – teljesítése érdekében. E tekintetben az országban a települési hulladék újrafeldolgozási aránya és a körforgásos anyagfelhasználási arány az uniós átlag alatt van, míg a hulladéklerakóban elhelyezett hulladék aránya jóval meghaladja azt. A különböző kormányzati szintek közötti folyamatos koordináció és a további beruházások segíthetik Spanyolországot a szelektív gyűjtésre és újrafeldolgozásra vonatkozó kötelezettségek teljesítésében. Az újrafeldolgozási célok elérésének feladata alacsonyabb kormányzati szintekre került. Előfordulhat azonban, hogy az érvényesítésükre szolgáló eszközök nem kellően hatékonyak. Ezért a további reformok erősíthetik a különböző kormányzati szintek közötti koordinációt, többek között a rendelkezések közös értelmezése, valamint a hulladékkezelési infrastruktúra tervezése és használata tekintetében. Az (EU) 2021/240 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([19]) létrehozott technikai támogatási eszközből nyújtott további támogatás segíthet a bevált gyakorlatok terjesztésében. Spanyolország újrafeldolgozási kapacitásának megerősítése érdekében további beruházásokra lehet szükség, többek között a körforgásos gazdaság egyes ágazatokban történő előmozdítása érdekében. Emellett a körforgásos gazdaság előmozdítását célzó innováció és beruházások kulcsfontosságúak a nagyobb erőforrás-hatékonyság biztosításához. Spanyolország vízhiánnyal is küzd, és jobban ki kell aknáznia a víz újrafelhasználásában rejlő lehetőségeket, többek között a körforgásos gazdaság szempontjából.

(26) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

(27) A 2020. évi adatok szerint ([20]) Spanyolország Oroszországtól való függősége 2 % az olaj és 10 % a gáz esetében, ami jóval az uniós átlag alatt van (26 %, illetve 44 %). Spanyolország orosz széntől való függősége hasonló az Unió többi részéhez (55 %), azonban megjegyzendő, hogy a szilárd fosszilis tüzelőanyagok energiamixen belüli aránya (2,8 %) sokkal alacsonyabb, mint az uniós átlag. Bár az orosz kőolajnak és földgáznak való kitettsége korlátozott, a jelenlegi geopolitikai helyzet és a magas energiaárak még sürgetőbbé teszik Spanyolország számára, hogy fokozza erőfeszítéseit a megújuló energiaforrásokra vonatkozóan a nemzeti energia- és klímatervében meghatározott célok elérése érdekében. A nemzeti energia- és klímatervre építve a megújuló energiaforrások elterjedését támogató további intézkedések (a decentralizált létesítményekre és az energia-önellátásra összpontosítva, többek között az engedélyezési eljárások további egyszerűsítése és a hálózathoz való hozzáférés javítása révén) és a kiegészítő beruházások (a tárolásba, a hálózati infrastruktúrába, az épületek és a közlekedés villamosításába, valamint a megújuló hidrogénbe történő beruházások) hozzájárulhatnak a gazdaság – többek között az ipar, a közlekedés és a lakóépületek – további dekarbonizációjához, valamint csökkenthetik mind a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőséget, mind a nemzetközi áraknak való kitettséget.

Ahhoz, hogy Spanyolország hatékonyan integrálódjon az egységes energiapiacba, fokozni kell az energiahálózatainak összekapcsolását. A szomszédos országokkal való további villamosenergia-összeköttetések támogathatnák az Ibériai-félsziget megújulóenergia-kapacitásának az egységes energiapiacba történő nagyobb mértékű integrációját. A határokon átnyúló, hidrogén szállítására alkalmas további gázinfrastruktúra hozzájárulhat az uniós belső piac gázellátásának diverzifikálásához és a megújuló hidrogénben rejlő hosszú távú lehetőségek kiaknázásához. A földgázhoz kapcsolódó új infrastrukturális és hálózati beruházásoknak lehetőség szerint időtállónak kell lenniük olyan szempontból, hogy a fenntartható üzemanyagokra való későbbi átállításuk révén biztosítható legyen hosszú távú fenntarthatóságuk.

(28) A decentralizált megújulóenergia-termelés, valamint a lakóépületek és a nem lakóépületek mélyfelújítása terén – különösen a közepes méretű városokban – további előrelépés érhető el megfelelő finanszírozási rendszerek bevezetésével, az építőipari dolgozók továbbképzésével és képzésével, figyelemfelkeltő kampányokkal, valamint a felújításhoz nyújtott támogatások és pénzügyi eszközök felhasználását megkönnyítő technikai segítségnyújtással. Emellett további energiahatékony szociális és megfizethető lakhatási lehetőségek biztosítása – különösen a jelentős hiányokkal küzdő területeken és a stresszhelyzetben lévő piacokon – segíthet az energiafogyasztás visszaszorításában, a zöld átállás határozottabb előmozdításában és a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások támogatásában. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság növelésére vonatkozó törekvések további fokozására lesz szükség ahhoz, hogy Spanyolország megfeleljen az „Irány az 55 %!" célkitűzéseinek.

([19]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/240 rendelete (2021. február 10.) a Technikai Támogatási Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 1. o.).

([20]) Eurostat (2020), Az orosz import részesedése a nyersolaj, a földgáz és a feketeszén teljes importjából. Az EU-27 átlagát tekintve a teljes behozatal az EU-27-en kívülről származó behozatalon alapul. Spanyolország esetében a teljes behozatal magában foglalja az EU-n belüli kereskedelmet is. A nyersolaj nem foglalja magában a finomított olajtermékeket.

(29) Míg a klímasemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, Spanyolország a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait a leginkább érintett régiókban. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Spanyolország igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([21]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.

(30) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi stabilitási programot, és véleményét ([22]) az alábbi 1. ajánlás tükrözi.

(31) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta, hogy az euroövezeti tagállamok tegyenek intézkedéseket – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló 2022.évi ajánlásban meghatározott ajánlások végrehajtása érdekében. Spanyolország esetében ezt különösen az 1. és 2. ajánlás tükrözi,

(32) A Bizottság által elvégzett részletes vizsgálat és ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi nemzeti reformprogramot és a 2022. évi stabilitási programot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az alábbi 1., 2. és 4. ajánlás tükrözi. Az 1. és a 2. ajánlás hozzájárul az euroövezetre vonatkozó 2022. évi ajánlás, különösen az euroövezetre vonatkozó első és negyedik ajánlás végrehajtásához is. Az 1. ajánlásban említett költségvetés-politikai intézkedések hozzájárulnak többek között a magas államadóssághoz kapcsolódó egyensúlyhiányok kezeléséhez. A 2. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések elősegítik többek között az államadósság, a magánszektorbeli adósság és a külső adósság csökkentését, tekintettel arra, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési terv maradéktalan végrehajtása támogatni fogja a növekedést, egyúttal pedig megerősíti a gazdaság rezilienciáját. A 4. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések hozzájárulnak többek között a magas munkanélküliséggel tetézett magas külső adóssághoz kapcsolódó sebezhetőségek hosszú távú kezeléséhez,

AJÁNLJA, hogy Spanyolország 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a tagállami finanszírozású elsődleges folyó kiadás növekedését a potenciális kibocsátás középtávú növekedése alatt tartja, figyelembe véve az energiaáremelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Álljon készen arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. A 2023 utáni időszakban folytasson olyan költségvetési politikát, amelynek célja prudens középtávú költségvetési pozíció elérése, valamint fokozatos konszolidáció, beruházások és reformok révén hiteles és fokozatos adósságcsökkentés és költségvetési fenntarthatóság biztosítása középtávon.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását a 2021. július 13-i tanácsi végrehajtási határozatban foglalt mérföldkövekkel és célokkal összhangban. Nyújtsa be a 2021–2027-es időszakra vonatkozó kohéziós politikai programozási dokumentumokat a Bizottsággal folytatott tárgyalások lezárása, majd a programok végrehajtásának megkezdése céljából.

([21]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).

([22]) Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése alapján.

3. Növelje az újrafeldolgozási arányokat az uniós célkitűzések teljesítése és a körforgásos gazdaság előmozdítása érdekében azáltal, hogy fokozza a koordinációt valamennyi kormányzati szint között, és további beruházásokat hajt végre a szelektív hulladékgyűjtési és újrafeldolgozási kötelezettségek teljesítése, valamint a víz újrafelhasználásának fokozása érdekében.

4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függőséget. Gyorsítsa fel a megújuló energia elterjedését, különös tekintettel a decentralizált létesítményekre és az energia-önellátásra, többek között az engedélyezési eljárások további egyszerűsítése és a hálózathoz való hozzáférés javítása révén. Támogassa a tárolásba, a hálózati infrastruktúrába, az épületek és a közlekedés villamosításába, valamint a megújuló hidrogénbe való kiegészítő beruházásokat. Bővítse az energiahálózatok összekapcsolását szolgáló kapacitást. Növelje az energiahatékony szociális és megfizethető lakhatási lehetőségek elérhetőségét, többek között felújítás révén.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 12-én.

a Tanács részéről

az elnök

Z. STANJURA

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2022. július 12.)

Franciaország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról

(2022/C 334/10)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ([1]) és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([2]) 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói szociális kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság 2021. november 24-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Franciaországot azon tagállamok közé sorolta, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2022. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is. A Tanács 2022. április 5-én elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ([3]) (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2022. évi ajánlás), 2022. március 14-én pedig elfogadta az együttes foglalkoztatási jelentést.

([1]) HL L 306., 2011.11.23., 25. o.
([2]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).
([3]) A Tanács ajánlása (2022. április 5.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 153., 2022.4.7., 1. o.).

(3) A világjárványból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az inváziónak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal ([4]) – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet ([5]), amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést.

(4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.

(5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokolttá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023 végéig történő meghosszabbítását.

(6) A Franciaország 2021. évi stabilitási programjára vonatkozó tanácsi véleményt tartalmazó, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban ([6]) alkalmazott megközelítés alapján az összesített költségvetési irányvonal jelenleg az elsődleges kiadások (amelyekbe nem tartoznak bele a diszkrecionális bevételi intézkedések és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések, azonban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások igen) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban ([7]). Az összesített költségvetési irányvonalon túl – annak értékelése érdekében, hogy a nemzeti költségvetési politika prudens-e, és összetétele elősegíti-e a zöld és digitális átállással összhangban lévő fenntartható helyreállítást – figyelmet kell fordítani a (diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélkül számított) nemzeti finanszírozású ([8]) elsődleges folyó kiadások és a beruházások alakulására is.

([4]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([5]) A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

([6]) A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Franciaország 2021. évi konvergenciaprogramját (HL C 304., 2021.7.29., 43. o.).

([7]) A költségvetési irányvonalra és annak összetételére vonatkozó, ebben az ajánlásban szereplő becslések a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének alapjául szolgáló feltételezésekre épülő bizottsági becslések. A Bizottság középtávú potenciális növekedésre vonatkozó becslései nem tartalmazzák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező, a potenciális növekedést adott esetben fokozó reformok kedvező hatását.

([8]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadásokon kívüli kiadások.

(7) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban is juttassák érvényre az iránymutatást. A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.

(8) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

(9) Franciaország 2021. április 28-án az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta Franciaország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([9]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot fogadjon el, amely kimondja, hogy Franciaország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldköveket és célokat továbbra is teljesítettnek lehessen tekinteni.

(10) Franciaország 2022. május 4-én benyújtotta 2022. évi nemzeti reformprogramját. Stabilitási programot nem nyújtott be. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2022. évi nemzeti reformprogram a Franciaország által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről készített féléves jelentést is tükrözi.

(11) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette a Franciaországra vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Franciaország által elért eredményeket, és a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla alapján számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Franciaország általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő – többek között az Ukrajna elleni orosz invázióból eredő – kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá a Franciaország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Franciaország vonatkozásában részletes vizsgálatot végzett, amelynek eredményeit 2022. május 23-án közzétette. A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy Franciaország esetében makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Az országot sebezhetővé teszi különösen a határon átnyúló jelentőséggel bíró magas államadósság és gyenge versenyképesség, amelyhez alacsony termelékenységnövekedés társul.

([9]) ST 10162/21; ST 10162/21 ADD 1.

(13) A Bizottság 2022. május 23-án a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentést adott ki. E jelentés megvizsgálta Franciaország költségvetési helyzetét, mivel a költségvetési hiány 2021-ben meghaladta a Szerződésben a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaértéket, az államadósság pedig meghaladta a Szerződésben a GDP 60 %-ában meghatározott referenciaértéket, és az ország nem felelt meg az adósságcsökkentési referenciaértéknek. A jelentés megállapította, hogy sem a hiányra, sem az adósságra vonatkozó kritérium nem teljesült. A 2022. március 2-i közleménnyel összhangban a Bizottság az összes releváns tényező értékelése során úgy ítélte meg, hogy az adósságcsökkentési referenciaértéknek való megfelelés túlságosan megterhelő, előreütemezett költségvetési kiigazítással járna, amely veszélyeztetheti a növekedést. Következésképpen a Bizottság szerint a jelenlegi kivételes gazdasági körülmények között nem várható el az adósságcsökkentési referenciaértéknek való megfelelés. A Bizottság – bejelentésének megfelelően – nem javasolta új túlzotthiány-eljárás megindítását 2022 tavaszán, és felül fogja vizsgálni, hogy szükséges-e ilyen eljárások megindítását kezdeményeznie 2022 őszén.

(14) A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában ([10]) azt ajánlotta Franciaországnak, hogy az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban 2020 és 2021 folyamán hozzon meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és a későbbi helyreállítás támogatása érdekében. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Franciaország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, egyúttal fokozza a beruházásokat. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Franciaország államháztartási hiánya GDP-arányosan a 2020. évi 8,9 %-ról 2021-ben 6,5 %-ra csökkent. Franciaország költségvetés-politikai válasza 2021-ben támogatta a gazdasági helyreállítást, míg az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadások GDP-arányosan a 2020. évi 3,3 %-ról 2021-ben 2,6 %-ra csökkentek. A Franciaország által 2021-ben hozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással. A kormány által 2020-ban és 2021-ben elfogadott diszkrecionális költségvetési intézkedések többnyire ideiglenesek voltak, illetve azokat más intézkedések ellensúlyozták. Ugyanakkor a kormány által a 2020 és 2021 közötti időszakban elfogadott egyes diszkrecionális intézkedések nem voltak ideiglenesek, vagy azokat nem ellensúlyozták más intézkedések, és főként a termelést terhelő adók 2021-től kezdődő tartós csökkentéséből és a közalkalmazotti béreknek elsősorban az egészségügyi ellátórendszerben megvalósuló emeléséből álltak. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint az államadósság GDP-arányosan a 2020. évi 114,6 %-ról 2021-ben 112,9 %-ra csökkent.

(15) Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 4,6 %-ának, és 2023-ra 3,2 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-ben 111,2 %-os, 2023-ban pedig 109,1 %-os GDP-arányos államadóssággal számol. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon magasnak tűnnek. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése 1,0 %-ra tehető. Ez a becslés azonban nem tartalmazza a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező reformok hatását, amelyek élénkíthetik Franciaország potenciális növekedését.

(16) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedéseket, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések kiadásai az előrejelzések szerint a 2021. évi 2,6 %-ról 2022-ben a GDP 0,4 %-ára csökkennek. A költségvetési hiányt befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása érdekében hozott intézkedések, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,7 %-át fogják kitenni, 2023-ban pedig várhatóan megszüntetésre kerülnek ([11]). Ezek az intézkedések elsősorban a szegényebb háztartásoknak nyújtott szociális transzfereket, az energiafogyasztás után fizetendő közvetett adók mérséklését, a kis- és nagykereskedelmi árakra bevezetett árplafont és az energiaigényes vállalkozásoknak nyújtott támogatásokat foglalják magukban. Ezeket az intézkedéseket ideiglenes intézkedésként jelentették be. Amennyiben azonban az említett energiaárak 2023-ban magasak maradnak, ezen intézkedések némelyike továbbra is hatályban maradhat. Ezen intézkedések némelyike nem célzott, konkrétan a villamos energia és a földgáz árának általános árplafonja, valamint az üzemanyagokra bevezetett államilag finanszírozott engedmény. A költségvetési hiányt emellett a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei is befolyásolják, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,1 %-át, 2023-ban pedig 0,1 %-át fogják kitenni ([12]).

([10]) A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Franciaország 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Franciaország 2020. évi stabilitási programját (HL C 282., 2020.8.26., 62. o.).

([11]) Az adatok a 2021 ősze óta hozott intézkedések éves költségvetési költségeinek szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

([12]) A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzbeli juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

(17) A 2021. június 18-i ajánlásában a Tanács azt az ajánlást fogalmazta meg Franciaország számára, hogy 2022-ben fordítsa a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt a helyreállítást támogató további beruházások finanszírozására, egyúttal folytasson prudens költségvetési politikát. Továbbá tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy Franciaország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, ugyanakkor a növekedési potenciál élénkítése céljából fokozza a beruházásokat.

(18) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben támogató jellegű költségvetési irányvonal várható, amely a GDP – 1,7 %-át teszi ki ([13]). A Tanács ajánlásának megfelelően Franciaország továbbra is támogatni kívánja a helyreállítást, amihez a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből addicionális beruházásokat tervez finanszírozni. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2021-hez képest GDP-arányosan 0,2 százalékponttal csökken. Ez a 2022-ben várható csökkenés a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből 2021-ben nyújtott, előreütemezett pénzügyi támogatásnak tudható be. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-ben semleges hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([14]). Franciaország ezért a Tanács ajánlásával összhangban fenn kívánja tartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2022-es növekedése az előrejelzések szerint 1,6 százalékpontos expanzív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hatás magában foglalja a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak kezelésére irányuló intézkedések addicionális hatását (a GDP 0,5 %-a), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,1 %-a).

Az egyéb folyó kiadási intézkedések közé tartoznak a helyreállítási rezilienciaépítési tervben az ukrajnai konfliktus gazdasági következményeinek kezelése érdekében előterjesztett intézkedések, például az egyes ágazatoknak nyújtott közvetlen támogatások (a GDP 0,1 %-a) és a közalkalmazotti bérek emelése (a GDP 0,1 %-a). A bevételi oldalon a társaságiadó-kulcs és az ingatlanadók (egyaránt a GDP 0,1 %-ával történő) csökkentése előreláthatólag szintén hozzájárul majd az expanzív költségvetési irányvonalhoz. Az előrejelzés szerint a GDP-deflátornál nagyobb mértékű fogyasztóiár-növekedés – az állami fogyasztás és a szociális ellátások növekedése hatására – befolyásolja a tagállami finanszírozású elsődleges folyó kiadások 2022-ben gyakorolt expanzív hatását. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint ezeket az intézkedéseket és a kiadások növekedését eredményező okokat nem ellensúlyozzák teljes mértékben.

(19) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében – változatlan szakpolitikát feltételezve – 2023-ban a GDP + 0,9 %-ának megfelelő költségvetési irányvonalra számít ([15]). Franciaország az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat 2023-ban továbbra is a helyreállítást támogató addicionális beruházások finanszírozására használja fel. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2022-höz képest GDP-arányosan 0,1 százalékponttal csökken, ami a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből 2021-ben és 2022-ben nyújtott, előreütemezett pénzügyi támogatásnak tudható be. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2023-ban semleges hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([16]). Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint 0,7 százalékpontos restriktív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a megnövekedett energiaárak kezelését célzó intézkedések kivezetésének hatását (a GDP 0,7 %-a). Ezért a nemzeti finanszírozású folyó kiadások lényegében restriktív hozzájárulása azon alapul, hogy a jelenlegi terveknek megfelelően fokozatosan kivezetik a megemelkedett energiaárak hatásának kezelésére irányuló intézkedéseket.

(20) Franciaországban a jelenlegi nyugdíjrendszer összetett, több mint 40, egymással párhuzamosan létező rendszerből áll. Ezek a rendszerek különböző munkavállalói csoportokra vonatkoznak, és különböző szabályok szerint működnek. Az Eurostat adatai szerint 2019-ben a GDP 14,6 %-át kitevő állami nyugdíjkiadások Franciaországban a harmadik legmagasabbak voltak az Unióban. A magas költség a viszonylag magas helyettesítési rátával (azaz a nyugdíjnak a végső éves bérhez viszonyított arányával), a várható élettartammal, a viszonylag korai tényleges nyugdíjba vonulási életkorral (körülbelül 62 év) és a teljes népességen belül a nyugdíjban részesülők magas számával függ össze. A Bizottság idősödésről szóló 2021. évi jelentése és a franciaországi nyugdíjtanácsadó testület (*Conseil d'orientation des retraites*) legutóbbi éves jelentése szerint a 2024-ig előre jelzett csökkenés után a nyugdíjkiadások az előrejelzések szerint 2025 és 2030 között mérsékelten, a GDP mintegy 0,2 százalékpontjával emelkednek majd. Az összes közkiadás magas volta, amelynek egyik fő elemét a nyugdíjkiadások jelentik, a súlyos adóterhek ellenére hozzájárul az államadósság felhalmozódásához, aminek következtében Franciaország

([13]) A mutató negatív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére utal, ami expanzív költségvetési politikát jelez.

([14]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,2 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak.

([15]) A mutató pozitív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított hiányára utal, ami restriktív költségvetési politikát jelez.

([16]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékpontos restriktív hatást gyakorolnak.

középtávon magas költségvetési fenntarthatósági kockázatokkal szembesül. Hosszabb távon a nyugdíjkiadások 2070-ig várhatóan folyamatosan csökkennek, főként a nyugellátások inflációhoz való indexálása miatt, ami ellensúlyozza az eltartottak arányának az elöregedés miatti növekedésének hatását. A nyugdíjrendszernek a különböző rendszerek egyesítése révén történő egyszerűsítése hozzájárulna a rendszer átláthatóságának és méltányosságának javításához, miközben pozitív hatást gyakorolna a munkavállalói mobilitásra és a munkaerő-elosztás hatékonyságára, és megerősíthetné a költségvetés fenntarthatóságát. 2018-ban a francia kormány reformfolyamatot indított azzal a céllal, hogy egységesítse a különböző nyugdíjrendszerekre vonatkozó szabályokat. A Covid19-világjárvány kitörésével leállt a reform. A francia helyreállítási és rezilienciaépítési terv célkitűzéseinek bemutatásakor a kormány megerősítette elkötelezettségét a nyugdíjrendszer ambiciózus reformja mellett, amelynek célja a nyugdíjrendszer méltányosságának és fenntarthatóságának javítása.

(21) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza, valamint ezek 2026. augusztus 31-ig teljesítendő indikatív végrehajtási ütemtervét is. Ezek kezelik a Tanács által az európai szemeszter keretében 2019-ben és 2020-ban Franciaországnak címzett országspecifikus ajánlásokban felvázolt gazdasági és társadalmi kihívások összességét vagy jelentős részét, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv elfogadásának időpontjáig kiadott országspecifikus ajánlásokat. A francia helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása jól halad. Franciaország első kifizetési kérelmét a Bizottság a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményének figyelembevételével pozitívan értékelte, így 2022. március 4-én (az előfinanszírozás nélkül) 7,4 milliárd EUR összegű pénzügyi támogatást folyósítottak. A kapcsolódó 38 mérföldkő és cél az államháztartás, a munkaerőpiac, az egészségügy és a tartós ápolás-gondozás területén végrehajtandó reformokra terjed ki. Beruházások történtek az épületek energiahatékonysága (állami, magán- és szociális lakások), a fenntartható közlekedés (tiszta üzemű gépjárművek vásárlása), az ipar dekarbonizációja, a fiatalok foglalkoztatása és oktatása terén. A kulcsfontosságú zöld és digitális technológiák terén számos kutatási stratégiát elfogadtak, és 2022-ben és 2023-ban projektfelhívásokat fognak közzétenni.

(22) Franciaország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása várhatóan hozzájárul majd a zöld és digitális átállás terén való további előrelépéshez. A Franciaország éghajlat-politikai célkitűzéseit támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 46,0 %-át teszik ki (az épületek energetikai felújítására irányuló jelentős beruházásokkal), míg a digitális célkitűzéseket támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 21,3 %-át teszik ki. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes körű – a releváns mérföldkövekkel és célokkal összhangban történő – végrehajtása segíteni fogja Franciaországot a Covid19-válság következményeiből való gyors kilábalásban, egyúttal megerősíti rezilienciáját. A szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus bevonása továbbra is fontos a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, továbbá a helyreállítási és rezilienciaépítési terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából, az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(23) A Bizottság 2022. június 2-án jóváhagyta Franciaországnak az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([17]) előírt partnerségi megállapodását. Franciaország 2022. március 17. előtt benyújtotta a kohéziós politikai programok többségét. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Franciaországnak a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe kell vennie a vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz kohéziós politikai programjainak sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ.

(24) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon felül Franciaország számos további kihívással szembesül a szakemberhiány és a megújuló energiaforrások alkalmazása kapcsán. A munkavállalók készségeinek fejlesztése hozzájárulna a munkatermelékenység növeléséhez, és ezáltal a francia gazdaság általános versenyképességének javításához.

([17]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

(25) Egyre nő a munkaerőhiány, és a munkáltatók szerint a munkaerő-felvétel fő akadálya az esetek több mint 50 %-ában a szakképzett munkaerő hiánya, különösen a műszaki készségeket igénylő munkahelyek esetében, például a zöld és digitális átálláshoz szükséges (ipari, építőipari) munkahelyek esetében. A munkavállalók továbbképzésére és átképzésére irányuló jelenlegi beruházásoknak időre van szükségük ahhoz, hogy megtérüljenek, és hatékonyságukat aláásható az, hogy a 15 éves tanulók több mint egyötöde alacsony szintű alapkészségekkel rendelkezik, akik későbbi életük során általában nemigen részesülnek képzésben. A műszaki készségek hiányára figyelemmel különös aggodalomra ad okot a francia tanulók gyenge teljesítménye a matematika és a természettudományok terén (a „Trends in International Results in Mathematics and Science in Grade 4, TIMSS 2019”-ben részt vevő 22 tagállam közül a francia tanulók érték el a legalacsonyabb pontszámot). Ezen túlmenően az értékelések azt mutatják, hogy az alacsony képzettségűek általában nemigen részesülnek képesítést biztosító képzésben.

(26) Az általános jó eredmények ellenére a francia oktatási rendszerben tapasztalható magas társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségek és területi különbségek hatással vannak az alapkészségek szintjére. A nemzetközi tanulói teljesítménymérés (PISA-felmérés) szerint Franciaország az egyik olyan tagállam, ahol a társadalmi-gazdasági háttér a legnagyobb mértékben befolyásolja a tanulók teljesítményét. A mutatók szerint a hátrányos helyzetű 15 évesek 35,3 %-a és az első generációs migráns tanulók 44,5 %-a nem rendelkezik elegendő alapvető olvasási készséggel, szemben az átlagos 20,9 %-kal. E probléma megoldása érdekében Franciaország 2017-ben kísérleti reformot vezetett be, amely a kiemelt területeken tanuló diákok számára az oktatás korai éveiben „fele akkora osztálylétszámot” irányoz elő annak érdekében, hogy a tanulók a tanulást elősegítő légkörben személyre szabottabb támogatásban részesülhessenek. 2021-ben a francia Számvevőszék rámutatott az iskolarendszer hiányosságaira, különösen a hátrányos helyzetű tanulók tanulmányi eredményeire, és az iskolák nagyobb autonómiájára és értékelésére szólított fel. A tanárok továbbképzésben való részvételének alacsonyabb aránya és az egy tanárra jutó diákok magas száma súlyosbíthatja a társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségeket. A hátrányos helyzetű területeken dolgozó, természettudományos tárgyakat oktató tanárok közül általában többen rendelkeznek alacsonyabb képesítéssel, mint más tagállamokban. A szakképzési és képzési rendszerek – ezen belül a tanulószerződéses gyakorlati képzés – 2018. évi reformja, valamint a munkáltatóknak nyújtott jelentős ösztönzők növelték a tanulószerződéses tanulók számát, és pozitív hatást gyakoroltak a diplomások foglalkoztatási rátájára.

(27) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

(28) A 2020. évi adatok szerint ([18]) Franciaországnak az orosz kőolajtól, földgáztól és széntől való importfüggősége 9 %, 17 %, illetve 34 %, ami elmarad a 27 uniós tagállam átlagától. Franciaország az uniós átlagnál kisebb mértékben van kitéve az orosz fosszilis tüzelőanyagoknak, főként mivel a francia energiaszerkezet elsősorban a (bruttó belföldi energiafogyasztásának 40,6 %-át kitevő) atomenergiától függ. Az energiaszerkezetben a fosszilis tüzelőanyagok súlya alacsonyabb az EU-27 átlagánál: Franciaországban a kőolaj, a földgáz és a szilárd fosszilis tüzelőanyagok (beleértve a szenet is) a bruttó belföldi energiafogyasztás 28,6 %-át, 15,4 %-át, illetve 2,3 %-át teszik ki. Emellett Franciaországban 4 LNG-terminál található, ami diverzifikáltabb gázimportforrást tesz lehetővé. Mindazonáltal a jelenlegi geopolitikai helyzet és a magas energiaárak egyre sürgetőbbé teszik Franciaország számára, hogy fokozza a nemzeti energia- és klímatervében meghatározott megújulóenergia-célkitűzések teljesítésére irányuló erőfeszítéseit. A megújuló energia 2020-ban Franciaország bruttó végsőenergia-fogyasztásának 19,1 %-át tette ki, ami elmarad a nemzeti energia- és klímatervében meghatározott 23 %-os célkitűzéstől. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság növelésére vonatkozó törekvések további fokozására lesz szükség ahhoz, hogy Franciaország megfeleljen az „Irány az 55 %!” célkitűzéseinek. Az ipari folyamatok és az épületfűtés gyors dekarbonizációját segítheti az olyan technológiák fokozott állami támogatása, mint a kis- és nagyteljesítményű hőszivattyúk és a geotermikus energia, beleértve a távfűtési hálózatok támogatását, valamint a fenntartható anaerob lebontás („metánosítás”) és a fenntartható biogázok, például a biometán fenntartható előállításához kapcsolódó egyéb technológiák gyorsabb bevezetése. Az ilyesfajta beruházás segítene csökkenteni az Oroszországból származó földgázimporttól való függőséget is. A fennmaradó fosszilis tüzelőanyagok támogatásának gyorsított megszüntetése javítaná a megújuló energia versenyképességét a fosszilis tüzelőanyagok alternatíváival szemben. A közüzemi és decentralizált megújuló energiába való beruházás – az energiaszektor energiabiztonságának és innovációjának fokozása révén – szintén erősítheti a makrogazdasági rezilienciát és a versenyképességet.

([18]) Eurostat (2020), Az orosz import részesedése a földgáz, a nyersolaj és a feketeszén teljes importjából. Az EU-27 átlagát tekintve a teljes behozatal az EU-27-en kívülről származó behozatalon alapul. Franciaország esetében a teljes behozatal magában foglalja az EU-n belüli kereskedelmet is. A nyersolaj nem foglalja magában a finomított olajtermékeket.

(29) A közüzemi megújulóenergia-projektek, különösen a szárazföldi és tengeri szélerőműparkok és a fotovoltaikus napenergia-projektek franciaországi megvalósítása akadályokba ütközik a korlátozó szabályozás, valamint a jelentős adminisztratív terhek és szigorú engedélyezési feltételek miatt. A villamosenergia-hálózatba történő nemzeti szintű beruházások elégtelensége a hozzáférési pontok szűkösségéhez és a hálózati csatlakozási költségek növekedéséhez vezetett, és jelenleg akár több hónapos késedelmeket is okozhat a hálózati csatlakozások kiépítése tekintetében. A szárazföldi szélerőműparkok építése nem megengedett a környező meteorológiai, katonai és polgári légi közlekedési radarok 5–30 km-es körzetében, aminek következtében az új projektek mintegy 45 %-a nehezen talál megfelelő helyszínt. Javítani kell az eljárásokat annak érdekében, hogy elkerülhetők legyenek a katonai biztonsággal összefüggésben a projekt kidolgozásának nagyon késői szakaszában felmerülő aggályok. A nemzeti, regionális és helyi közigazgatási szervek bevonásával zajló jóváhagyási folyamat azt jelenti, hogy a városrendezési dokumentumok frissítésére irányuló gyakori kéréseknek az alacsonyabb szintű dokumentumokban is tükröződniük kell, ami további adminisztratív terheket jelent. Az engedélyezési eljárást fel lehetne gyorsítani azáltal, hogy több emberi és pénzügyi erőforrást különítenek el a regionális szintű központi közigazgatási szerveknél (azaz a decentralizált állami szolgálatoknál), valamint az illetékes hatóságoknál és a hálózatüzemeltetőknél, szorosabban bevonják a regionális és helyi közigazgatásokat a területfejlesztésbe, valamint gyorsabban lebonyolítják a pályázati eljárásokat. A nyilvánosság részvételét és a decentralizációt szolgáló mechanizmusok megerősítése csökkentené a harmadik felek panaszait, amelyek jelentős késedelmet okoznak az új projektek megrendelésében. A stabil nemzeti szintű szabályozási keret nagyobb befektetői biztonságot nyújtana, különösen a hosszabb távú tervezés tekintetében.

(30) Az energiahatékonyság növelése és az energiafogyasztás csökkentése hozzá fog járulni a kibocsátás és a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség csökkentéséhez. Franciaországban az összes üvegházhatásúgáz-kibocsátás 25 %-a az épületek építéséből és használatából ered. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv egy teljes komponenst szentel az épületek energetikai felújításának, amely átfogó megközelítéssel segíti a kapcsolódó kihívások kezelését. Az intézkedések az épületek valamennyi típusára kiterjednek, prioritásként kezelve a középületeket, de jelentős intézkedéseket tesznek a magánépületek és a szociális lakások felújítására, valamint a kisvállalkozások energiahatékonyságának növelésére is. Nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terve keretében Franciaország megerősíti az épületek megújuló fűtését támogató mechanizmusokat, például a „fűtési alap" 150 millió EUR-val történő növelésével, valamint a megújuló energiaforrásokon alapuló fűtés telepítéséhez nyújtott támogatás 1 000 EUR-val történő növelésével. A francia nemzeti dekarbonizációs stratégia (Stratégie Nationale Bas Carbone) ambiciózus pályát határoz meg az épületekből származó kibocsátás csökkentésére és az épületekben felhasznált energia 2050-ig történő teljes dekarbonizációjára. A jelenlegi „*Ma Prime Renov*" elnevezésű program, amely a háztartásokat célozza, főként egyedi felújítási tevékenységeket támogat. A jelentősebb energiahatékonyság-növekedés ösztönzése érdekében javítani lehetne a szakpolitikai keretet, hogy ösztönözze a mélyfelújítást, és segítse Franciaországot épületállománya energiahatékonyságának további növelésében. A 2021 augusztusában elfogadott éghajlat-politikai és rezilienciáról szóló jogszabály célja az energiafogyasztás számos módon történő csökkentése, például az elektromos kerékpároknak nyújtott bónuszok biztosításával és alacsony kibocsátású övezetek létrehozásával a nagyvárosi területeken.

(31) A határokon átnyúló (fejlesztés vagy tervezés alatt álló) villamosenergia-rendszerösszekötők további támogatása továbbra is döntő fontosságú a megújuló energiaforrások nagy részének integrálása szempontjából. A nemzeti és a határokon átnyúló energetikai infrastruktúrába történő beruházások előreütemezése hozzá fog járulni a fosszilis tüzelőanyagoktól és különösen az orosz földgáztól való függőség csökkentéséhez. Az új infrastrukturális és hálózati beruházásoknak lehetőség szerint időtállónak kell lenniük olyan szempontból, hogy a fenntartható üzemanyagokra való későbbi átállításuk révén biztosítható legyen hosszú távú fenntarthatóságuk. A rendszerösszekötők kulcsfontosságúak a belső energiapiac hatékony működéséhez azáltal, hogy az ellátás általános biztonságának elérése érdekében egyesítik az erőforrásokat.

(32) Míg a klímasemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, Franciaország a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait a leginkább érintett régiókban. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Franciaország igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([19]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.

(33) A Tanács a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének figyelembevételével megvizsgálta Franciaország költségvetési politikáját, és értékelését különösen az 1. ajánlás tükrözi.

(34) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta, hogy az euroövezeti tagállamok tegyenek intézkedéseket – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló 2022.évi ajánlásban meghatározott ajánlások végrehajtása érdekében. Franciaország esetében ezt mind a négy ajánlás tükrözi.

([19]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).

(35) A Bizottság által elvégzett részletes vizsgálat és ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi nemzeti reformprogramot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az alábbi 1., 2. és 3. ajánlás tükrözi. Az 1., a 2. és a 3. ajánlás hozzájárul az euroövezetre vonatkozó 2022. évi ajánlás, különösen az euroövezetre vonatkozó első, második és negyedik ajánlás végrehajtásához is. Az 1. ajánlásban említett költségvetés-politikai intézkedések hozzájárulnak többek között a magas államadóssághoz kapcsolódó egyensúlyhiányok kezeléséhez. A 2. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések elősegítik többek között az államadósság csökkentését és javítják a versenyképességet, tekintettel arra, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési terv maradéktalan végrehajtása támogatni fogja a növekedést, egyúttal pedig megerősíti a gazdaság rezilienciáját. A 3. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések hozzájárulnak többek között a versenyképességhez kapcsolódó egyensúlyhiányok kezeléséhez,

AJÁNLJA, hogy Franciaország 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a tagállami finanszírozású elsődleges folyó kiadás növekedését a potenciális kibocsátás középtávú növekedése alatt tartja, figyelembe véve az energiaáremelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Álljon készen arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a RePowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. 2023 után folytasson olyan költségvetési politikát, amely fokozatos konszolidáció, beruházások és reformok segítségével biztosítja középtávon a prudens költségvetési pozíció elérését, a hiteles és fokozatos adósságcsökkentést, valamint a költségvetési fenntarthatóságot. Reformálja meg a nyugdíjrendszert a különböző nyugdíjjogosultságok szabályainak fokozatos egységesítése, a méltányosság fokozása és fenntarthatóságának megerősítése érdekében.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását a 2021. július 13-i tanácsi végrehajtási határozatban foglalt mérföldkövekkel és célokkal összhangban. A 2021–2027-es időszakra vonatkozó kohéziós politikai programok végrehajtásának megkezdése céljából gyorsan zárja le a programozási dokumentumokról a Bizottsággal folytatott tárgyalásokat.

3. Kezelje a szakemberhiányt az alapkészségekkel rendelkező emberek arányának növelésével, további munkaalapú tanulási lehetőségek biztosításával és valamennyi diák tanulási eredményeinek javításával, különösen az erőforrásoknak és módszereknek a hátrányos helyzetű diákok és iskolák igényeihez való igazítása, valamint a tanárok munkakörülményeinek és továbbképzésének javítása révén.

4. Összességében csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést. Gyorsítsa fel a megújuló energiaforrásokra épülő közüzemi méretű és decentralizált infrastruktúrák megépítését a közberuházások növelése és a magánberuházások megkönnyítése révén, többek között az engedélyezési eljárások további egyszerűsítése és az engedélyező hatóságok megfelelő személyi állományának biztosítása révén. Javítsa a szakpolitikai keretet az épületek mélyfelújításának ösztönzése érdekében. Bővítse az energiahálózatok összekapcsolására szolgáló kapacitást.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 12-én.

a Tanács részéről

az elnök

Z. STANJURA

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2022. július 12.)

Horvátország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Horvátország 2022. évi konvergenciaprogramját

(2022/C 334/11)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ([1]) és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ([2]) és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([3]) 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói szociális kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság 2021. november 24-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Horvátországot azon tagállamok közé sorolta, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2022. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot. A Tanács az együttes foglalkoztatási jelentést 2022. március 14-én fogadta el.

([1]) HL L 209., 1997.8.2., 1. o.
([2]) HL L 306., 2011.11.23., 25. o.
([3]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

(3) A világjárványból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az inváziónak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal ([4]) – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet ([5]), amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést.

(4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.

(5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokolttá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023 végéig történő meghosszabbítását.

(6) A Horvátország 2021. évi konvergenciaprogramjára vonatkozó tanácsi véleményt tartalmazó, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban ([6]) alkalmazott megközelítés alapján az összesített költségvetési irányvonal jelenleg az elsődleges kiadások (amelyekbe nem tartoznak bele a diszkrecionális bevételi intézkedések és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések, azonban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások igen) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban ([7]). Az összesített költségvetési irányvonalon túl – annak értékelése érdekében, hogy a nemzeti költségvetési politika prudens-e, és összetétele elősegíti-e a zöld és digitális átállással összhangban lévő fenntartható helyreállítást – figyelmet kell fordítani a (diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélkül számított) nemzeti finanszírozású ([8]) elsődleges folyó kiadások és a beruházások alakulására is.

(7) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell

([4]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([5]) A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

([6]) A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Horvátország 2021. évi konvergenciaprogramját (HL C 304., 2021.7.29., 48. o.).

([7]) A költségvetési irányvonalra és annak összetételére vonatkozó, ebben az ajánlásban szereplő becslések a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének alapjául szolgáló feltételezésekre épülő bizottsági becslések. A Bizottság középtávú potenciális növekedésre vonatkozó becslései nem tartalmazzák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező, a potenciális növekedést adott esetben fokozó reformok kedvező hatását.

([8]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadásokon kívüli kiadások.

kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban is juttassák érvényre az iránymutatást. A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.

(8) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

(9) 2021. május 14-én Horvátország az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 20-án elfogadta Horvátország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([9]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot fogadjon el, amely kimondja, hogy Horvátország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldköveket és célokat továbbra is teljesítettnek lehessen tekinteni.

(10) Horvátország 2022. április 28-án benyújtotta 2022. évi nemzeti reformprogramját, 2022. április 29-én pedig – az 1466/97/EK rendelet 8. cikkében meghatározott határidőn belül – 2022. évi konvergenciaprogramját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2022. évi nemzeti reformprogram a Horvátország által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről összeállított féléves jelentést is tükrözi.

(11) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette a Horvátországra vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Horvátország által elért eredményeket, és a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla alapján számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Horvátország általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő – többek között az Ukrajna elleni orosz inváziót követő – kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá a Horvátország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Horvátország vonatkozásában részletes vizsgálatot végzett, amelynek eredményeit 2022. május 23-án közzétette. A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy Horvátország esetében már nem áll fenn makrogazdasági egyensúlyhiány. Jelentős előrelépés történt különösen a magánszektor eladósodottságának és a nettó külső kötelezettségeknek a csökkentése terén, miközben az államadósság továbbra is magas, jóllehet újra arra a csökkenő pályára állt, amely a világjárvány előtt jelentős javulást eredményezett.

([9]) ST 10687/2021.

(13) A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában ([10]) azt ajánlotta Horvátországnak, hogy az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban 2020 és 2021 folyamán hozzon meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és a későbbi helyreállítás támogatása érdekében. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Horvátország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, egyúttal fokozza a beruházásokat. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Horvátország államháztartási hiánya GDP-arányosan a 2020. évi 7,3 %-ról 2021-ben 2,9 %-ra csökkent. Horvátország költségvetés-politikai válasza 2021-ben támogatta a gazdasági helyreállítást, míg az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadások GDP-arányosan a 2020. évi 3,3 %-ról 2021-ben 2,1 %-ra csökkentek. A Horvátország által 2021-ben hozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással. A kormány által 2020-ban és 2021-ben elfogadott diszkrecionális költségvetési intézkedések többnyire ideiglenesek voltak, illetve azokat más intézkedések ellensúlyozták. Ugyanakkor a kormány által 2021-ben elfogadott egyes diszkrecionális intézkedések nem voltak ideiglenesek, vagy azokat nem kísérték ellensúlyozó intézkedések, és azok főként a személyi jövedelemadó és a társasági adó összesen a GDP 0,5 %-ának megfelelő mértékű csökkentéséből álltak. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint az államadósság GDP-arányosan a 2020. évi 87,3 %-ról 2021-ben 79,8 %-ra csökkent.

(14) A 2022. évi konvergenciaprogram költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv 2022 tekintetében óvatos, az azt követő időszak tekintetében pedig kedvező. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2022-ben 3,0 %-kal, 2023-ban pedig 4,4 %-kal nő. Összehasonlításképpen, a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re magasabb, 3,4 %-os, 2023-ra pedig alacsonyabb, 3,0 %-os növekedést vetít előre, a különbség pedig főként a háztartások reálfogyasztásának növekedése tekintetében a horvát hatóságok 2022-re vonatkozó alacsonyabb várakozásait tükrözi. A 2022. évi konvergenciaprogram szerint a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2022-ben némileg, a GDP 2,8 %-ára, 2023-ban pedig 1,6 %-ára csökken. A 2022. évi enyhe csökkenés főként a gazdasági aktivitás élénkülését és a legtöbb szükséghelyzeti intézkedés megszüntetését tükrözi. A 2022. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság 2022-ben várhatóan 76,2 %-ra, majd 2023-ban 71,7 %-ra mérséklődik. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 2,3 %-ának, és 2023-ra 1,8 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. Ez alacsonyabb a 2022-re előre jelzett hiánynál, és magasabb, mint a konvergenciaprogramban 2023-ra előre jelzett hiány – az eltérés oka főként a Bizottság által 2022-ben a bruttó állóeszköz-felhalmozás és egyéb kiadások tekintetében várt kiadások alacsonyabb szintje. A Bizottság előrejelzése továbbá a bevételek és a kiadások némileg kisebb mértékű változását vonja maga után, ami az inflációs kilátások eltérésének tudható be. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-ben alacsonyabb, 75,3 %-os GDP-arányos államadóssággal számol, 2023-ban pedig magasabb, 73,1 %-os értékkel. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése 2,2 %-ra tehető. Ez a becslés azonban nem tartalmazza a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező reformok hatását, amelyek élénkíthetik Horvátország potenciális növekedését.

(15) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedések többségét, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadásai az előrejelzések szerint a 2021. évi 2,1 %-ról 2022-ben a GDP 0,4 %-ára csökkennek. A 2022. évi költségvetési hiányt befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása érdekében hozott intézkedések, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,4 %-át, 2023-ban pedig 0,2 %-át fogják kitenni ([11]). Ezek az intézkedések elsősorban a szegényebb háztartásoknak nyújtott szociális transzfereket, a vállalkozások támogatását és az energiafogyasztás után fizetendő közvetett adók mérséklését foglalják magukban. Az említett intézkedések többnyire ideiglenesek. Amennyiben azonban az említett energiaárak 2023-ban magasak maradnak, ezen intézkedések némelyike továbbra is hatályban maradhat. Az említett intézkedések közül néhány – különösen az energiafogyasztást terhelő közvetett adók általános csökkentése – nem célzott. A költségvetési hiányt emellett a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei is befolyásolják, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,1 %-át, 2023-ban pedig 0,1 %-át fogják kitenni ([12]).

([10]) A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Horvátország 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Horvátország 2020. évi konvergenciaprogramját (HL C 282., 2020.8.26., 68. o.).

([11]) Az adatok a 2021 ősze óta hozott intézkedések éves költségvetési költségeinek szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

([12]) A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzbeli juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

(16) A Tanács a 2021. június 18-i ajánlásában azt ajánlotta, hogy Horvátország 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács azt is ajánlotta, hogy Horvátország tartsa korlátok között a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Horvátország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, ugyanakkor a növekedési potenciál élénkítése céljából fokozza a beruházásokat.

(17) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése és a Horvátország 2022. évi konvergenciaprogramjában foglalt információk szerint 2022-ben a Tanács ajánlásával összhangban támogató jellegű, a GDP – 1,8 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal valószínűsíthető ([13]). A Tanács ajánlásának megfelelően Horvátország továbbra is támogatni kívánja a helyreállítást, amihez a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből addicionális beruházásokat tervez finanszírozni. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2021-hez képest GDP-arányosan 0,5 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-ben 0,4 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([14]). Horvátország ezért a Tanács ajánlásával összhangban fenn kívánja tartani a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2022-es növekedése az előrejelzések szerint 1,0 százalékpontos expanzív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hozzájárulás magában foglalja egyrészt a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak kezelésére irányuló intézkedések addicionális hatását (a GDP 0,4 %-a), másrészt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,1 %-a), ugyanakkor a folyó termelőfelhasználásra fordított kiadásoknak részben az infláció emelkedését tükröző növekedése az előrejelzések szerint szintén hozzájárul a nettó folyó kiadások növekedéséhez. Ennek megfelelően a Bizottság jelenlegi becslései szerint Horvátország 2022-ben nem korlátozza kellőképpen a tagállami finanszírozású folyó kiadások növekedését.

(18) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében – változatlan szakpolitikát feltételezve – 2023-ban a GDP – 0,7 %-ának megfelelő költségvetési irányvonalra számít ([15]). Horvátország az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat 2023-ban továbbra is a helyreállítást támogató addicionális beruházások finanszírozására használja fel. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2022-höz képest 0,5 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2023-ban 0,1 százalékpontnak megfelelő, kismértékben expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([16]). Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése előreláthatólag – 0,2 százalékpontos, lényegében semleges hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a megnövekedett energiaárak kezelését célzó egyes intézkedések kivezetésének hatását (a GDP 0,2 %-a). Ezért a nemzeti finanszírozású folyó kiadások lényegében semleges hozzájárulása részben azon alapul, hogy a jelenlegi terveknek megfelelően fokozatosan kivezetik a megemelkedett energiaárak hatásának kezelésére irányuló intézkedéseket.

(19) A 2022. évi konvergenciaprogram a költségvetési hiány fokozatos csökkenését valószínűsíti: 2024-ben a GDP 1,6 %-ára, 2025-ben pedig 1,2 %-ára. A költségvetési hiány így a tervek szerint 2025-ig a GDP 3 %-a alatt marad. A 2022. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság 2025-ig várhatóan csökkenni fog: 2024-ben 68,9 %-ra, majd 2025-ben 66,9 %-ra mérséklődik. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon közepesnek tűnnek.

([13]) A mutató negatív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére utal, ami expanzív költségvetési politikát jelez.

([14]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékpontos, enyhén restriktív hatást gyakorolnak.

([15]) A mutató negatív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére utal, ami expanzív költségvetési politikát jelez.

([16]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékpontos, enyhén restriktív hatást gyakorolnak.

(20) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza, valamint ezek 2026. augusztus 31-ig teljesítendő indikatív végrehajtási ütemtervét is. Ezek kezelik a Tanács által az európai szemeszter keretében 2019-ben és 2020-ban Horvátországnak címzett országspecifikus ajánlásokban felvázolt gazdasági és társadalmi kihívások összességét vagy jelentős részét, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv elfogadásának időpontjáig kiadott országspecifikus ajánlásokat. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv mindenekelőtt a költségvetési keret megerősítését célzó reformok, aktív munkaerőpiaci szakpolitikai intézkedések, valamint az oktatáshoz való hozzáférés, továbbá az oktatás minőségének és munkaerőpiaci relevanciájának javítását célzó oktatási reform révén igyekszik megfelelni az országspecifikus ajánlásoknak. A Covid19-világjárvány által különösen súlyosan érintett horvát egészségügyi rendszer előtt álló kihívásokat a hatékonyság, a minőség, a hozzáférhetőség és a pénzügyi fenntarthatóság javítását célzó intézkedések kezelik. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv emellett az energiaágazat dekarbonizációjának előmozdítása, az általános energiahatékonyság növelése, valamint a beruházásoknak a fenntartható közlekedésre és a digitális infrastruktúrára és szolgáltatásokra való összpontosítása révén foglalkozik az említett területekre vonatkozó országspecifikus ajánlásokkal. Végezetül a helyreállítási és rezilienciaépítési terv messze ható intézkedéseket tartalmaz a közigazgatás és az igazságszolgáltatási rendszer hatékonyságának javítására, a korrupció megelőzésére, felderítésére és korrekciójára, az üzleti környezet javítására, valamint a kutatás és innováció szakpolitikai relevanciájának javítására és az e területekre irányuló beruházások támogatására.

(21) Horvátország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása várhatóan hozzájárul majd a zöld és digitális átállás terén való további előrelépéshez. A Horvátország éghajlat-politikai célkitűzéseit támogató intézkedések a terv teljes allokációjának 40,3 %-át, míg a digitális célkitűzéseket támogató intézkedések a terv teljes allokációjának 20,4 %-át teszik ki. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek – a releváns mérföldkövekkel és célokkal összhangban történő – teljes körű végrehajtása segíteni fogja Horvátországot a Covid19-válság következményeiből való gyors kilábalásban, egyúttal megerősíti rezilienciáját. A szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus bevonása továbbra is fontos a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, továbbá a helyreállítási és rezilienciaépítési terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából, az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(22) Horvátország 2022. július 1-jén benyújtotta az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([17]) előírt partnerségi megállapodást, ugyanakkor a kohéziós politikákra vonatkozó egyéb programokat még nem nyújtotta be. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Horvátországnak a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe kell vennie a vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a kohéziós politikai programok sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ.

(23) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

(24) Horvátország kötelezettséget vállalt arra, hogy 2033-ig fokozatosan megszünteti szénalapú villamosenergia-termelését. Horvátországban a megújuló energiaforrásokból előállított energiának a bruttó végsőenergia-fogyasztáson belüli részaránya 28 %-ra nőtt 2020-ban, ami meghaladta a 20 %-os célt. Horvátországnak fel kell gyorsítania a dekarbonizációs erőfeszítéseket, többek között az iparban, csökkentenie kell az Oroszországból származó energiaimporttól való függőséget, és intézkedéseket kell hoznia az egységes piaci integráció előmozdítása érdekében. 2021-ben az orosz gázimport a teljes földgázellátás 22 %-át tette ki, míg a teljes felhasználás 57 %-át az új, 2021 eleje óta működő cseppfolyósítottföldgáz- (LNG-) terminálon keresztül importálták. A földgáz és a kőolaj a horvát energiamixben 30,3 %-os, illetve 33,7 %-os részarányt képvisel. A földgázhoz kapcsolódó új infrastrukturális és hálózati beruházásoknak lehetőség szerint időtállónak kell lenniük olyan szempontból, hogy a fenntartható üzemanyagokra való későbbi átállításuk révén biztosítható legyen hosszú távú fenntarthatóságuk. Ami a megújuló, biztonságos és megfizethető energia fejlesztését illeti, továbbra is jelentős lehetőségek rejlenek a szél- és napenergiában, amely mintegy 2,1 %-os hányadot képvisel az ország energiaszerkezetében (a teljes telepített villamosenergia-termelési kapacitás 13 %-át, illetve 1 %-át teszi ki), valamint a geotermikus energiaforrásokban.

([17]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

Az energiarendszer hatékonyságának, az ellátás biztonságának és a piaci integráció javításának fő szempontjai a következők: a megújuló energiaforrásokra vonatkozó engedélyezési eljárások egyszerűsítése, az energiaközösségek fejlesztésének támogatása és a megújuló energiaforrásokba történő beruházások előreütemezése, többek között a háztartások és a kis léptékű rendszerek esetében. A zöld átállás támogatása érdekében a villamosenergia-átviteli és -elosztó hálózatok további korszerűsítésére lesz szükség, míg a villamosenergia-tárolásba történő beruházások kulcsfontosságúak lesznek a nagy arányban megújuló energiaforrásokat használó energiarendszer működtetéséhez. Fejlesztésekre van szükség a fűtési és hűtési ágazatban is, különösen a fosszilis alapú távfűtési és egyéni fűtési rendszerekről a megújuló energiaforrásokra való közvetlen vagy villamosenergia-termelésen keresztül történő átállás révén.

(25) Ami az energiahatékonyságot illeti, intézkedésekre van szükség az épületállomány korszerűsítésének fokozása, az energiahatékony lakások, különösen szociális lakások biztosítása, valamint a gáz- és olajkazánok hőszivattyúkkal és más hatékonyabb és környezetbarát megoldásokkal való felváltása érdekében. Emellett további intézkedésekre van szükség a horvát közlekedési ágazat olajfüggőségének csökkentése érdekében, különösen a tömegközlekedés igénybevételének növelése és környezetbarátabbá tétele, az intelligens közlekedési rendszerek használata, az elektromos és hidrogéntöltő állomások bővítése és tágabb értelemben a tiszta közlekedés fejlesztése, a mobilitási infrastruktúrába való beruházás, valamint a kibocsátásmentes és alacsony kibocsátású járművek elterjedésének növelése révén. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság növelésére vonatkozó törekvések további fokozására lesz szükség ahhoz, hogy Horvátország megfeleljen az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag célkitűzéseinek.

(26) Míg a klímasemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, Horvátország a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait a leginkább érintett régiókban. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Horvátország igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([18]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.

(27) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi konvergenciaprogramot, és véleményét ([19]) az alábbi 1. ajánlás tükrözi.

(28) 2020. július 10-én a horvát kuna az euró bevezetésének előkészítő lépéseként bekerült az ERM-II árfolyammechanizmusba. A gazdasági és pénzügyi stabilitás megőrzése, valamint a fenntartható gazdasági konvergencia magas fokának elérése érdekében a horvát hatóságok kötelezettséget vállaltak arra, hogy a pénzmosás elleni küzdelemre, az üzleti környezetre, a közigazgatás irányítására és az igazságszolgáltatásra irányulóan konkrét szakpolitikai intézkedéseket hajtanak végre. A Horvátország által az euró bevezetéséhez szükséges követelmények teljesítése terén elért eredményeket az Európai Bizottság és az Európai Központi Bank a 2022. évi konvergenciajelentésekben kedvezően értékelte,

AJÁNLJA, hogy Horvátország 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban biztosítsa, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Álljon készen arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. A 2023 utáni időszakban folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére irányuló költségvetési politikát.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását a 2021. július 20-i tanácsi végrehajtási határozatban foglalt mérföldkövekkel és célokkal összhangban. A 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó kohéziós politikai programok végrehajtásának megkezdése céljából gyorsan zárja le a programozási dokumentumokról a Bizottsággal folytatott tárgyalásokat.

([18]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).

([19]) Az 1466/97/EK tanácsi rendelet 9. cikkének (2) bekezdése alapján.

3. Diverzifikálja a fosszilis tüzelőanyagok importját, és csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függést. Gyorsítsa fel a megújuló energiaforrások elterjedését, kiemelt figyelmet fordítva a szél-, nap- és geotermikus energiaforrásokra, többek között a kis léptékű megújulóenergia-termelés és az energiaközösségek fejlesztése révén, elsősorban az engedélyezési eljárások egyszerűsítésén keresztül. Folytassa villamosenergia-átviteli és -elosztó hálózatának korszerűsítését, és ruházzon be a villamosenergia-tárolásba. Fokozza az energiaigény csökkentésére irányuló törekvéseket az energiahatékonyság javítása révén, főként a lakóépületek tekintetében, valamint a fűtési és a közlekedési ágazatban a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség csökkentésével.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 12-én.

a Tanács részéről
az elnök
Z. STANJURA

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2022. július 12.)

Olaszország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Olaszország 2022. évi stabilitási programját

(2022/C 334/12)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ([1]) és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ([2]) és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([3]) 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói szociális kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság 2021. november 24-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Olaszországot azon tagállamok közé sorolta, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2022. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is. A Tanács 2022. április 5-én elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ([4]) (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2022. évi ajánlás), 2022. március 14-én pedig elfogadta az együttes foglalkoztatási jelentést.

([1]) HL L 209., 1997.8.2., 1. o.
([2]) HL L 306., 2011.11.23., 25. o.
([3]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).
([4]) A Tanács ajánlása (2022. április 5.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 153., 2022.4.7., 1. o.).

(3) A világjárványból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az inváziónak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal ([5]) – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet ([6]), amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést.

(4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.

(5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokolttá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023 végéig történő meghosszabbítását.

(6) Az Olaszország 2021. évi stabilitási programjára vonatkozó tanácsi véleményt tartalmazó, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban ([7]) alkalmazott megközelítés alapján az összesített költségvetési irányvonal jelenleg az elsődleges kiadások (amelyekbe nem tartoznak bele a diszkrecionális bevételi intézkedések és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések, azonban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások igen) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban ([8]). Az összesített költségvetési irányvonalon túl – annak értékelése érdekében, hogy a nemzeti költségvetési politika prudens-e, és összetétele elősegíti-e a zöld és digitális átállással összhangban lévő fenntartható helyreállítást – figyelmet kell fordítani a (diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélkül számított) nemzeti finanszírozású ([9]) elsődleges folyó kiadások és a beruházások alakulására is.

([5]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([6]) A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

([7]) A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Olaszország 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 53. o.).

([8]) A költségvetési irányvonalra és annak összetételére vonatkozó, ebben az ajánlásban szereplő becslések a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének alapjául szolgáló feltételezésekre épülő bizottsági becslések. A Bizottság középtávú potenciális növekedésre vonatkozó becslései nem tartalmazzák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező, a potenciális növekedést adott esetben fokozó reformok kedvező hatását.

([9]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből vagy más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásokon kívüli kiadások.

(7) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban is juttassák érvényre az iránymutatást. A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.

(8) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

(9) 2021. április 30-án Olaszország az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta Olaszország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([10]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot fogadjon el, amely kimondja, hogy Olaszország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldköveket és célokat továbbra is teljesítettnek lehessen tekinteni.

(10) Olaszország az 1466/97/EK rendelet 4. cikkében meghatározott határidőn belül, 2022. április 27-én benyújtotta 2022. évi nemzeti reformprogramját, és szintén 2022. április 27-én 2022. évi stabilitási programját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2022. évi nemzeti reformprogram az Olaszország által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről készített féléves jelentést is tükrözi.

(11) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette az Olaszországra vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Olaszország által elért eredményeket, és a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla alapján számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Olaszország általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő – többek között az Ukrajna elleni orosz invázióból eredő – kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá az Olaszország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

([10]) ST 10160/21; ST 10160/21 ADD 1 REV 2.

(12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Olaszország vonatkozásában részletes vizsgálatot végzett, amelynek eredményeit 2022. május 23-án közzétette. A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy Olaszország esetében túlzott makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Olaszországot továbbra is sebezhetővé teszi a magas államadósság és a gyenge termelékenységnövekedés, miközben a munkaerőpiaci helyzet instabil és a pénzügyi szektorban is mutatkoznak bizonyos gyenge pontok.

(13) A Bizottság 2022. május 23-án a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentést adott ki. E jelentés megvizsgálta Olaszország költségvetési helyzetét, mivel a költségvetési hiány 2021-ben meghaladta a Szerződésben a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaértéket, az államadósság pedig meghaladta a Szerződésben a GDP 60 %-ában meghatározott referenciaértéket, és az ország nem felelt meg az adósságcsökkentési referenciaértéknek. A jelentés megállapította, hogy sem a hiányra, sem az adósságra vonatkozó kritérium nem teljesült. A 2022. március 2-i közleménnyel összhangban a Bizottság az összes releváns tényező értékelése során úgy ítélte meg, hogy az adósságcsökkentési referenciaértéknek való megfelelés túlságosan megterhelő, előreütemezett költségvetési kiigazítással járna, amely veszélyeztetheti a növekedést. Következésképpen a Bizottság szerint a jelenlegi kivételes gazdasági körülmények között nem várható el az adósságcsökkentési referenciaértéknek való megfelelés. A Bizottság – bejelentésének megfelelően – nem javasolta új túlzotthiány-eljárás megindítását 2022 tavaszán, és felül fogja vizsgálni, hogy szükséges-e ilyen eljárások megindítását kezdeményeznie 2022 őszén.

(14) A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában ([11]) azt ajánlotta Olaszországnak, hogy az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban 2020 és 2021 folyamán hozzon meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és a későbbi helyreállítás támogatása érdekében. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Olaszország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, egyúttal fokozza a beruházásokat. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Olaszország államháztartási hiánya GDP-arányosan a 2020. évi 9,6 %-ról 2021-ben 7,2 %-ra csökkent. Olaszország költségvetés-politikai válasza 2021 során támogatta a gazdasági helyreállítást, a GDP 3,5 %-ának megfelelő átmeneti szükséghelyzeti intézkedéseknek köszönhetően (a 2020. évi 4,4 %-hoz képest). Az Olaszország által 2021-ben hozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással. A kormány által 2020-ban és 2021-ben elfogadott diszkrecionális költségvetési intézkedések többnyire ideiglenesek voltak, illetve azokat más intézkedések ellensúlyozták. Ugyanakkor a kormány által 2020 és 2021 folyamán elfogadott egyes diszkrecionális intézkedések nem voltak ideiglenesek, vagy azokat nem ellensúlyozták más intézkedések, és alapvetően a szegényebb régiókban fizetett társadalombiztosítási járulékok csökkentésére, a foglalkoztatásból származó jövedelmek utáni adójóváírás kiterjesztésére és a családi támogatás bevezetésére irányultak. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint az államadósság GDP-arányosan a 2020. évi 155,3 %-ról 2021-ben 150,8 %-ra csökkent.

(15) A 2022. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv 2022 tekintetében optimista, azt követően pedig realisztikus. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2022-ben 3,1 %-kal, 2023-ban pedig 2,4 %-kal nő. Ehhez képest a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 2022-ben 2,4 %-os, 2023-ban pedig 1,9 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, főként a belföldi keresletre vonatkozó óvatosabb előrejelzésekből adódóan. A 2022. évi stabilitási program szerint a kormány arra számít, hogy a GDP-arányos államháztartási hiány 2022-ben 5,6 %-ra, 2023-ban pedig 3,9 %-ra csökken ([12]). A 2022. évi csökkenés főként a gazdasági tevékenység élénkülését és a legtöbb szükséghelyzeti intézkedés megszüntetését tükrözi. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2022-ben várhatóan 147,0 %-ra, majd 2023-ban 145,2 %-ra mérséklődik. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 5,5 %-ának, és 2023-ra 4,3 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. A 2022. évi stabilitási programhoz képest a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében szereplő hiány 2022-ben csaknem azonos, de 2023-ban magasabb, főként a visszafogottabb gazdasági növekedés miatt. Ugyanakkor a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése nem tartalmazza a 2022. évi stabilitási programban bejelentett, 2022-ben esedékes további támogatási intézkedéseket, mivel azok részletei az előrejelzés véglegesítésének időpontjában nem álltak rendelkezésre. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése magasabb GDP-arányos államadóssággal számol: 2022-ben 147,9 %-kal, 2023-ban pedig 146,8 %-kal. A különbség a nagyobb hiánynak és az alacsonyabb gazdasági növekedésnek tudható be. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése 0,4 %-ra tehető. Ez a becslés azonban nem tartalmazza a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező reformok hatását, amelyek élénkíthetik Olaszország potenciális növekedését.

([11]) A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Olaszország 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Olaszország 2020. évi stabilitási programját (HL C 282., 2020.8.26., 74. o.).

([12]) Az e preambulumbekezdésben ismertetett becslések az Olaszország által a 2022. évi stabilitási programmal együtt benyújtott részletes költségvetési előrejelzéseken alapulnak. A költségvetési hiányra és az államadósságra vonatkozó összesített adatok kivételével az Olaszország által benyújtott előrejelzések nem veszik figyelembe a 2022 májusára bejelentett költségvetési csomagot. A 2022. május 2-án elfogadott csomag 2022-ben további támogatási intézkedéseket helyez kilátásba, valamint 2022-ben és az azt követő években több forrást irányoz elő a nemzeti finanszírozású beruházási projektek számára.

(16) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedéseket, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések kiadásai az előrejelzések szerint a 2021. évi 3,5 %-ról 2022-ben a GDP 1,1 %-ára csökkennek. A költségvetési hiányt befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása érdekében hozott intézkedések, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,5 %-át fogják kitenni, 2023-ban pedig megszüntetésre kerülnek ([13]). Ezek az intézkedések főként a szegényebb háztartásoknak nyújtott szociális transzfereket, az energiafogyasztást terhelő közvetett adók csökkentését és az energiaipari vállalatoknak nyújtott támogatásokat foglalják magukban. Ezeket az intézkedéseket ideiglenes intézkedésként jelentették be. Amennyiben azonban az említett energiaárak 2023-ban magasak maradnak, ezen intézkedések némelyike továbbra is hatályban maradhat. Az említett intézkedések közül néhány – különösen az energiafogyasztást terhelő közvetett adók (héa és rögzített illetékek) általános csökkentése – nem célzott. A költségvetési hiányt emellett a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei is befolyásolják, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben és 2023-ban is a GDP 0,1 %-át fogják kitenni ([14]).

(17) A 2021. június 18-i ajánlásában a Tanács azt az ajánlást fogalmazta meg Olaszország számára, hogy 2022-ben fordítsa a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt a helyreállítást támogató további beruházások finanszírozására, egyúttal folytasson prudens költségvetési politikát. Továbbá tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A tanácsi ajánlás szerint Olaszországnak korlátoznia kell a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Olaszország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az államháztartás középtávú fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, ugyanakkor a növekedési potenciál élénkítése céljából fokozza a beruházásokat.

(18) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint és az Olaszország 2022. évi stabilitási programjában foglalt információk alapján 2022-ben támogató, a GDP – 2,7 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal valószínűsíthető ([15]). A Tanács ajánlásának megfelelően Olaszország továbbra is támogatni kívánja a helyreállítást, amihez a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből addicionális beruházásokat tervez finanszírozni. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2021-hez képest GDP-arányosan 0,9 %-kal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-ban 0,3 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([16]). Olaszország ezért a Tanács ajánlásával összhangban fenn kívánja tartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat. A nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2022. évi növekedése az előrejelzések szerint 1,3 százalékpontos expanzív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hozzájárulás magában foglalja az energiaárak emelkedéséből adódó gazdasági és társadalmi hatások kezelésére irányuló intézkedések addicionális hatását (a GDP 0,2 %-a) ([17]), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,1 %-a). A folyó kiadások növekedése a kormányzati szektorbeli munkavállalók javadalmazására fordított kiadások növekedését is tükrözi, ami a közbeszerzési szerződések 2019–2021 közötti időszakra történő megújításának tudható be, és amelynek jelentős részét (a GDP 0,25 %-át) 2022-ben fogják elkönyvelni, miközben további költségvetési forrásokat irányoznak elő az egészségügyi ágazat számára is (a GDP 0,1 %-a). A bevételi oldalon a személyi jövedelemadók és a termelő tevékenységekre kivetett regionális adó csökkentése (a GDP 0,4 %-a) előreláthatólag szintén hozzájárul majd az expanzív költségvetési irányvonalhoz. A Bizottság aktuális becslése szerint tehát Olaszország 2022-ben nem korlátozza kellőképpen a nemzeti finanszírozású nettó folyó kiadások növekedését.

(19) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében – változatlan szakpolitikát feltételezve – 2023-ban a GDP – 1,2 %-ának megfelelő költségvetési irányvonalra számít ([18]). Olaszország az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat 2023-ban továbbra is a helyreállítást támogató addicionális beruházások finanszírozására használja fel. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós

([13]) Az adatok a 2021 ősze óta hozott intézkedések éves költségvetési költségeinek szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

([14]) A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzbeli juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

([15]) A mutató negatív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére utal, ami expanzív költségvetési politikát jelez.

([16]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,3 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak. Ezt a kormány által a beruházásokhoz biztosított – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott hitelekből finanszírozott – vissza nem térítendő támogatások, valamint a kkv-knak biztosított állami kezességvállalásra képzett további tartalékok magyarázzák.

([17]) Olaszország már 2021-ben is végrehajtott az energiaárak emelkedéséből adódó gazdasági és társadalmi hatások kezelésére irányuló intézkedéseket, amelyek a GDP 0,3 %-át tették ki. Ezek az intézkedések elsősorban a villamosenergia- és földgázköltségekre vonatkozó rögzített illetékek és héakulcsok csökkentését, valamint a villamosenergia- és földgázköltségekre vonatkozó szociális kedvezmény növelését foglalták magukban.

([18]) A mutató negatív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére utal, ami expanzív költségvetési politikát jelez.

alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2022-hez képest GDP-arányosan 0,7 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2023-ban 0,2 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([19]). Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint nagyjából semleges, – 0,2 százalékpontos hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a megnövekedett energiaárak kezelését célzó intézkedések kivezetésének hatását (a GDP 0,5 %-a). Ugyanakkor a szociális transzfereknek az előző évi inflációs rátához való indexálás miatti növekedése (a GDP 0,4 %-a), valamint az egészségügyi ágazat számára előirányzott további költségvetési források (a GDP 0,1 %-a), amelyeket nem kísérnek ellensúlyozó intézkedések, az előrejelzések szerint szintén hozzájárulnak a nettó folyó kiadások növekedéséhez. Ezért a nemzeti finanszírozású folyó kiadások lényegében semleges hozzájárulása azon alapul, hogy a jelenlegi terveknek megfelelően fokozatosan kivezetik a megemelkedett energiaárak hatásának kezelésére irányuló intézkedéseket.

(20) A 2022. évi stabilitási program a költségvetési hiány fokozatos csökkenését vetíti előre: 2024-ben a GDP 3,3 %-ára, 2025-ben pedig 2,8 %-ára. A költségvetési hiány tehát a tervek szerint 2025-ben a GDP 3 %-a alá csökken. Ezek az előrejelzések azt feltételezik, hogy 2023 és 2025 között az összkiadás GDP-arányosan körülbelül 3 százalékponttal, az összbevétel pedig körülbelül 2 százalékponttal csökken. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2025-ig várhatóan zsugorodni fog: 2024-ben 143,4 %-ra, majd 2025-ben 141,4 %-ra mérséklődik. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon magasnak tűnnek.

(21) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza, valamint ezek 2026. augusztus 31-ig teljesítendő indikatív végrehajtási ütemtervét is. Ezek kezelik a Tanács által az európai szemeszter keretében 2019-ben és 2020-ban Olaszországnak címzett országspecifikus ajánlásokban felvázolt gazdasági és társadalmi kihívások összességét vagy jelentős részét, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv elfogadásának időpontjáig kiadott országspecifikus ajánlásokat. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv hatékony és gyors végrehajtása hosszú távú strukturális változásokat hozhat, és ezáltal tartós hatást gyakorolhat az olasz gazdaságra és társadalomra. A kulcsfontosságú szakpolitikai területekre irányuló széles körű reformok várhatóan kezelni fogják a gazdasági növekedés régóta fennálló akadályait. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv mindenekelőtt olyan reformokat tartalmaz, amelyek célja a közigazgatás és az igazságszolgáltatási rendszer működésének strukturális átalakítása, valamint az általános üzleti környezet javítása. Az oktatási, készségfejlesztési és kutatási ágazatban előirányzott reformok és beruházások hosszú távon képesek javítani a humán tőkét és a kutatási kapacitásokat. A foglalkoztatási kilátások javítását célzó, tervezett munkaerőpiaci reformok és beruházások mindenekelőtt a fiatalokra és a nőkre irányulnak, és hozzájárulhatnak a munkaerő-kínálat növeléséhez, a készségekhez való egyenlő hozzáférés biztosításához, végső soron pedig a gazdasági növekedés támogatásához. Az olyan ágazatokat érintő reformok, mint a közlekedés és a vízgazdálkodás, várhatóan strukturálisan javítják majd a gazdasági hatékonyságot, többek között a szolgáltatási szerződések odaítélésére irányuló versenyeljárások szisztematikusabb alkalmazása révén.

(22) Olaszország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása várhatóan hozzájárul majd a zöld és digitális átállás terén való további előrelépéshez. Az Olaszország éghajlat-politikai célkitűzéseit támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 37,5 %-át, míg a digitális célkitűzéseket támogató intézkedések a terv teljes allokációjának 25 %-át teszik ki. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek – a releváns mérföldkövekkel és célokkal összhangban történő – teljes körű végrehajtása segíteni fogja Olaszországot a Covid19-válság következményeiből való gyors kilábalásban, egyúttal megerősíti rezilienciáját. Az átfogó szakpolitikai stratégia iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint a terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából változatlanul nagy jelentőséggel bír a szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus bevonása.

(23) Olaszország 2022. január 17-én benyújtotta az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([20]) előírt partnerségi megállapodással kapcsolatos kohéziós politikai programozási dokumentumait, és benyújtotta az említett rendeletben előírt első kohéziós politikai programjait az Európai Bizottságnak. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Olaszországnak a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe kell vennie a vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket

([19]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,0 százalékpontos, tehát semleges hatást gyakorolnak.

([20]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz kohéziós politikai programjainak sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ.

(24) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv által kezelt gazdasági és szociális kihívásokon felül Olaszország további kihívásokkal szembesül az adórendszer kapcsán. Az adórendszer hatékonyságának növelését célzó szakpolitikák segíthetnek a régóta fennálló makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésében. A fokozottan növekedésösztönző és hatékonyabb adórendszer közép- és hosszú távon hozzájárulna a magas államadósság csökkentéséhez, elősegítené a termelékenység javulását, valamint támogatná a munkahelyteremtést, különösen a nők javára.

(25) Olaszországban magas a munka adóterhe, a személyi jövedelemre vonatkozó tényleges marginális adókulcsokat pedig a folytonosság szembetűnő hiánya jellemzi. 2021 végén Olaszország lépéseket tett e kihívások kezelése érdekében: bevezette a gyermekek után járó általános adókedvezményt és csökkentette a személyi jövedelemadót. Ezek az intézkedések várhatóan szerény mértékben növelik a munkaerő-kínálatot, mindenekelőtt a nők tekintetében. A munkát terhelő adóék a többi tagállamhoz képest minden jövedelmi szinten változatlanul igen magas. Ugyanakkor a növekedés szempontjából kevésbé hátrányos egyéb bevételi források kihasználatlanok, ami mozgásteret biztosít a munka adóterhének költségvetési szempontból semleges módon történő további csökkentésére. Az ingatlanadó kiszámításának alapjául szolgáló kataszteri értékek nagyrészt elavultak. Az adókiadások száma és hatóköre jelentős, többek között a héa tekintetében is, és intézkedésekre lenne szükség azok észszerűsítése érdekében. Végezetül annak ellenére, hogy Olaszország viszonylag nagy bevételre tesz szert az energiaadókból, ezen adók kialakítása nem ösztönzi kellőképpen a tisztább technológiákra való átállást, egyebek mellett a környezeti szempontból káros támogatások széles körű alkalmazása miatt. Ezekkel a különböző dimenziókkal a kormány által 2021 végén előterjesztett, az adóreformról szóló felhatalmazó törvény is foglalkozik, amelyet elfogadása után törvényerejű rendeletek útján kell végrehajtani.

(26) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

(27) Olaszország nagymértékben függ az orosz energiaimporttól, különösen a gáz esetében: a földgáz 43 %-át importálja Oroszországból (némileg elmaradva a 44 %-os uniós átlagtól), és energiaszerkezetében 42 % a gáz aránya. Az Oroszországtól való kőolajfüggőség ennél kisebb mértékű: az orosz import aránya 11 %, vagyis alacsonyabb, mint a 26 %-os uniós átlag (Olaszország energiaszerkezetében 32 % a kőolaj aránya) ([21]). Olaszországban a jelentős tárolókapacitásnak, valamint az Észak-Afrikával és Azerbajdzsánnal való csővezeték-összeköttetéseknek köszönhetően rövid távon nincsenek jelentős problémák a földgázellátás biztonsága terén, közép- és hosszú távon viszont kihívást jelenthet az Ukrajna elleni orosz invázió. Olaszország elegendő mozgástérrel rendelkezik ahhoz, hogy a szűk keresztmetszetek megszüntetésével növelje az energiaátviteli kapacitást mind az országon belül, mind a szomszédos országok viszonylatában. A földgázhoz kapcsolódó új infrastrukturális és hálózati beruházásoknak lehetőség szerint időtállónak kell lenniük olyan szempontból, hogy a fenntartható üzemanyagokra való későbbi átállításuk révén biztosítható legyen hosszú távú fenntarthatóságuk. Olaszország jelenleg diverzifikálja energiaszerkezetét: elsősorban a napenergiára, a szélenergiára, a hidrogénre és a fenntartható biometánra támaszkodva növeli a megújuló energiaforrások részarányát. Mindazonáltal – többek között a jelenlegi geopolitikai helyzetből fakadó potenciális kihívásokra való tekintettel – van még lehetőség a megújuló energiaforrások nemzeti energia- és klímaterv szerinti bevezetésének felgyorsítására és kiterjesztésére. Olaszország elegendő mozgástérrel rendelkezik ahhoz, hogy további intézkedések révén megkönnyítse a megújulóenergia-projektek engedélyezését. Emellett Olaszország energiahatékonysági célkitűzései nem feltétlenül elegendőek sem e kihívások kezeléséhez, sem pedig az „Irány az 55 %!” csomag ambícióinak megvalósításához. Az építőiparra vonatkozó energiahatékonysági stratégia főként ideiglenes intézkedéseken alapul, és azt közép- és hosszú távú stratégiának kellene kiegészítenie, amely határozottabb energiahatékonysági intézkedéseket irányoz elő a vállalkozások, és különösen az ipar tekintetében. Fel kell gyorsítani továbbá a közlekedési ágazat dekarbonizációját, többek között az elektromos töltőpontok kiépítésének felgyorsítása, valamint a vasúti, a kerékpáros és a tömegközlekedésre vonatkozó kulcsfontosságú projektek előmozdítása révén. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújulóenergia-felhasználás és az energiahatékonyság növelésére irányuló törekvések további fokozására lesz szükség ahhoz, hogy Olaszország megfeleljen az „Irány az 55 %!” célkitűzéseinek.

([21]) Eurostat (2020), Az orosz import részesedése a földgáz és a nyersolaj teljes importjából. Az EU-27 átlagát tekintve a teljes behozatal az EU-27-en kívülről származó behozatalon alapul. Olaszország esetében a teljes behozatal magában foglalja az EU-n belüli kereskedelmet is. A nyersolaj nem foglalja magában a finomított olajtermékeket.

(28) Míg a klímasemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, Olaszország a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait a leginkább érintett régiókban. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Olaszország igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([22]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.

(29) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi stabilitási programot, és véleményét ([23]) az alábbi 1. ajánlás tükrözi.

(30) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta, hogy az euroövezeti tagállamok tegyenek intézkedéseket – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló 2022.évi ajánlásban meghatározott ajánlások végrehajtása érdekében. Olaszország esetében ezt különösen az 1. és a 2. ajánlás tükrözi.

(31) A Bizottság által elvégzett részletes vizsgálat és ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi nemzeti reformprogramot és a 2022. évi stabilitási programot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az 1. és 2. ajánlás tükrözi. Az 1. és a 2. ajánlás hozzájárul az euroövezetre vonatkozó 2022. évi ajánlás, különösen az euroövezetre vonatkozó első, második és negyedik ajánlás végrehajtásához is. Az 1. ajánlásban említett költségvetés-politikai intézkedések hozzájárulnak többek között a magas államadóssághoz kapcsolódó egyensúlyhiányok kezeléséhez. A 2. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések többek között segítenek kezelni a magas államadóssághoz és az elhúzódó gyenge termelékenységi dinamikához kapcsolódó egyensúlyhiányokat a munkaerőpiac instabilitásával és pénzügyi szektorban mutatkozó bizonyos gyenge pontokkal jellemezhető környezetben,

AJÁNLJA, hogy Olaszország 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a tagállami finanszírozású elsődleges folyó kiadás növekedését a potenciális kibocsátás középtávú növekedése alatt tartja, figyelembe véve az energiaáremelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Álljon készen arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. A 2023 utáni időszakban folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére, valamint a hiteles és fokozatos adósságcsökkentés, illetve a középtávú költségvetési fenntarthatóság biztosítására irányuló költségvetési politikát a fokozatos konszolidáció, a beruházások és a reformok révén. A munkát terhelő adók további csökkentése és a rendszer hatékonyságának növelése érdekében fogadja el és megfelelően hajtsa végre az adóreformról szóló felhatalmazó törvényt, különös tekintettel a tényleges marginális adókulcsok felülvizsgálatára, a kataszteri értékeknek az aktuális piaci értékekkel való összehangolására, az adókiadások – köztük a héakiadások – és a környezeti szempontból káros támogatások méltányos módon történő észszerűsítésére és csökkentésére, valamint az adótörvény összetettségének csökkentésére.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását a 2021. július 13-i tanácsi végrehajtási határozatban foglalt mérföldkövekkel és célokkal összhangban. A 2021–2027-es időszakra vonatkozó kohéziós politikai programok végrehajtásának megkezdése céljából gyorsan zárja le a programozási dokumentumokról a Bizottsággal folytatott tárgyalásokat.

3. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függést és diverzifikálja az energiabehozatalt. Szüntesse meg a szűk keresztmetszeteket a belső gázszállítási kapacitás növelése érdekében, fejlessze a villamosenergia-összeköttetéseket, gyorsítsa fel a további megújulóenergia-kapacitások kiépítését, valamint fogadjon el intézkedéseket az energiahatékonyság fokozása és a fenntartható mobilitás előmozdítása érdekében.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 12-én.

a Tanács részéről
az elnök
Z. STANJURA

([22]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).
([23]) Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése alapján.

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2022. július 12.)

Ciprus 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Ciprus 2022. évi stabilitási programját

(2022/C 334/13)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre [1] és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre [2] és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet [3] 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói szociális kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság 2021. november 24-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Ciprust azon tagállamok közé sorolta, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2022. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is. A Tanács 2022. április 5-én elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást [4] (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2022. évi ajánlás), 2022. március 14-én pedig elfogadta az együttes foglalkoztatási jelentést.

[1] HL L 209., 1997.8.2., 1. o.
[2] HL L 306., 2011.11.23., 25. o.
[3] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).
[4] A Tanács ajánlása (2022. április 5.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 153., 2022.4.7., 1. o.).

(3) A világjárványból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az inváziónak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal ([5]) – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet ([6]), amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést.

(4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.

(5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokolttá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023 végéig történő meghosszabbítását.

(6) A Ciprus 2021. évi stabilitási programjára vonatkozó tanácsi véleményt tartalmazó, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban ([7]) alkalmazott megközelítés alapján az összesített költségvetési irányvonal jelenleg az elsődleges kiadások (amelyekbe nem tartoznak bele a diszkrecionális bevételi intézkedések és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések, azonban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások igen) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban ([8]). Az összesített költségvetési irányvonalon túl – annak értékelése érdekében, hogy a nemzeti költségvetési politika prudens-e, és összetétele elősegíti-e a zöld és digitális átállással összhangban lévő fenntartható helyreállítást – figyelmet kell fordítani a (diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélkül számított) nemzeti finanszírozású ([9]) elsődleges folyó kiadások és a beruházások alakulására is.

([5]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([6]) A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

([7]) A Tanács ajánlása (2021. június 18.), amelyben véleményezi Ciprus 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 58. o.).

([8]) A költségvetési irányvonalra és annak összetételére vonatkozó, ebben az ajánlásban szereplő becslések a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének alapjául szolgáló feltételezésekre épülő bizottsági becslések. A Bizottság középtávú potenciális növekedésre vonatkozó becslései nem tartalmazzák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező, a potenciális növekedést adott esetben fokozó reformok kedvező hatását.

([9]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből vagy más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásokon kívüli kiadások.

(7) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban is juttassák érvényre az iránymutatást. A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.

(8) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

(9) Ciprus 2021. május 17-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 20-án elfogadta Ciprus helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([10]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot fogadjon el, amely kimondja, hogy Ciprus kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldköveket és célokat továbbra is teljesítettnek lehessen tekinteni.

(10) Ciprus az 1466/97/EK rendelet 4. cikkében meghatározott határidőn belül, 2022. május 5-én benyújtotta 2022. évi nemzeti reformprogramját, 2022. május 2-án pedig 2022. évi stabilitási programját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2022. évi nemzeti reformprogram a Ciprus által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről készített féléves jelentést is tükrözi.

(11) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette a Ciprusra vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Ciprus által elért eredményeket, és a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla alapján számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Ciprus általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő – többek között az Ukrajna elleni orosz invázióból eredő – kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá a Ciprus által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

([10]) ST 10686/2021 INIT; ST 10686/2021 ADD 1.

(12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Ciprus vonatkozásában részletes vizsgálatot végzett, amelynek eredményeit 2022. május 23-án közzétette. A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy Ciprus esetében túlzott makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Nevezetesen a folyó fizetési mérleg jelentős hiánya számottevően romlott a Covid19-válság alatt, további terheket helyezve az egyébként is magas külső adósságra, illetve az államháztartás és a magánszektor adósságára, továbbá a pénzügyi ágazatban – a jelentős mértékű csökkenése ellenére – változatlanul magas a nemteljesítő hitelek aránya.

(13) A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában ([11]) azt ajánlotta Ciprusnak, hogy az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban 2020 és 2021 folyamán hozzon meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és a későbbi helyreállítás támogatása érdekében. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Ciprus – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, egyúttal fokozza a beruházásokat. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Ciprus államháztartási hiánya GDP-arányosan a 2020. évi 5,8 %-ról 2021-ben 1,7 %-ra csökkent. Ciprus költségvetés-politikai válasza 2021-ben támogatta a gazdasági helyreállítást, míg az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadások GDP-arányosan a 2020. évi 3,6 %-ról 2021-ben 3,0 %-ra csökkentek. A Ciprus által 2021-ben hozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással. A kormány által 2020-ban és 2021-ben elfogadott diszkrecionális költségvetési intézkedések ideiglenesek voltak, illetve azokat más intézkedések ellensúlyozták. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint az államadósság GDP-arányosan a 2020. évi 115,0 %-ról 2021-ben 103,6 %-ra csökkent.

(14) A 2022. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv realisztikus. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2022-ben 2,7 %-kal, 2023-ban pedig 3,8 %-kal nő. Ehhez képest a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 2022-re 2,3 %-os, 2023-ra pedig 3,5 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, ami elsősorban azzal magyarázható, hogy előrejelzésében a Bizottság gyengébb külső kereslettel számol, azaz a nettó export hozzájárulását negatívra várja szemben a stabilitási programban 2022-re előre jelzett visszafogott értékkel. A 2022. évi stabilitási programjában a kormány azzal számol, hogy Ciprus 2022-re eléri az egyensúlyi költségvetési helyzetet, 2023-ban pedig a GDP 0,4 %-ának megfelelő költségvetési többlettel zár. A 2022. évi javulás elsősorban a szükséghelyzeti intézkedések többségének megszüntetésével magyarázható. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2022-ben várhatóan 93,9 %-ra, majd 2023-ban 88,2 %-ra mérséklődik. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 0,3 %-ának, és 2023-ra 0,2 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. Ez alacsonyabb a 2022. évi stabilitási programban előre jelzett hiánynál, ami azzal magyarázható, hogy előrejelzésében a Bizottság konzervatívabb megközelítést alkalmazott a várható adóbevételekre. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése hasonló GDP-arányos államadóssággal számol: 2022-ben 93,9 %-kal, 2023-ban pedig 88,8 %-kal. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése jelenleg 2,6 %-ra becsülhető. Ez a becslés azonban nem tartalmazza a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező reformok hatását, amelyek élénkíthetik Ciprus potenciális növekedését.

(15) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedéseket, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések kiadásai az előrejelzések szerint a 2021. évi 3,0 %-ról 2022-ben a GDP 0,4 %-ára csökkennek. A költségvetési hiányt befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása érdekében hozott intézkedések, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,2 %-át fogják kitenni, 2023-ban pedig várhatóan megszüntetésre kerülnek ([12]). Ezek az intézkedések elsősorban a szegényebb háztartásoknak nyújtott szociális transzfereket, az energiafogyasztás után fizetendő közvetett adók mérséklését, valamint a kis- és a nagykereskedelmi árakra bevezetett árplafont foglalják magukban. Ezeket az intézkedéseket ideiglenes intézkedésként jelentették be. Amennyiben azonban az említett energiaárak 2023-ban magasak maradnak, ezen intézkedések némelyike továbbra is hatályban maradhat. Ezen intézkedések egy része – mindenekelőtt a háztartások áramszámláját terhelő adókulcs csökkentése, a fogyasztói díjak csökkentése és az olajszármazékokat terhelő fogyasztási adók csökkentése – nem célzott. A költségvetési hiányt emellett a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei is befolyásolják, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,1 %-át, 2023-ban pedig 0,2 %-át fogják kitenni ([13]).

([11]) A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Ciprus 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Ciprus 2020. évi stabilitási programját (HL C 282., 2020.8.26., 82. o.).

([12]) Az adatok a 2021 ősze óta hozott intézkedések éves költségvetési költségeinek szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

([13]) A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzbeli juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

(16) A Tanács a 2021. június 18-i ajánlásában azt ajánlotta, hogy Ciprus 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy Ciprus – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, ugyanakkor a növekedési potenciál élénkítése céljából fokozza a beruházásokat.

(17) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése és a Ciprus 2022. évi stabilitási programjában foglalt információk szerint 2022-ben restriktív, a GDP + 0,9 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal valószínűsíthető, míg a Tanács támogató költségvetési irányvonalat javasolt ([14]). A Tanács ajánlásának megfelelően Ciprus továbbra is támogatni kívánja a helyreállítást, amihez a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből addicionális beruházásokat tervez finanszírozni. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2021-hez képest GDP-arányosan 0,7 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-ben 0,6 százalékpontnak megfelelő restriktív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([15]). Ciprus így nem tervezi fenntartani a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2022-as növekedése az előrejelzések szerint 1,1 százalékpontos hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak kezelésére irányuló intézkedések addicionális hatását (a GDP 0,1 %-a), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,1 %-a).

(18) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében – változatlan szakpolitikát feltételezve – 2023-ban a GDP + 0,1 %-ának megfelelő költségvetési irányvonalra számít ([16]). Ciprus az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat 2023-ban továbbra is a helyreállítást támogató addicionális beruházások finanszírozására használja fel. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2022-hez képest GDP-arányosan 0,3 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2023-ban 0,1 százalékpontnak megfelelő restriktív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([17]). Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése előreláthatólag 0,1 százalékpontos, lényegében semleges hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a megnövekedett energiaárak kezelését célzó intézkedések kivezetésének hatását (a GDP 0,2 %-a), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem addicionális költségeit (a GDP 0,1 %-a).

(19) A 2022. évi stabilitási program a költségvetési hiány fokozatos csökkenését vetíti előre: 2024-ben a GDP 1,5 %-ára, 2025-ben pedig 1,7 %-ára. A költségvetési hiány tehát a tervek szerint a 2022. évi stabilitási program időhorizontjában a GDP 3 %-a alatt marad. Ezek az előrejelzések bizonyos közkiadások – különösen a támogatások – csökkenését és más kiadások növekedésének korlátozását feltételezik, beleértve a folyó termelőfelhasználást és a természetbeni társadalmi transzfereket. A tervek szerint a GDP százalékában kifejezett közberuházások is csökkenni fognak a 2022-as csúcsot követően. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2025-ig várhatóan csökkenni fog: 2024-ben 81 %-ra, majd 2025-ben 76,7 %-ra mérséklődik. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon közepesnek tűnnek.

(20) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza, valamint ezek 2026. augusztus 31-ig teljesítendő indikatív végrehajtási ütemtervét is. Ezek kezelik a Tanács által az európai szemeszter keretében 2019-ben és 2020-ban Ciprusnak címzett országspecifikus ajánlásokban felvázolt gazdasági és társadalmi kihívások összességét vagy jelentős részét, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv elfogadásának időpontjáig kiadott országspecifikus ajánlásokat. Ezek különösen az államháztartással és az egészségügyi ellátással, a munkaerőpiaccal és a szociálpolitikával, az oktatással és a készségekkel, a köz- és magánberuházásokkal, a zöld és digitális átállással, valamint a közszféra működésének javítását célzó strukturális reformokkal, a korrupció elleni küzdelemmel, és a bankszektorban a nemteljesítő hitelek csökkentésének megkönnyítésével kapcsolatosak.

([14]) A mutató pozitív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított hiányára utal, ami restriktív költségvetési politikát jelez.

([15]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,0 százalékpontos, tehát semleges hatást gyakorolnak.

([16]) A mutató pozitív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított hiányára utal, ami restriktív költségvetési politikát jelez.

([17]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,2 százalékpontos restriktív hatást gyakorolnak.

(21) Ciprus helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása várhatóan hozzájárul a zöld és digitális átállás terén való további előrelépéshez. A Ciprus éghajlat-politikai célkitűzéseit támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 41 %-át, míg a digitális célkitűzéseket támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 23 %-át teszik ki. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek – a releváns mérföldkövekkel és célokkal összhangban történő – teljes körű végrehajtása segíteni fogja Ciprust a Covid19-válság következményeiből való gyors kilábalásban, egyúttal megerősíti rezilienciáját. A szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus bevonása továbbra is fontos a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, továbbá a helyreállítási és rezilienciaépítési terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából, az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(22) Ciprus 2021. december 30-án benyújtotta az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([18]) előírt partnerségi megállapodást, valamint a kohéziós politikákra vonatkozó egyéb programokat. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Ciprusnak a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe kell vennie a vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a kohéziós politikai programok sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ.

(23) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon túl Ciprusnak további kihívással kell szembenéznie az állami tulajdonban lévő vállalatok irányításával kapcsolatban. Az irányítási rendszer hiányosságokat mutat a nemzetközi normák (pl. a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet állami tulajdonban lévő vállalatok irányítására vonatkozó iránymutatásai és a Világbank állami tulajdonban lévő vállalatok irányítására vonatkozó eszköztára) tekintetében, ami rontja Ciprus termelékenységét és üzleti környezetét. Különösen a pénzügyi teljesítmény és a közcélok fokozott átláthatósága és elszámoltathatósága növelné az állami tulajdonban lévő vállalatok hatékonyságát és eredményességét. Ugyanígy növelné a hatékonyságot a bevált módszerek bevezetése, például az állami tulajdonban lévő vállalatok vezető testületeibe történő jelölések esetén az érdemeken alapuló és átlátható eljárás, valamint az állami tulajdonban lévő vállalatok tulajdonosi funkciójának áthelyezése a szakpolitika-orientált szakminisztériumokból egy erre a célra kijelölt központi szervhez. Hatékonyabbá tenné ezeket a piacokat, felgyorsítaná a zöld és digitális átállást, és hozzájárulna a gazdaság diverzifikálásához a kereskedelmileg életképes piacok megnyitása ott, ahol az állami tulajdonban lévő vállalatok jelenleg erőfölényben vannak (pl. az energiapiacon). Az állami tulajdonban lévő vállalatokkal kapcsolatos intézkedések hatékonyabbá tennék az irányítást Cipruson, a helyi és külföldi vállalkozások piacát pedig méltányosabbá és átláthatóbbá tennék. Ez összhangban van Ciprus hosszú távú stratégiájának célkitűzéseivel és az azt alátámasztó cselekvési tervvel (az „Állami tulajdonban lévő vállalatok modernizálása és az innováció és a hatékonyság megfelelő ösztönzőinek megteremtése” elnevezésű kezdeményezés keretében). Az állami tulajdonban lévő vállalatok irányításának javítását célzó szakpolitikák elősegíthetik az államadósság csökkentését, mivel az állami tulajdonban lévő vállalatok jobb irányítása növelné az állami szektor hatékonyságát. Emellett hozzájárulhat az üzleti környezet javításához és a potenciális növekedés fokozásához is.

(24) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

(25) Cipruson a megújuló energiaforrásokban rejlő teljes potenciál még inkább felszabadítható és felgyorsítható lehet, különösen az engedélyezési eljárások további egyszerűsítése és a napenergia-létesítményekbe való további beruházások révén. Ciprus jelenleg nem használ gázt, ugyanakkor az energiaszerkezet 85,6 %-át az olaj teszi ki. Tekintettel arra, hogy a világpiacokon az energiaárak nagymértékben ingadoznak, a ciprusi gazdaság fenntarthatósága szempontjából alapvető fontosságú, hogy csökkenjen az olajtól való súlyos függősége. Az olajellátás teljes mértékben az importtól függ, bár 1 %-os értékével az Oroszországból származó olajbehozatal jóval elmarad a 23 %-os uniós átlagtól ([19]). Az energiaellátás diverzifikálása és az importfüggőség csökkentése érdekében Ciprus számára előnyös lenne, ha felgyorsítaná gáz import-infrastruktúrájának fejlesztését, amely infrastruktúra a jövőben a hidrogénnel is kompatibilis lehetne, olyan gázösszeköttetések fejlesztését, amelyek a jövőben a hidrogén szállítására is alkalmasak lennének, valamint a további villamosenergia-összeköttetések fejlesztését a megújuló energiaforrások elterjedésének elősegítése érdekében. Ezenkívül a közelmúltban felfedezett tengeri gázmezők fontos

([18]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

([19]) Eurostat (2020), Az orosz import részesedése a földgáz, a nyersolaj és a feketeszén teljes importjából. Az EU-27 átlagát tekintve a teljes behozatal az EU-27-en kívülről származó behozatalon alapul. Ciprus esetében a teljes behozatal magában foglalja az EU-n belüli kereskedelmet is. Az olaj magában foglalja a nyersolajat és a finomított olajtermékeket.

lehetőséget kínálnak Ciprus számára energiafüggetlenségének további kiépítésére, párhuzamosan azon erőfeszítéseivel, amelyek a megújuló energiaforrásokkal és az energiahatékonysággal kapcsolatos intézkedések felgyorsítására irányulnak. A gázhoz kapcsolódó új infrastrukturális és hálózati beruházásoknak lehetőség szerint időtállónak kell lenniük olyan szempontból, hogy a fenntartható üzemanyagokra való későbbi átállításuk révén biztosítható legyen hosszú távú fenntarthatóságuk. Emellett ki lehetne terjeszteni és fel lehetne gyorsítani az energiahatékonysági politikákat, többek között a közlekedés területén is. Az energiahatékonysági intézkedések várhatóan hozzájárulnak a lakosság nagy hányada (20,9 %) által tapasztalt energiaszegénység kezeléséhez is, többek között adott esetben a kohéziós politikai alapok felhasználásával. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság növelésére vonatkozó törekvések további fokozására lesz szükség ahhoz, hogy Ciprus megfeleljen az „Irány az 55 %!” célkitűzéseinek.

(26) Míg a klímasemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, Ciprus a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait a leginkább érintett régiókban. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Ciprus igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([20]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.

(27) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi stabilitási programot, és véleményét ([21]) az alábbi 1. ajánlás tükrözi.

(28) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta, hogy az euroövezeti tagállamok tegyenek intézkedéseket – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló 2022.évi ajánlásban meghatározott ajánlások végrehajtása érdekében. Ciprus esetében ezt különösen az 1. és a 2. ajánlás tükrözi.

(29) A Bizottság által elvégzett részletes vizsgálat és ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi nemzeti reformprogramot és a 2022. évi stabilitási programot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az alábbi 1., 2., 3. és 4. ajánlás tükrözi. Az 1. és a 2. ajánlás hozzájárul az euroövezetre vonatkozó 2022. évi ajánlás, különösen az euroövezetre vonatkozó első és negyedik ajánlás végrehajtásához is. Az 1. ajánlásban említett költségvetés-politikai intézkedések hozzájárulnak többek között a magas államadóssághoz kapcsolódó egyensúlyhiányok kezeléséhez. A 2. ajánlásban említett szakpolitikák hozzájárulnak többek között a magánszektor magas adósságállományához kapcsolódó egyensúlyhiányok kezeléséhez azáltal, hogy korlátozzák a magánszektor túlzott eladósodását. Emellett a gazdaság diverzifikálása révén kezelik a magas államadóssághoz és a folyó fizetési mérleg hiányához, valamint a nemteljesítő hitelek magas állományához kapcsolódó egyensúlyhiányokat. A 3. ajánlásban említett szakpolitikák hozzájárulnak többek között a magas államadóssághoz kapcsolódó egyensúlyhiányok kezeléséhez azáltal, hogy növelik az államháztartás hatékonyságát és a hosszú távú növekedést, valamint a magán- és a külső adóssághoz kapcsolódó egyensúlyhiányok kezeléséhez a hosszú távú növekedés fokozása révén. A 4. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések hozzájárulnak többek között a fizetési mérleghez kapcsolódó sebezhetőségek hosszú távú kezeléséhez,

AJÁNLJA, hogy Ciprus 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban biztosítsa, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Álljon készen arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. A 2023 utáni időszakban folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére irányuló költségvetési politikát.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását a 2021. július 28-i tanácsi végrehajtási határozatban foglalt mérföldkövekkel és célokkal összhangban. A 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó kohéziós politikai programok végrehajtásának megkezdése céljából gyorsan zárja le a programozási dokumentumokról a Bizottsággal folytatott tárgyalásokat.

([20]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).

([21]) Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése alapján.

3. Hozzon intézkedéseket az állami tulajdonban lévő vállalatok irányításának javítására a nemzetközi normákkal összhangban.

4. Összességében csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést, és még inkább diverzifikálja az energiaellátást. Gyorsítsa fel a megújuló energiaforrások elterjedését, különösen az engedélyezési eljárások további egyszerűsítésével és a fotovoltaikus energia bővítésével. Kapcsolja össze az energiahálózatokat a szomszédos országokkal, valamint terjessze ki és gyorsítsa fel az energiahatékonysági intézkedéseket, többek között a közlekedési ágazatban.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 12-én.

a Tanács részéről

az elnök

Z. STANJURA

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2022. július 12.)

Lettország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Lettország 2022. évi stabilitási programját

(2022/C 334/14)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ([1]) és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([2]) 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói szociális kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság az 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ([3]) alapján 2021. november 24-én elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Lettországot nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2022. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is. A Tanács 2022. április 5-én elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ([4]) (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2022. évi ajánlás), 2022. március 14-én pedig elfogadta az együttes foglalkoztatási jelentést.

([1]) HL L 209., 1997.8.2., 1. o.
([2]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).
([3]) Az Európai Parlament és a Tanács 1176/2011/EU rendelete (2011. november 16.) a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról (HL L 306., 2011.11.23., 25. o.).
([4]) A Tanács ajánlása (2022. április 5.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 153., 2022.4.7., 1. o.).

(3) A világjárványból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az inváziónak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal ([5]) – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet ([6]), amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést.

(4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.

(5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokolttá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023 végéig történő meghosszabbítását.

(6) A Lettország 2021. évi stabilitási programjára vonatkozó tanácsi véleményt tartalmazó, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban ([7]) alkalmazott megközelítés alapján az összesített költségvetési irányvonal jelenleg az elsődleges kiadások (amelyekbe nem tartoznak bele a diszkrecionális bevételi intézkedések és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések, azonban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások igen) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban ([8]). Az összesített költségvetési irányvonalon túl – annak értékelése érdekében, hogy a nemzeti költségvetési politika prudens-e, és összetétele elősegíti-e a zöld és digitális átállással összhangban lévő fenntartható helyreállítást – figyelmet kell fordítani a (diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélkül számított) nemzeti finanszírozású ([9]) elsődleges folyó kiadások és a beruházások alakulására is.

([5]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([6]) A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

([7]) A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Lettország 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 63. o.).

([8]) A költségvetési irányvonalra és annak összetételére vonatkozó, ebben az ajánlásban szereplő becslések a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének alapjául szolgáló feltételezésekre épülő bizottsági becslések. A Bizottság középtávú potenciális növekedésre vonatkozó becslései nem tartalmazzák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező, a potenciális növekedést adott esetben fokozó reformok kedvező hatását.

([9]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből vagy más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásokon kívüli kiadások.

(7) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban is juttassák érvényre az iránymutatást A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.

(8) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

(9) 2021. április 30-án Lettország az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta Lettország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([10]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot fogadjon el, amely kimondja, hogy Lettország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldköveket és célokat továbbra is teljesítettnek lehessen tekinteni.

(10) Lettország az 1466/97/EK rendelet 4. cikkében meghatározott határidőn belül, 2022. április 22-én benyújtotta a 2022. évi nemzeti reformprogramját, 2022. április 26-án pedig a 2022. évi stabilitási programját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2022. évi nemzeti reformprogram a Lettország által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről készített féléves jelentést is tükrözi.

(11) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette a Lettországra vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Lettország által elért eredményeket, és a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla alapján számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Lettország általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő – többek között az Ukrajna elleni orosz invázióból eredő – kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá a Lettország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

([10]) ST 10157/2021; ST 10157/2021 ADD1.

(12) A Bizottság 2022. május 23-án a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentést adott ki. A jelentés megvizsgálta Lettország költségvetési helyzetét, mivel a költségvetési hiány 2021-ben meghaladta a Szerződésben a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A Bizottság a 2022. március 2-i közleményével összhangban nem javasolta új túlzotthiány-eljárás megindítását 2022 tavaszán, és felül fogja vizsgálni, hogy szükséges-e ilyen eljárások megindítását kezdeményeznie 2022 őszén.

(13) A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában ([11]) azt ajánlotta Lettországnak, hogy az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban 2020 és 2021 folyamán hozzon meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és a későbbi helyreállítás támogatása érdekében. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Lettország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, egyúttal fokozza a beruházásokat. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Lettország államháztartási hiánya GDP-arányosan a 2020. évi 4,5 %-ról 2021-ben 7,3 %-ra nőtt. Lettország költségvetés-politikai válasza 2021-ben támogatta a gazdasági helyreállítást, míg az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadások GDP-arányosan a 2020. évi 2,8 %-ról 2021-ben 5,2 %-ra növekedtek. A Lettország által 2021-ben hozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással. A kormány által 2020-ban és 2021-ben elfogadott diszkrecionális költségvetési intézkedések többnyire ideiglenesek voltak, illetve azokat más intézkedések ellensúlyozták. Ugyanakkor a kormány által a 2020-ban és 2021-ben elfogadott egyes diszkrecionális intézkedések nem voltak ideiglenesek, vagy azokat nem ellensúlyozták más intézkedések, és alapvetően a társadalombiztosítási járulék mértékének csökkentéséből, a személyijövedelemadó-kedvezmény küszöbértékének emeléséből, az egészségügyben dolgozók és a tanárok bérének növeléséből, valamint a minimális szociális juttatások növeléséből álltak. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint az államadósság GDP-arányosan a 2020. évi 43,3 %-ról 2021-ben 44,8 %-ra nőtt.

(14) A 2022. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv a 2022. év tekintetében reális, az azt követő időszak tekintetében pedig óvatos. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2022-ben 2,1 %-kal, 2023-ban pedig 2,5 %-kal nő. Ehhez képest a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése hasonló, 2022-re 2,0 %-os, 2023-ra pedig valamivel magasabb, 2,9 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, főként a magánfogyasztás és az export kedvezőbb kilátásai miatt. A 2022. évi stabilitási program szerint a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2022-ben a GDP 6,5 %-ára, 2023-ban pedig 2,8 %-ára csökken. A 2022. évi jelentős hiány főként a 2022. évi költségvetésben szereplő intézkedéseket tükrözi, nevezetesen a jövedelemadó-kedvezmény növelését, egy jelentős beruházási csomagot, valamint az egészségügyi, a belügyi és az oktatási ágazat munkavállalóinak béremelését. Emellett a háztartásoknak és a vállalatoknak az energiaárak emelkedésének enyhítése érdekében nyújtott széles körű kormányzati támogatás, valamint az adóbevételeknek az Ukrajna elleni orosz invázió által a gazdaságra gyakorolt negatív hatásra visszavezethető előre jelzett lassabb növekedése miatt fennmarad a magas hiány, annak ellenére, hogy a Covid19-válsággal összefüggésben a gazdaságnak nyújtott támogatás 2022-ben jelentősen alacsonyabb, mint 2021-ben. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2022-ben várhatóan 45,7 %-ra nő, majd 2023-ban 45,2 %-ra mérséklődik. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 7,2 %-ának és 2023-ra 3,0 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. Ez magasabb, mint a 2022. évi stabilitási programban előre jelzett hiány, főként a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében szereplő további szakpolitikai intézkedések, nevezetesen az energiatörvény közelmúltbeli módosításai szerinti nemzeti energiaellátási biztonsági tartalékok létrehozása miatt (a becsült költségvetési hatás 2022-ben a GDP 0,6 %-ának felel meg). A tartalékok létrehozását hitelt érdemlően bejelentették, de a 2022. évi stabilitási program készítésekor még nem volt ismert. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése a 2022. évi stabilitási programban szereplő értékeket meghaladó GDP-arányos államadóssággal számol: 2022-ben 47,0 %-kal, 2023-ban pedig 46,5 %-kal. A különbség a magasabb hiány-előrejelzésnek és a nominális GDP-re vonatkozó alacsonyabb előrejelzésének tudható be. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése 2,3 %-ra tehető. Ez a becslés azonban nem tartalmazza a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező reformok hatását, amelyek élénkíthetik Lettország potenciális növekedését.

(15) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedések többségét, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadásai az előrejelzések szerint a 2021. évi 5,2 %-ról 2022-ben a GDP 0,8 %-ára csökkennek. A költségvetési hiányt befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása érdekében hozott intézkedések, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,9 %-át fogják kitenni, 2023-ban pedig várhatóan megszüntetésre kerülnek. ([12]) Ezek az intézkedések elsősorban a háztartások és a vállalkozások által fizetendő energiaárak maximálásából, a villamosenergia-díj egyes összetevőinek az állam általi teljes átvállalásából, valamint bizonyos társadalmi csoportok és szegényebb háztartások támogatásából állnak. Ezeket az intézkedéseket ideiglenes intézkedésként jelentették be.

([11]) A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Lettország 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Lettország 2020. évi stabilitási programját (HL C 282., 2020.8.26., 89. o.).

([12]) Az adatok a 2021 ősze óta hozott intézkedések éves költségvetési költségeinek szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

Amennyiben azonban az említett energiaárak 2023-ban magasak maradnak, ezen intézkedések némelyike továbbra is hatályban maradhat. Ezen intézkedések egy része –különösen az energiaárak általános árplafonja – nem célzott. A költségvetési hiányt emellett szintén befolyásolják a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,3 %-át, 2023-ban pedig a GDP 0,5 %-át fogják kitenni ([13]), valamint a védelmi kiadásoknak 2022-ben a GDP 0,1 %-ával, 2023-ban pedig 0,3 %-ával megnövekedett költségei.

(16) A Tanács a 2021. június 18-i ajánlásában azt ajánlotta, hogy Lettország 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy Lettország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – tartsa korlátok között a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését, és folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, ugyanakkor a növekedési potenciál élénkítése céljából fokozza a beruházásokat.

(17) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése és a Lettország 2022. évi stabilitási programjában foglalt információk szerint 2022-ben a Tanács ajánlásával összhangban támogató jellegű, a GDP – 3,3 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal valószínűsíthető ([14]). A Tanács ajánlásának megfelelően Lettország továbbra is támogatni kívánja a helyreállítást, amihez a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből addicionális beruházásokat tervez finanszírozni. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott, vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2021-hez képest GDP-arányosan 0,8 %-kal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-ban 0,3 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([15]). Lettország ezért a Tanács ajánlásával összhangban fenn kívánja tartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2022-es növekedése az előrejelzések szerint 1,5 százalékpontos expanzív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hatás magában foglalja a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak kezelésére irányuló intézkedések addicionális hatását (a GDP 0,8 %-a), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,3 %-a). Lettország 2022-ben nagyjából korlátok között tartja a tagállami finanszírozású folyó kiadás növekedését, tekintettel arra, hogy a 2022. évi tagállami finanszírozású folyó kiadásra elsősorban a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak kezelésére irányuló intézkedések, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségei fejtenek ki jelentős expanzív hatást.

(18) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében – változatlan szakpolitikát feltételezve – 2023-ban a GDP + 3,2 %-ának megfelelő költségvetési irányvonalra számít ([16]). Lettország az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat 2023-ban továbbra is a helyreállítást támogató addicionális beruházások finanszírozására használja fel. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2022-höz képest GDP-arányosan 0,9 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2023-ban 0,8 százalékpontnak megfelelő restriktív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([17]). Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint 2,7 százalékpontos restriktív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a megnövekedett energiaárak kezelését célzó intézkedések kivezetésének hatását (a GDP 0,9 %-a), valamint az Ukrajnából érkező, lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyeknek nyújtott ideiglenes védelem addicionális költségeit (a GDP 0,1 %-a).

([13]) A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzbeli juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

([14]) A mutató negatív (pozitív) előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére (hiányára) utal, ami expanzív (restriktív) költségvetési politikát jelez.

([15]) Az előrejelzés szerint az egyéb, nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 0,7 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak, mivel a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése tartalmazza az energiaellátási biztonsági tartalékok létrehozásának költségvetési hatását az energiatörvény közelmúltbeli módosításainak megfelelően.

([16]) A mutató negatív (pozitív) előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére (hiányára) utal, ami expanzív (restriktív) költségvetési politikát jelez.

([17]) Az előrejelzés szerint az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 0,6 százalékpontos restriktív hatást gyakorolnak, ami a bázishatásnak tudható be, nevezetesen annak, hogy a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re vonatkozóan figyelembe veszi az energiaellátási biztonsági tartalékok létrehozásának költségvetési hatását, de 2023-ra nem várható ilyen intézkedés.

(19) A 2022. évi stabilitási program a költségvetési hiány fokozatos csökkenését vetíti előre: 2024-ben a GDP 2,3 %-ára, 2025-ben pedig 1,7 %-ára. A költségvetési hiány tehát a tervek szerint a program időhorizontjában a GDP 3 %-a alatt marad. Ezek az előrejelzések a támogatási programok fokozatos megszüntetését és az adóbevételek erőteljes növekedését feltételezik. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2025-ig várhatóan csökkenni fog: 2024-ben 44,5 %-ra, majd 2025-ben 43,4 %-ra mérséklődik. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon alacsonynak tűnnek.

(20) Lettország GDP-arányos adóbevétele jelentősen elmarad az uniós átlagtól, ami korlátozza a közszolgáltatások finanszírozását. Lettországban a legalacsonyabb a társasági adóból származó bevétel az EU-ban (2020-ban a GDP 0,7 %-a), míg az ingatlanadókból származó bevétel a GDP 1,0 %-a, szemben a GDP 2,3 %-át kitevő uniós átlaggal. Továbbá, míg az átlagbért keresők adóéke az uniós átlag körül van, a munkát terhelő implicit adómérték a legalacsonyabbak között van az EU-ban, ami arra utal, hogy a jobb beszedés és a nagyobb progresszivitás révén jelentősen növelhető a munkát terhelő adókból származó bevétel. Lettország egészségügyi ellátásra és szociális védelemre fordított közkiadásai különösen alacsonyak az uniós átlaghoz képest, ami akadályozza az egészségügyi ellátáshoz és a megfelelő szociális ellátáshoz való, időben történő és egyenlő hozzáférést. Ennek eredményeként Lettországban az egyik legnagyobb a jövedelmi egyenlőtlenség, legalacsonyabb a szociális transzferek szegénységet csökkentő hatása és legrosszabbak az egészségügyi eredmények az EU-n belül. A közelmúltbeli emelkedés ellenére a minimáljövedelem, a minimálnyugdíj és a rokkantsági ellátások a szegénységi küszöb alá esnek. A veszélyeztetett csoportok szociális ellátáshoz és szolgáltatásokhoz való korlátozott hozzáférése és azok minősége tovább nehezíti a társadalmi befogadást. A tartós ápolási-gondozási rendszer fejletlen, korlátozott az otthoni ápolási-gondozási és közösségi alapú szolgáltatások kínálata. Kevés a szociális lakás, és azok gyakran nem biztosítanak megfelelő életkörülményeket. Ezen túlmenően a szociális támogatás településenként eltérő, és gyakran nem elég célzott. Az ingatlanvagyon és a tőke magasabb adóztatása és a jövedelemadó progresszivitása jelenti a legjobb lehetőséget az adóbevételek növelésére, mivel ezek a források kihasználtsága továbbra is elmarad az uniós átlagtól. Emellett a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben tervezett intézkedéseken túl is folytatni kell az árnyékgazdaság csökkentésére irányuló erőfeszítéseket.

(21) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza, valamint ezek 2026. augusztus 31-ig teljesítendő indikatív végrehajtási ütemtervét is. Ezek kezelik a Tanács által az európai szemeszter keretében 2019-ben és 2020-ban Lettországnak címzett országspecifikus ajánlásokban felvázolt gazdasági és társadalmi kihívások összességét vagy jelentős részét, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv elfogadásának időpontjáig kiadott országspecifikus ajánlásokat. Lettország helyreállítási és rezilienciaépítési terve olyan intézkedéseket tartalmaz, amelyek – különböző mértékben – kezelik mind a hat átfogó kihívást: a költségvetést, a humántőkét, a közigazgatást, a termelékenységet, valamint a digitális és zöld átállást. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv magában foglalja a felsőoktatási intézmények irányításával és finanszírozásával kapcsolatos reformokat, az emberi erőforrásokra vonatkozó átfogó stratégia végrehajtását az egészségügyben, valamint a minimáljövedelem-juttatások indexálásának bevezetését. A nagyobb beruházások közé tartozik a rigai nagyvárosi térség közlekedési rendszerének többek között tiszta tömegközlekedési eszközök beszerzésével történő ökologizálása, továbbá a magán- és középületek, valamint a vállalkozások energetikai felújítása. Jelentős beruházást terveznek a regionális fejlesztés elősegítésére is: iskolák, ipari parkok és megfizethető lakhatás építése, valamint a kórházak korszerűsítése. Ezek az intézkedések várhatóan fenntartható módon fellendítik a gazdaság növekedési potenciálját.

(22) Lettország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása várhatóan hozzájárul majd a zöld és digitális átállás terén való további előrelépéshez. A Lettország éghajlat-politikai célkitűzéseit támogató intézkedések a terv teljes allokációjának 37,6 %-át, míg a digitális célkitűzéseket támogató intézkedések a terv teljes allokációjának 21 %-át teszik ki. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek – a releváns mérföldkövekkel és célokkal összhangban történő – teljes körű végrehajtása segíteni fogja Lettországot a Covid19-válság következményeiből való gyors kilábalásban, egyúttal megerősíti rezilienciáját. A szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus bevonása továbbra is fontos a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, továbbá a helyreállítási és rezilienciaépítési terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából, az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(23) Lettország 2022. május 25-én benyújtotta az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([18]) előírt partnerségi megállapodást, ugyanakkor az ugyanezen rendeletben előírt, kohéziós politikákra vonatkozó egyéb programokat még nem nyújtotta be. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Lettországnak a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe kell vennie a vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon

([18]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a kohéziós politikai programok sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ.

(24) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon túl Lettországnak számos további kihívással kell szembenéznie, többek között a bankhitelekhez való hozzáférés terén. A magánszektorba irányuló hiteláramlás az elmúlt évtized nagy részében negatív volt. 2016-ban pozitívvá vált, de a hitelek növekedési rátája a GDP növekedési rátája alatt maradt. 2020-ban a magánszektor adósságállománya a GDP 66,5 %-át tette ki, szemben az 5 évvel korábbi 78,3 %-kal. A kis- és középvállalkozások különösen nehezen jutnak hitelhez, részben a magasabb hitelkockázatuk miatt, ugyanakkor viszonylag magas hitelköltséggel és nehézkes papírmunkával is számolniuk kell. Ezenkívül a biztosítékként kínált eszközök gyenge likviditása különösen megnehezíti a hitelhez jutást a rigai régión kívül. Ez jelentős akadályt jelent mind a jelzáloghitelezés, mind a vállalkozásoknak nyújtott hitelek tekintetében. Emellett olcsóbb és hosszabb lejáratú hiteltermékek révén megfizethetőbbé lehetne tenni a fogyasztói környezetbarát technológiák finanszírozását. A szakpolitikai erőfeszítések elsősorban a hitelezés állami támogatások ötvözésével történő fellendítésére összpontosítottak. Ez azonban jelentős költségekkel jár az államháztartás számára, ezért nem fenntartható módja a hitelezés fellendítésének. A hitelkínálati korlátok enyhítéséhez az átláthatóság és a bizalom általános javítására van szükség az üzleti környezetben, ideértve az árnyékgazdaság csökkentését is. Emellett lehetőség van a hitelvisszafizetési ráták növelésére, ami csökkentené a bankok nemteljesítő hitelekkel kapcsolatos költségeit, és amelyet egy hatékonyabb jogrendszer segíthetne elő. A célzott hitel- és garanciarendszerek segíthetnek csökkenteni a bankok likviditási kockázatait, amelyekkel akkor szembesülnek, amikor viszonylag illikvid piacokon fogadnak el fedezetet. A stratégiailag fontos beruházásokra, például a zöld átállásra és a regionális fejlesztésre irányuló állami hitelezési programok növelhetik a tényleges versenyt a bankpiacon, vagy olyan piaci rést tölthetnek be, ahol a banki finanszírozás túl drága vagy nem áll rendelkezésre. Emellett az állami garancia- és hitelrendszerek sokkal költséghatékonyabb módot kínálnak a magánkölcsönök támogatására, mint a vissza nem térítendő támogatási rendszerek. A bankhitelek előtt álló akadályok mellett az alternatív finanszírozási források lett piaca is fejletlen, és lehetőséget kínál a vállalkozások finanszírozási eszközökhöz való hozzáférésének javítására.

(25) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

(26) A 2020. évi adatok szerint Lettország energiaszerkezetének mintegy felét az olajtermékek (33,8 %) és a földgáz (21,6 %) teszik ki, a fennmaradó rész pedig elsősorban megújuló energiából áll (44,1 %). Lettország teljes földgázimportja Oroszországból származik (míg az orosz gázimporttól való függőség uniós átlaga 44 %), és Lettország olajtermék-behozatalának is Oroszország az egyik fő forrása (20 %, ami nagyjából megfelel az orosz olajimporttól való függés 26 %-os uniós átlagának) ([19]). Lettország orosz gázellátástól való függőségét jelentős mértékben csökkenti a Litvániával való gázösszeköttetése, amely hozzáférést biztosít Lettország számára a Klaipeda LNG-termináljához. Lettország további összeköttetésben áll Észtországgal és Finnországgal, így a négy ország ugyanannak a földgázpiacnak a részét képezi. Egy Lettországban található földgáztároló lehetővé teszi a kínálat és a kereslet szezonális eltéréseinek kiegyenlítését, és biztonsági tartalékot tárol a balti piac számára. A földgázhoz kapcsolódó új infrastrukturális és hálózati beruházásoknak lehetőség szerint időtállónak kell lenniük olyan szempontból, hogy a fenntartható üzemanyagokra való későbbi átállításuk révén biztosítható legyen hosszú távú fenntarthatóságuk. Ugyanakkor továbbra is szakpolitikai prioritásként kell kezelni az uniós kontinentális villamosenergia-hálózattal való, folyamatban lévő szinkronizálás befejezését, a szomszédos tagállamokkal való összeköttetésekhez szükséges kapacitás biztosítását és a közös megújulóenergia-projektek folytatását. Az alternatív ellátási források biztosítását célzó gázinfrastruktúra-fejlesztések mellett az Oroszországtól való energiafüggőség csökkentéséhez Lettországnak

([19]) Eurostat (2020), Az orosz import részesedése a földgáz és a nyersolaj teljes importjából. Az EU-27 átlagát tekintve a teljes behozatal az EU-27-en kívülről származó behozatalon alapul. Lettország esetében a teljes behozatal magában foglalja az Unión belüli kereskedelmet is. A nyersolaj nem foglalja magában a finomított olajtermékeket.

fel kell gyorsítania a megújuló energiaforrások elterjedését és növelnie kell az energiahatékonyságot, különösen az építőiparban és a közlekedési ágazatban. Lettország helyreállítási és rezilienciaépítési terve olyan intézkedéseket tartalmaz, amelyek célja a szárazföldi szélenergiába történő magánberuházások elősegítése.

Ezek tervezettnél korábbi végrehajtása, amint azt a kormány nemrégiben bejelentette, elősegítheti a szárazföldi szélenergiába történő beruházások felgyorsítását. A megújuló energiaforrások arányának növeléséhez azonban Lettországnak a tengeri szélenergiával kapcsolatos lehetőségeket is fel kell tárnia. Meg lehetne erősíteni az energiahatékonysági intézkedéseket, beleértve a komplex felújításokat is, különösen az épületek, a közlekedés és az ipar területén. Az energiaszerkezet diverzifikálása érdekében Lettország mérlegeli, hogy a szomszédos tagállamokkal együttműködve beruházzon az atomenergiába. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság növelésére vonatkozó törekvések további fokozására lesz szükség ahhoz, hogy Lettország megfeleljen az „Irány az 55 %!" célkitűzéseinek.

(27) Míg a klímasemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, lettország a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait a leginkább érintett régiókban. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Lettország igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([20]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.

(28) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi stabilitási programot, és véleményét ([21]) különösen az alábbi 1. ajánlás tükrözi.

(29) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta, hogy az euroövezeti tagállamok tegyenek intézkedéseket – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló 2022. évi ajánlásban meghatározott ajánlások végrehajtása érdekében. Lettország esetében ezt különösen az 1., 2. és 3. ajánlás tükrözi.

AJÁNLJA, hogy Lettország 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban biztosítsa, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Álljon készen arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. Folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére irányuló költségvetési politikát. Szélesítse ki az adóztatást, beleértve az ingatlanvagyon és a tőke adóztatását, és az egyenlőtlenségek csökkentése érdekében erősítse meg az egészségügyi ellátás és a szociális védelem megfelelőségét.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását a 2021. július 13-i tanácsi végrehajtási határozatban foglalt mérföldkövekkel és célokkal összhangban. Nyújtsa be a 2021–2027-es időszakra vonatkozó kohéziós politikai programozási dokumentumokat a Bizottsággal folytatott tárgyalások lezárása, majd a programok végrehajtásának megkezdése céljából.

3. Javítsa a kis- és középvállalkozások finanszírozási eszközökhöz való hozzáférését a stratégiai jelentőségű beruházások, különösen a zöld átállás és a regionális fejlesztés megkönnyítését célzó állami hitelezés és garanciarendszerek révén.

4. Összességében csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést, és diverzifikálja a fosszilis tüzelőanyagok behozatalát a megújuló energiaforrások elterjedésének felgyorsításával, megfelelő összeköttetési kapacitás biztosításával, az energiaellátás és -útvonalak diverzifikálásával, valamint a teljes energiafogyasztás ambiciózus energiahatékonysági intézkedések révén történő csökkentésével.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 12-én.

a Tanács részéről
az elnök
Z. STANJURA

([20]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).
([21]) Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése alapján.

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2022. július 12.)

Litvánia 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Litvánia 2022. évi stabilitási programját

(2022/C 334/15)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ([1]) és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([2]) 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói szociális kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság az 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ([3]) alapján 2021. november 24-én elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Litvániát nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2022. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is. A Tanács 2022. április 5-én elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ([4]) (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2022. évi ajánlás), 2022. március 14-én pedig elfogadta az együttes foglalkoztatási jelentést.

([1]) HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

([2]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

([3]) Az Európai Parlament és a Tanács 1176/2011/EU rendelete (2011. november 16.) a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról (HL L 306., 2011.11.23., 25. o.).

([4]) A Tanács ajánlása (2022. április 5.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 153., 2022.4.7., 1. o.).

(3) A világjárványból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az inváziónak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal ([5]) – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet ([6]), amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést. Az Ukrajnából menekülők fogadásával és integrációjával összefüggő szükségletek sürgős kezelése érdekében rendkívüli támogatás áll Litvánia rendelkezésére az Európában lévő menekültekre irányuló kohéziós fellépés (CARE) kezdeményezés keretében, valamint a kohéziós célú és az európai területeknek nyújtott helyreállítási támogatás (REACT-EU) keretében nyújtott kiegészítő előfinanszírozás révén.

(4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.

(5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokolttá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023 végéig történő meghosszabbítását.

(6) A Litvánia 2021. évi stabilitási programjára vonatkozó tanácsi véleményt tartalmazó, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban ([7]) alkalmazott megközelítés alapján az összesített költségvetési irányvonal jelenleg az elsődleges kiadások (amelyekbe nem tartoznak bele a diszkrecionális bevételi intézkedések és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések, azonban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások igen) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban ([8]). Az összesített költségvetési irányvonalon túl – annak értékelése érdekében, hogy a nemzeti költségvetési politika prudens-e, és összetétele elősegíti-e a zöld és digitális átállással összhangban lévő fenntartható helyreállítást – figyelmet kell fordítani a (diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélkül számított) nemzeti finanszírozású ([9]) elsődleges folyó kiadások és a beruházások alakulására is.

([5]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([6]) A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

([7]) A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Litvánia 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 68. o.).

([8]) A költségvetési irányvonalra és annak összetételére vonatkozó, ebben az ajánlásban szereplő becslések a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének alapjául szolgáló feltételezésekre épülő bizottsági becslések. A Bizottság középtávú potenciális növekedésre vonatkozó becslései nem tartalmazzák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező, a potenciális növekedést adott esetben fokozó reformok kedvező hatását.

([9]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből vagy más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásokon kívüli kiadások.

(7) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban is juttassák érvényre az iránymutatást. A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.

(8) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

(9) Litvánia 2021. május 14-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 20-án elfogadta Litvánia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([10]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot fogadjon el, amely kimondja, hogy Litvánia kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldköveket és célokat továbbra is teljesítettnek lehessen tekinteni.

(10) Litvánia 2022. április 27-én benyújtotta 2022. évi nemzeti reformprogramját, 2022. április 29-én pedig – az 1466/97/EK rendelet 4. cikkében meghatározott határidőn belül – 2022. évi stabilitási programját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2022. évi nemzeti reformprogram a Litvánia által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről készített féléves jelentést is tükrözi.

(11) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette a Litvániára vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Litvánia által elért eredményeket, és a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla alapján számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Litvánia általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő – többek között az Ukrajna elleni orosz invázióból eredő – kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá a Litvánia által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

([10]) ST 10477/2021; ST 10477/2021 ADD 1.

(12) A Bizottság 2022. május 23-án a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentést adott ki. A jelentés megvizsgálta Litvánia költségvetési helyzetét, mivel a tervezett költségvetési hiány 2022-ben meghaladja a Szerződésben a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A Bizottság a 2022. március 2-i közleményével összhangban nem javasolta új túlzotthiány-eljárás megindítását 2022 tavaszán, és felül fogja vizsgálni, hogy szükséges-e ilyen eljárások megindítását kezdeményeznie 2022 őszén.

(13) A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában ([11]) azt ajánlotta Litvániának, hogy az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban 2020 és 2021 folyamán hozzon meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és a későbbi helyreállítás támogatása érdekében. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Litvánia – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, egyúttal fokozza a beruházásokat. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Litvánia államháztartási hiánya GDP-arányosan a 2020. évi 7,3 %-ról 2021-ben 1,0 %-ra csökkent. Litvánia költségvetés-politikai válasza 2021-ben támogatta a gazdasági helyreállítást, míg az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadások GDP-arányosan a 2020. évi 3,9 %-ról 2021-ben 2,8 %-ra csökkentek. A Litvánia által 2021-ben hozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással. A kormány által 2020-ban és 2021-ben elfogadott diszkrecionális költségvetési intézkedések többnyire ideiglenesek voltak. Ugyanakkor a kormány által a 2020–2021-es időszakban elfogadott egyes diszkrecionális intézkedések nem voltak ideiglenesek, vagy azokat nem ellensúlyozták; ilyen intézkedés volt különösen a közszektorban foglalkoztatottaknak nyújtott magasabb kompenzáció. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint az államadósság GDP-arányosan a 2020. évi 46,6 %-ról 2021-ben 44,3 %-ra csökkent.

(14) A 2022. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv realista. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2022-ben 1,6 %-kal, 2023-ban pedig 2,5 %-kal nő. Ehhez képest a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-ben 1,7 %-os, 2023-ban pedig 2,6 %-os reál-GDP-növekedéssel számol. A 2022. évi stabilitási program szerint a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2022-ben a GDP 4,9 %-ára nő, 2023-ban pedig 2,4 %-ára csökken. A hiány 2022. évi növekedése főként a magas energiaárak hatásainak tompítása, az alacsonyabb jövedelmű háztartások támogatása és az Ukrajnából érkezők fogadása érdekében elfogadott intézkedéseknek tudható be. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2022-ben várhatóan 43,3 %-ra mérséklődik, majd 2023-ban változatlan marad. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 4,6 %-ának, és 2023-ra 2,3 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. Ez összhangban van a 2022. évi stabilitási program hiányelőrejelzésével. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése hasonló GDP-arányos államadóssággal számol: 2022-ben 42,7 %-kal, 2023-ban pedig 43,1 %-kal. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése 3,2 %-ra tehető. Ez a becslés azonban nem tartalmazza a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező reformok hatását, amelyek élénkíthetik Litvánia potenciális növekedését.

(15) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedések többségét, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések GDP-hez viszonyított aránya az előrejelzések szerint a 2021. évi 2,8 %-ról 2022-ben 1,2 %-ra csökken. A költségvetési hiányt befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása érdekében hozott intézkedések, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 1,2 %-át, 2023-ban pedig 0,0 %-át fogják kitenni ([12]). Ezek az intézkedések elsősorban a földgáz- és villamosenergia-vállalatoknak nyújtott támogatásokat, a hőenergia hozzáadottérték-adójának (héa) ellentételezését, valamint a hőenergiával összefüggő egyéb ellentételezések alkalmazási körének kiterjesztését foglalják magukban. Ezeket az intézkedéseket többségükben ideiglenes intézkedésként jelentették be. Amennyiben azonban az említett energiaárak 2023-ban magasak maradnak, ezen intézkedések némelyike továbbra is hatályban maradhat. Ezen intézkedések egy része, különösen a földgáz- és villamosenergia-vállalatoknak nyújtott támogatások és a hőenergia hozzáadottérték-adójának ellentételezése nem célzott. A költségvetési hiányt emellett szintén befolyásolják a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben és 2023-ban a GDP 0,2 %-át fogják kitenni, valamint a védelmi kiadások miatti megnövekedett költségek, amelyek 2022-ben és 2023-ban egyaránt a GDP 0,5 %-ának fognak megfelelni ([13]).

([11]) A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Litvánia 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Litvánia 2020. évi stabilitási programját (HL C 282., 2020.8.26., 95. o.).

([12]) Az adatok a 2021 ősze óta hozott intézkedések éves költségvetési költségeinek szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

([13]) A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzbeli juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

(16) A Tanács a 2021. június 18-i ajánlásában azt ajánlotta, hogy Litvánia 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács ajánlása emellett azt is javasolta Litvániának, hogy tartsa korlátok között a tagállami finanszírozású folyó kiadások növekedését. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Litvánia – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, ugyanakkor a növekedési potenciál élénkítése céljából fokozza a beruházásokat.

(17) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése és a Litvánia 2022. évi stabilitási programjában foglalt információk szerint 2022-ben a Tanács ajánlásával összhangban támogató jellegű, a GDP – 4,2 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal valószínűsíthető ([14]). A Tanács ajánlásának megfelelően Litvánia továbbra is támogatni kívánja a helyreállítást, amihez a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből addicionális beruházásokat tervez finanszírozni. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2021-hez képest GDP-arányosan 0,5 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-ban 0,3 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([15]). Litvánia ezért a Tanács ajánlásával összhangban fenn kívánja tartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2022-es növekedése az előrejelzések szerint 3,2 százalékpontos expanzív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hatás magában foglalja a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak kezelésére irányuló intézkedések addicionális hatását (a GDP 1,2 %-a), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,2 %-a), miközben várhatóan – más intézkedések mellett – az alacsonyabb jövedelmű háztartásoknak nyújtott kiegészítő támogatás (kiegészítő nyugdíjemelés, gyermekek után járó ellátás, szociális ellátás, minimális adómentes jövedelemszint) a GDP 0,4 %-ának megfelelő mértékben szintén hozzájárul a folyó kiadás nettó növekedéséhez. Ennek megfelelően a Bizottság jelenlegi becslései szerint Litvánia 2022-ben nem fogja kellőképpen korlátok között tartani a tagállami finanszírozású folyó kiadások növekedését.

(18) A Bizottság a 2022. tavaszi előrejelzésében – változatlan szakpolitikát feltételezve – 2023-ban a GDP 1,5 %-ának megfelelő költségvetési irányvonalra számít ([16]). Litvánia az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat 2023-ban továbbra is a helyreállítást támogató addicionális beruházások finanszírozására használja fel. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2023-ban GDP-arányosan 0,4 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2023-ban 0,5 százalékpontnak megfelelő restriktív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([17]). Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint 1,5 százalékpontos restriktív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a megnövekedett energiaárak kezelését célzó intézkedések kivezetésének hatását (a GDP 1,2 %-a), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem addicionális költségeit (a GDP 0,1 %-a).

(19) A 2022. évi stabilitási program a költségvetési hiány fokozatos csökkenését vetíti előre: 2024-ben 1,3 %-ra, 2025-ben pedig 1,0 %-ra. A költségvetési hiány tehát a tervek szerint a program időhorizontjában a GDP 3 %-a alatt marad. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2025-ig várhatóan csökkenni fog: 2024-ben 42,6 %-ra, majd 2025-ben 42,5 %-ra mérséklődik. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon alacsonynak tűnnek.

(20) A 2020. évi közbeszerzési eredménytábla néhány szűk keresztmetszetet azonosított a litvániai közbeszerzési rendszerben: a beszerzést végző szervezetek nem működnek kellőképpen együtt egymással, a pályázatokon sok esetben kevés fél vesz részt vagy egyáltalán nincs résztvevő, és a rendszer túlzott hangsúlyt helyez az árkritériumra. A több településre kiterjedő, együttműködésen alapuló közbeszerzések előmozdítására irányuló jelenlegi erőfeszítések kiszélesítése és annak biztosítása, hogy a reform a központi kormányzat szintjére is kiterjedjen, elősegítené a helyes gyakorlati megoldások kialakítását és elterjesztését, és javítaná az eljárások általános hatékonyságát és eredményességét. Mindez egyúttal a költségvetési fenntarthatóság javítását is segítené.

([14]) A mutató negatív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére utal, ami expanzív költségvetési politikát jelez.

([15]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak.

([16]) A mutató pozitív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított hiányára utal, ami restriktív költségvetési politikát jelez.

([17]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,0 százalékpontos, tehát semleges hatást gyakorolnak.

(21) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza, valamint ezek 2026. augusztus 31-ig teljesítendő indikatív végrehajtási ütemtervét is. Ezek kezelik a Tanács által az európai szemeszter keretében 2019-ben és 2020-ban Litvániának címzett országspecifikus ajánlásokban felvázolt gazdasági és társadalmi kihívások összességét vagy jelentős részét, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv elfogadásának időpontjáig kiadott országspecifikus ajánlásokat. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv nagy hangsúlyt fektet különösen a digitalizáció és a zöld átállás elősegítését, az egészségügyi szolgáltatások minőségének és hatékonyságának biztosítását, a szociális védelem megerősítését, az oktatás és az innováció kiemelt kezelését, valamint a közszektor hatékonyságának növelését célzó intézkedésekre.

(22) Litvánia helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása várhatóan hozzájárul a zöld és digitális átállás terén való további előrelépéshez. A Litvánia éghajlat-politikai célkitűzéseit támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 37,8 %-át, míg a digitális célkitűzéseket támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 31,5 %-át teszik ki. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek – a releváns mérföldkövekkel és célokkal összhangban történő – teljes körű végrehajtása segíteni fogja Litvániát a Covid19-válság következményeiből való gyors kilábalásban, egyúttal megerősíti rezilienciáját. A szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus bevonása továbbra is fontos a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, továbbá a helyreállítási és rezilienciaépítési terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából, az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(23) A Bizottság 2022. április 22-én jóváhagyta Litvániának az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([18]) előírt partnerségi megállapodását. Litvánia 2022. március 16-án benyújtotta a kohéziós politikai programot. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Litvániának a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe kell vennie a vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a kohéziós politikai programok sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ.

(24) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv által kezelt gazdasági és szociális kihívásokon felül Litvánia további kihívásokkal szembesül az egészségügyi alapellátás és a megelőző egészségügyi ellátás terén, valamint a szociális szolgáltatások tervezése és nyújtása kapcsán tapasztalható hiányosságokkal és a szociális lakásokra vonatkozó stratégia hiányával összefüggésben. Az elkerülhető kórházi beutalások és a kezelhető vagy megelőzhető, mégis elhalálozással végződő esetek nagy száma azt jelzi, hogy a litvániai egészségügyi ellátásnak nagyobb hangsúlyt kell helyeznie a megelőzésre. Emellett az egészségügyi alapellátás és a tartós ápolás-gondozás igénybevételét az egészségügyi szakemberek hiánya és egyenlőtlen eloszlása is korlátozza. A Litvánia helyreállítási és rezilienciaépítési tervében előirányzott egészségügyi reformokon és beruházásokon túlmenően szükséges az egészségügyi alapellátás és a megelőzés területének további megerősítése. A szociális szolgáltatások nyújtását akadályozzák a különböző minisztériumok és más közszervezetek együttműködése és a szükségletek azonosítása terén tapasztalható hiányosságok. A szolgáltatások emellett nem elégítik ki elegendő mértékben a munkanélküliek igényeit. A Litvánia által szociális lakhatásra fordított összeg (2010-es változatlan árakon lakosonként 10,31 EUR) jelentősen elmarad az uniós átlagtól (2019-ben 101,58 EUR) ([19]), emiatt állandósult a hiány, és hosszúak a várólisták. Szintén javításra szorul a rendelkezésre bocsátott szociális bérlakások minősége. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben előirányzott fontos intézkedések között szerepel egyebek mellett a minimumjövedelem és az adókedvezmények rendszerének reformja, valamint a munkanélküliségi ellátási rendszer alkalmazási körének kiterjesztése. Végrehajtásukat követően ezek az intézkedések várhatóan segíteni fogják egyes, a szociális védelem területén azonosított jelentős kihívások kezelését. Ugyanakkor a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben előirányzott intézkedéseken túlmenően további erőfeszítésekre van szükség a szociális szolgáltatások tervezésének, minőségének és hatékonyságának javítása, valamint a bérlakáshiány és a nem megfelelő minőségű bérlakások problematikájának kezelése érdekében.

([18]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

([19]) https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/SPR_EXP_FHO__custom_2036156/default/table?lang=en

(25) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

(26) Litvánia energiaellátása nagymértékben függ az importtól: az ország a bruttó villamosenergia-igényének mintegy kétharmadát, kőolaj- és földgázigényének pedig túlnyomó részét importból fedezi. Az ország energiaszerkezetén belül a kőolaj és a földgáz háromnegyedes részt képvisel. Az ukrajnai orosz invázióig a kőolaj- és a földgázimport döntően Oroszországból származott. A 2020. évben Litvánia földgázimportjának 42 %-a (ez lényegében megfelel a 44 %-os uniós átlagnak) és nyersolajimportjának 73 %-a (ez nagyobb a 26 %-os uniós átlagnál) származott Oroszországból ([20]). Az energia iránti kereslet egyfelől a nagyszámú közlekedési eszköznek tudható be, miközben a tömegközlekedés és a vasút kihasználatlan, másfelől pedig a sok energetikai szempontból nem kellően hatékony épületnek és a nagy energiaigényű iparágaknak, amelyek együtt a teljes földgázfelhasználás 67 %-áért felelősek. A felsorolt ágazatok energiaintenzitásának csökkentésére irányuló további erőfeszítések, köztük az ipari átalakulás előmozdítása (ideértve az innovatív gyártási folyamatokat is) és a megújuló energiaforrások hasznosításának további bővítése összességében csökkentené Litvánia energiaimporttól való függőségét. Litvánia a szomszédos tagállamok felé létesített villamosenergia- és földgáz-rendszerösszekötők és a klaipėdai cseppfolyósítottföldgázterminál révén jelentősen javította energiabiztonságát. Összességében Litvániának folytatnia kell a további földgázimport koordinálása és a regionális infrastruktúra hatékony kihasználása érdekében a szomszédaival folytatott regionális együttműködés további megerősítésére irányuló erőfeszítéseit. Ebből a szempontból a Lengyelország felé létesített, 2022. május 1-jén üzembe helyezett földgáz-rendszerösszekötő (GIPL) működése és a más szomszédos tagállamok felé meglévő földgáz-rendszerösszekötők bővítése jótékony hatással lesz a régió energiaellátásának folyamatosságára. Mindazonáltal továbbra is prioritásként kell kezelni az uniós kontinentális villamosenergia-hálózattal való, folyamatban lévő szinkronizáció befejezését, a szomszédos tagállamok felé létesített rendszerösszekötők elegendő kapacitásának biztosítását és a megújuló energiaforrások hasznosítása területén végrehajtott közös projekteket. A földgázhoz kapcsolódó új infrastrukturális és hálózati beruházásoknak lehetőség szerint időtállónak kell lenniük olyan szempontból, hogy a fenntartható üzemanyagokra való későbbi átállításuk révén biztosítható legyen hosszú távú fenntarthatóságuk. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság növelésére vonatkozó célkitűzések további fokozására lesz szükség ahhoz, hogy Litvánia megfeleljen az „Irány az 55 %!” célkitűzéseinek.

(27) Míg a klímasemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, Litvánia a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait a leginkább érintett régiókban. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Litvánia igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([21]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.

(28) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi stabilitási programot, és véleményét ([22]) az alábbi 1. ajánlás tükrözi.

(29) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta, hogy az euroövezeti tagállamok tegyenek intézkedéseket – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló 2022.évi ajánlásban meghatározott ajánlások végrehajtása érdekében. Litvánia esetében ezt különösen az 1. és a 2. ajánlás tükrözi,

AJÁNLJA, hogy Litvánia 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban biztosítsa, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Álljon készen arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. A 2023 utáni időszakban folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére irányuló költségvetési politikát. Törekedjen a központi kormányzat és a települések szintjén egyaránt az együttműködésen alapuló közbeszerzési rendszer kiépítésére.

([20]) Eurostat (2020), Az orosz import részesedése a földgáz, a nyersolaj és a feketeszén teljes importjából. Az EU-27 átlagát tekintve a teljes behozatal az EU-27-en kívülről származó behozatalon alapul. Litvánia esetében a teljes behozatal magában foglalja az EU-n belüli kereskedelmet is. A nyersolaj nem foglalja magában a finomított olajtermékeket.

([21]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).

([22]) Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése alapján.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását a 2021. július 20-i tanácsi végrehajtási határozatban foglalt mérföldkövekkel és célokkal összhangban. A 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó kohéziós politikai programok végrehajtásának megkezdése céljából gyorsan zárja le a programozási dokumentumokról a Bizottsággal folytatott tárgyalásokat.

3. Erősítse meg az egészségügyi alapellátást és a megelőző egészségügyi ellátást. Csökkentse a szociális szolgáltatások tervezése és nyújtása terén tapasztalható széttagoltságot, és javítsa a szolgáltatások személyre szabott jellegét és a más típusú szolgáltatásokkal való integrációját. Javítsa a szociális lakásokhoz való hozzáférést és a szociális lakások minőségét.

4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függőségét, ennek érdekében gyorsítsa fel a megújuló energiaforrások szerepének növelését, továbbá fokozza az ipar, a közlekedés és az épületek energiahatékonyságát és dekarbonizációját, továbbá biztosítsa az energetikai rendszerösszekötők megfelelő kapacitását.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 12-én.

a Tanács részéről

az elnök

Z. STANJURA

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2022. július 12.)

Luxemburg 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Luxemburg 2022. évi stabilitási programját

(2022/C 334/16)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ([1]) és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([2]) 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói szociális kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság az 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ([3]) alapján 2021. november 24-én elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Luxemburgot nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. A Bizottság ugyanezen a napon elfogadta az euróövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást és a 2022. évi közös foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amelyek elemzik a foglalkoztatási iránymutatások végrehajtását és a szociális jogok európai pillérének elveit. A Tanács 2022. április 5-én elfogadta az euróövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ([4]) (a továbbiakban: az euróövezetről szóló 2022-es ajánlás), 2022. március 14-én pedig elfogadta az együttes foglalkoztatási jelentést.

([1]) HL L 209., 1997.8.2., 1. o.
([2]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).
([3]) Az Európai Parlament és a Tanács 1176/2011/EU rendelete (2011. november 16.) a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról (HL L 306., 2011.11.23., 25. o.).
([4]) A Tanács ajánlása (2022. április 5.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 153., 2022.4.7., 1. o.).

(3) A világjárványból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az inváziónak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal ([5]) – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet ([6]), amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést.

(4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.

(5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokolttá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023 végéig történő meghosszabbítását.

(6) A Luxemburg 2021. évi stabilitási programjára vonatkozó tanácsi véleményt tartalmazó, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban ([7]) alkalmazott megközelítés alapján az összesített költségvetési irányvonal jelenleg az elsődleges kiadások (amelyekbe nem tartoznak bele a diszkrecionális bevételi intézkedések és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések, azonban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások igen) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban ([8]). Az összesített költségvetési irányvonalon túl – annak értékelése érdekében, hogy a nemzeti költségvetési politika prudens-e, és összetétele elősegíti-e a zöld és digitális átállással összhangban lévő fenntartható helyreállítást – figyelmet kell fordítani a (diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélkül számított) nemzeti finanszírozású ([9]) elsődleges folyó kiadások és a beruházások alakulására is.

([5]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([6]) A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

([7]) A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Luxemburg 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 73. o.).

([8]) A költségvetési irányvonalra és annak összetételére vonatkozó, ebben az ajánlásban szereplő becslések a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének alapjául szolgáló feltételezésekre épülő bizottsági becslések. A Bizottság középtávú potenciális növekedésre vonatkozó becslései nem tartalmazzák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező, a potenciális növekedést adott esetben fokozó reformok kedvező hatását.

([9]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből vagy más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadásokon kívüli kiadások.

(7) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban is juttassák érvényre az iránymutatást A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.

(8) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

(9) Luxemburg 2021. április 30-án az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta Luxemburg helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([10]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot fogadjon el, amely kimondja, hogy Luxemburg kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldköveket és célokat továbbra is teljesítettnek lehessen tekinteni.

(10) Luxemburg 2022. április 29-én benyújtotta 2022. évi nemzeti reformprogramját és 2022. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkében megállapított határidővel. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2022. évi nemzeti reformprogram a Luxemburg által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről összeállított féléves jelentést is tükrözi.

(11) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette a Luxemburgra vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Luxemburg által elért eredményeket, és a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla alapján számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Luxemburg általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő – többek között az Ukrajna elleni orosz inváziót eredő – kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá a Luxemburg által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

([10]) ST 10155/2021.

(12) A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában ([11]) azt ajánlotta Luxemburgnak, hogy az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban 2020 és 2021 folyamán hozzon meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és a későbbi helyreállítás támogatása érdekében. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Luxemburg – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, egyúttal fokozza a beruházásokat. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Luxemburg államháztartási egyenlege 2021-ben a GDP 3,4 %-ának megfelelő 2020. évi hiányról 2021-ben 0,9 %-os többletre javult. Luxemburg költségvetés-politikai válasza 2021-ben támogatta a gazdasági helyreállítást, míg az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadások GDP-arányosan a 2020. évi 2,4 %-ról 2021-ben 0,7 %-ra csökkentek. A Luxemburg által 2021-ben hozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással. A kormány által 2020-ban és 2021-ben elfogadott diszkrecionális költségvetési intézkedések többnyire ideiglenesek voltak, illetve azokat más intézkedések ellensúlyozták. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint az államadósság GDP-arányosan a 2020. évi 24,8 %-ról 2021-ben 24,4 %-ra csökkent.

(13) A költségvetési előrejelzéseket alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv a 2022. év tekintetében óvatos, az azt követő időszak tekintetében pedig realista. A 2022. évi stabilitási program előrejelzése szerint a reál-GDP 2022-ben 1,4 %-kal, 2023-ban pedig 2,9 %-kal nő. Összehasonlításképpen a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-ben 2,2 %-os, 2023-ban pedig 2,7 %-os reál-GDP-növekedéssel számol. A 2022. évi 0,8 százalékpontos különbség főként a beruházásokra vonatkozó magasabb várakozásoknak és a Bizottság 2022 tavaszi előrejelzésében szereplő, a nettó export reál-GDP-növekedéshez való pozitív hozzájárulásának tudható be. A 2022. évi stabilitási program szerint a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2022-ben a GDP 0,7 %-ára, 2023-ban pedig 0,4 %-ára csökken. A 2022. évi csökkenés főként a munkavállalói jövedelemre, a beruházásokra és a szociális juttatásokra fordított kiadások növekedését tükrözi, míg a bevételi oldalon a tényleges jövedelem- és vagyonadók várhatóan csökkenni fognak. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2022-ben várhatóan 25,4 %-ra, 2023-ban pedig 25,8 %-ra nő. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 0,1 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal, 2023-ra pedig 0,1 %-os többlettel számol. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése alacsonyabb GDP-arányos államadóssággal számol: 2022-ben 24,7 %-kal, 2023-ban pedig 25,1 %-kal. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése 2,6 %-ra tehető. Ez a becslés azonban nem tartalmazza a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező reformok hatását, amelyek élénkíthetik Luxemburg potenciális növekedését.

(14) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedéseket, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések kiadásai az előrejelzések szerint a 2021. évi 0,7 %-ról 2022-ben a GDP 0,1 %-ára csökkennek. A költségvetési hiányt befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása érdekében hozott intézkedések, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,8 %-át, 2023-ban pedig 0,2 %-át fogják kitenni ([12]). Ezek az intézkedések elsősorban energiaadó-jóváírást, az alacsony jövedelmű háztartásoknak nyújtott szociális transzfereket, az energiafogyasztást terhelő közvetett adók csökkentését és termelési támogatásokat foglalnak magukban. Ugyanakkor megállapodás született a szociális partnerekkel arról, hogy az inflációs indexálási mechanizmus várható aktiválását 2022 nyaráról 2023 áprilisára halasztják, az ezt követő részleteket pedig legkorábban 2024 áprilisára. Ezeket az intézkedéseket többségükben ideiglenes intézkedésként jelentették be. Amennyiben azonban az említett energiaárak 2023-ban magasak maradnak, ezen intézkedések némelyike továbbra is hatályban maradhat. Az intézkedések egy része – különösen az üzemanyagok jövedéki adójának 2022-ben történő általános csökkentése – nem célzott. A költségvetési hiányt emellett a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei is befolyásolják, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,1 %-át, 2023-ban pedig a GDP 0,2 %-át teszik majd ki ([13]).

(15) A Tanács a 2021. június 18-i ajánlásában azt ajánlotta, hogy Luxemburg 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy Luxemburg – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, ugyanakkor a növekedési potenciál élénkítése céljából fokozza a beruházásokat.

([11]) A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Luxemburg 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Luxemburg 2020. évi stabilitási programját (HL C 282., 2020.8.26., 101. o.).

([12]) Az adatok a 2021 ősze óta hozott intézkedések éves költségvetési költségeinek szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

([13]) A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzbeli juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

(16) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése és a Luxemburg 2022. évi stabilitási programjában foglalt információk szerint 2022-ben a Tanács ajánlásával összhangban támogató jellegű, a GDP – 1,3 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal valószínűsíthető ([14]). A Tanács ajánlásának megfelelően Luxemburg továbbra is támogatni kívánja a helyreállítást, egyebek mellett azzal, hogy addicionális beruházásokat tervez finanszírozni a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2021-hez képest stabil marad. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-ben 0,1 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([15]). Luxemburg ezért a Tanács ajánlásával összhangban fenn kívánja tartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2022-es növekedése az előrejelzések szerint 1,2 százalékpontos expanzív hatást gyakorol az általános költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hozzájárulás magában foglalja egyrészt a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak kezelésére irányuló intézkedések addicionális hatását (a GDP 0,5 %-a), másrészt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,1 %-a), ugyanakkor a nyugdíjakra és a szociális ellátásokra fordított kiadások növekedése (a GDP 0,3 %-a) az előrejelzések szerint szintén hozzájárul a nettó folyó kiadások növekedéséhez.

(17) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében – változatlan szakpolitikát feltételezve – 2023-ban a GDP + 0,5 %-ának megfelelő költségvetési irányvonalra számít ([16]). Luxemburg az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat 2023-ban továbbra is a helyreállítást támogató addicionális beruházások finanszírozására használja fel. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2023-ban 0,1 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([17]). Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint 0,5 százalékpontos restriktív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a megnövekedett energiaárak kezelését célzó intézkedések kivezetésének hatását (a GDP 0,3 %-a).

(18) A 2022. évi stabilitási program a költségvetési hiány fokozatos csökkenését vetíti előre: 2024-ben a GDP 0,3 %-ára, 2025-ben pedig 0,2 %-ára. Az államháztartási egyenleg tehát a tervek szerint a programidőszak során a GDP 3 %-a alatt marad. Ezek az előrejelzések valamivel magasabb bevételeket és stabil kiadásokat feltételeznek a GDP százalékában kifejezve. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2025-ig várhatóan emelkedni fog: 2024-ben 26,2 %-ra nő, majd 2025-ben 26,2 %-on stabilizálódik. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon alacsonynak tűnnek.

(19) A Covid19-válság kisebb hatást gyakorolt az államháztartásra, mint más tagállamokban, és a releváns mutatók 2022-ben várhatóan javulni fognak. A demográfiai tendenciák kormányzati kiadásokra gyakorolt hatása azonban a következő évtizedekben erősödni fog. Ennek oka mindenekelőtt az, hogy az egy munkavállalóra jutó nyugdíjasok száma várhatóan folyamatosan nőni fog a népesség elöregedése és a nettó migrációs áramlások lassulása miatt. A változatlan szakpolitikát feltételező forgatókönyv szerint Luxemburgnak 2070-re a GDP arányában az Unió egyik legerőteljesebb nyugdíjkiadás-növekedésével kell szembenéznie. Ez a GDP mintegy 18 %-át kitevő nyugdíjkiadásokat eredményezne (szemben a 2019. évi 9 %-kal), ami a legmagasabbak között van az Unióban. Ez az államadósság jelentős növekedéséhez fog vezetni, ami hosszú távon veszélyezteti az államháztartás fenntarthatóságát. A tényleges nyugdíjbavonulási életkor emelése gyakorolná a legkedvezőbb makrogazdasági hatást, mivel ez a tényező jelenti a legnagyobb potenciált a nyugdíjkiadások csökkentésére. Emellett a foglalkoztatott idősebb munkavállalók magasabb aránya a gazdasági növekedést is támogatná. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv nem foglalkozik sem a nyugdíjrendszer hosszú távú fenntarthatóságával, sem pedig a korai nyugdíjazási programok negatív hatásaival és a munkaerőpiac korai elhagyására irányuló pénzügyi ösztönzőkkel, amelyek az idősebb munkavállalók alacsony foglalkoztatási rátájának magyarázatául szolgálnak. A korai nyugdíjba vonulási formák korlátozására és az arra irányuló reformok megindítása, hogy az idősebb munkavállalók szívesebben maradjanak tovább a foglalkoztatásban, fokozatos végrehajtást tenne lehetővé, növelve a generációk közötti méltányosságot.

([14]) A mutató negatív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére utal, ami expanzív költségvetési politikát jelez.

([15]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékpontos restriktív hatást gyakorolnak.

([16]) A mutató pozitív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított hiányára utal, ami restriktív költségvetési politikát jelez.

([17]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,2 százalékpontos restriktív hatást gyakorolnak.

(20) Az agresszív adótervezés elleni küzdelem alapvető fontosságú az Unióban: i. a vállalkozások közötti verseny torzulásának megakadályozására; ii. az adófizetőkkel szembeni tisztességes bánásmód biztosítására; és iii. az államháztartás védelmére. Luxemburg kis méretű, nyitott gazdaság, amely nagy integrált pénzügyi szektorral rendelkezik, ami nagyrészt megmagyarázza a jelentős pénzmozgásokat. Ezek a jelentős pénzmozgások azonban azt is tükrözik, hogy az országban nagy számban vannak jelen olyan külföldi irányítású vállalatok, amelyek csoporton belüli finanszírozási és kincstári tevékenységekben vesznek részt. Különös aggodalomra ad okot, hogy a nem együttműködő országok és területek uniós jegyzékében szereplő országokon kívül nem alkalmaznak forrásadót – vagy ezzel egyenértékű intézkedéseket – az alacsony vagy nulla százalékos adót kivető országok és területek részére történő kamat- és jogdíjfizetésekre vonatkozóan ([18]). A luxemburgi székhelyű vállalatok által a nem uniós országok és területek részére külföldre irányuló kamat- és jogdíjfizetésekre csak kis mértékben vagy egyáltalán nem vethető ki adó, ha ezeket a kifizetéseket a kedvezményezett adójogrendszerében nem vagy alacsony szinten adóztatják. Luxemburg tett bizonyos lépéseket az agresszív adótervezés elleni küzdelem terén. Az eddigi intézkedések azonban korlátozottak voltak, és nem voltak elégségesek az adórendszerbe tartozó, külföldre irányuló kifizetések problémájának kezelésére, amelyet a multinacionális vállalatok agresszív adótervezésre használhatnának.

(21) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza, a 2026. augusztus 31-ig teljesítendő indikatív végrehajtási ütemtervvel együtt. Ezek kezelik a Tanács által az európai szemeszter keretében 2019-ben és 2020-ban Luxemburg címzett országspecifikus ajánlásokban felvázolt gazdasági és társadalmi kihívások összességét vagy jelentős részét, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv elfogadásának időpontjáig kiadott országspecifikus ajánlásokat. Ezek a kihívások különösen az egészségügyi rendszer rezilienciájához, a munkaerőpiaci befogadáshoz és a zöld és digitális átállásba való beruházáshoz, valamint a megfizethető lakhatás hiányához és a pénzmosás elleni keretrendszer intézményi rezilienciájához kapcsolódnak. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv intézkedéseket tartalmaz a megfizethető lakhatás állami kínálatának növelésére. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv emellett magában foglalja a megújulóenergia-termelésbe és a fenntartható közlekedésbe történő beruházásokat is, hozzájárulva a gazdaság fokozatos dekarbonizációjához. A digitális közszolgáltatások és a kvantumkommunikációs technológiákkal kapcsolatos nagyszabású állami kutatási és innovációs projekt középtávon ösztönözné az üzleti beruházásokat és fellendítené a termelékenység növekedését. A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem területén a helyreállítási és rezilienciaépítési terv az átláthatóság javítását és a pénzügyi szolgáltatók felügyeleti keretének megerősítését célzó intézkedéseket ötvözi. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben meghatározott készségfejlesztési stratégia és képzési programok – beleértve az idősebb munkavállalókra vonatkozó célzott célkitűzést is – a munkaerőpiaci befogadás javítását hivatottak elősegíteni.

(22) Luxemburg helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása várhatóan hozzájárul majd a zöld és digitális átállás terén való további előrelépéshez. A Luxemburg éghajlat-politikai célkitűzéseit támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 61 %-át, míg a digitális célkitűzéseket támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 32 %-át teszik ki. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes körű – a releváns mérföldkövekkel és célokkal összhangban történő – végrehajtása segíteni fogja Luxemburgot a Covid19-válság következményeiből való gyors kilábalásban, egyúttal megerősíti rezilienciáját. A szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus bevonása továbbra is fontos a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, továbbá a helyreállítási és rezilienciaépítési terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából, az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(23) Luxemburg még nem nyújtotta be hivatalosan az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([19]) előírt partnerségi megállapodást, illetve a kohéziós politikákra vonatkozó egyéb programokat. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Luxemburgnak a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe kell vennie a vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a kohéziós politikai programok sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ.

([18]) A Tanács következtetései (2022. február 24.) az adózási szempontból nem együttműködő országok és területek felülvizsgált európai uniós jegyzékéről (HL C 103., 2022.2.3., 1. o.).

([19]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

(24) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon túl Luxemburgnak számos további kihívással is szembe kell néznie, különösen az oktatási rendszerben tapasztalható növekvő egyenlőtlenséggel kapcsolatban. Luxemburg oktatási rendszerét három oktatási nyelv (luxemburgi, német és francia) használata, valamint a különböző társadalmi-gazdasági és nyelvi hátterű tanulók magas száma jellemzi. A nemzetközi tesztek eredményei arra utalnak, hogy a tanulók alapkészségei alacsonyabbak az uniós átlagnál, és szorosan kapcsolódnak a tanulók társadalmi-gazdasági és nyelvi hátteréhez. A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet által a Nemzetközi tanulói teljesítménymérés (PISA-felmérés) keretében 2018-ban végzett felmérés szerint Luxemburgban volt az egyik legnagyobb különbség az Unióban az olvasási készség terén az előnyös helyzetű és a hátrányos helyzetű diákok között. Az egyenlőtlenségeket felerősíti a többnyelvű oktatás, valamint az, hogy a tanulókat már az oktatás korai szakaszában különböző iskolai pályák szerint választják külön. Az oktatási rendszer nem biztosít minden tanuló számára elegendő többnyelvű és alapkészséget az ország munkaerőpiaci igényeinek kielégítéséhez. A tanulók személyre szabott támogatása elősegítené a teljes fejlődési potenciál megvalósítását és az összes diák általános befogadását. Az iskolák minőségével foglalkozó nemzeti megfigyelőközpont 2020. évi következtetéseivel összhangban javítani kell az oktatási rendszer irányítását, és tovább kell fejleszteni az értékelési eszközöket és a mérhető célkitűzéseket, amelyek az oktatási rendszer formális és nem formális területén egyaránt előmozdítják a minőséget és az esélyegyenlőséget.

(25) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

(26) Luxemburg energiarendszerét magas importfüggőség és a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés jellemzi. A 2020. évi adatok ([20]) szerint Luxemburg a lakosság méretéhez viszonyítva az Unió legnagyobb nettó energiaimportőre. Szinte teljes mértékben a primerenergia-importtól függ: a függőségi ráta 92,5 %. A kőolaj és a földgáz a leginkább domináns primerenergia-források: a kőolaj az energiafogyasztás 68,5 %-át, a földgáz pedig 17,8 %-át teszi ki. Luxemburg nem importál kőolajat Oroszországból, míg az uniós átlag a nyersolaj-behozatal 26 %-át teszi ki. Oroszország azonban még mindig viszonylag fontos gázimport-forrás, mivel Luxemburg földgázimportjának 27 %-át adja, bár ez az arány nem éri el a 44 %-os uniós átlagot. Luxemburg Belgium hálózatával közös platformba integrálta gázpiacát. Ami az elektromos energiát illeti, rövid távon nincsenek jelentős szűk keresztmetszetek, ugyanakkor a megújuló energiára való átálláshoz további beruházásokra lesz szükség, különösen a hálózat megerősítése és korszerűsítése terén. Az ipari gáz iránti kereslet az elmúlt években alacsony volt, a kereskedelmi ágazat gázkereslete pedig mérsékelten nőtt. A gázfogyasztás fő növekedése a lakossági szektorbeli felhasználás növekedésének tudható be. Luxemburgnak megoldást kell találnia az elégtelen lakáskínálat jelentette kihívásra, miközben teljesíti energia- és éghajlat-politikai célkitűzéseit. Emellett a meglévő épületállományt is fel kell újítani. A teljes energiamegtakarítási potenciál 20,8 %-ával (GWh-ban kifejezve) a lakásépítési és -felújítási ágazat jelenti a 2030-ra várható kumulatív energiamegtakarítási potenciál második legnagyobb forrását. Luxemburg a megújuló energia részarányát a 2015. évi 5 %-ról 2020-ra 12 %-ra növelte. Mindazonáltal még mindig egyike azoknak a tagállamoknak, amelyekben a legalacsonyabb ez az arány. Luxemburgnak határozott fellépésre van szüksége annak érdekében, hogy elérje a 2030-ra kitűzött energiapolitikai céljait, azaz hogy az energia 25 %-a megújuló energiaforrásokból származzon, és 2007-hez képest 40–44 %-kal csökkenjen a végsőenergia-fogyasztás. E tekintetben az önkormányzatok kulcsszerepet fognak játszani. A közúti forgalmi torlódások terhet rónak a gazdaságra és a környezeti fenntarthatóságra, míg a közlekedés a kőolajfogyasztás jelentős részét és a teljes üvegházhatásúgáz-kibocsátás 59 %-át teszi ki, szemben a 2019. évi 24 %-os uniós átlaggal.

A hatékonyabb és fenntarthatóbb közlekedést célzó intézkedések így jelentősen hozzájárulhatnak a kőolajfüggőség csökkentéséhez. Ezt tükrözi a luxemburgi nemzeti energia- és klímaterv is, amely 2030-ra célul tűzte ki, hogy az elektromos és hálózatról tölthető járművek részaránya elérje a 40 %-ot. Luxemburg célul tűzte ki, hogy 2050-ra klímasemlegessé váljon. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság növelésére vonatkozó törekvések további fokozására lesz szükség ahhoz, hogy Luxemburg megfeleljen az „Irány az 55 %!” célkitűzéseinek.

(27) Míg a klímasemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, Luxemburg a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Luxemburg igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([21]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.

([20]) Eurostat (2020), Az orosz import részesedése a földgáz, illetve a nyersolaj teljes importjából. Az EU-27 átlagát tekintve a teljes behozatal az EU-27-en kívülről származó behozatalon alapul. Luxemburg esetében a teljes behozatal magában foglalja az EU-n belüli kereskedelmet is.

([21]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).

(28) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi stabilitási programot, és véleményét ([22]) különösen az 1. ajánlás tükrözi.

(29) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta, hogy az euroövezeti tagállamok tegyenek intézkedéseket – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló 2022.évi ajánlásban meghatározott ajánlások végrehajtása érdekében. Luxemburg esetében ezt különösen az alábbi 1., 2. és 3. ajánlás tükrözi,

AJÁNLJA, hogy Luxemburg 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban biztosítsa, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Álljon készen arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. A 2023 utáni időszakban folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére irányuló költségvetési politikát. Javítsa a nyugdíjrendszer hosszú távú fenntarthatóságát, különösen a korai nyugdíjba vonulás korlátozásával és az idősebb munkavállalók foglalkoztatási rátájának növelésével. Tegyen lépéseket az agresszív adótervezés hatékony kezelése érdekében, többek között azáltal, hogy biztosítja a külföldre irányuló kamat- és jogdíjfizetések megfelelő adóztatását a nulla százalékos és alacsony adót kivető joghatóságok számára.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását a 2021. július 13-i tanácsi végrehajtási határozatban foglalt mérföldkövekkel és célokkal összhangban. Nyújtsa be a 2021–2027-es időszakra vonatkozó kohéziós politikai programozási dokumentumokat a Bizottsággal folytatott tárgyalások lezárása, majd a programok végrehajtásának megkezdése céljából.

3. Csökkentse az egyenlőtlenségek hatását a tanulók teljesítményére, és mozdítsa elő az esélyegyenlőséget az oktatási rendszerben részt vevő valamennyi diák számára.

4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függőséget azáltal, hogy felgyorsítja a megújuló energiaforrások alkalmazását, a villamosenergia-átviteli kapacitás kiépítését és az energiahatékonyságba történő beruházásokat mind a lakossági, mind a nem lakossági ágazatokban. Támogassa az önkormányzatokat a megújuló energia – többek között a szélenergia és a fotovoltaikus energia – alkalmazása terén, valamint a távfűtési és távhűtési rendszerekre vonatkozó részletes helyi tervek kidolgozásában. Folytassa a közlekedés villamosításának előmozdítását és a tömegközlekedési hálózatokba és infrastruktúrákba való beruházást.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 12-én.

a Tanács részéről
az elnök
Z. STANJURA

([22]) Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése alapján.

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2022. július 12.)

Magyarország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Magyarország 2022. évi konvergenciaprogramját

(2022/C 334/17)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre [1] és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet [2] 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói szociális kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság 2021. november 24-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Magyarországot nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2022. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is. A Tanács az együttes foglalkoztatási jelentést 2022. március 14-én fogadta el.

[1] HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

[2] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

(3) A világjárványból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az inváziónak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal ([3]) – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet ([4]), amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést. Az Ukrajnából menekülők fogadásával és integrációjával összefüggő szükségletek sürgős kezelése érdekében rendkívüli támogatás áll Magyarország rendelkezésére az Európában lévő menekültekre irányuló kohéziós fellépés (CARE) kezdeményezés keretében, valamint a kohéziós célú és az európai területeknek nyújtott helyreállítási támogatás (REACT-EU) keretében nyújtott kiegészítő előfinanszírozás révén.

(4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.

(5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokolttá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023 végéig történő meghosszabbítását.

(6) A Magyarország 2021. évi konvergenciaprogramjára vonatkozó tanácsi véleményt tartalmazó, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban ([5]) alkalmazott megközelítés alapján az összesített költségvetési irányvonal jelenleg az elsődleges kiadások (amelyekbe nem tartoznak bele a diszkrecionális bevételi intézkedések és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések, azonban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások igen) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban ([6]). Az összesített költségvetési irányvonalon túl – annak értékelése érdekében, hogy a nemzeti költségvetési politika prudens-e, és összetétele elősegíti-e a zöld és digitális átállással összhangban lévő fenntartható helyreállítást – figyelmet kell fordítani a (diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélkül számított) nemzeti finanszírozású ([7]) elsődleges folyó kiadások és a beruházások alakulására is.

([3]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([4]) A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

([5]) A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Magyarország 2021. évi konvergenciaprogramját (HL C 304., 2021.7.29., 78. o.).

([6]) A költségvetési irányvonalra és annak összetételére vonatkozó, ebben az ajánlásban szereplő becslések a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének alapjául szolgáló feltételezésekre épülő bizottsági becslések. A Bizottság középtávú potenciális növekedésre vonatkozó becslései nem tartalmazzák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező, a potenciális növekedést adott esetben fokozó reformok kedvező hatását.

([7]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadásokon kívüli kiadások.

(7) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban juttassák érvényre az iránymutatást. A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.

(8) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

(9) Magyarország 2022. április 29-én benyújtotta 2022. évi nemzeti reformprogramját és 2022. évi konvergenciaprogramját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor.

(10) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette a Magyarországra vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Magyarország által elért eredményeket. A jelentés értékelte továbbá a Magyarország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(11) Magyarország az 1466/97/EK rendelet 4. cikkében meghatározott határidőn belül, 2022. április 29-én benyújtotta 2022. évi konvergenciaprogramját.

(12) A Bizottság 2022. május 23-án a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentést adott ki. E jelentés megvizsgálta Magyarország költségvetési helyzetét, mivel a költségvetési hiány 2021-ben meghaladta a Szerződésben a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaértéket, az államadósság pedig meghaladta a Szerződésben a GDP 60 %-ában meghatározott referenciaértéket, és az ország nem felelt meg az adósságcsökkentési referenciaértéknek. A jelentés megállapította, hogy sem a hiányra, sem az adósságra vonatkozó kritérium nem teljesült. A 2022. március 2-i közleménnyel összhangban a Bizottság az összes releváns tényező értékelése során úgy ítélte meg, hogy az adósságcsökkentési referenciaértéknek való megfelelés túlságosan megterhelő, előreütemezett költségvetési kiigazítással járna, amely veszélyeztetheti a növekedést. Következésképpen a Bizottság szerint a jelenlegi kivételes gazdasági körülmények között nem várható el az adósságcsökkentési referenciaértéknek való megfelelés. A Bizottság – bejelentésének megfelelően – nem javasolta új túlzotthiány-eljárás megindítását 2022 tavaszán, és felül fogja vizsgálni, hogy szükséges-e ilyen eljárások megindítását kezdeményeznie 2022 őszén.

(13) A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában ([8]) azt ajánlotta Magyarországnak, hogy az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban 2020 és 2021 folyamán hozzon meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és a későbbi helyreállítás támogatása érdekében. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Magyarország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, egyúttal fokozza a beruházásokat. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Magyarország államháztartási hiánya GDP-arányosan a 2020. évi 7,8 %-ról 2021-ben 6,8 %-ra csökkent. Magyarország költségvetés-politikai válasza 2021-ben támogatta a gazdasági helyreállítást, míg az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadások GDP-arányosan a 2020. évi 4,0 %-ról 2021-ben 0,8 %-ra csökkentek. A Magyarország által 2021-ben hozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással. A kormány által 2020-ban és 2021-ben elfogadott diszkrecionális költségvetési intézkedések többnyire ideiglenesek voltak, illetve azokat más intézkedések ellensúlyozták. Ugyanakkor a kormány által a 2020–2021-es időszakban elfogadott egyes diszkrecionális intézkedések nem voltak ideiglenesek, vagy azokat nem ellensúlyozták. Ilyen intézkedések különösen a munkáltatók társadalombiztosítási járulékainak csökkentése, a szakképzési hozzájárulás eltörlése, a 25 év alatti munkavállalók személyi jövedelemadó alóli mentessége, a 13. havi nyugdíj újbóli bevezetése és az orvosok bérének növelése. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint az államadósság GDP-arányosan a 2020. évi 79,6 %-ról 2021-ben 76,8 %-ra csökkent.

(14) A 2022. évi konvergenciaprogram költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv optimista. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2022-ben 4,3 %-kal, 2023-ban pedig 4,1 %-kal nő. Ehhez képest a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 2022-re 3,6 %-os, 2023-ra pedig 2,6 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, főként az Oroszország által Ukrajna ellen indított agresszív háború tartósabb makrogazdasági hatásának feltételezése miatt. A Bizottság előrejelzése szerint a magánfogyasztás növekedése – különösen 2023-ban – visszafogottabb lesz, valamint 2022-ben és 2023-ban lassabb lesz a beruházások növekedése is. A 2022. évi konvergenciaprogram szerint a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2022-ben a GDP 4,9 %-ára, 2023-ban pedig 3,5 %-ára csökken. A 2022. évi csökkenés főként a nominális GDP folyamatos dinamikus növekedését tükrözi. A 2022. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság 2022-ben várhatóan 76,1 %-ra, majd 2023-ban 73,8 %-ra mérséklődik. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 6,0 %-ának, és 2023-ra 4,9 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. Ez magasabb, mint a 2022. évi konvergenciaprogramban előre jelzett hiány, főként a kevésbé kedvező makrogazdasági kilátások miatt, különösen 2023 tekintetében, valamint a kiadások nagyobb mértékű növekedése miatt, amiben a közműszolgáltató vállalatoknak juttatott, 2022-ben a GDP 1,1 %-át, 2023-ban pedig további 0,7 %-át kitevő tőkejuttatások is szerepet játszanak. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése magasabb GDP-arányos államadóssággal számol: 2022-ben 76,4 %-kal, 2023-ban pedig 76,1 %-kal. A különbség a magasabb elsődleges egyenlegnek és a nominális GDP kevésbé kedvező dinamikájának tudható be. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése 3,2 %-ra tehető. Ez a becslés azonban nem tartalmazza a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező reformok hatását, amelyek élénkíthetik Magyarország potenciális növekedését.

(15) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedéseket, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések kiadásai az előrejelzések szerint a 2021. évi 0,8 %-ról 2022-ben a GDP 0,0 %-ára csökkennek. A költségvetési hiányt befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása érdekében hozott intézkedések, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 1,2 %-át, 2023-ban pedig 0,7 %-át fogják kitenni ([9]). Ezen intézkedések közé tartozik a kormány által a közműszolgáltató vállalatoknak tőkejuttatásként nyújtott kompenzáció a szabályozott energiaárakból eredő várható veszteségekért, az üzemanyagok jövedéki adójának ideiglenes csökkentése, valamint a kis benzinkutak kompenzációja. A kiskereskedelmi gáz- és villamosenergia-árakra vonatkozó állandó árstopon kívül valamennyi intézkedést ideiglenes intézkedésként jelentettek be. Amennyiben azonban az említett energiaárak 2023-ban magasak maradnak, ezen intézkedések némelyike továbbra is hatályban maradhat. Ezen intézkedések egy része – különösen az energia kiskereskedelmi árára vonatkozó általános árstop és a jövedéki adók csökkentése – nem célzott. A költségvetési hiányt emellett a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei is befolyásolják, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,2 %-át, 2023-ban pedig 0,3 %-át fogják kitenni ([10]).

([8]) A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Magyarország 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Magyarország 2020. évi konvergenciaprogramját (HL C 282., 2020.8.26., 107. o.).

([9]) Az adatok a 2021 ősze óta hozott intézkedések éves költségvetési költségeinek szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

([10]) A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzbeli juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

(16) A Tanács a 2021. június 18-i ajánlásában azt ajánlotta, hogy Magyarország 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy Magyarország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, ugyanakkor a növekedési potenciál élénkítése céljából fokozza a beruházásokat.

(17) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése és a Magyarország 2022. évi konvergenciaprogramjában foglalt információk szerint 2022-ben nagyjából semleges, a GDP – 0,1 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal valószínűsíthető, míg a Tanács támogató költségvetési irányvonalat javasolt ([11]). A Tanács ajánlásának megfelelően Magyarország továbbra is támogatni kívánja a helyreállítást, amihez a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből addicionális beruházásokat tervez finanszírozni. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2021-hez képest GDP-arányosan 1,0 százalékponttal csökken az uniós források felhasználásának várható lassulása miatt ([12]). A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-ban 0,2 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([13]). Magyarország ezért a Tanács ajánlásával összhangban fenn kívánja tartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2022-es növekedése az előrejelzések szerint 0,4 százalékpontos expanzív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak kezelésére irányuló intézkedések addicionális hatását (a GDP 0,1 %-a), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,2 %-a). Több diszkrecionális intézkedés is hozzájárul a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedéséhez, mint például a 13. havi nyugdíj újbóli bevezetése, a hivatásos katonáknak és a rendvédelmi dolgozóknak nyújtott bérkiegészítések, valamint a munkáltatók által fizetendő társadalombiztosítási járulékok csökkentése és a szakképzési hozzájárulás eltörlése.

(18) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében – változatlan szakpolitikát feltételezve – 2023-ban a GDP + 1,9 %-ának megfelelő költségvetési irányvonalra számít ([14]). Magyarország az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat 2023-ban továbbra is a helyreállítást támogató addicionális beruházások finanszírozására használja fel. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2023-ban GDP-arányosan 0,3 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2023-ban 0,4 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([15]). Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint 1,9 százalékpontos restriktív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a megnövekedett energiaárak kezelését célzó intézkedések kivezetésének hatását (a GDP 0,1 %-a), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem addicionális költségeit (a GDP 0,1 %-a).

(19) A 2022. évi konvergenciaprogram a költségvetési hiány fokozatos csökkenését vetíti előre: 2024-ben a GDP 2,5 %-ára, 2025-ben pedig 1,5 %-ára. A költségvetési hiány tehát a tervek szerint 2024-ben a GDP 3 %-a alá csökken. A 2022. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság 2025-ig várhatóan csökkenni fog: 2024-ben 70,4 %-ra, majd 2025-ben 66,9 %-ra mérséklődik. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon közepesnek tűnnek.

([11]) A mutató negatív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére utal, ami expanzív költségvetési politikát jelez.

([12]) A Bizottság előrejelzései. A Bizottság még nem értékelte Magyarország helyreállítási és rezilienciaépítési tervét.

([13]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,4 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak, ami nagyrészt a közműszolgáltatók feltőkésítésének költségvetési hatásából ered.

([14]) A mutató pozitív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított hiányára utal, ami restriktív költségvetési politikát jelez.

([15]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,6 százalékpontos restriktív hatást gyakorolnak, ami nagyrészt a családoknak nyújtott otthonfelújítási támogatások kivezetéséből és a közműszolgáltatóknak a 2022-hez képest kisebb mértékű becsült feltőkésítéséből ered.

(20) A népesség elöregedésének és az államadósság Covid19-válság alatti növekedésének hatására Magyarországon az államháztartás hosszú távú fenntarthatóságával kapcsolatos kihívások súlyosbodása várható. Az előrejelzések szerint a nyugdíjkiadások a GDP mintegy 8 %-ának megfelelő 2019-es értékről 2070-re jelentősen, a GDP 12 %-a fölé emelkednek. Az államháztartás fenntarthatóságával kapcsolatos mutatók középtávon közepes, hosszú távon pedig magas fenntarthatósági kockázatokat jeleznek. A közelmúltbeli szakpolitikai intézkedések – az állam hosszú távú nyugdíjkötelezettségeinek növelése miatt – súlyosbítják a fenntarthatósági kihívást. A 2021-ben és 2022-ben újból bevezetett 13. havi nyugdíj várhatóan növelni fogja a nyugdíjkiadásokat. Az adó- és nyugdíjrendszer elmúlt évtizedben bekövetkezett változásai az előrejelzések szerint növelni fogják a magas keresetűek nyugdíjára fordított kiadásokat, és fokozzák a nyugdíjasok közötti egyenlőtlenségeket. Ezen intézkedések közé tartozik a nyugdíjra jogosító jövedelem és a nyugdíjak felső határának eltörlése, valamint az egykulcsos személyi jövedelemadó bevezetése, amely növeli a magas keresetűek nyugdíjra jogosító jövedelmét. A nyugdíjminimum 2008 óta nominálisan változatlan maradt, ami azok helyzetét érinti, akiknek pályafutásuk alatt nem volt folyamatos munkaviszonyuk és akik alacsony átlagkeresettel rendelkeztek.

(21) Magyarország 2021. december 30-án benyújtotta az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([16]) előírt partnerségi megállapodással kapcsolatos kohéziós politikai programozási dokumentumait, 2022. január 26-án pedig a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Program Plusz operatív programot. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Magyarországnak a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe kell vennie a vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A kohéziós politikai programok sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ.

(22) Magyarország munkaerőpiaca általában véve jó állapotban van, ugyanakkor a nők és a hátrányos helyzetű csoportok alacsony foglalkoztatási rátájával kapcsolatban továbbra is kihívások tapasztalhatók. Részben a három év alatti gyermekek számára rendelkezésre álló gyermekgondozási helyek szűkössége miatt a kisgyermekes anyák általában hosszú ideig távol maradnak a munkától. A gyermekgondozási helyek száma a célzott programoknak köszönhetően fokozatosan nő, de az iskoláskorúnál fiatalabb gyermekeket ellátó intézményekben a munkaerőhiány is gondot okoz. Jelentősen növelni lehetne bizonyos hátrányos helyzetű csoportok – például az alacsony képzettségűek, a tartósan munkanélküliek, a fogyatékossággal élők és a romák – foglalkoztatási rátáját. A megfelelő készségek elsajátítása és az álláskereséshez nyújtott hathatós segítség révén ezen csoportok tagjait nagyobb arányban lehetne munkához juttatni. Az álláskeresés során nyújtott segítség korlátozott, és a regisztrált munkanélkülieknek csak a fele részesül pénzbeli ellátásban. A munkanélküli ellátás folyósítási időtartama az egyik legrövidebb az Unióban. A munkanélküliség főként a kevésbé fejlett régiókra és a vidéki térségekre koncentrálódik.

(23) A szegénység kockázata jelentősen csökkent, de sokan még mindig nem tudják fedezni az alapvető szükségleteket. Az anyagi és szociális nélkülözés aránya továbbra is a legmagasabbak között van az Unióban, különösen a gyermekek esetében. A szegénység és a társadalmi kirekesztődés meghatározott csoportokra és az ország bizonyos területeire koncentrálódik. A szegénységi ráta háromszor-négyszer magasabb a romák esetében, ami részben a munkaerőpiachoz és a közszolgáltatásokhoz való korlátozottabb hozzáférésüknek tudható be. A stabil foglalkoztatással nem rendelkező családok esetében az elmúlt évtizedben gyengült a szociális védőháló, és a közelmúltban nőtt a szegénységi rés is. Az adórendszer aránytalanul nagy terhet ró az alacsonyabban kereső munkavállalókra. Az alacsony jövedelmű családok kisebb valószínűséggel részesülnek a gyermekenként járó jövedelemadó-kedvezményben is. Fő bevételi forrásaik – például a közmunkabér, a minimáljövedelem és a családi pótlék – nem tartottak lépést a megélhetési költségek növekedésével. A lakossági energia szabályozott árai változatlanok maradtak, így részben megvédték a háztartásokat a nyersanyagárak közelmúltbeli emelkedésétől. Ez az intézkedés azonban nem nyújt segítséget a szilárd tüzelőanyaggal fűtő szegény vidéki háztartásoknak. Az emelkedő lakásárak további kihívást jelentenek az alacsony jövedelmű családok számára, amelyek nehezen férnek hozzá az állami lakástámogatási programokhoz. Eközben a szociális lakások kínálata szűkösebbé vált, és gyakran felújításra szorulnának.

([16]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

(24) Az oktatási eredmények Magyarországon az uniós átlag alatt vannak. 15 éves korra az alapkészségek szintje jelentős mértékben elmarad az uniós és regionális átlagtól, és az elmúlt évtizedben romlott. Az európai trendekkel ellentétben a korai iskolaelhagyás aránya nem javult az elmúlt évtizedben; mértéke 2021-ben 12,0 % volt, ami meghaladta a 9,7 %-os uniós átlagot. A korai iskolaelhagyás aránya magasabb a legkevésbé fejlett járásokban, és a nem romákhoz képest hatszor magasabb a romák körében. A felsőfokú végzettséggel rendelkező 25–34 évesek aránya 2010 óta nőtt, de továbbra is a legalacsonyabbak között van az Unióban. A felnőttképzésben részt vevők aránya alig több az uniós átlag felénél. Hiányoznak a digitális készségek, különösen a szegényebbek körében. A legalacsonyabb két jövedelmi kvartilisbe tartozó magyaroknak mindössze 13 %-a, illetve 18 %-a rendelkezik legalább alapvető digitális készségekkel, amely értékek a legalacsonyabbak közé tartoznak az Unióban. A hátrányos helyzetű gyermekeknek kevés esélyük van eljutni a felsőoktatásba. Az oktatás terén mutatkozó egyenlőtlenség csökkenti a társadalmi mobilitás lehetőségét. Az iskolarendszer hatékonysága és méltányos jellege nem kielégítő, ami valószínűleg összefügg a tantervi szabadság alacsony szintjével, az iskolákon belüli társadalmi-gazdasági sokszínűség hiányával, valamint a tanárok alacsony fizetésével. A tanárhiány egyre nagyobb problémát jelent. Míg az összesített mutatók – például a tanár-tanuló arány – nem jeleznek akut hiányt, a részletesebb elemzés azt mutatja, hogy bizonyos területeken, például a matematika, a természettudományok és az idegen nyelvek esetében nincs elég tanár. A tanárhiány az iskolarendszer széttagoltságával is összefügg, mivel az általános iskolák felébe 150-nél kevesebb tanuló jár. Különösen súlyos problémát jelent a képzett tanárok hiánya azokban az iskolákban, amelyekben magas a hátrányos helyzetű tanulók aránya. A tanárképzésből kikerülő diplomások több mint fele más pályára kerül a magas munkateher és a tanárok – különösen a pályakezdő tanárok – alacsony fizetése miatt. Emellett az iskolák központosított irányítása miatt az iskolavezetőknek korlátozottak a lehetőségeik és az eszközeik a tanítás minőségének javítására.

(25) Részben az egészségtelen életmód, részben az egészségügyi ellátás korlátozott hatékonysága miatt az egészségügyi eredmények rosszabbak, mint a legtöbb más tagállamban. A dohányzás, az alkoholizmus és az elhízás előfordulási gyakorisága az egyik legmagasabb az Unióban. Az Unióban a magyarok a leginkább érintettek között vannak a rossz levegőminőség miatti korai elhalálozás tekintetében. Az elkerülhető halálesetek száma az egyik legmagasabb az Unióban, részben a szűrővizsgálati rendszer és az alapellátás irányításának hiányosságai miatt. A minőségi ellátáshoz való hozzáférés terén jelentős társadalmi-gazdasági különbségek mutatkoznak az egészségügyi személyzet, különösen a háziorvosok és az ápolók számottevő hiánya miatt. A kórházi hálózat széttagolt, a kórházi ágyak száma magas. Az Unióban a magyar betegek töltik a leghosszabb időt kórházban, mivel az egynapos műtéti beavatkozások alkalmazása az uniós átlaghoz képest továbbra is alacsony. A közelmúltbeli reformok együttműködésre ösztönzik a háziorvosokat a szolgáltatásnyújtás minőségének javítása érdekében. Jelentős intézkedéseket hoztak a hálapénzek felszámolása és az orvoshiány kezelése érdekében.

(26) A független ellenőrzési mechanizmusok elégtelensége, valamint a politika és egyes vállalkozások szoros összefonódása elősegíti a korrupciót. Súlyos állítások felmerülése esetén rendszeresen elmarad a határozott fellépés a magas rangú tisztviselőket vagy közvetlen környezetüket érintő korrupciós ügyek kivizsgálása és büntetőeljárás alá vonása terén. A vizsgálatok lezárására vonatkozó határozatok tekintetében az elszámoltathatóság továbbra is aggodalomra ad okot, mivel nincs hatékony jogorvoslat az ügyészség azon határozatai ellen, amelyek arról rendelkeznek, hogy nem indul büntetőeljárás a vélelmezett bűncselekmény esetében. A tömegtájékoztatás szabadságának korlátozásával párhuzamosan szűkülnek az állampolgári felügyelet lehetőségei, ami a civil társadalmi szervezeteket övező ellenséges környezettel, valamint az átláthatóságra és a közérdekű információkhoz való hozzáférésre vonatkozó szabályok alkalmazása során visszatérően felmerülő kihívásokkal együtt tovább gyengíti a korrupcióellenes keretet. 2021 decemberében a kormány a 2020–2022-es időszakra vonatkozó korrupcióellenes stratégiájában szereplő legtöbb intézkedés végrehajtásának elhalasztásáról döntött ([17]).

(27) Az üzleti vállalkozások számára vonzó környezet megteremtése és a gazdasági növekedés elősegítése szempontjából kulcsfontosságú tényező az igazságszolgáltatás függetlensége, hatékonysága és minősége. Az igazságszolgáltatás függetlenségével kapcsolatos aggályok továbbra is fennállnak. Az Országos Bírói Tanács számára változatlanul nehézségeket okoz az Országos Bírósági Hivatal elnöke hatásköreinek ellensúlyozása. A Kúria elnökének megválasztására vonatkozó szabályok az ország legfelsőbb bírósága feletti politikai befolyás kockázatát hordozzák magukban. Az ügyelosztási rendszer átláthatóságának hiánya nem teszi lehetővé a felek számára annak ellenőrzését, hogy alkalmaztak-e indokolatlan mérlegelési jogkört. Kérdések merültek fel azzal kapcsolatban, hogy az Országgyűlés által a bírói kar bevonása nélkül választott tagokból álló Alkotmánybíróság milyen szerepet játszhat a rendes bíróságok ítéleteinek felülvizsgálatában.

([17]) A Bizottság az uniós költségvetés védelmét szolgáló általános feltételrendszerről szóló, 2020. december 16-i (EU, Euratom) 2020/2092 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 433. I, 2020.12.22., 1. o.) 6. cikkének (1) bekezdése alapján április 27-én értesítő levelet küldött Magyarországnak.

(28) Magyarország a rosszabbul teljesítő tagállamok közé tartozik a szociális párbeszéd, az érdekelt feleknek az elsődleges jog kidolgozásába való bevonása, a szociális partnerekkel és a civil társadalommal folytatott konzultáció, valamint a tényeken alapuló eszközök alkalmazása terén. A jogszabálytervezetekre és azok hatásvizsgálataira vonatkozó kötelező nyilvános konzultációra alkalmazandó nemzeti szabályokat szisztematikusan figyelmen kívül hagyják. Az elmúlt években jelentősen csökkent a konzultációra bocsátott jogszabályok száma.

(29) Magyarország több intézkedést hajtott végre az adórendszer továbbfejlesztése érdekében, de néhány probléma változatlanul fennáll. A munka adóterhe csökkent, de továbbra is magas sok alacsony jövedelmű személy részére. Az ágazatspecifikus adók alkalmazása és számos kisebb adó bonyolulttá teszi az adórendszert, és – különösen a kisebb cégek esetében – növeli a megfelelési költségeket.

(30) A szabályozási akadályok és a termékpiacokon való állami részvétel megnehezítik a hatékony vállalkozások kiválasztódását, és korlátozzák a versenyt. A vállalati tranzakciók versenyvizsgálat alóli eseti mentesítése akadályozza a piac működését és visszafogja a beruházásokat. A jogi keret kiszámíthatatlansága további problémát jelent, különösen a kiskereskedelmi ágazatban, amelynek szabályozását az elmúlt években gyakran módosították. Egyes rendelkezések és adók gátolhatják a vállalkozások növekedését, különösen a kiskereskedelem és a közművek esetében. A szabályozott szakmákra vonatkozó szabályozás továbbra is korlátozó jellegű. A lassú és költséges fizetésképtelenségi eljárások akadályozhatják a csődbe jutott vállalkozások szerkezetátalakítását. A közbeszerzési piac továbbra is ki van téve a versenyellenes gyakorlatoknak. Uniós szinten változatlanul a legmagasabbak között van az olyan eljárásokban odaítélt szerződések aránya, amelyekben csak egy ajánlattevő van. A Bizottság által az uniós alapok kezelése terén 2014-ben, 2015-ben és 2017-ben elvégzett – különösen a keretmegállapodások alkalmazásával kapcsolatban súlyos, rendszerszintű hiányosságokat és szabálytalanságokat feltáró – egymást követő korábbi ellenőrzések megállapításai nyomán a hatóságok javították a közbeszerzés szabályszerűségének felügyeletét. Az idő előrehaladtával kiderül majd, hogy az összes korábban feltárt hiányosságot teljes mértékben kezelték-e. A közérdekű vagyonkezelő alapítványoknak a közbeszerzési szabályok hatálya alóli kivételével a közelmúltban új kockázatok jelentek meg. 2021 februárjában a kormány ambiciózus célt tűzött ki, amely szerint az egyajánlatos közbeszerzési eljárások arányát 15 % alá kell csökkenteni, de erre vonatkozó konkrét ütemterv nem készült.

(31) A klímasemleges gazdaságra való átállás még mindig korai szakaszban van. Magyarország területének fele jelentős mértékben ki van téve az éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatoknak, többek között az aszálynak és az árvizeknek. Ez szükségessé teszi az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást célzó fenntartható megoldásokat, különösen a természetalapú vízmegtartás – többek között a természetes hidrológia helyreállítása –, a mezőgazdasági gyakorlatok megváltoztatása, valamint az öntözés céljából végrehajtott, felszín alatti és felszíni vízkivételek gondos nyomon követése révén. A levegő- és a vízminőség továbbra is aggodalomra ad okot. A légszennyezés fő forrásai a háztartások által elégetett szilárd tüzelőanyagok, illetve a mezőgazdaságból és a közlekedésből származó kibocsátások. Az ivóvízellátást biztosító hálózat nagy része rossz állapotban van, és a szabályozási környezet akadályozza a beruházásokat. A körforgásos gazdaság megvalósítása továbbra is kezdeti szakaszában van, a települési hulladékok újrahasznosítása fejletlen, és a gazdasági eszközök nem elegendőek a környezeti kihívások kezeléséhez. A kormány több lépésben átszervezte a hulladékgazdálkodást. A változások korlátozták a versenyt az ágazatban, aminek mellékhatása a hatékonyság és az újrafeldolgozási arány csökkenése volt. A zöld átállás következtében valószínűleg hanyatló vagy átalakuló ágazatok az összes munkavállaló közel 4 %-a számára biztosítanak munkahelyet, akiknek különösen nagy szükségük lehet továbbképzésre és átképzésre. Az energiaágazatban tapasztalható munkaerőhiány a klímasemlegességre való átállás gátja lehet.

(32) A közlekedési infrastruktúrát sűrű autópálya- és villamosított vasúti hálózat jellemzi. Magyarországon jelentősen nőtt a közlekedési ágazatból származó kibocsátás, amely gyorsan a legnagyobb kibocsátó ágazattá válik. A magyarországi úthálózat a tagállamok között a legzsúfoltabbak közé tartozik, nő a városi területeken forgalmi dugókban gépjárművezetőnként elvesztegetett órák száma. Az újonnan nyilvántartásba vett kibocsátásmentes személygépkocsik aránya és az elektromos töltőpontok száma folyamatosan nő. Jóllehet a regionális versenytársakkal összehasonlítva az érintett mutatók Magyarország vezető szerepét mutatják, az értékek továbbra is elmaradnak az uniós átlagtól.

(33) A kutatás és az innováció a hosszú távú növekedés és versenyképesség nélkülözhetetlen hajtóereje. Magyarország feltörekvő innovátornak számít. A kutatás-fejlesztésre fordított kiadások növekednek, 2020-ban elérték a GDP 1,61 %-át. Az innováció egyik fő akadálya a magasan képzett munkavállalók hiánya. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a legalacsonyabbak között van az Unióban. A fiatal munkavállalók személyi jövedelemadó alóli közelmúltbeli mentesítése és a tudományos élet szabadságát akadályozó egyéb strukturális változások csökkentik a felsőoktatás vonzerejét. A digitális készségek és a digitális technológiák vállalkozások és közszolgáltatások általi használata továbbra is elmarad az uniós átlagtól.

(34) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

(35) Magyarország energiaágazata nagymértékben függ Oroszországtól a fosszilis tüzelőanyagok tekintetében. A 2020. évi adatok ([18]) szerint szinte az összes importált földgáz Oroszországból származik (95 %, szemben a 44 %-os uniós átlaggal). Az Oroszországtól való függés a kőolaj tekintetében ugyancsak meghaladja az uniós átlagot (61 % a 26 %-hoz képest), a szén esetében viszont az uniós átlag alatt van (22 % az 54 %-hoz képest). Az energiaszerkezeten belül a földgáz aránya magasabb az uniós átlagnál (35 % a 24 %-hoz képest), míg a kőolaj (30 % a 33 %-hoz képest) és a szén aránya (7 % a 11 %-hoz képest) alacsonyabb. A megújuló energiaforrások teljes bruttó végső-energia-fogyasztáson belüli 13,9 %-os részaránya az egyik legalacsonyabb az Unióban. Magyarország nagyobb mértékben szándékozik támaszkodni a napenergiára, míg a szél- és a geotermikus energiában rejlő lehetőségek továbbra sincsenek kellő mértékben kihasználva. A villamosenergia-hálózat beruházásokat igényel például az intelligens fogyasztásmérés, a termelő-fogyasztói rendszerek, az energiaközösségek és a dinamikus árképzés terén ahhoz, hogy nagyobb teret nyerjen a megújuló energia. Emellett egyszerűsíteni lehetne a megújuló energiaforrásokat hasznosító erőművek telepítésére vonatkozó engedélyezési eljárásokat. A földgázhoz kapcsolódó új infrastrukturális és hálózati beruházásoknak lehetőség szerint időtállónak kell lenniük olyan szempontból, hogy a fenntartható üzemanyagokra való későbbi átállításuk révén biztosítható legyen hosszú távú fenntarthatóságuk. A függőség további csökkentését illetően nagy lehetőségek rejlenek a lakóingatlanok energiahatékonyságának javításában. Az új lakóingatlanokra vonatkozó szigorúbb környezetvédelmi előírások alkalmazását 18 hónappal, 2022 júniusáig elhalasztották. Az aktuális lakásfelújítási program nem fektet hangsúlyt az energiahatékonyságra, és a gyakorlatban kizárja a legkiszolgáltatottabb családokat. A szabályozott energiaárak egységesen alacsony szintje – függetlenül a háztartások jövedelmétől vagy fogyasztási szintjétől – növeli a jövedelmi egyenlőtlenségeket, és nem ösztönzi az energiamegtakarítást. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság növelésére vonatkozó törekvések további fokozására lesz szükség ahhoz, hogy Magyarország megfeleljen az „Irány az 55 %!” célkitűzéseinek.

(36) Míg a klímasemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, Magyarország a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait a leginkább érintett régiókban. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Magyarország igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([19]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.

(37) A Bizottság értékelésére tekintettel a Tanács megvizsgálta a 2022. évi konvergenciaprogramot, és véleményét ([20]) az 1. ajánlás tükrözi,

AJÁNLJA, hogy Magyarország 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban biztosítsa, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Álljon készen arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a RePowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. A 2023 utáni időszakban folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére irányuló költségvetési politikát. Elsősorban a jövedelmi egyenlőtlenségek kezelése révén javítsa a nyugdíjrendszer hosszú távú fenntarthatóságát, miközben megőrzi annak megfelelőségét.

([18]) Eurostat (2020), Az orosz import részesedése a földgáz, a nyersolaj és a feketeszén teljes importjából. Az EU-27 átlagát tekintve a teljes behozatal az EU-27-en kívülről származó behozatalon alapul. Magyarország esetében a teljes behozatal magában foglalja az Unión belüli kereskedelmet is. A nyersolaj nem foglalja magában a finomított olajtermékeket. Meg kell jegyezni, hogy míg Magyarország erősen függ az importált orosz gáztól, Magyarország jelentős mennyiségű gázt exportál a szomszédos országokba. Így a belföldi fogyasztás tekintetében a gázfüggősége a jelentett adatokhoz képest vélhetően kisebb mértékű, bár még így is jelentős.

([19]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).

([20]) Az 1466/97/EK tanácsi rendelet 9. cikkének (2) bekezdése alapján.

2. A 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó kohéziós politikai programok végrehajtásának megkezdése céljából gyorsan zárja le a programozási dokumentumokról a Bizottsággal folytatott tárgyalásokat.

3. Elsősorban továbbképzés biztosítása révén folytassa a legkiszolgáltatottabb csoportok munkaerőpiaci integrációját, továbbá hosszabbítsa meg a munkanélküli ellátások folyósításának időtartamát. Javítsa a szociális ellátások megfelelőségét, és biztosítsa az alapvető szolgáltatásokhoz és a megfelelő lakhatáshoz való hozzáférést mindenki számára. Javítsa az oktatási eredményeket, és növelje a hátrányos helyzetű csoportok, különösen a romák részvételét a minőségi többségi oktatásban. Javítsa a minőségi megelőző és alapellátási szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

4. Erősítse meg a korrupcióellenes keretet, többek között az ügyészségi munka és a közérdekű információkhoz való hozzáférés javítása révén, valamint erősítse meg a bírói függetlenséget. Hatékony szociális párbeszéd, az egyéb érdekelt felek bevonása, valamint rendszeres hatásvizsgálatok révén javítsa a döntéshozatali folyamat minőségét és átláthatóságát. Folytassa az adórendszer egyszerűsítését. Tegye kiszámíthatóbbá a szabályozást és javítsa a verseny feltételeit a szolgáltatási ágazatban, különösen a kiskereskedelemben és a közműszolgáltatói ágazatban, továbbá a vállalati tranzakciók kapcsán szisztematikusan alkalmazza a versenyfelügyeleti szabályokat. Javítsa a versenyt a közbeszerzések terén.

5. Mozdítsa elő a fenntartható víz- és hulladékgazdálkodással, a gazdaság körforgásos jellegével, a vállalkozások digitalizációjával, a zöld és digitális készségekkel, valamint a kutatással és innovációval kapcsolatos reformokat és beruházásokat.

6. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való teljes függést a megújuló energiaforrások elterjedésének felgyorsítása révén, különösen az engedélyezési eljárások egyszerűsítése és a villamosenergia-infrastruktúra korszerűsítése által. Diverzifikálja a fosszilis tüzelőanyagok behozatalát többek között – más országok részvételével – az összeköttetések megerősítésén keresztül. Az épületek és a közlekedés terén csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést azáltal, hogy fokozott erőfeszítéseket tesz a mindenki számára elérhető energiahatékonysági intézkedések tekintetében, különösen a lakóházakban és – különösen a villamosítás révén – a fenntartható közlekedés tekintetében.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 12-én.

a Tanács részéről
az elnök
Z. STANJURA

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2022. július 12.)

Málta 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Málta 2022. évi stabilitási programját

(2022/C 334/18)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ([1]) és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([2]) 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói szociális kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság az 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ([3]) alapján 2021. november 24-én elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Máltát nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2022. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is. A Tanács 2022. április 5-én elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ([4]) (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2022. évi ajánlás), 2022. március 14-én pedig elfogadta az együttes foglalkoztatási jelentést.

([1]) HL L 209., 1997.8.2., 1. o.
([2]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).
([3]) Az Európai Parlament és a Tanács 1176/2011/EU rendelete (2011. november 16.) a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról (HL L 306., 2011.11.23., 25. o.).
([4]) A Tanács ajánlása (2022. április 5.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 153., 2022.4.7., 1. o.).

(3) A világjárványból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az inváziónak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal ([5]) – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet ([6]), amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést.

(4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.

(5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokolttá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023 végéig történő meghosszabbítását.

(6) A Málta 2021. évi stabilitási programjára vonatkozó tanácsi véleményt tartalmazó, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban ([7]) alkalmazott megközelítés alapján az összesített költségvetési irányvonal jelenleg az elsődleges kiadások (amelyekbe nem tartoznak bele a diszkrecionális bevételi intézkedések és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések, azonban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások igen) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban ([8]). Az összesített költségvetési irányvonalon túl – annak értékelése érdekében, hogy a nemzeti költségvetési politika prudens-e, és összetétele elősegíti-e a zöld és digitális átállással összhangban lévő fenntartható helyreállítást – figyelmet kell fordítani a (diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélkül számított) nemzeti finanszírozású ([9]) elsődleges folyó kiadások és a beruházások alakulására is.

(7) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges

([5]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([6]) A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

([7]) A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Málta 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 83. o.).

([8]) A költségvetési irányvonalra és annak összetételére vonatkozó, ebben az ajánlásban szereplő becslések a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének alapjául szolgáló feltételezésekre épülő bizottsági becslések. A Bizottság középtávú potenciális növekedésre vonatkozó becslései nem tartalmazzák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező, a potenciális növekedést adott esetben fokozó reformok kedvező hatását.

([9]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadásokon kívüli kiadások.

aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban is juttassák érvényre az iránymutatást A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.

(8) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

(9) 2021. július 13-án Málta az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. október 5-én elfogadta Málta helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([10]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot fogadjon el, amely kimondja, hogy Málta kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldköveket és célokat továbbra is teljesítettnek lehessen tekinteni.

(10) Málta az 1466/97/EK rendelet 4. cikkében meghatározott határidőn belül, 2022. április 15-én benyújtotta a 2022. évi nemzeti reformprogramját, 2022. május 2-án pedig a 2022. évi stabilitási programját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2022. évi nemzeti reformprogram a Málta által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről összeállított féléves jelentést is tükrözi.

(11) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette a Máltára vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Málta által elért eredményeket, és a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla alapján számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Málta általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő – többek között az Ukrajna elleni orosz invázióból eredő – kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá a Málta által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(12) A Bizottság 2022. május 23-án a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentést adott ki. A jelentés megvizsgálta Málta költségvetési helyzetét, mivel a költségvetési hiány 2021-ben meghaladta a Szerződésben a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A Bizottság a 2022. március 2-i közleményével összhangban nem javasolta új túlzotthiány-eljárás megindítását 2022 tavaszán, és felül fogja vizsgálni, hogy szükséges-e ilyen eljárások megindítását kezdeményeznie 2022 őszén.

([10]) ST 11941/2021; ST 11941/2021 ADD 1.

(13) A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában ([11]) azt ajánlotta Máltának, hogy az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban 2020 és 2021 folyamán hozzon meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és a későbbi helyreállítás támogatása érdekében. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Málta – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, egyúttal fokozza a beruházásokat. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Málta államháztartási hiánya GDP-arányosan a 2020. évi 9,5 %-ról 2021-ben 8,0 %-ra csökkent. Málta költségvetés-politikai válasza 2021-ben támogatta a gazdasági helyreállítást, míg az ideiglenes szükséghelyzeti támogatási intézkedésekre fordított kiadások GDP-arányosan a 2020. évi 6,3 %-ról 2021-ben 4,7 %-ra csökkentek. A Málta által 2021-ben hozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással. A kormány által 2020-ban és 2021-ben elfogadott diszkrecionális költségvetési intézkedések átmeneti jellegűek voltak, illetve azokat más intézkedések ellensúlyozták. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint az államadósság GDP-arányosan a 2020. évi 53,4 %-ról 2021-ben 57,0 %-ra nőtt.

(14) A 2022. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv realista. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2022-ben 4,4 %-kal, 2023-ban pedig 3,9 %-kal nő. Ehhez képest a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re kisebb mértékű, 4,2 %-os, 2023-ra viszont nagyobb, 4,0 %-os reál-GDP-növekedést prognosztizál. A 2022. évi stabilitási program szerint a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2022-ben a GDP 5,4 %-ára, 2023-ban pedig 4,6 %-ára csökken. A 2022. évi csökkenés főként a gazdasági aktivitás élénkülését és a támogatási szükséghelyzeti intézkedések részleges megszüntetésének nettó hatását tükrözi, miközben a magas energiaárakra reagálva új intézkedéseket vezettek be. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2022-ben várhatóan 58,6 %-ra, majd 2023-ban még tovább, 59,4 %-ra nő. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 5,6 %-ának, 2023-ra pedig 4,6 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. Ez összhangban van a 2022. évi stabilitási program hiány-előrejelzésével. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése hasonló GDP-arányos államadóssággal számol: 2022-ben 58,5 %-kal, 2023-ban pedig 59,5 %-kal. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése 4,5 %-ra tehető. Ez a becslés azonban nem tartalmazza a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező reformok hatását, amelyek élénkíthetik Málta potenciális növekedését.

(15) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedések többségét, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadásai az előrejelzések szerint a 2021. évi 4,7 %-ról 2022-ben a GDP 1,3 %-ára csökkennek. A költségvetési hiányt befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása érdekében hozott intézkedések, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 1,0 %-át, 2023-ban pedig 0,6 %-át fogják kitenni ([12]). Ezek az intézkedések főként az energiafogyasztásra kivetett közvetett adók csökkentéséből és az energiatermelés támogatásából állnak, céljuk az importált villamos energia áremelkedésének kompenzálása és a szén-dioxid-kibocsátás csökkentése. Ezeket az intézkedéseket ideiglenes intézkedésként jelentették be. Amennyiben azonban az említett energiaárak 2023-ban magasak maradnak, ezen intézkedések némelyike továbbra is hatályban maradhat. Ezen intézkedések egy része – különösen az energiatermelés támogatása és az üzemanyagok jövedéki adójának csökkentése – nem célzott. A költségvetési hiányt emellett a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei is befolyásolják, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,1 %-át, 2023-ban pedig 0,1 %-át fogják kitenni ([13]).

(16) A Tanács a 2021. június 18-i ajánlásában azt ajánlotta, hogy Málta 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy Málta – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, ugyanakkor a növekedési potenciál élénkítése céljából fokozza a beruházásokat.

([11]) A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Málta 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Málta 2020. évi stabilitási programját (HL C 282., 2020.8.26., 116. o.).

([12]) Az adatok a 2021 ősze óta hozott intézkedések éves költségvetési költségeinek szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

([13]) A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzbeli juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

(17) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése és a Málta 2022. évi stabilitási programjában foglalt információk szerint 2022-ben a Tanács ajánlásával összhangban támogató jellegű, a GDP – 1,5 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal valószínűsíthető ([14]). A Tanács ajánlásának megfelelően Málta továbbra is támogatni kívánja a helyreállítást, amihez a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből addicionális beruházásokat tervez finanszírozni. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2021-hez képest GDP-arányosan 0,2 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-ben 0,3 százalékpontnak megfelelő restriktív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([15]). Málta így nem tervezi fenntartani a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2022-es növekedése az előrejelzések szerint 1,6 százalékpontos expanzív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hatás magában foglalja a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak kezelésére irányuló intézkedések addicionális hatását (a GDP 0,5 %-a), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,1 %-a). Emellett a kormány pénzügyi támogatást nyújtott a háztartásoknak (a GDP 0,3 %-a), a megélhetési költségek kiigazításán felül megemelte a járulékalapú és nem járulékalapú nyugellátásokat (a GDP 0,2 %-a), míg a folyó termelőfelhasználás (intézkedések nélkül számított) növekedési üteme továbbra is erőteljes maradt (a GDP 0,4 %-a).

(18) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében – változatlan szakpolitikát feltételezve – 2023-ban a GDP 1,1 %-ának megfelelő költségvetési irányvonalra számít ([16]). Málta az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat 2023-ban továbbra is a helyreállítást támogató addicionális beruházások finanszírozására használja fel. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2022-hez képest GDP-arányosan 0,2 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2023-ban 0,1 százalékpontnak megfelelő restriktív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([17]). Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint 1,3 százalékpontos restriktív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a megnövekedett energiaárakat kezelő intézkedések (a GDP 0,4 %-a), a háztartásoknak nyújtott ideiglenes pénzügyi támogatás (a GDP 0,3 %-a), valamint a járulékalapú és nem járulékalapú nyugellátásoknak a megélhetési költségek kiigazítását meghaladó mértékű (a GDP 0,2 %-a) fokozatos megszüntetésének hatását. Emellett (az intézkedések nélkül számított) folyó termelőfelhasználás várhatóan kisebb mértékben nő, mint a nominális GDP (a GDP 0,4 %-a).

(19) A 2022. évi stabilitási program a költségvetési hiány fokozatos csökkenését vetíti előre: 2023-ban a GDP 4,6 %-ára, 2024-ben a GDP 2,8 %-ára, 2025-ben pedig 2,4 %-ára. A költségvetési hiány tehát a tervek szerint 2024-ben a GDP 3 %-a alá csökken. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2025-ig várhatóan csökkenni fog: 2024-ben 58,6 %-ra, majd 2025-ben 57,2 %-ra mérséklődik. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon közepesnek tűnnek.

(20) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza, a 2026. augusztus 31-ig teljesítendő indikatív végrehajtási ütemtervvel együtt. Ezek kezelik a Tanács által az európai szemeszter keretében 2019-ben és 2020-ban Máltának címzett országspecifikus ajánlásokban felvázolt gazdasági és társadalmi kihívások összességét vagy jelentős részét, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv elfogadásának időpontjáig kiadott országspecifikus ajánlásokat. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv ambiciózus, és reformokat és beruházásokat irányoz elő az egészségügy, a foglalkoztatás, az oktatás és a készségek, a zöld és a digitális átállás, az igazságszolgáltatás, valamint a korrupció és a pénzmosás elleni küzdelem terén azonosított kihívások kezelése érdekében. A jó kormányzás a kormány hosszú távú gazdasági jövőképének egyik pillére, és a helyreállítási és rezilienciaépítési terv jelentős erőfeszítéseket tesz az e területen jelentkező kihívások orvoslására. Az oktatásba való beruházás az oktatási rendszer hiányosságainak kezelésére vonatkozóan javasolt intézkedéseknek köszönhetően szintén kiemelt helyet foglal el a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben. A tervezett beruházások nagy része a zöld és digitális átállásra összpontosít, és ezáltal kezeli az e területeken megvalósuló beruházásokra vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv részben foglalkozik az agresszív adótervezés, a kutatás és innováció (K+I), valamint a nyugdíjrendszer fenntarthatósága tekintetében azonosított kihívásokkal.

([14]) A mutató negatív (pozitív) előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére (hiányára) utal, ami expanzív (restriktív) költségvetési politikát jelez.

([15]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,0 százalékpontos, tehát semleges hatást gyakorolnak.

([16]) A mutató negatív (pozitív) előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére (hiányára) utal, ami expanzív (restriktív) költségvetési politikát jelez.

([17]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak.

(21) Málta helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása várhatóan hozzájárul a zöld és digitális átállás terén való további előrelépéshez. A Málta éghajlat-politikai célkitűzéseit támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 53,8 %-át, míg a digitális célkitűzéseket támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 25,5 %-át teszik ki. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek – a releváns mérföldkövekkel és célokkal összhangban történő – teljes körű végrehajtása segíteni fogja Máltát a Covid19-válság következményeiből való gyors kilábalásban, egyúttal megerősíti rezilienciáját. A szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus bevonása továbbra is fontos a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, továbbá a helyreállítási és rezilienciaépítési terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából, az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(22) Málta még nem nyújtotta be az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([18]) előírt partnerségi megállapodást és az ugyanezen rendeletben előírt, a kohéziós politikákra vonatkozó egyéb programozási dokumentumait. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Máltának a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe kell vennie a vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz kohéziós politikai programjainak sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ.

(23) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon túl Máltának számos további kihívással kell szembenéznie az agresszív adótervezést megkönnyítő adórendszer jellemzőivel kapcsolatban. Ahogyan azt az euroövezetről szóló, 2022. évi tanácsi ajánlás is elismeri, az agresszív adótervezés elleni küzdelem elengedhetetlen az adórendszer hatékonyságának és méltányosságának javítása szempontjából. Az agresszív adótervezési stratégiáknak a tagállamok között átgyűrűző hatásai koordinált intézkedést kívánnak meg a nemzeti szakpolitikák részéről, amely kiegészíti az uniós jogszabályokat. Málta a korábban elfogadott nemzetközi és európai kezdeményezések végrehajtása révén lépéseket tett az agresszív adótervezési gyakorlatok kezelése érdekében, és helyreállítási és rezilienciaépítési tervében kötelezettséget vállalt arra, hogy független tanulmányt készít a kimenő és bejövő (azaz az Unióban adóügyi illetőséggel rendelkező és harmadik országban adóügyi illetőséggel rendelkező személyek közötti) kifizetésekről, amelyeket a szóban forgó tanulmány megállapításaival összhangban végrehajtási jogszabályok követnek. Ennek ellenére a máltai székhelyű vállalatok által a nulla és alacsony adómértéket alkalmazó adójogrendszerek felé (vagyis olyan joghatóságok felé, amelyek jogszabályban előírt társaságiadó-kulcsa alacsonyabb, mint a jogszabályban előírt legalacsonyabb uniós társaságiadó-kulcs, azaz 9 %) teljesített kamat-, jogdíj- és osztalékfizetések azt eredményezhetik, hogy Máltán e kifizetések teljes mértékben kikerülnek az adó alól mindaddig, amíg forrásadót vagy ezzel egyenértékű óvintézkedéseket nem alkalmaznak annak biztosítása érdekében, hogy az ilyen kifizetéseket megfelelően megadóztassák. Ezenkívül a belföldi adóügyi illetőségű külföldi vállalatokkal szembeni bánásmód továbbra is az adóztatás kettős elmaradásának kockázatát hordozza magában mind a vállalatok, mind a magánszemélyek tekintetében.

(24) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

(25) Málta lemaradt azon 2030-as célkitűzésének elérésében, hogy a 2005-ös szinthez képest 19 %-kal csökkentse az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer (ETS) alá nem tartozó, az (EU) 2018/842 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([19]) hatálya alá tartozó üvegházhatásúgáz-kibocsátást. Málta azon kötelezettségvállalásának teljesítéséhez, hogy 2050-re klímasemlegessé váljon, a háztartások, a vállalkozások és a kormányzat részéről egyaránt folyamatos beruházásra lesz szükség. Tekintettel arra, hogy a fokozott uniós éghajlatvédelmi törekvések a megfizethetőbb, biztonságosabb és fenntarthatóbb energiára összpontosítanak, nagyobb erőfeszítésre van szükség a nap- és szélenergia-potenciál további kiaknázásához – ideértve az úszó tengeri erőműveket is – lévén a megújuló

([18]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

([19]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/842 rendelete (2018. május 30.) a Párizsi Megállapodásban vállalt kötelezettségek teljesítése érdekében a tagállamok által 2021-től 2030-ig kötelezően teljesítendő, az éghajlat-politikai fellépéshez hozzájáruló éves üvegházhatásúgázkibocsátás-csökkentések meghatározásáról, valamint az 525/2013/EU rendelet módosításáról (HL L 156., 2018.6.19., 26. o.).

energiaforrások az energiamixnek csak 8 %-át adják. Málta nagymértékben függ az olajtól (48 %) és a földgáztól (44 %). 2020-ban Málta villamosenergia-termelésének 86 %-át földgázból állították elő. Jóllehet Málta Oroszországból nem importál gázt vagy kőolajat ([20]), az energiaárak gyors emelkedése Máltán is elkezdte éreztetni hatását. Málta egy második villamosenergia-rendszerösszekötő megépítésével kívánja biztonságosabbá tenni az energiaellátását. A fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése a villamosenergia-átviteli és -elosztó hálózatok korszerűsítését, valamint a villamosenergia-tárolásba történő beruházásokat is szükségessé tenné a szilárd, rugalmas és gyorsan reagáló energia biztosítása érdekében. Az épületek, különösen a lakóépületek energiahatékonyságának előtérbe helyezése – többek között hőszivattyúk és más zöld megoldások bevezetése révén – hozzájárulna az energiaigény csökkentéséhez. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság növelésére vonatkozó törekvések további fokozására lesz szükség ahhoz, hogy Málta megfeleljen az „Irány az 55 %!" intézkedéscsomag célkitűzéseinek. Emellett a közúti közlekedésből származó kibocsátások folyamatosan nőnek, ami az ETS alá nem tartozó üvegházhatásúgáz-kibocsátás legnagyobb forrását jelenti. A forgalmi torlódások csökkentéséhez a tömegközlekedés javítására, intelligens közlekedési rendszerek bevezetésére, valamint a személygépkocsi-használat biztonságos alternatívájaként az aktív mobilitási infrastruktúrába (például járdákba és kerékpársávokba) irányuló beruházásokra lenne szükség.

(26) Míg a klímasemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, Málta a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Málta igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([21]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.

(27) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi stabilitási programot, és véleményét ([22]) az alábbi 1. ajánlás tükrözi.

(28) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta, hogy az euroövezeti tagállamok tegyenek intézkedéseket – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló 2022.évi ajánlásban meghatározott ajánlások végrehajtása érdekében. Málta esetében ezt különösen az 1., 2. és 3. ajánlás tükrözi,

AJÁNLJA, hogy Málta 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban biztosítsa, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Álljon készen arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a RePowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. A 2023 utáni időszakban folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére irányuló költségvetési politikát.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását a 2021. október 5-i tanácsi végrehajtási határozatban foglalt mérföldkövekkel és célokkal összhangban. Nyújtsa be a 2021–2027-es időszakra vonatkozó kohéziós politikai programozási dokumentumokat a Bizottsággal folytatott tárgyalások lezárása, majd a programok végrehajtásának megkezdése céljából.

([20]) Eurostat (2020), Az orosz import részesedése a földgáz, a nyersolaj és a feketeszén teljes importjából. Az EU-27 átlagát tekintve a teljes behozatal az EU-27-en kívülről származó behozatalon alapul. Málta esetében a teljes behozatal magában foglalja az Unión belüli kereskedelmet is. A nyersolaj nem foglalja magában a finomított olajtermékeket.

([21]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).

([22]) Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése alapján.

3. Tegyen lépéseket az adórendszer azon jellemzőinek hatékony kezelése érdekében, amelyek elősegíthetik a magánszemélyek és multinacionális vállalatok agresszív adótervezését, többek között a külföldre irányuló kamat-, jogdíj- és osztalékfizetések megfelelő adóztatásának biztosítása, valamint a külföldi vállalatokra vonatkozó szabályok módosítása révén.

4. Mérsékelje a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függést. Gyorsítsa fel a megújuló energiaforrások elterjedését, a szél- és napenergiába – többek között az úszó tengeri erőművekbe – történő beruházások előmozdítása és lehetővé tétele, Málta villamosenergia-átviteli és -elosztó hálózatainak továbbfejlesztése, valamint a villamosenergia-tárolás szilárd, rugalmas és gyorsan reagáló energia biztosítása érdekében történő ösztönzése révén. Csökkentse az energiaigényt az energiahatékonyság javítása révén, különösen a lakóépületekben. Csökkentse a közúti közlekedésből származó kibocsátást a forgalmi torlódások kezelésével a tömegközlekedési szolgáltatások minőségének javítása, intelligens közlekedési rendszerek és az aktív mobilitási infrastruktúrába való beruházás révén.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 12-én.

a Tanács részéről

az elnök

Z. STANJURA

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2022. július 12.)

Hollandia gazdaságpolitikájáról, amelyben véleményezi Hollandia 2022. évi stabilitási programját

(2022/C 334/19)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre [1] és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre [2] és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet [3] 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói szociális kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság 2021. november 24-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Hollandiát azon tagállamok közé sorolta, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2022. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is. A Tanács 2022. április 5-én elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást [4] (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2022. évi ajánlás), 2022. március 14-én pedig elfogadta az együttes foglalkoztatási jelentést.

[1] HL L 209., 1997.8.2., 1. o.
[2] HL L 306., 2011.11.23., 25. o.
[3] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).
[4] A Tanács ajánlása (2022. április 5.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 153., 2022.4.7., 1. o.).

(3) A világjárványból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az inváziónak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal ([5]) – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet ([6]), amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést.

(4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.

(5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokolttá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023-ig történő meghosszabbítását.

(6) A Hollandia 2021. évi stabilitási programjára vonatkozó tanácsi véleményt tartalmazó, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban ([7]) alkalmazott megközelítés alapján az összesített költségvetési irányvonal jelenleg az elsődleges kiadások (amelyekbe nem tartoznak bele a diszkrecionális bevételi intézkedések és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések, azonban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások igen) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban ([8]). Az összesített költségvetési irányvonalon túl – annak értékelése érdekében, hogy a nemzeti költségvetési politika prudens-e, és összetétele elősegíti-e a zöld és digitális átállással összhangban lévő fenntartható helyreállítást – figyelmet kell fordítani a (diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélkül számított) nemzeti finanszírozású ([9]) elsődleges folyó kiadások és a beruházások alakulására is.

([5]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([6]) A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

([7]) A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Hollandia 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 88. o.).

([8]) A költségvetési irányvonalra és annak összetételére vonatkozó, ebben az ajánlásban szereplő becslések a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének alapjául szolgáló feltételezésekre épülő bizottsági becslések. A Bizottság középtávú potenciális növekedésre vonatkozó becslései nem tartalmazzák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező, a potenciális növekedést adott esetben fokozó reformok kedvező hatását.

([9]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből vagy más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadásokon kívüli kiadások.

(7) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban is juttassák érvényre az iránymutatást. A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.

(8) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

(9) Hollandia az 1466/97/EK rendelet 4. cikkével összhangban 2022. április 29-én benyújtotta 2022. évi stabilitási programját. Hollandia még nem nyújtott be nemzeti reformprogramot, ugyanis a program a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét fogja képezni.

(10) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette a Hollandiára vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása, valamint az új és kialakulóban lévő – többek között az ukrajnai orosz invázióból eredő – kihívások kezelése terén Hollandia által elért eredményeket. A jelentés értékelte továbbá a Hollandia által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(11) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Hollandia vonatkozásában részletes vizsgálatot végzett, amelynek eredményeit 2022. május 23-án közzétette. A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy Hollandia esetében makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Az országot sebezhetővé teszi különösen a magánszektor magas adósságszintje és a jelentős folyófizetésimérleg-többlet, amelynek országhatárokon átívelő hatása is van.

(12) A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában ([10]) azt ajánlotta Hollandiának, hogy az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban 2020 és 2021 folyamán hozzon meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és a későbbi helyreállítás támogatása érdekében. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Hollandia – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, egyúttal fokozza a beruházásokat. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Hollandia államháztartási hiánya GDP-arányosan a 2020. évi 3,7 %-ról 2021-ben 2,5 %-ra csökkent. Hollandia költségvetés-politikai válasza 2021-ben támogatta a gazdasági helyreállítást, míg az ideiglenes szükséghelyzeti támogatási intézkedésekre fordított kiadások GDP-arányosan mind 2020-ban, mind 2021-ben 3,3 %-ot képviseltek. A Hollandia által 2021-ben hozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással. A kormány által 2020-ban és 2021-ben elfogadott diszkrecionális költségvetési intézkedések ideiglenesek voltak, illetve azokat más intézkedések ellensúlyozták. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint az államadósság GDP-arányosan a 2020. évi 54,3 %-ról 2021-ben 52,1 %-ra csökkent.

([10]) A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Hollandia 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Hollandia 2020. évi stabilitási programját (HL C 282., 2020.8.26., 122. o.).

(13) A 2022. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv realista. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2022-ben 3,6 %-kal, 2023-ban pedig 1,7 %-kal nő. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése hasonló reál-GDP-növekedéssel számol: 2022-ben 3,3 %-kal, 2023-ban pedig 1,6 %-kal. A 2022. évi stabilitási program szerint a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2022-ben a GDP 2,5 %-ának megfelelő szinten marad, 2023-ban pedig a GDP 2,3 %-ára csökken. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2022-ben várhatóan 53,1 %-ra, majd 2023-ban 52,7 %-ra mérséklődik. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 2,7 %-ának, és 2023-ra 2,1 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. Ez magasabb a 2022. évi stabilitási programban foglalt 2022. évi hiány-előrejelzésnél, elsősorban azért, mert a 2022. évi stabilitási program csak részben tartalmazta a magas energiaárak miatt elfogadott intézkedéseket, és valamivel alacsonyabb a 2023. évinél, elsősorban a bruttó állóeszköz-felhalmozásnak és az egyéb kiadásoknak a Bizottság által várt alacsonyabb szintje miatt. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése alacsonyabb GDP-arányos államadóssággal számol: 2022-ben 51,4 %-kal, 2023-ban pedig 50,9 %-kal. A különbség a nominális GDP-re vonatkozó eltérő előrejelzésnek tudható be. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése 1,5 %-ra tehető.

(14) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedések többségét, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések kiadásai az előrejelzések szerint a 2021. évi 3,4 %-ról 2022-ben a GDP 0,9 %-ára csökkennek. A költségvetési hiányt befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása érdekében hozott intézkedések, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,7 %-át fogják kitenni, 2023-ban pedig megszüntetésre kerülnek ([11]). Az említett intézkedések elsősorban a szegényebb háztartásoknak nyújtott szociális transzfereket és az energiafogyasztás után fizetendő közvetett adók mérséklését foglalják magukban. Ezeket az intézkedéseket ideiglenes intézkedésként jelentették be. Amennyiben azonban az említett energiaárak 2023-ban magasak maradnak, ezen intézkedések némelyike továbbra is hatályban maradhat. Ezen intézkedések egyike, nevezetesen az energiafogyasztás után fizetendő közvetett adók mérséklése nem célzott. A költségvetési hiányt emellett befolyásolják a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint mind 2022-ben, mind pedig 2023-ban a GDP 0,1 %-át fogják kitenni ([12]), valamint a védelmi kiadásoknak 2023-ban a GDP 0,1 %-ával megnövekedett költségei.

(15) A Tanács a 2021. június 18-i ajánlásában azt ajánlotta, hogy Hollandia 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – folytassa a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy Hollandia – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, ugyanakkor a növekedési potenciál élénkítése céljából fokozza a beruházásokat.

(16) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése és a Hollandia 2022. évi stabilitási programjában foglalt információk szerint 2022-ben a Tanács ajánlásával összhangban támogató jellegű, a GDP – 2,6 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal valószínűsíthető ([13]). A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2021-hez képest stabil marad ([14]). A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-ban 0,0 százalékpontnak megfelelő, tehát semleges hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([15]). Hollandia ezért a Tanács ajánlásával összhangban fenn kívánja tartani a nemzeti finanszírozású

([11]) Az adatok a 2021 ősze óta hozott intézkedések éves költségvetési költségeinek szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

([12]) A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzbeli juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

([13]) A mutató negatív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére utal, ami expanzív költségvetési politikát jelez.

([14]) A Bizottság lineáris kiadási profilon alapuló előrejelzései. A Bizottság még nem kapta meg Hollandia helyreállítási és rezilienciaépítési tervét.

([15]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,5 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak. Emögött részben az éghajlat-politika végrehajtásához a települések rendelkezésére bocsátott beruházási források, valamint az ifjúságra fordított többletfinanszírozás állnak.

beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2022-es növekedése az előrejelzések szerint 2,0 százalékpontos expanzív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hatás magában foglalja a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak kezelésére irányuló intézkedések addicionális hatását (a GDP 0,7 %-a), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,1 %-a), miközben várhatóan – más intézkedések mellett – az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére és a megújuló forrásból előállított energia támogatására irányuló újabb éghajlat-politikai intézkedések a GDP 0,3 %-ának megfelelő mértékben, az oktatás területén hozott intézkedések (átképzés, tanárképzés) pedig a GDP 0,2 %-ának megfelelő mértékben szintén hozzájárulnak a folyó kiadás nettó növekedéshez.

(17) A Bizottság a 2022. tavaszi előrejelzésében – változatlan szakpolitikát feltételezve – 2023-ban a GDP + 0,5 %-ának megfelelő költségvetési irányvonalra számít. ([16]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2022-hez képest változatlan marad. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2023-ban 0,1 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([17]). Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint 1,0 százalékpontos restriktív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a megnövekedett energiaárak kezelését célzó intézkedések kivezetésének hatását (a GDP 0,7 %-a).

(18) A 2022. évi stabilitási program a költségvetési hiány fokozatos csökkenését vetíti előre: a hiány 2024-ben a GDP 2,5 %-ára csökken, 2025-ben azonban a GDP 2,9 %-ára nő. A költségvetési hiány tehát a tervek szerint a 2022. évi stabilitási program időhorizontjában a GDP 3 %-a alatt marad. Ezek az előrejelzések bizonyos további költségvetési konszolidációs intézkedéseket is feltételeznek, amelyek pontos definiálása még nem történt meg. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2025-ig várhatóan nőni fog: 2024-ben 53,1 %-ra, majd 2025-ben 54,4 %-ra. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon közepesnek tűnnek.

(19) A torz lakáspiaci viszonyok hozzájárulnak a lakásárak gyors emelkedéséhez és a háztartások jelentős eladósodásához, ezen keresztül pedig ahhoz, hogy gazdasági sokkhatások idején a háztartások kiszolgáltatott helyzetbe kerülhetnek. A lakásárak 2021-ben jelentősen megugrottak (az éves növekedési ütem 15 % volt), és egyre több jel mutat arra, hogy a piac túlárazza a lakásokat, ami növeli a kockázatokat és a sebezhetőségeket. Annak ellenére, hogy fokozatosan csökkentik a jelzáloghitelek törlesztőkamatainak levonhatóságát az adóból, a csökkentés csak részleges, és a jelzáloghitel-törlesztés adókedvezményei továbbra is nagyvonalúak. Ez a viszonylag magas értékarányos hitelplafonokkal együtt erősen az eladósodás felé hajtja a háztartásokat. A magánbérlakások piaca ugyanakkor továbbra is szűk és fejletlen. A bérlakáspiacon a jól működő középszegmens hiánya arra ösztönzi a háztartásokat, hogy a lakásbérlés helyett inkább vásároljanak, ami elősegíti a magas jövedelemarányos eladósodottságot és a pénzügyi sebezhetőséget. A torz lakáspiaci viszonyokat a kínálati oldal merev volta is erősíti. A viszonylag rugalmatlan lakáskínálat növeli annak kockázatát, hogy a lakások megfizethetőbbé tételére irányuló szakpolitikai törekvések a kereslet ösztönzésén keresztül végső soron további árnövekedést idéznek elő, és ezáltal a szóban forgó szakpolitikák eredeti céljait ássák alá.

(20) Miközben a nyugdíjrendszer jól teljesít a nyugdíjak megfelelősége és a költségvetési fenntarthatóság szempontjából, a foglalkoztatói nyugdíjrendszerben (második pillér) hiányosságok mutatkoznak a nemzedékek közötti szolidaritás, a nyugdíjjogosultságok átláthatósága és a rugalmasság terén. A második pilléres nyugdíjjárulékok magasak, és potenciálisan jelentős kiigazítást igényelnének a nyugdíjalapok mérlegének egyensúlyba hozásához. A nagy összegű kötelező megtakarítások a folyó fizetési mérleg többletét is növelik. A nyugdíjrendszer reformja reziliensebbé tehetné a nyugdíjalapokat a sokkhatásokkal szemben. A nyugdíjreform általános elveiről 2019-ben elfogadott keretmegállapodás nyomán a kormány és a szociális partnerek 2020 júniusában megegyeztek a második pilléres szerződések új rendszeréről. A tervezett reform összességében a nyugdíjrendszer legfontosabb sebezhetőségeit igyekszik orvosolni. A megállapodás szerinti nyugdíjreform végrehajtását célzó jogalkotási intézkedéseket a holland parlament várhatóan 2022 folyamán megvitatja és elfogadja. Ezt követően a legfontosabb kihívás a reform maradéktalan végrehajtása lesz, amely alapos nyomon követést igényel majd.

([16]) A mutató pozitív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított hiányára utal, ami restriktív költségvetési politikát jelez.

([17]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,4 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak. Emögött részben az éghajlat-politika végrehajtásához a települések rendelkezésére bocsátott beruházási források, valamint az ifjúságra fordított többletfinanszírozás állnak.

(21) Hollandia 2021. december 22-én, 2021. december 23-án, valamint 2022. március 22-én nyújtotta be az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([18]) előírt partnerségi kohéziós politikai programokat. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Hollandiának a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe kell vennie a vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A kohéziós politikai programok sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ.

(22) A rugalmas foglalkoztatás aránya továbbra is magas, és a munkaerőpiac jelentős részét teszi ki Hollandiában. Ez növeli a munkaerőpiac szegmentációjának veszélyét. E foglalkoztatási formák igénybevételét jelentősen befolyásolják intézményi tényezők és nemzeti szakpolitikai választások, például az adóügyi megítélés eltérései (az alkalmazottat nem foglalkoztató önfoglalkoztatók esetében), a társadalombiztosítási jogosultságok rendszere és a munkavállalói védelem szabályai. Ezek az egymástól eltérő hatások és intézményi tényezők komoly pénzügyi (ellen)ösztönzést jelentenek, és – különösen a munkaerőpiac peremén – torz viszonyokat eredményeznek. A Covid19-világjárvány szintén ráirányította a figyelmet a szegmentált munkaerőpiachoz és az egyes csoportok hátrányos foglalkoztatási és szociális helyzetéhez társuló kockázatokra, valamint azokra a jelentős kihívásokra, amelyekkel a – gyakran elégtelen betegségi, rokkantsági, munkanélküliségi és öregségi biztosítással rendelkező – önfoglalkoztatók szembesülnek a megfelelő szociális védelemhez való hozzáférés terén. Emellett további, az önfoglalkoztatók munkavégzésre irányuló jogviszonyának minősítésére vonatkozó előírások egyértelműbbé tételét és az alkalmazandó szabályok betartatását célzó intézkedésekkel elősegíthető lenne a színlelt önfoglalkoztatás eseteinek csökkentése.

(23) A munkaerőhiány tovább nőtt, és a gazdaság általános helyreállásával és a munkaerő iránti kereslet növekedésével számos ágazatban még általánosabbá vált. A munkaerőpiaci előrejelzések szerint a szűk munkaerőpiac a jövőben is megmarad, különösen az oktatásban, az egészségügyben, a műszaki munkakörökben és az információs és kommunikációs technológiai ágazatban. Rövid távon nagyon nagy munkaerőhiány várható az építőiparban is. Tartani kell attól, hogy a szűk munkaerőpiac akadálya lesz a zöld és a digitális átálláshoz szükséges nagy beruházások végrehajtásának. Ugyanakkor léteznek kihasználatlan vagy nem eléggé kihasznált munkaerőpiaci lehetőségek, különösen a migráns hátterű munkavállalók alacsonyabb foglalkoztatási rátáját és a részmunkaidős foglalkoztatás nagymértékű jelenlétét tekintve. Tovább mérséklődhetne a munkaerőhiány és csökkenhetne a bérek és a nyugdíjak terén a nemek között fennálló átlagos egyenlőtlenség, ha a részmunkaidőben foglalkoztatottak (sokan közülük nők: 2021-ben a munkahellyel rendelkező nők 62,5 %-a dolgozott részmunkaidőben) ösztönzést kapnának a ledolgozott munkaóraszám növelésére. Az inaktív (azaz nem dolgozó és állást sem kereső) személyek, a hosszú távon munkanélküliek és a munkaerőpiac peremére szorultak célzott és igényre szabott intézkedésekkel történő aktivizálása és tovább- vagy átképzése segíthetne enyhíteni a munkaerő- és a szakemberhiányt, egyúttal pedig előmozdíthatná az esélyegyenlőség és az aktív befogadás ügyét.

(24) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

(25) Az ország nagymértékben függ a fosszilis tüzelőanyagoktól. A 2020. évi adatok szerint az oroszországi fosszilis tüzelőanyagoktól való függés a szén (54 %) és a nyersolaj (26 %) esetében az uniós átlaggal azonos mértékű, a földgáz esetében pedig az alatt van (30 % kontra 44 %). ([19]) Az ország energiaszerkezetén belül a kőolaj (39 % kontra 33 %) és a földgáz (44 % kontra 24 %) részaránya nagyobb az uniós átlagnál, a széné pedig kisebb (6 % kontra 11 %). A fosszilis tüzelőanyagok szerepe összességében csökkenthető lenne a megújuló energiaforrások és a villamos energia hasznosítására irányuló beruházások növelésével, az infrastruktúra szűk keresztmetszeteinek megszüntetésével és az energiahatékonyság ösztönzésével. Az Unió által 2030-ra kitűzött megújulóenergia-célértékek teljesítéséhez elengedhetetlen az ez irányú erőfeszítések növelése. Hollandia 2020-ban az ötödik legroszszabb teljesítményt nyújtotta a tagállamok között a megújuló energiaforrásokból előállított energiának a teljes bruttó energiafogyasztáson belüli részarányát tekintve, és azon tagállamok közé tartozott, amelyek 2020-ban a megújuló energia részarányát tekintve a legtávolabb voltak a megújuló energiával kapcsolatos 2030-as uniós céloktól. A megújuló energiaforrások szerepének növelése, valamint a megújuló forrásból előállított energiának az előállítás helyétől a fogyasztás helyére való eljuttatásához szükséges hálózati kapacitás növelése további

([18]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

([19]) Eurostat (2020), Az orosz import részesedése a földgáz, a nyersolaj teljes importjából. Az EU-27 átlagát tekintve a teljes behozatal az EU-27-en kívülről származó behozatalon alapul. Hollandia esetében a teljes behozatal magában foglalja az EU-n belüli kereskedelmet is.

beruházásokat tesz szükségessé. Különösen fontos a hálózat kapacitásának bővítése, hiszen 2021-ben tovább nőttek a villamosenergia-hálózat kapacitáskorlátai, ami késésekhez vezetett a megújulóenergia-projektek megvalósításában. A megújuló energiaforrások hasznosításával kapcsolatos közigazgatási eljárásokat tovább lehetne egyszerűsíteni és karcsúsítani. A földgázhoz kapcsolódó új infrastrukturális és hálózati beruházásoknak lehetőség szerint időtállónak kell lenniük olyan szempontból, hogy a fenntartható üzemanyagokra való későbbi átállításuk révén biztosítható legyen hosszú távú fenntarthatóságuk. Emellett az energiahatékonyság növelése költséghatékony módja a szén-dioxid-kibocsátás és a – részben Oroszországból származó – fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség csökkentésének. Ezzel összefüggésben kihasználatlan lehetőségek rejlenek az épületek esetében az épületkorszerűsítésben, illetve a hőszivattyúk és a távfűtés alkalmazásának bővítésében, az energiaintenzív iparágak esetében pedig a villamos energia és a tiszta energia szerepének növelésében.

Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság növelésére vonatkozó törekvések további fokozására lesz szükség ahhoz, hogy Hollandia megfeleljen az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag célkitűzéseinek.

(26) A közlekedési infrastruktúrára irányuló további beruházások segíthetnek a szűk keresztmetszetek megszüntetésében és a fenntartható mobilitás támogatásában. A vasúti és a közúti infrastruktúra túlzsúfolt. A hollandiai vasúthálózat kihasználtsága a legnagyobb Európában. Az országos vasúthálózat kapacitásának növelése érdekében Hollandiában jelenleg folyamatban van az Európai Vasúti Forgalomirányítási Rendszer kiépítése. Becslések szerint 2019-ben a közúti forgalomtorlódások, bár valamivel az uniós átlag alatt voltak, Hollandia éves GDP-jének 4 %-ával megegyező összeget emésztettek fel. A hollandiai közlekedési csomópontok (rotterdami kikötő, Schiphol repülőtér) fontossága miatt a fenntartható mobilitással összefüggő infrastruktúra-fejlesztési beruházások kedvező tovagyűrűző hatást fejthetnek ki az egységes piacon, és tovább csökkenthetik az ország nagy kőolajfüggőségét (39 % az energiaszerkezeten belül 2020-ban).

(27) A túlzott mértékű nitrogénlerakódások károsítják a környezetet, és hátráltatják az építőipari és a mezőgazdasági tevékenységet. A nitrogéntöbblet négyszerese az uniós átlagnak, a hektáronkénti ammóniakibocsátás pedig a legmagasabb Európában. A nitrogénlerakódás túlságosan nagy ahhoz, hogy elérhetők legyenek a biológiai sokféleség területén kitűzött célok, miközben a vízminőséget is rontja, olyannyira, hogy Hollandia nem képes megfelelni a 91/676/EGK tanácsi irányelv ([20]) (nitrátirányelv) küszöbértékeinek. Az Államtanács egy 2019-es ítéletéből fakadóan a holland kormánynak intézkedéseket kell hoznia a Natura 2000 területeken tapasztalható nitrogénlerakódás csökkentésére. A nitrogénlerakódás további csökkentéséhez fenntarthatóbbá kell tenni mezőgazdaságot, ami jelentős beruházásokat igényel. A nitrogénlerakódás 45 %-a a mezőgazdaságból, mindenekelőtt az intenzív állattartásból származik. Az Unió tagállamai között Hollandiában a legnagyobb az állatállomány-sűrűség.

(28) Míg a klímasemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, Hollandia a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait a leginkább érintett régiókban. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Hollandia igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([21]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.

(29) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi stabilitási programot, és véleményét ([22]) az alábbi 1. ajánlás tükrözi.

(30) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta, hogy az euroövezeti tagállamok tegyenek intézkedéseket az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló 2022. évi ajánlásban meghatározott ajánlások végrehajtása érdekében. Hollandia esetében ezt különösen az 1. és 3. ajánlás tükrözi.

(31) A Bizottság által elvégzett részletes vizsgálat és ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi stabilitási programot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az 1. és 4. ajánlás tükrözi. Az 1. ajánlás hozzájárul az euroövezetről szóló 2022. évi ajánlás, köztük különösen az euroövezetre vonatkozó első ajánlás végrehajtásához is. Az 1. és a 4. ajánlásban említett költségvetés-politikai és más szakpolitikai intézkedések hozzájárulnak többek között a nagy folyófizetésimérleg-többlethez kapcsolódó egyensúlyhiányok kezeléséhez. Az 1. ajánlás szerinti intézkedések emellett a magánszektor nagy adósságából fakadó egyensúlytalanságok kezelését is elősegítik,

([20]) A Tanács 91/676/EGK irányelve (1991. december 12.) a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről (HL L 375., 1991.12.31., 1. o.).

([21]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).

([22]) Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése alapján.

AJÁNLJA, hogy Hollandia 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban biztosítsa, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Álljon készen arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a RePowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. A 2023 utáni időszakban folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére irányuló költségvetési politikát. Többek között a magánbérlakás-ágazat fejlesztésével és lakáskínálat-növelő intézkedésekkel csökkentse a háztartások adósságvállalási kedvét és a lakáspiaci torzulásokat. Iktassa törvénybe és hajtsa végre a 2019. és a 2020. évi megállapodások szerinti nyugdíjreformot.

2. A 2021–2027-es időszakra vonatkozó kohéziós politikai programok végrehajtásának megkezdése céljából gyorsan zárja le a programozási dokumentumokról a Bizottsággal folytatott tárgyalásokat.

3. Javítsa az alkalmazottat nem foglalkoztató önfoglalkoztatók megfelelő szociális védelemhez való hozzáférését, kezelje a színlelt önfoglalkoztatás jelenségét, és csökkentse a rugalmas vagy részmunkaidős foglalkoztatás ösztönzőit. Kezelje a munkaerő- és a szakemberhiányt különösen az egészségügyben, az oktatásban, a digitális és a műszaki munkakörökben és az építőiparban, egyebek mellett azzal, hogy mozgósítja a nagy arányú részmunkaidős foglalkoztatásból és a migráns hátterű munkavállalók alacsonyabb foglalkoztatási rátájából adódó kihasználatlan munkaerőpiaci potenciált. Erősítse meg a tovább- és az átképzési lehetőségeket különösen a munkaerőpiac peremére szorultak és az inaktívak számára.

4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függőséget, ennek érdekében – különösen a hálózati infrastruktúrára irányuló kiegészítő beruházások és az engedélyezési eljárások további egyszerűsítése révén – gyorsítsa fel a megújuló energiaforrások szerepének növelését, különösen az épületek vonatkozásában javítsa az energiahatékonyságot, továbbá gyorsítsa fel a fenntartható közlekedésre és a fenntartható mezőgazdaságra irányuló beruházásokat.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 12-én.

a Tanács részéről
az elnök
Z. STANJURA

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2022. július 12.)

Ausztria 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Ausztria 2022. évi stabilitási programját

(2022/C 334/20)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ([1]) és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([2]) 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói szociális kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság az 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ([3]) alapján 2021. november 24-én elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Ausztriát nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2022. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is. A Tanács 2022. április 5-én elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ([4]) (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2022. évi ajánlás), 2022. március 14-én pedig elfogadta az együttes foglalkoztatási jelentést.

([1]) HL L 209., 1997.8.2., 1. o.
([2]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).
([3]) Az Európai Parlament és a Tanács 1176/2011/EU rendelete (2011. november 16.) a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról (HL L 306., 2011.11.23., 25. o.).
([4]) A Tanács ajánlása (2022. április 5.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 153., 2022.4.7., 1. o.).

(3) A világjárványból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az inváziónak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal ([5]) – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet ([6]), amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést.

(4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.

(5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokolttá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023 végéig történő meghosszabbítását.

(6) Az Ausztria 2021. évi stabilitási programjára vonatkozó tanácsi véleményt tartalmazó, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban ([7]) alkalmazott megközelítés alapján az összesített költségvetési irányvonal jelenleg az elsődleges kiadások (amelyekbe nem tartoznak bele a diszkrecionális bevételi intézkedések és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések, azonban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások igen) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban ([8]). Az összesített költségvetési irányvonalon túl – annak értékelése érdekében, hogy a nemzeti költségvetési politika prudens-e, és összetétele elősegíti-e a zöld és digitális átállással összhangban lévő fenntartható helyreállítást – figyelmet kell fordítani a (diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélkül számított) nemzeti finanszírozású ([9]) elsődleges folyó kiadások és a beruházások alakulására is.

([5]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([6]) A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

([7]) A Tanács ajánlása (2021. június 18.), amelyben véleményezi Ausztria 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 93. o.).

([8]) A költségvetési irányvonalra és annak összetételére vonatkozó, ebben az ajánlásban szereplő becslések a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének alapjául szolgáló feltételezésekre épülő bizottsági becslések. A Bizottság középtávú potenciális növekedésre vonatkozó becslései nem tartalmazzák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező, a potenciális növekedést adott esetben fokozó reformok kedvező hatását.

([9]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadásokon kívüli kiadások.

(7) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban is juttassák érvényre az iránymutatást. A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.

(8) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

(9) 2021. április 30-án Ausztria az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta Ausztria helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([10]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot fogadjon el, amely kimondja, hogy Ausztria kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldköveket és célokat továbbra is teljesítettnek lehessen tekinteni.

(10) Ausztria az 1466/97/EK rendelet 4. cikkében meghatározott határidőn belül, 2022. április 27-én benyújtotta 2022. évi nemzeti reformprogramját és 2022. évi stabilitási programját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2022. évi nemzeti reformprogram az Ausztria által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről készített féléves jelentést is tükrözi.

(11) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette az Ausztriára vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Ausztria által elért eredményeket, és a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla alapján számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Ausztria általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő – többek között az Ukrajna elleni orosz invázióból eredő – kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá az Ausztria által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

([10]) ST 10159/2021; ST 10159/2021 ADD 1; ST 10159/2021 COR 1.

(12) A Bizottság 2022. május 23-án a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentést adott ki. A jelentés megvizsgálta Ausztria költségvetési helyzetét, mivel a költségvetési hiány 2021-ben meghaladta a Szerződésben a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A Bizottság – a 2022. március 2-i közleménynek megfelelően – nem javasolta új túlzotthiány-eljárás megindítását 2022 tavaszán, és 2022 őszén felül fogja vizsgálni, hogy helyénvaló-e túlzotthiány-eljárás megindítását kezdeményeznie.

(13) A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában ([11]) azt ajánlotta Ausztriának, hogy az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban 2020 és 2021 folyamán hozzon meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és a későbbi helyreállítás támogatása érdekében. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Ausztria – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, egyúttal fokozza a beruházásokat. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Ausztria államháztartási hiánya GDP-arányosan a 2020. évi 8,0 %-ról 2021-ben 5,9 %-ra csökkent. Ausztria költségvetés-politikai válasza 2021-ben támogatta a gazdasági helyreállítást, míg az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések GDP-hez viszonyított aránya a 2020. évi 4,8 %-ról 2021-ben 4,3 %-ra csökkent. Az Ausztria által 2021-ben hozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással. A kormány által 2020-ban és 2021-ben elfogadott diszkrecionális költségvetési intézkedések többnyire ideiglenesek voltak, illetve azokat más intézkedések ellensúlyozták. Ugyanakkor a kormány által a 2020 és 2021 folyamán elfogadott egyes diszkrecionális intézkedések nem voltak ideiglenesek, vagy azokat nem kísérték ellensúlyozó intézkedések, és elsősorban a háztartásoknak és a vállalkozásoknak az „ökoszociális” adóreform keretében nyújtott jelentős adókedvezményből álltak. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint az államadósság GDP-arányosan a 2020. évi 83,3 %-ról 2021-ben 82,8 %-ra csökkent.

(14) A 2022. évi stabilitási programban szereplő költségvetési előrejelzéseket alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv realisztikus. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2022-ben 3,9 %-kal, 2023-ban pedig 2,0 %-kal nő. Ehhez képest a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-ben 3,9 %-os, 2023-ban pedig 1,9 %-os reál-GDP-növekedéssel számol. A 2022. évi stabilitási program szerint a kormány arra számít, hogy a GDP-arányos államháztartási hiány 2022-ben 3,1 %-ra, 2023-ban pedig 1,5 %-ra csökken. A 2022. évi csökkenés főként a gazdasági tevékenység jelentős élénkülését és a legtöbb szükséghelyzeti intézkedés megszüntetését tükrözi. Egyéb intézkedések – például a magas energiaárakkal kapcsolatos intézkedések – nélkül a hiány még tovább csökkent volna. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2022-ben várhatóan 80,0 %-ra, majd 2023-ban 77,1 %-ra mérséklődik. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 3,1 %-ának, 2023-ra pedig a GDP 1,5 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. Ez összhangban van a 2022. évi stabilitási programban előrejelzett hiánnyal. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése hasonló GDP-arányos államadóssággal számol: 2022-ben 80,0 %-kal, 2023-ban pedig 77,5 %-kal. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése 1,2 %-ra tehető. Ez a becslés azonban nem tartalmazza a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező reformok hatását, amelyek élénkíthetik Ausztria potenciális növekedését.

(15) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedések többségét, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések GDP-hez viszonyított aránya az előrejelzések szerint a 2021. évi 4,3 %-ról 2022-ben 1,1 %-ra csökken. A költségvetési hiányt befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása érdekében hozott intézkedések, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,4 %-át, 2023-ban pedig 0,2 %-át fogják kitenni ([12]). Az említett intézkedések elsősorban a szegényebb háztartásoknak nyújtott szociális transzferekből, az energiafogyasztást terhelő közvetett adók csökkentéséből, valamint az ingázókat érintő ideiglenes személyijövedelemadó-kedvezményekből állnak. Ezeket az intézkedéseket ideiglenes intézkedésként jelentették be. Amennyiben azonban az említett energiaárak 2023-ban magasak maradnak, ezen intézkedések némelyike továbbra is hatályban maradhat. A költségvetési hiányt emellett a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei is befolyásolják, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,3 %-át, 2023-ban pedig 0,4 %-át fogják kitenni ([13]).

([11]) A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Ausztria 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Ausztria 2020. évi stabilitási programját (HL C 282., 2020.8.26., 129. o.).

([12]) Az adatok a 2021 ősze óta hozott intézkedések éves költségvetési költségeinek szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

([13]) A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzbeli juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

(16) A Tanács a 2021. június 18-i ajánlásában azt ajánlotta, hogy Ausztria 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházásokat. A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy Ausztria – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, ugyanakkor a növekedési potenciál élénkítése céljából fokozza a beruházásokat.

(17) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése és az Ausztria 2022. évi stabilitási programjában foglalt információk szerint 2022-ben a Tanács ajánlásával összhangban támogató jellegű, a GDP – 1,2 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal valószínűsíthető ([14]). Ausztria azt tervezi, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt – a tanácsi ajánlással összhangban – addicionális beruházások finanszírozására fogja felhasználni, ezáltal folyamatos támogatást nyújtva a helyreállításhoz. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2021-hez képest 2022-ben GDP-arányosan 0,1 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-ben 0,3 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([15]). Ausztria ezért a Tanács ajánlásával összhangban fenn kívánja tartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2022-es növekedése az előrejelzések szerint 0,5 százalékpontos expanzív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak kezelésére irányuló intézkedések addicionális hatását (a GDP 0,4 %-a), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,3 %-a).

(18) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében – változatlan szakpolitikát feltételezve – 2023-ban a GDP 0,4 %-ának megfelelő költségvetési irányvonalra számít ([16]). Ausztria az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat 2023-ban továbbra is a helyreállítást támogató addicionális beruházások finanszírozására használja fel. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2022-höz képest stabil marad. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2023-ban 0,4 százalékpontnak megfelelő restriktív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([17]). Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése előreláthatólag 0,0 százalékpontos, lényegében semleges hatást gyakorol az általános költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a megnövekedett energiaárak kezelését célzó intézkedések kivezetésének hatását (a GDP 0,2 %-a), valamint az Ukrajnából érkező, lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyeknek nyújtott ideiglenes védelem addicionális költségeit (a GDP 0,1 %-a).

(19) A 2022. évi stabilitási program a költségvetési hiány fokozatos csökkenését valószínűsíti: 2024-ben a GDP 0,7 %-ára, 2025-ben pedig 0,3 %-ára. Ezért a költségvetési hiány a tervek szerint a GDP 3 %-a alatt marad 2023-tól egészen a programozási időszak végéig. Ezek az előrejelzések az állami kiadások csökkenését feltételezik az említett időszakban (GDP-arányosan a 2023. évi 50,4 %-ról 2024-ben 49,6 %-ra és 2025-ben a 49,4 %-ra). A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2025-ig várhatóan csökkenni fog: 2024-ben 74,5 %-ra, majd 2025-ben 72,1 %-ra mérséklődik. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon közepesnek tűnnek.

(20) Ausztria közép- és hosszú távon az államháztartás fenntarthatóságával kapcsolatos közepes kockázatokkal szembesül, elsősorban az elöregedéssel összefüggő költségvetési nyomások miatt. A munkaképes korú népesség (a 20–64 évesek) idősebb felnőttekhez viszonyított aránya a következő 50 évben várhatóan – az egy 65 év feletti személyre vetített – három munkavállalóról nagyjából két munkavállalóra csökken majd. A népesség elöregedésével foglalkozó munkacsoport által készített, a Bizottság által az idősödésről szóló 2021. évi jelentésben közzétett kockázati forgatókönyv szerint összességében a tartós ápolásra-gondozásra fordított közkiadások a 2019. évi 1,8 %-ról 2030-ra várhatóan a GDP 2,3 %-ára fognak nőni. A demográfiai fejlemények mellett az időskorral összefüggő betegségek miatti intenzívebb ellátás iránti megnövekedett igény is várhatóan szerepet fog játszani a tartós ápolás-gondozás költségeinek emelkedésében. Ausztria bejelentette a tartós ápolási-gondozási rendszer átfogó reformját, de az még nem indult el. Eddig egy külön erre a célra létrehozott munkacsoport foglalta össze a nyilvános konzultációból levont főbb tanulságokat. A munkacsoport jelentése szerint a reform egyik prioritása a rendszer összehangolt ellenőrzésének kialakítása lesz. Ebbe beletartozik a feladatkörök egyértelmű hozzárendelése a kormányzati szintekhez, valamint a források eredetével és felhasználásával kapcsolatos átláthatóság biztosítása.

([14]) A mutató negatív (pozitív) előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére (hiányára) utal, ami expanzív (restriktív) költségvetési politikát jelez.

([15]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,4 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak. Ez elsősorban a 2022. évi stabilitási programban is szereplő stratégiai gáztartalék létrehozásának tudható be.

([16]) A mutató negatív (pozitív) előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére (hiányára) utal, ami expanzív (restriktív) költségvetési politikát jelez.

([17]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint semleges hatást gyakorolnak.

(21) Ausztria fiskális föderalizmusát jelentős egyensúlytalanság jellemzi szubnacionális szinten a kiadási és a bevételi feladatkörök között. Az adóügyi önállóság helyett a szubnacionális költségvetések az adómegosztás és a kormányközi transzferek bonyolult rendszerére épülnek. Ez gyengíti a költségvetési átláthatóságot és a politikai elszámoltathatóságot, és kevés ösztönzőt nyújt a hatékony állami költekezéshez. Mivel továbbra is szükség van reformokra, azokat be kell emelni a kormányközi költségvetési kapcsolatokról szóló következő törvényről folytatandó tárgyalásokba, melyek várhatóan 2022 decemberében kezdődnek meg. A nemzeti költségvetési keret reformja mellett a közkiadások eredményességét és hatékonyságát javíthatja még a kiadási felülvizsgálatok fokozottabb alkalmazása, mivel ezek elősegítik a szakpolitikai prioritásokhoz rendelt források ellenőrzését.

(22) Ausztria adórendszerét tovább lehetne javítani a méltányosság és a növekedés elősegítése tekintetében. Az adórendszert a munkára nehezedő jelentős adóteher jellemzi, amely béradókból és társadalombiztosítási járulékokból tevődik össze, a társadalombiztosítási járulékokat pedig mind a munkavállalók, mind a munkáltatók viselik. Ez akadályozza a munkahelyteremtést. Ugyanakkor a magas marginális adókulcsok akadályozzák a munkavállalást a jövedelemeloszlás alsó hányadába eső emberek, valamint a családok második keresői körében. A nemrég elfogadott ökoszociális adóreform a helyes irányba tett lépés, és a kibocsátáskereskedelmi rendszer (ETS) hatályán kívül eső ágazatokra vonatkozó szén-dioxid-ár bevezetése fontos projektként szerepel Ausztria helyreállítási és rezilienciaépítési tervében. Ennek ellenére továbbra is fennállnak strukturális kihívások. Tovább lehetne csökkenteni a nem bérjellegű munkaerőköltségeket a munkahelyteremtés és a munkaerő-kínálat fellendítése érdekében, különösen az alacsony jövedelműek esetében. A növekedésbarátabb adók jobb kihasználása elősegítheti a szükséges költségvetési mozgástér megteremtését és méltányosabbá teheti az adórendszert.

(23) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza, valamint ezek 2026. augusztus 31-ig teljesítendő indikatív végrehajtási ütemtervét is. Ezek kezelik a Tanács által az európai szemeszter keretében 2019-ben és 2020-ban Ausztriának címzett országspecifikus ajánlásokban felvázolt gazdasági és társadalmi kihívások összességét vagy jelentős részét, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv elfogadásának időpontjáig kiadott országspecifikus ajánlásokat. A tervben szereplő intézkedések hozzájárulnak az európai szemeszter keretében az elmúlt években azonosított országspecifikus ajánlások jelentős részének kezeléséhez. Az adórendszer tervezett módosításai hozzá fognak járulni az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentéséhez, egyúttal pedig előmozdítják a munkát terhelő adók enyhítését az ökológiai és szociális szempontok figyelembevétele mellett. A nők munkaerőpiaci részvételére várhatóan előnyösen fog hatni a minőségi, kisgyermekkori nevelést és gondozást nyújtó létesítmények rendelkezésre állásának javulása. Az intézkedések részben foglalkoznak a nyugdíjak terén a nemek között fennálló egyenlőtlenséggel kapcsolatos, régóta ismert kihívással is. A zöld átállást elő fogják mozdítani i. az energiahatékonyságba, ii. a megújuló energiaforrásokba, iii. az ipar dekarbonizációjába, iv. a biodiverzitásba és v. a körforgásos gazdaságba irányuló beruházások, melyeket idevágó reformok kísérnek, beleértve a megújuló energiaforrások támogatási keretének átalakítását és az olajjal működő fűtési rendszerek fokozatos lecserélését. A terv segíteni fogja a vállalkozások digitális kapacitásának jelentős bővítését is. Az egységes digitális hozzáférési pontoknak köszönhetően csökkenni fognak a vállalkozások adminisztratív terhei.

(24) Ausztria helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása várhatóan hozzájárul a zöld és digitális átállás terén való további előrelépéshez. Az Ausztria éghajlat-politikai célkitűzéseit támogató intézkedések a terv teljes pénzügyi allokációjának 58,7 %-át, míg a digitális célkitűzéseket támogató intézkedések a terv teljes pénzügyi allokációjának 52,8 %-át teszik ki. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek – a releváns mérföldkövekkel és célokkal összhangban történő – teljes körű végrehajtása segíteni fogja Ausztriát a Covid19-válság következményeiből való gyors kilábalásban, egyúttal megerősíti rezilienciáját. A szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus bevonása továbbra is fontos a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, továbbá a helyreállítási és rezilienciaépítési terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából, az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(25) A Bizottság 2022. május 2-án jóváhagyta Ausztriának az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([18]) előírt partnerségi megállapodását. Ausztria 2021. október 21-én benyújtotta az említett rendeletben előírt, az Európai Regionális Fejlesztési Alappal (ERFA) és az Igazságos Átmenet Alappal (IÁA) kapcsolatos programokat, melyeket a Bizottság szolgálatai észrevételekkel ellátva 2022. január 4-én visszaküldtek. Ausztria még nem nyújtotta be az Európai Szociális Alap Plusz programját. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Ausztriának a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe kell vennie a vonatkozó

([18]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a kohéziós politikai programok sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ.

(26) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv által kezelt gazdasági és szociális kihívásokon felül Ausztria további kihívásokkal szembesül a munkaerőpiaca kapcsán. Ausztria erős szociális védelmi rendszere és átfogó szakpolitikai intézkedései mérsékelték a Covid19-világjárvány társadalmi hatását. Ausztria jól teljesít a szociális jogok európai pillérének legtöbb dimenziója tekintetében, de vannak még kihívások. E kihívások közé tartozik különösen a nőkben, az alacsony képzettségű munkavállalókban, az idősebb munkavállalókban és a migráns hátterű személyekben rejlő kihasználatlan potenciál. Ez különösen problematikus a szakképzett munkaerő hiánya tekintetében. Az említett csoportok kihasználatlan potenciáljának felszabadítása csökkentheti az osztrák munkaerőpiacra nehezedő nyomást.

(27) Míg a nők foglalkoztatási rátája jóval meghaladja az uniós átlagot, Ausztria a második helyen áll az Unióban a nők részmunkaidős foglalkoztatása tekintetében. 2021-ben az osztrák nők 49,9 %-a dolgozott részmunkaidőben, szemben a 28,3 %-os uniós átlaggal. Ez komoly potenciált jelent a nők teljes munkaidős munkaerőpiaci részvételének növelése számára. A megfizethető és jó minőségű gyermekgondozási szolgáltatások korlátozott rendelkezésre állása megnehezíti az anyák számára, hogy aktívabban vegyenek részt a munkaerőpiacon. A három év alatti gyermekek csupán 21,1 %-a részesül intézményes gyermekgondozásban, ami az egyik legalacsonyabb arány az Unióban, és jelentősen elmarad az Európai Tanács által 2002-ben meghatározott barcelonai célkitűzéstől, amelynek értelmében a három év alatti gyermekek 33 %-ának kellene intézményes gyermekgondozásban részesülnie. Főként a részmunkaidős foglalkoztatás magas aránya és a nők alacsony fizetésű ágazatokban való felülreprezentáltsága okozza a nemek közötti bérszakadék magas szintjét és a nyugdíjak terén a nemek között fennálló egyenlőtlenség viszonylag magas szintjét Ausztriában. A Covid19-világjárvány tovább súlyosbította ezeket a nemek közötti egyenlőtlenségeket, és jelentősen megnövelte a munkát és ápolást-gondozást egyaránt végző nők arányát. A minőségi gyermekgondozási szolgáltatások kínálatának a minőségi előírások szigorítása révén való növelése, a gyermekgondozási intézmények hosszabb nyitvatartási idejének biztosítása, valamint a munkaidő növelését hátráltató tényezők (pl. adóösztönzők révén történő) felszámolása kulcsfontosságúak ahhoz, hogy jobban ki lehessen aknázni a nőkben rejlő munkaerőpiaci potenciált.

(28) Számos hátrányos helyzetű csoportot – különösen az alacsony képzettségű és az idősebb munkavállalókat, valamint a migráns hátterű munkavállalókat – jobban lehetne integrálni a munkaerőpiacba. Ausztriában a tartósan munkanélküli személyek majdnem fele legfeljebb alsó középfokú (*Pflichtschule*) végzettséggel rendelkezik. A migráns hátterű személyek munkaerőpiaci részvétele továbbra is alacsony, foglalkoztatási szintjük 2020-ban 12,7 százalékponttal volt alacsonyabb az Ausztriában születettekéhez képest. Ez különösen problematikus, mivel Ausztriában a gyermekek tanulmányi eredményeit, munkalehetőségeit és jövőbeli jövedelmi szintjét elsősorban a szüleik helyzete határozza meg. Az Ausztria helyreállítási és rezilienciaépítési tervében szereplő, az átképzés és a továbbképzés előmozdítását célzó intézkedések az alacsonyan képzett munkavállalók és a tartósan munkanélküliek képzésének támogatása révén kezelni fogják ezeket a kihívásokat. Ugyanakkor a tervezett intézkedések nem oldják meg teljes mértékben a migráns hátterű személyek és az alacsonyan képzett munkavállalók munkaerőpiaci részvétele mögött meghúzódó problémát. Emellett már a korai életszakaszban javítani kell az oktatási eredményeket az említett csoportok körében. A későbbiekben is szükség lesz a munkavállalók összes korcsoportjában a további átképzésre és az egész életen át tartó tanulást biztosító lehetőségekre.

(29) A növekvő szakemberhiány (*Fachkräftemangel*) egyre nagyobb kihívást jelent a magasan képzett szakemberekre – például informatikusokra, valamint a megújuló energia bevezetése (mely gyors ütemben bővül) terén képzett szakemberekre – támaszkodó vállalatok számára. A szakképzett munkaerő hiányának számos oka van és a Covid19-világjárvány fokozta azt. Az említett hiányt csökkentheti, ha bővítenék a külföldi, magasan képzett tehetségek számára az olyan állások betöltésének lehetőségeit, amelyeket osztrák vagy uniós munkaerővel nem lehet betölteni. A mostani eljárások jelentős adminisztratív terhet rónak az Unión kívülről munkavállalókat felvenni kívánó vállalatokra, ami megnehezíti a szükséges külföldi tehetségek bevonzását. Ez akadályozza a termelékenység növekedését, különösen a szolgáltatási ágazatban, de leginkább az informatikai ágazatban. Ausztria nem uniós országokból származó szakképzett munkaerő gyorsított felvételét célzó programjának (*Rot-Weiß-Rot-Karte*) 2019. és 2020. évi reformja nem bizonyult eredményesnek az általános kihívás kezelésében. Ezért további intézkedéseket lehetne hozni annak érdekében, hogy a vállalatok könnyebben tudjanak képzett munkaerőt felvenni külföldről. Ennek kapcsán gyorsabbá kell tenni az eljárásokat, és azokat jobban hozzá kell igazítani a vállalatok egyéni igényeihez.

(30) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

(31) Az Ukrajna elleni orosz invázió által kiváltott geopolitikai fejlemények rávilágítottak az Ausztria energiaellátását veszélyeztető kockázatokra. Ausztria nagymértékben függ az Oroszországból származó gázimporttól. 2020-ban Ausztria teljes gázimportjának mintegy 80 %-a Oroszországból származott a 44 %-os uniós átlaghoz képest. Ausztria – elsősorban az ipari fogyasztás és a fűtés támasztotta – energiaszükségletének jelentős részét szintén gázzal fedezik (22,7 %, ami némileg a 24,4 %-os uniós átlag alatt van). Ausztria azonban kevésbé függ az orosz olajtól (nyersolajimportjának 10 %-a származik Oroszországból, ami jóval alacsonyabb a 26 %-os uniós átlagnál) ([19]). Az energiaellátás diverzifikálása, továbbá a más tagállamokat már átfogó, kiterjedt összeköttetések esetében a rugalmasság növelése és a kétirányú szállításra alkalmas infrastruktúra kiépítése kulcsfontosságú lesz az orosz gáztól való függőség csökkentéséhez. Azonban a gázhoz kapcsolódó új infrastrukturális és hálózati beruházásoknak lehetőség szerint időtállónak kell lenniük olyan szempontból, hogy a fenntartható üzemanyagokra való későbbi átállás révén biztosítható legyen a hosszú távú fenntarthatóságuk. Az orosz gáztól való függőség csökkentése magában foglalja a megújuló gázok (pl. a megújuló hidrogén és a fenntartható biometán) termelésébe való beruházást is, ami lehetővé teszi a földgáz helyettesítését, különösen azokban az ágazatokban és régiókban, amelyek a leginkább ki vannak téve az ellátási zavaroknak. Emellett az olyan további megújuló energiaforrások, mint a geotermikus energia, továbbra is kihasználatlanok, és a használatuk lehetőségeit fel kell térképezni.

(32) 2020-ban Ausztria végső energiafogyasztásában a megújuló energiaforrások aránya 37 % volt, ami az említett évre kitűzött 34 %-os cél felett van. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt, a megújuló energiaforrások támogatásának 2021-es reformja létrehozta a megújuló energiaforrások villamosenergia-fogyasztásból való részesedésének növeléséhez szükséges keretrendszert. A reform értelmében 2030-ra a megújuló energiaforrásokból származó éves villamosenergia-termelési kapacitás 27 TWh lesz, ami hozzájárul a 2030-ra meghatározott 100 %-os cél eléréséhez (2020-ban 81 %). Azonban a megújuló energiaforrásokba való beruházásokat akadályozzák a hosszadalmas területrendezési és engedélyezési eljárások. Ez a probléma részben annak is betudható, hogy meglehetősen bonyolult a hatáskörök szövetségi és a regionális kormányzati szintek közötti felosztása, a hivatalok pedig létszámproblémákkal küzdenek. A megújulóenergia-termelés tervezett kibővítése érdekében Ausztria fontolóra vehetné (pl. a tárolást, elosztást és átvitelt szolgáló) hálózati infrastruktúrába való beruházások jelentős növelését, és az említett infrastruktúra időben történő kiépítésének biztosítását. Az építőiparra és az iparra vonatkozó energiahatékonysági ambíciók fokozása csökkenteni fogja a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőséget. Ausztria hosszú távú felújítási stratégiája egyértelmű mérföldköveket határoz meg 2050-re, amelyek segítségével épületállományának 80 %-át tervezi dekarbonizálni. Helyreállítási és rezilienciaépítési terve fel fogja gyorsítani a fosszilis tüzelőanyaggal működő kazánok fokozatos megszüntetését az építőiparban, és azokat megújuló energiára épülő technológia vagy távfűtés váltja fel. Egyelőre Ausztria 2030-as energiahatékonysági céljai nem elég ambiciózusak; az ország felgyorsíthatná az épületek mélyfelújításába irányuló beruházásokat, a fosszilis tüzelőanyagokról a megújuló energiaforrásból működő fűtésre való áttérést, és javíthatná az energiafogyasztás irányítását a közművek digitalizálása révén (pl. intelligens fogyasztásmérők és termosztátok alkalmazásával). Ugyanakkor az ipari folyamatok – többek között megújuló gázok révén történő – dekarbonizációját célzó további erőfeszítések elősegítenék a gázkereslet csökkentését, és megvédenék a vállalkozásokat az áringadozástól. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság növelésére vonatkozó törekvések további fokozására lesz szükség ahhoz, hogy Ausztria megfeleljen az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag célkitűzéseinek.

(33) Míg a klímasemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, Ausztria a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait a leginkább érintett régiókban. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Ausztria igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([20]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.

(34) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi stabilitási programot, és véleményét ([21]) az alábbi 1. ajánlás tükrözi.

([19]) Eurostat (2020), Az orosz import részesedése a földgáz és a nyersolaj teljes importjából. Az EU-27 átlag a 27 tagú Unión kívülről származó importon alapul. Ausztria 2022 márciusa óta nem importál nyersolajat Oroszországból.

([20]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).

([21]) Az 1466/97/EK tanácsi rendelet 5. cikkének (2) bekezdése alapján.

(35) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta, hogy az euroövezeti tagállamok tegyenek intézkedéseket – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló 2022. évi ajánlásban meghatározott ajánlások végrehajtása érdekében. Ausztria esetében ezt különösen az alábbi 1., 2. és 3. ajánlás tükrözi.

AJÁNLJA, hogy Ausztria 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban biztosítsa, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Álljon készen arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. A 2023 utáni időszakban folytasson prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére irányuló költségvetési politikát. Biztosítsa a tartós ápolási-gondozási rendszer megfelelőségét és költségvetési fenntarthatóságát. Egyszerűsítse és észszerűsítse a költségvetési kapcsolatokat és feladatköröket a kormányzati szintek között, valamint hangolja össze a finanszírozási és kiadási feladatköröket. Javítsa adószerkezetét az inkluzív és fenntartható növekedés támogatása érdekében.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását a 2021. július 13-i tanácsi végrehajtási határozatban foglalt mérföldkövekkel és célokkal összhangban. A 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó kohéziós politikai programok végrehajtásának megkezdése céljából gyorsan zárja le a programozási dokumentumokról a Bizottsággal folytatott tárgyalásokat.

3. Lendítse fel a nők munkaerőpiaci részvételét, többek között a minőségi gyermekgondozási szolgáltatások javítása révén, és javítsa a hátrányos helyzetű csoportok munkaerőpiaci részvételét.

4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függőségét és diverzifikálja fosszilistüzelőanyag-importját azáltal, hogy felgyorsítja a megújuló energiaforrások alkalmazását és a szükséges infrastruktúra kialakítását, különösen a tervezési és az engedélyezési eljárások további egyszerűsítése, mindenekelőtt az ipart és az építőipart illetően az energiahatékonyság javítása, az energiaellátás diverzifikálása, valamint az összeköttetések esetében a rugalmasság növelése és a kétirányú szállításra alkalmas infrastruktúra kiépítése révén.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 12-én.

a Tanács részéről
az elnök
Z. STANJURA

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2022. július 12.)

Lengyelország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Lengyelország 2022. évi konvergenciaprogramját

(2022/C 334/21)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ([1]) és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([2]) 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói szociális kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság az 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ([3]) alapján 2021. november 24-én elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Lengyelországot nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2022. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is. A Tanács az együttes foglalkoztatási jelentést 2022. március 14-én fogadta el.

([1]) HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

([2]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

([3]) Az Európai Parlament és a Tanács 1176/2011/EU rendelete (2011. november 16.) a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról (HL L 306., 2011.11.23., 25. o.).

(3) A világjárványból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az inváziónak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal ([4]) – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet ([5]), amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést. Az Ukrajnából menekülők fogadásával és integrációjával összefüggő szükségletek sürgős kezelése érdekében rendkívüli támogatás áll Lengyelország rendelkezésre az európai menekültekre irányuló kohéziós fellépés (CARE) kezdeményezés keretében, valamint a kohéziós célú és az európai területeknek nyújtott helyreállítási támogatás (REACT-EU) keretében nyújtott kiegészítő előfinanszírozás révén.

(4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.

(5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokolttá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023 végéig történő meghosszabbítását.

(6) A Lengyelország 2021. évi konvergenciaprogramjára vonatkozó tanácsi véleményt tartalmazó, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban ([6]) alkalmazott megközelítés alapján az összesített költségvetési irányvonal jelenleg az elsődleges kiadások (amelyekbe nem tartoznak bele a diszkrecionális bevételi intézkedések és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések, azonban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások igen) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban ([7]). Az összesített költségvetési irányvonalon túl – annak értékelése érdekében, hogy a nemzeti költségvetési politika prudens-e, és összetétele elősegíti-e a zöld és digitális átállással összhangban lévő fenntartható helyreállítást – figyelmet kell fordítani a (diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélkül számított) nemzeti finanszírozású ([8]) elsődleges folyó kiadások és a beruházások alakulására is.

([4]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([5]) A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

([6]) A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Lengyelország 2021. évi konvergenciaprogramját (HL C 304., 2021.7.29., 98. o.).

([7]) A költségvetési irányvonalra és annak összetételére vonatkozó, ebben az ajánlásban szereplő becslések a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének alapjául szolgáló feltételezésekre épülő bizottsági becslések. A Bizottság középtávú potenciális növekedésre vonatkozó becslései nem tartalmazzák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező, a potenciális növekedést adott esetben fokozó reformok kedvező hatását.

([8]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadásokon kívüli kiadások.

(7) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban is juttassák érvényre az iránymutatást. A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.

(8) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

(9) 2021. május 3-án Lengyelország az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikke (1) bekezdésének megfelelően benyújtotta a Bizottságnak nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2022. június 17-én elfogadta Lengyelország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([9]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot fogadjon el, amely kimondja, hogy Lengyelország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldköveket és célokat továbbra is teljesítettnek lehessen tekinteni.

(10) Lengyelország 2022. április 29-én benyújtotta 2022. évi nemzeti reformprogramját, 2022. április 28-án pedig – az 1466/97/EK rendelet 8. cikkében meghatározott határidőn belül – 2022. évi konvergenciaprogramját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor.

(11) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette a Lengyelországra vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Lengyelország által elért eredményeket. A jelentés értékelte továbbá a Lengyelország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

([9]) ST 9728/2022; ST 9728/2022 ADD1.

(12) A Bizottság 2022. május 23-án a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentést adott ki. A jelentés megvizsgálta Lengyelország költségvetési helyzetét, mivel a tervezett költségvetési hiány 2022-ben meghaladja a Szerződésben a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A Bizottság a 2022. március 2-i közleményével összhangban nem javasolta új túlzotthiány-eljárás megindítását 2022 tavaszán, és felül fogja vizsgálni, hogy szükséges-e ilyen eljárások megindítását kezdeményeznie 2022 őszén.

(13) A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában ([10]) azt ajánlotta Lengyelországnak, hogy az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban 2020 és 2021 folyamán hozzon meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és a későbbi helyreállítás támogatása érdekében. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Lengyelország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, egyúttal fokozza a beruházásokat. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Lengyelország államháztartási hiánya GDP-arányosan a 2020. évi 6,9 %-ról 2021-ben 1,9 %-ra csökkent. Lengyelország költségvetés-politikai válasza 2021-ben támogatta a gazdasági helyreállítást, míg az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadások GDP-arányosan a 2020. évi 4,5 %-ról 2021-ben 2,7 %-ra csökkentek. A Lengyelország által 2021-ben hozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással. A kormány által 2020-ban és 2021-ben elfogadott diszkrecionális költségvetési intézkedések átmeneti jellegűek voltak, illetve azokat más intézkedések ellensúlyozták. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint az államadósság GDP-arányosan a 2020. évi 57,1 %-ról 2021-ben 53,8 %-ra csökkent.

(14) A 2022. évi konvergenciaprogram költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv realista. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2022-ben 3,8 %-kal, 2023-ban pedig 3,2 %-kal nő. Ehhez képest a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 2022-re 3,7 %-os, 2023-ra pedig 3,0 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, főként elsősorban a magasabb előre jelzett infláció miatt, amely várhatóan visszaveti majd a magánfogyasztást és a beruházásokat, valamint a nettó export kisebb mértékű hozzájárulása miatt. A 2022. évi konvergenciaprogram szerint a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2022-ben a GDP 4,3 %-ára, 2023-ban pedig 3,7 %-ára csökken. A 2022. évi növekedés főként az Ukrajnából érkezett, lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyeknek nyújtott támogatás magas költségeit, a magas energiaárakhoz kapcsolódó intézkedéseket és a jelentős adóreformot (a lengyel megállapodás) tükrözi. A 2022. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság 2022-ben várhatóan 52,1 %-ra, majd 2023-ban 51,5 %-ra mérséklődik. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 4,0 %-ának, és 2023-ra 4,4 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. 2022-ben ez alacsonyabb, mint a 2022. évi konvergenciaprogramban előre jelzett hiány, főként a magasabb előre jelzett nominális GDP miatt. 2023-ban a becsült hiány magasabb a konvergenciaprogramban szereplőnél, főként az alacsonyabb bevételek és az Ukrajnából érkezett, lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyeknek nyújtott támogatás költségeinek feltételezett növekedése miatt. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése alacsonyabb GDP-arányos államadóssággal számol: 2022-ben 50,8 %-kal, 2023-ban pedig 49,8 %-kal. A különbség a magasabb előre jelzett inflációnak és a 2023. évi SFA-tételekre vonatkozó eltérő feltételezéseknek tudható be. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése 3,4 %-ra tehető. Ez a becslés azonban nem tartalmazza a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező reformok hatását, amelyek élénkíthetik Lengyelország potenciális növekedését.

(15) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedéseket, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések kiadásai az előrejelzések szerint a 2021. évi 2,7 %-ról 2022-ben a GDP 0,0 %-ára csökkennek. A költségvetési hiányt befolyásolják az energiaár-növekedés gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása érdekében hozott intézkedések, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 1,0 %-át fogják kitenni, 2023-ban pedig várhatóan megszüntetésre kerülnek. ([11]) Ezek az intézkedések elsősorban az energiafogyasztás után fizetendő közvetett adók mérséklését és a szegényebb háztartásoknak nyújtott szociális transzfereket foglalják magukban. Ezeket az intézkedéseket ideiglenes intézkedésként jelentették be. Amennyiben azonban az említett energiaárak 2023-ban magasak maradnak, ezen intézkedések némelyike továbbra is hatályban maradhat. Ezen intézkedések egy része – különösen a hozzáadottérték-adó és a jövedéki adók általános csökkentése – nem célzott. A költségvetési hiányt emellett a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei is befolyásolják, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,6 %-át, 2023-ban pedig 0,8 %-át fogják kitenni ([12]).

([10]) A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Lengyelország 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Lengyelország 2020. évi konvergenciaprogramját (HL C 282., 2020.8.26., 135. o.).

([11]) Az adatok a 2021 ősze óta hozott intézkedések éves költségvetési költségeinek szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

([12]) A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzbeli juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

(16) A Tanács a 2021. június 18-i ajánlásában azt ajánlotta, hogy Lengyelország 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy Lengyelország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, ugyanakkor a növekedési potenciál élénkítése céljából fokozza a beruházásokat.

(17) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése és a Lengyelország 2022. évi konvergenciaprogramjában foglalt információk szerint 2022-ben a Tanács ajánlásával összhangban támogató jellegű, a GDP – 3,4 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal valószínűsíthető ([13]). A Tanács ajánlásának megfelelően Lengyelország támogatni kívánja a helyreállítást, amihez a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből addicionális beruházásokat tervez finanszírozni. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2021-hez képest GDP-arányosan 0,1 százalékponttal nő ([14]). A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-ben 0,3 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([15]). Lengyelország ezért a Tanács ajánlásával összhangban fenn kívánja tartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2022-es növekedése az előrejelzések szerint 2,7 százalékpontos expanzív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hozzájárulás magában foglalja egyrészt a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak kezelésére irányuló intézkedések addicionális hatását (a GDP 1,0 %-a), másrészt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,6 %-a), ugyanakkor a kisgyermekek gondozásához nyújtott új támogatás (Family Care Capital) (a GDP 0,1 %-a) az előrejelzések szerint szintén hozzájárul a nettó folyó kiadások növekedéséhez.

A bevételi oldalon a lengyel megállapodás keretében a személyi jövedelemadó kulcsának csökkentése (a GDP 0,7 %-a), valamint a társaságiadó-kulcsok csökkentése (a GDP 0,1 %-a) előreláthatólag szintén hozzájárul majd az expanzív költségvetési irányvonalhoz. Az előrejelzés szerint a GDP-deflátornál nagyobb mértékű fogyasztóiár-növekedés – a kormányzati áru- és szolgáltatásbeszerzésekre fordított kiadások növekedésének hatására – befolyásolja a tagállami finanszírozású elsődleges folyó kiadások 2022. évi expanzív hatását.

(18) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében – változatlan szakpolitikát feltételezve – 2023-ban a GDP + 1,7 %-ának megfelelő költségvetési irányvonalra számít ([16]). Lengyelország az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat 2023-ban továbbra is a helyreállítást támogató addicionális beruházások finanszírozására használja fel. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2022-höz képest 0,1 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2023-ban 0,3 százalékpontnak megfelelő restriktív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([17]). Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint 1,4 százalékpontos restriktív hatást gyakorol az általános költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a megnövekedett energiaárak kezelését célzó intézkedések kivezetésének hatását (a GDP 0,9 %-a), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem addicionális költségeit (a GDP 0,2 %-a).

(19) A 2022. évi konvergenciaprogram a költségvetési hiány fokozatos csökkenését vetíti előre: 2024-ben a GDP 3,1 %-ára, 2025-ben pedig 2,5 %-ára. A költségvetési hiány tehát a tervek szerint 2025-ben a GDP 3 %-a alá csökken. A tervezett konszolidációs intézkedésekről azonban nem áll rendelkezésre információ. A 2022. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság 2025-ig várhatóan csökkenni fog: 2024-ben 51,0 %-ra, majd 2025-ben 49,7 %-ra tovább mérséklődik. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon közepesnek tűnnek.

(20) A költségvetési rendszer folyamatban lévő reformja – teljes körű végrehajtása esetén – várhatóan növeli a kiadások hatékonyságát azáltal, hogy kezeli a költségvetési folyamat régóta fennálló hiányosságait. Ide tartoznak az összetett és elavult költségvetési besorolások; az információk optimálistól elmaradó rögzítése; a valódi középtávú tervezés hiánya, valamint a kiadási felülvizsgálatok költségvetési folyamatra gyakorolt közvetlen hatásának hiánya. Lengyelország államháztartása hosszú távon a magasabb kiadások miatt várhatóan nyomásnak lesz kitéve, különösen a népesség elöregedése miatt. Ezek a tényezők felerősítik a kiadások kezelésének megerősítésére – így többek között a hatékonyság és az eredményesség rendszeres értékelésére – szolgáló új eszközök iránti igényt. A világjárvány

([13]) A mutató negatív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére utal, ami expanzív költségvetési politikát jelez.

([14]) A Bizottság előrejelzései. A Bizottság még nem értékelte Lengyelország helyreállítási és rezilienciaépítési tervét.

([15]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,4 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak, ideértve a lengyel fejlesztési banknak (BGK) nyújtott transzfereket is.

([16]) A mutató pozitív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított hiányára utal, ami restriktív költségvetési politikát jelez.

([17]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékpontos restriktív hatást gyakorolnak.

idején azonban a Covid19-intézkedésekre fordított kiadások többségét egy fejlesztési bank által kezelt célzott alapon és egy költségvetésen kívüli pénzügyi eszközön keresztül folyósították. Bár ez nagyobb rugalmasságot biztosított a hatóságoknak a válsággal kapcsolatos kiadások kezelésében, és lehetővé tette számukra annak a kockázatnak az elkerülését, hogy megsértsék az államadósság alkotmányos szintjét, korlátozta a kiadások parlamenti ellenőrzését és a közkiadásokra vonatkozó időszerű információkhoz való nyilvános hozzáférést is.

(21) Lengyelország az egyik leggyorsabban idősödő ország az Unióban, és hosszú távon a demográfiai tendenciák hatással lesznek a nyugdíjrendszerre. A jelenlegi járulékalapú nyugdíjrendszer pénzügyileg kiegyensúlyozott rendszert biztosít, de nem biztosítja a jövőbeli ellátások megfelelőségét. Az alacsony tényleges nyugdíjbavonulási életkor, a várható élettartam növekedése és a rendszer néhány egyéb jellemzője miatt a jövőbeli nyugellátások jelentősen csökkenni fognak az utolsó fizetéshez képest. Ez azt jelentené, hogy a nyugdíjasok nagy részét a szegénység fenyegetné. A Bizottság elemzése azt mutatja, hogy Lengyelországnak már az ellátások jelenlegi szinten tartásához is 2070-ig GDP-jének további 6,7 %-át kellene a nyugdíjrendszerre költenie. A lengyel nyugdíjrendszer fő kihívásai az alacsony tényleges nyugdíjbavonulási életkorhoz és a különleges nyugdíjjogosultságokhoz (pl. mezőgazdasági termelők, egyenruhás testületek) kapcsolódnak, amelyek költségesek és az általános rendszerhez képest előnyben részesítik tagjaikat.

(22) Lengyelország 2021. december 15-én benyújtotta az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([18]) előírt kohéziós politikai programozási dokumentumait. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Lengyelországnak a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe kell vennie a vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A kohéziós politikai programok sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ.

(23) Lengyelországban a munkanélküliségi ráta történelmi mélyponton áll, de egyes csoportok munkaerőpiaci részvétele továbbra is korlátozott. A három év alatti, intézményes gyermekgondozásban részt vevő gyermekek aránya továbbra is az egyik legalacsonyabb a tagállamok közül, és a gyermekgondozáshoz való korlátozott hozzáférés akadályozza a nők belépését a munkaerőpiacra. Emellett a tartós ápolás-gondozás támogatásának elégtelensége és az alacsonyabb nyugdíjkorhatár azt eredményezi, hogy a munkaerő kiáramlik a piacról. A munkaerőpiac nem kiegyenlített a fogyatékossággal élők, az idősek és az alacsony képzettségűek tekintetében, mely csoportok foglalkoztatási rátája a vonatkozó uniós átlag alatti. Jóllehet az elmúlt években folyamatosan csökkent az atipikus munkaszerződések száma, elsősorban a fiatalok és az alacsony képzettségű munkavállalók körében továbbra is nagyon elterjedt az alacsony társadalombiztosítási járulék-fizetés melletti határozott idejű munkaszerződéssel és az önálló vállalkozóként történő foglalkoztatás, ami növeli annak kockázatát, hogy e csoportok jövőbeli nyugellátása nem lesz megfelelő mértékű.

(24) Lengyelország oktatási és képzési rendszere továbbra is kihívásokkal néz szembe a minőség és az inkluzivitás tekintetében. Ezeket a kihívásokat tovább súlyosbították a világjárvány következtében elhúzódó távoktatásos időszakok. A tanárok, a tanulók és a lakosság körében hiányoznak a digitális készségek. Ugyanakkor nem áll rendelkezésre elegendő IKT-felszerelés és konnektivitás sem az iskolák és a gyermekes háztartások számára. A tanároknak nyújtott formális oktatás minősége nem kielégítő. Emellett a tanárok fizetése viszonylag alacsony az OECD országaihoz képest. Ez kihat a szakma pénzügyi vonzerejére, és a szakmai fejlődés lehetőségeinek hiányával együtt hozzájárul a jelentős munkaerőhiányhoz. Az Ukrajnából érkező, lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása jelentős erőfeszítéseket – többek közt finanszírozást – tesz szükségessé a megfelelő reagálás érdekében az oktatás és képzés területén. A készségek és a munkaerőpiaci igények közötti jelentős eltérések munkaerőhiányhoz vezetnek, amit az is bizonyít, hogy a munkáltatók nehézségekkel szembesülnek az üres álláshelyek betöltésekor.

(25) Az egészségügyre fordított összes kiadás a GDP-hez viszonyítva továbbra is alacsony, mindössze 6,5 %, szemben a 2019. évi 9,9 %-os uniós átlaggal. A lengyel egészségügyi rendszer túlzott mértékben támaszkodik a kórházakra, amelyek pénzügyi helyzete romlik, hiányzik a minőségértékelés és hiányosságok tapasztalhatók az irányítás terén. Az alapellátás és az ambuláns ellátás kihasználtsága alacsony fokú. Az egészségügyi szakmák korlátozott vonzereje hozzájárul a munkaerőhiányhoz. Az orvosok és ápolók 1 000 lakosra vetített száma (2,4, illetve 5,1) a tagállamok

([18]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

között a legalacsonyabbak közé tartozik. Az egészségügyi alapellátási rendszer létszámhiánnyal küzd, szolgálatai túlterheltek. Ennek az ellátási szintnek a lehetőségei továbbra is kiaknázatlanok, ami túlterheli a magasabb szintű ellátást. Jóllehet a kibővített e-egészségügyi szolgáltatások segítenek kezelni az egészségügyi rendszer előtt álló bizonyos kihívásokat, elterjedtségük eddig korlátozott volt.

(26) A szociális kiadások jelentős része nem veszi figyelembe a jövedelmi szintek különbségeit, így lenne még tere a rendszer célzottabbá tételének. Egyes szociális kiadások nem célzottak és nem rászorultságon alapulnak. Ugyanakkor a polgári jogi szerződéssel foglalkoztatottak rendelkezésére álló szociális juttatások egyes személyek esetében korlátozottak, ami kiszolgáltatottabbá teszi ezt a csoportot. Bár a szegénység kockázatának kitett népesség aránya tovább csökkent (a 2016. évi 21 %-ról 2020-ban 17 %-ra), továbbra is vannak kihívások. Például az idős emberek egyes csoportjai várhatóan ki lesznek téve a szegénység egyre nagyobb kockázatának. Ez különösen a nőket fogja érinteni, mivel karrierjük rövidebb, ami alacsonyabb jövőbeli nyugellátást eredményez. Az ellátás célzottabbá tétele – például a rászorultságon alapuló megközelítés általánosabb alkalmazása révén – az állami források hatékonyabb felhasználását eredményezné a szegénység elleni küzdelemben és a leginkább rászorulók támogatásában.

(27) Lengyelország a hosszú távon fenntartható gazdasági növekedés és versenyképesség biztosítása érdekében egyre nagyobb mértékben fog támaszkodni a tudományra és az innovációra. Némi előrelépés ellenére azonban Lengyelország lemaradásban van az innovatív outputok tekintetében. A kutatás-fejlesztésre (K+F) fordított összkiadás alacsony, a GDP 1,39 %-át teszi ki. A vállalkozások K+F-kiadásai jóval elmaradnak az uniós átlagtól (2020-ban 0,87 %), és a közösségi innovációs felmérés szerint az innovatív vállalkozások aránya továbbra is alacsony. Lengyelország hátulról a negyedik helyen áll a 2021. évi európai innovációs eredménytáblán, és az utolsó, „feltörekvő innovátor" kategóriába tartozik. A jelenlegi kutatástámogatási eszközök növekvő széttagoltsága rontja a tudomány és a vállalkozások közötti együttműködést, ami az innováció erősítésének egyik fő akadálya. Ezenkívül a vezetői készségek alacsony szintje és a technológiák korlátozott alkalmazása a vállalatoknál jelentős termelékenységbeli különbségeket eredményez a kis- és középvállalkozások és a nagyvállalatok között, ami korlátozza az innovációt és a termelékenység növekedését.

(28) Lengyelországban lemaradás tapasztalható a digitalizáció terén. Különösen a digitális készségek alacsony szintje akadályozza a vállalkozásokat abban, hogy fejlett digitalizált megoldásokba ruházzanak be és feljebb kerüljenek az értékláncban, továbbá hozzájárul a munkaerő- és szakemberhiányhoz is. Ami a digitális infrastruktúrát illeti, míg a vezetékes széles sávú hálózatok egyre elterjedtebbek, az 5G fejlesztésével kapcsolatos kihívások továbbra is jelentősek. 2021-ben a háztartások mindössze 34 %-a fért hozzá az 5G technológiához, ami a 65 %-os uniós átlag alatt van, és az 5G-re való felkészülés nem halad előre, mivel az 5G kiépítésére vonatkozó harmonizált rádióspektrum kijelölése még várat magára. Végezetül a digitális technológiák közigazgatásban való nagyobb mértékű alkalmazása javíthatná a kormányzati szolgáltatások nyújtását, és hozzájárulhatna a szükségtelen szabályozási és adminisztratív terhek csökkentéséhez.

(29) A stabil és kiszámítható üzleti környezet és a barátságos beruházási légkör fontos szerepet játszik a világjárványt követő gazdasági helyreállításban és a közép–hosszú távú fenntartható gazdasági növekedésben egyaránt. E tekintetben alapvető fontosságú az igazságszolgáltatási rendszer függetlensége, hatékonysága és minősége. Lengyelországban romlott a jogállamiság állapota, és a bírói függetlenség továbbra is komoly aggodalomra ad okot, amint az az Európai Unió Bíróságának és az Emberi Jogok Európai Bíróságának több ítéletéből is következik. Emellett a Bizottság 2021-ben kötelezettségszegési eljárást indított Lengyelország ellen a lengyel Alkotmánybíróság egyes ítéleteit követően, amelyekben elsősorban az uniós jog elsőbbségét vitatta, és amelyek veszélyeztetik Lengyelország és az Unió jogrendjének működését.

(30) A stabil és megbízható szabályozási környezet a gazdasági növekedés és a magánberuházások fenntartásának alapja. A beruházási környezetet azonban továbbra is hátráltatja a kiszámíthatatlan és nehézkes szabályozási környezet. A kulcsfontosságú jogszabályok gyakori módosításai bizonytalanságot okoznak és növelik a megfelelési költségeket a vállalkozások számára, főként amiatt, hogy a jogalkotási folyamat során nem folytatnak érdemi konzultációt az érdekelt felekkel. A magánberuházások GDP-hez viszonyított aránya 2016 óta csökken, 2020-ban pedig csupán 18,5 % volt, ami jóval elmarad az uniós átlagtól és a regionális versenytársaktól. Ez korlátozhatja a további termelékenységnövekedést, és akadályozhatja Lengyelország azon képességét, hogy hosszú távon fenntartsa a gazdasági növekedést, különös tekintettel arra, hogy a fajlagos munkaköltségek növekedése rontja a költség-versenyképességet.

(31) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

(32) Lengyelország energiaszerkezete továbbra is nagymértékben függ a fosszilis tüzelőanyagoktól, amelyek 2020-ban energiaellátásának 86 %-át biztosították, és ennek 40 %-át a szén teszi ki. A földgáz 17 %-ot képvisel az energiaszerkezetben, míg az olaj 28,9 %-ot tesz ki, és részaránya az elmúlt években nőtt. Lengyelországban lassú a dekarbonizáció üteme. 2020-ig a lengyel gazdaság teljes kibocsátása mindössze 8 %-kal csökkent 2005-höz képest ([19]). A gazdaság üvegházhatásúgáz-kibocsátási intenzitása 54 %-kal haladja meg az uniós átlagot. Ahhoz, hogy a kibocsátások az egész gazdaságban csökkenjenek, felülvizsgált, ambiciózusabb energiapolitikára van szükség, valamint célzott intézkedéseket kell hozni a kibocsátáskereskedelmi rendszeren kívüli ágazatok vonatkozásában. Bár Lengyelország maga termeli az általa fogyasztott szén mintegy 80 %-át, Oroszországtól való függősége – amelyet az Oroszországból származó behozatalnak a teljes szénimporthoz viszonyított arányaként számítanak ki – nőtt, és 2020-ban 74 %-ot ért el – az 54 %-os uniós átlaghoz képest. Ami az olajat illeti, Lengyelország keresletének szinte teljes egészét tekintve külföldi beszállítóktól függ, és az Oroszországból származó behozatal a teljes külföldi ellátás 72 %-át teszi ki – szemben a 26 %-os uniós átlaggal. Lengyelország orosz földgáztól való függősége 2020-ban 55 %-os volt – szemben a 44 %-os uniós átlaggal ([20]). A Lengyelországon belüli és a szomszédos országokkal folyamatban lévő és tervezett infrastrukturális projektek (beleértve a 2022. május 1-jén már működő, Litvániával közös GIPL rendszerösszekötőt) várhatóan teljesen megszüntetik majd Lengyelország orosz gáztól való függését, amennyiben azokat megfelelő ellátási szerződések kísérik. A földgázhoz kapcsolódó új infrastrukturális és hálózati beruházásoknak lehetőség szerint időtállónak kell lenniük, hogy elkerülhető legyen a szén-dioxid-kibocsátás mértékének rögzülése és a meg nem térülő eszközökbe való beruházás, valamint hogy az említett infrastruktúrák fenntartható üzemanyagokra való későbbi átállítása révén biztosítható legyen hosszú távú fenntarthatóságuk. Lengyelországnak az orosz Gazprommal kötött hosszú távú gázellátási szerződése 2022 végén lejár, és Lengyelország nem tervezi annak megújítását.

A Gazprom 2022 áprilisától felfüggesztette a gázellátást Lengyelország felé, ám ennek az ország energiabiztonságára gyakorolt közvetlen hatását jelentősen enyhíti, hogy Lengyelország alternatív ellátási forrásokhoz fér hozzá az Unión belülről és kívülről egyaránt. A Gazprom ellátásfelfüggesztése azonban megköveteli a folyamatban lévő és tervezett ellátásdiverzifikációs projektek felgyorsítását, valamint a további intézkedések fokozott összehangolását az Unión belül.

(33) Az új megújulóenergia-termelési kapacitások gyorsabb kiépítése kulcsfontosságú ahhoz, hogy Lengyelország csökkentse a fosszilis tüzelőanyagok behozatalától való függését és csökkentse az üvegházhatásúgáz-kibocsátását. A nemzeti energia- és klímatervekben szereplő jelenlegi megújulóenergia-célkitűzések nem elég ambiciózusak. Ugyanakkor jelentős szabályozási, eljárási és adminisztratív akadályok korlátozzák a megújulóenergia-kapacitások kiépítését, és lassítják a megújuló energiaforrások hálózatba történő integrálását. Ezek közé tartoznak az energiaszövetkezetekre vonatkozó korlátozó szabályok, a szárazföldi szélenergia-hasznosításra vonatkozó korlátozó szabályok és hosszadalmas engedélyezési eljárások, az adószabályok összetettsége és instabilitása, illetve a hálózati csatlakozást érintő hosszas eljárások. Az olyan infrastrukturális akadályok, mint az elégtelen elosztóhálózati kapacitás, szintén lassítják a megújuló energiaforrások integrációját, és ezeket megfelelő ösztönzőkkel kell kezelni. Ezen túlmenően a Bizottság 2022. május 18-i közleménye (a REPowerEU közlemény) rámutatott arra, hogy a fenntartható biometán-termelés növelése hozzá fog járulni az Unió orosz fosszilis tüzelőanyagoktól való függésének fokozatos megszüntetéséhez. Ezzel összefüggésben Lengyelországnak lehetősége nyílik arra, hogy a fenntartható biometánpiac létrehozására irányuló megfelelő stratégia és az ilyen piac szerkezetére vonatkozó konkrét javaslatok révén megragadja a vonatkozó fenntarthatósági kritériumoknak megfelelő biometánban rejlő, eddig kiaknázatlan lehetőségeket. A fenntartható biometánt a kapcsolt hő- és villamosenergia-termelésben és a megújuló hidrogén előállításában lehet alkalmazni, ami segíthet a kibocsátáscsökkentési nehézségekkel szembenéző ágazatok dekarbonizálásában. Lengyelország nemzeti felújítási programja jelentős kezdeményezésnek számít a légszennyező kazánok helyettesítése és az épületek energiahatékonyságának javítása terén. A felújítási programot azonban tovább lehetne egyszerűsíteni, valamint az célzottabban összpontosíthatna az alacsony jövedelmű háztartásokra és a legrosszabbul teljesítő épületekre.

Ezen túlmenően a hőforrások cseréjéhez nyújtott támogatások esetében nagyobb hangsúlyt lehetne helyezni a földgázalapú technológiákba való bezáródás elkerülésére, valamint a mélyfelújítások és a hőszivattyúk telepítésének erőteljesebb ösztönzésére, összhangban az épületkorszerűsítési program és a REPowerEU közlemény célkitűzéseivel. Az energiahatékonysági fejlesztésekben rejlő jelentős költségmegtakarítási potenciál lehetővé teszi a visszafizetendő pénzügyi eszközök használatát, amelyeket a lakó-, köz- és kereskedelmi épületek felújítási arányának növelésére lehetne felhasználni. Ez tovább javítaná a levegőminőséget, felgyorsítaná az energiamegtakarítást és csökkentené a fosszilis tüzelőanyagok iránti keresletet a fűtés terén. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság növelésére vonatkozó törekvések további fokozására lesz szükség ahhoz, hogy Lengyelország megfeleljen az „Irány az 55 %!” célkitűzéseinek.

([19]) Éghajlat-politikai eredményjelentés (2021).

([20]) Eurostat (2020), Az orosz import részesedése a földgáz, a nyersolaj és a feketeszén teljes importjából. Az EU-27 átlagát tekintve a teljes behozatal az EU-27-en kívülről származó behozatalon alapul. Lengyelország esetében a teljes behozatal magában foglalja az EU-n belüli kereskedelmet is. A nyersolaj nem foglalja magában a finomított olajtermékeket. Lengyelország 2022. április 27. óta már nem kap gázt Oroszországból.

(34) Az energiatermelés után a közlekedés a második legszennyezőbb ágazat, amely a teljes olajfogyasztás mintegy 70 %-át teszi ki. Az ágazat kibocsátásának oroszlánrészéért a közúti közlekedés felelős. Ezért döntő fontosságú a mobilitás szén-dioxid-mentesítésére irányuló intézkedések felgyorsítása. A kollektív, alacsony szén-dioxid-kibocsátású és aktív közlekedési módok ösztönzése segítene ebben a tekintetben. A tömegközlekedés vonzerejének és hozzáférhetőségének növelése – többek között a vidéki területeken, valamint a külvárosok jobb összekapcsolása az agglomerációk központjaival – hozzájárulna a légszennyezés csökkentéséhez, a kirekesztés kezeléséhez és az életminőség javításához. A kibocsátásmentes gépjárművek aránya az új nyilvántartásba vételek között 2020-ban 0,8 % volt, ami jóval elmarad az 5,3 %-os uniós átlagtól. Mérlegelni kell az elektromos autók vásárlásának további támogatását és a töltőinfrastruktúrába történő jelentős beruházásokat.

(35) Lengyelország nemzeti energiastratégiájának célkitűzéseit felfelé kell módosítani a 2030-ra vonatkozó ambiciózusabb uniós éghajlat-politikai célkitűzéssel összhangban. Egy szilárd, stabil és naprakész stratégiai keret elengedhetetlen a zöld átállással kapcsolatos köz- és magánberuházások irányításához és ösztönzéséhez. Lengyelországnak meg kell fontolnia ambíciószintjének növelését, hogy biztonságot kínálhasson a befektetőknek és növelje az üzleti környezet kiszámíthatóságát, ugyanakkor a REPowerEU közleménnyel összhangban felgyorsítsa energetikai átállását is.

(36) Míg a klímasemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, Lengyelország a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait a leginkább érintett régiókban. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Lengyelország igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([21]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.

(37) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi konvergenciaprogramot, és véleményét ([22]) különösen az alábbi 1. ajánlás tükrözi,

AJÁNLJA, hogy Lengyelország 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban biztosítsa, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Álljon készen arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a RePowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. A 2023 utáni időszakban folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére irányuló költségvetési politikát. Javítsa a közkiadások hatékonyságát, többek között a költségvetési rendszer reformjának folytatása révén. Biztosítsa a jövőbeli nyugellátások megfelelőségét és a nyugdíjrendszer fenntarthatóságát a tényleges nyugdíjbavonulási életkor növelésére irányuló intézkedésekkel és a kedvezményes nyugdíjrendszerek reformjával.

2. A 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó kohéziós politikai programok végrehajtásának megkezdése céljából gyorsan zárja le a programozási dokumentumokról a Bizottsággal folytatott tárgyalásokat.

3. Növelje a munkaerőpiaci részvételt, többek között a gyermekgondozáshoz és a tartós ápolás-gondozáshoz való hozzáférés javítása révén, és szüntesse meg a tartósabb foglalkoztatási formák útjában álló akadályokat. Mozdítsa elő a minőségi oktatás és a munkaerőpiac szempontjából releváns készségeket, különösen a felnőttkori tanulás és a digitális készségek fejlesztése révén. Tegye célzottabbá a szociális ellátásokat, és biztosítsa a rászorulók hozzáférését.

4. Javítsa az egészségügyi rendszer rezilienciáját, hozzáférhetőségét és hatékonyságát, többek között az ellátási piramis megfordításához szükséges erőforrások biztosításával és az e-egészségügyi szolgáltatások kiépítésének felgyorsításával. Erősítse a gazdaság innovációs kapacitását, többek között a kutatási intézmények és a vállalkozásokkal való szorosabb együttműködésük támogatása révén. Fokozza a vállalkozások és a közigazgatás további digitalizációját, többek között az infrastruktúra fejlesztése révén.

([21]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).

([22]) Az 1466/97/EK tanácsi rendelet 9. cikkének (2) bekezdése alapján.

5. Javítsa a beruházási környezetet, különösen az igazságszolgáltatás függetlenségének megőrzése révén. Biztosítsa a hatékony nyilvános konzultációkat és a szociális partnerek hatékony bevonását a szakpolitikai döntéshozatalba.

6. Összességében csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést a megújuló energiaforrások engedélyezési eljárását és kiépítésének felgyorsítását gátló szabályozási, adminisztratív és infrastrukturális akadályok felszámolása révén. Reformálja meg az épületfelújítási politikákat és támogatási rendszereket a mélyebb energiahatékonyság előmozdítása, az energiamegtakarítás ösztönzése és a fűtés terén a fosszilis tüzelőanyagok gyorsabb kivonása, valamint a hőszivatytyúk gyorsabb bevezetése érdekében. Gyorsítsa fel a tömegközlekedésre és az aktív mobilitásra való modális váltást, továbbá ösztönzőkkel és a töltőinfrastruktúrába történő beruházásokkal mozdítsa elő az elektromos járművek gyorsabb elterjedését. Javítsa a zöld átállás hosszú és középtávú stratégiai tervezését azáltal, hogy az európai zöld megállapodás célkitűzéseivel és a REPowerEU közleménnyel összhangban aktualizálja a nemzeti energiapolitikákat annak érdekében, hogy biztonságot teremtsen az üzleti közösség számára, és hatékonyan használja fel a finanszírozást a tiszta energiába történő beruházások felgyorsítása érdekében.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 12-én.

a Tanács részéről

az elnök

Z. STANJURA

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2022. július 12.)

Portugália 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Portugália 2022. évi stabilitási programját

(2022/C 334/22)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre [1] és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre [2] és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet [3] 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói szociális kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság 2021. november 24-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Portugáliát azon tagállamok közé sorolta, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. A Bizottság ugyanezen a napon elfogadta az euróövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást és a 2022. évi közös foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amelyek elemzik a foglalkoztatási iránymutatások végrehajtását és a szociális jogok európai pillérének elveit. A Tanács 2022. április 5-én elfogadta az euróövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást [4] (a továbbiakban: az euróövezetről szóló 2022-es ajánlás), 2022. március 14-én pedig elfogadta az együttes foglalkoztatási jelentést.

[1] HL L 209., 1997.8.2., 1. o.
[2] HL L 306., 2011.11.23., 25. o.
[3] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).
[4] A Tanács ajánlása (2022. április 5.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 153., 2022.4.7., 1. o.).

(3) A világjárványból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az inváziónak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal ([5]) – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet ([6]), amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést.

(4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.

(5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokolttá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023 végéig történő meghosszabbítását.

(6) A Portugália 2021. évi stabilitási programjára vonatkozó tanácsi véleményt tartalmazó, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban ([7]) alkalmazott megközelítés alapján az összesített költségvetési irányvonal jelenleg az elsődleges kiadások (amelyekbe nem tartoznak bele a diszkrecionális bevételi intézkedések és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések, azonban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások igen) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban ([8]). Az összesített költségvetési irányvonalon túl – annak értékelése érdekében, hogy a nemzeti költségvetési politika prudens-e, és összetétele elősegíti-e a zöld és digitális átállással összhangban lévő fenntartható helyreállítást – figyelmet kell fordítani a (diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélkül számított) nemzeti finanszírozású ([9]) elsődleges folyó kiadások és a beruházások alakulására is.

([5]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([6]) A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

([7]) A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Portugália 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 102. o.).

([8]) A költségvetési irányvonalra és annak összetételére vonatkozó, ebben az ajánlásban szereplő becslések a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének alapjául szolgáló feltételezésekre épülő bizottsági becslések. A Bizottság középtávú potenciális növekedésre vonatkozó becslései nem tartalmazzák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező, a potenciális növekedést adott esetben fokozó reformok kedvező hatását.

([9]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből vagy más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásokon kívüli kiadások.

(7) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban is juttassák érvényre az iránymutatást. A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.

(8) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

(9) Portugália 2021. április 22-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta Portugália helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([10]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot fogadjon el, amely kimondja, hogy Portugália kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldköveket és célokat továbbra is teljesítettnek lehessen tekinteni.

(10) Portugália 2022. április 29-én benyújtotta 2022. évi nemzeti reformprogramját és – az 1466/97/EK rendelet 4. cikkében meghatározott határidőn belül – 2022. évi stabilitási programját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2022. évi nemzeti reformprogram a Portugália által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről készített féléves jelentést is tükrözi.

(11) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette a Portugáliára vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Portugália által elért eredményeket, és a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla alapján számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Portugália általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő – többek között az Ukrajna elleni orosz invázióból eredő – kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá a Portugália által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

([10]) ST 10149/2021+ADD 1 REV 1.

(12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Portugália vonatkozásában részletes vizsgálatot végzett, amelynek eredményeit 2022. május 23-án közzétette. A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy Portugália esetében makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Az országot sebezhetővé teszi különösen a magánszektor és az államháztartás magas külső adóssága, amelyhez alacsony termelékenységnövekedés társul.

(13) Portugália 2022. április 14-én új 2022. évi költségvetésiterv-javaslatot nyújtott be. E terv teljes értékelését a 473/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ([11]) 7. cikke alapján elfogadandó bizottsági vélemény fogja tartalmazni.

(14) A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában ([12]) azt ajánlotta Portugáliának, hogy az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban 2020 és 2021 folyamán hozzon meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és a későbbi helyreállítás támogatása érdekében. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Portugália – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, egyúttal fokozza a beruházásokat. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Portugália államháztartási hiánya GDP-arányosan a 2020. évi 5,8 %-ról 2021-ben 2,8 %-ra csökkent. Portugália költségvetés-politikai válasza 2021-ben támogatta a gazdasági helyreállítást, míg az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadások GDP-arányosan a 2020. évi 2,3 %-ról 2021-ben 2,2 %-ra csökkentek. A Portugália által 2021-ben hozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással. A kormány által 2020-ban és 2021-ben elfogadott diszkrecionális költségvetési intézkedések többnyire ideiglenesek voltak, illetve azokat más intézkedések ellensúlyozták. Ugyanakkor a kormány által a 2020–2021-es időszakban elfogadott egyes diszkrecionális intézkedések nem voltak ideiglenesek, vagy azokat nem ellensúlyozták; ebbe a körbe elsősorban egészségügyi kiadások tartoztak, különös tekintettel a Nemzeti Egészségügyi Szolgálathoz a szolgálat reagálási képességének megerősítése érdekében felvett új egészségügyi szakemberek költségére. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint az államadósság GDP-arányosan a 2020. évi 135,2 %-ról 2021-ben 127,4 %-ra csökkent.

(15) A 2022. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv a 2022. év tekintetében óvatos, az azt követő időszak tekintetében pedig realista. ([13]) A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2022-ben 5,0 %-kal, 2023-ban pedig 3,3 %-kal nő. Összehasonlításképpen a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022 tekintetében erőteljesebb, 5,8 %-os, 2023 tekintetében pedig kisebb mértékű, 2,7 %-os reál-GDP-növekedéssel számol. A különbség annak tudható be, hogy a Bizottság előrejelzése 2022-ben a lakossági fogyasztás és a nettó kivitel erőteljesebb növekedésére, 2023-ban pedig a beruházások és a nettó kivitel kisebb mértékű növekedésére számít. A 2022. évi stabilitási program szerint a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2022-ben a GDP 1,9 %-ára, 2023-ban pedig 0,7 %-ára csökken. A 2022. évi csökkenés elsősorban a gazdasági aktivitás erőteljes növekedését és a világjárvánnyal összefüggő szükséghelyzeti intézkedések többségének megszüntetését tükrözi. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2022-ben várhatóan 120,8 %-ra, majd 2023-ban 115,4 %-ra mérséklődik. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 1,9 %-ának, és 2023-ra 1,0 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. Ez összhangban van a 2022. évi stabilitási program 2022. évi hiány-előrejelzésével, a 2023. évinél azonban valamivel magasabb, elsősorban azért, mert ez utóbbi évben a Bizottság előrejelzésében magasabb folyó kiadásra számít. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022 tekintetében alacsonyabb, 119,9 %-os, 2023 tekintetében pedig hasonló mértékű, 115,3 %-os GDP-arányos államadóssággal számol. A 2022. évi különbség annak tudható be, hogy a Bizottság előrejelzése szerint abban az évben erőteljesebb lesz a nominális GDP-növekedés. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése 1,5 %-ra tehető. Ez a becslés azonban nem tartalmazza a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező reformok hatását, amelyek élénkíthetik Portugália potenciális növekedését.

(16) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedések többségét, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések GDP-hez viszonyított aránya az előrejelzések szerint a 2021. évi 2,2 %-ról 2022-ben 0,7 %-ra csökken. A 2022. évi költségvetési hiányt befolyásolják az energiaár-növekedés gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása érdekében hozott intézkedések, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése

([11]) Az Európai Parlament és a Tanács 473/2013/EU rendelete (2013. május 21.) a költségvetésiterv-javaslatok monitoringjára és értékelésére, valamint az euróövezeti tagállamok túlzott hiánya kiigazításának biztosítására vonatkozó közös rendelkezésekről (HL L 140., 2013.5.27., 11. o.).

([12]) A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Portugália 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Portugália 2020. évi stabilitási programját (HL C 282., 2020.8.26., 142. o.).

([13]) A Bizottsághoz és a Tanácshoz 2022. április 29-én benyújtott 2022. évi stabilitási program zárónapja 2022. március 25. volt, az a nap, amikor a programot benyújtották a nemzeti parlamentnek. Portugália 2022. április 14-én benyújtotta a Bizottságnak és az eurócsoportnak a 2022. évi költségvetésiterv-javaslatát, amely a stabilitási programot megalapozóhoz viszonyítva kismértékben módosított 2022. évi makrogazdasági forgatókönyvön alapult. Részletesebben: a 2022. évi költségvetésiterv-javaslat kismértékben lefelé módosította a 2022-re várt reál-GDP-növekedést (a stabilitási program szerinti 5,0 %-ról 4,9 %-ra), és felfelé módosította az ugyanerre az évre várt fogyasztóiár-inflációt (a stabilitási program szerinti 3,3 %-ról 4,0 %-ra). Az államháztartás összetételét érintő kismértékű különbség ellenére a 2022. évi költségvetésiterv-javaslat fenntartotta a 2022. évre kitűzött 1,9 %-os GDP-arányos költségvetési hiánycélt.

szerint 2022-ben a GDP 0,6 %-át fogják kitenni, 2023-ra pedig teljes mértékben megszűnnek. ([14]) Ezek az intézkedések elsősorban a szegényebb háztartásoknak nyújtott szociális transzfereket, az energiafogyasztás után fizetendő közvetett adók mérséklését, valamint az energiafogyasztás támogatását foglalják magukban. Ezeket az intézkedéseket ideiglenes intézkedésként jelentették be. Amennyiben azonban az említett energiaárak 2023-ban magasak maradnak, ezen intézkedések némelyike továbbra is hatályban maradhat. Ezen intézkedések egy része – nevezetesen a tüzelőanyag-adó általános csökkentése – nem célzott. A költségvetési hiányt emellett a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei is befolyásolják, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,1 %-át fogják kitenni ([15]).

(17) A 2021. június 18-i ajánlásában a Tanács azt az ajánlást fogalmazta meg Portugália számára, hogy 2022-ben fordítsa a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt a helyreállítást támogató további beruházások finanszírozására, egyúttal folytasson prudens költségvetési politikát. Emellett a Tanács a tagállami finanszírozású beruházások szintjének megőrzését is szorgalmazta. A Tanács ezen túlmenően azt is javasolta Portugáliának, hogy korlátozza a tagállami finanszírozású folyó kiadások növekedését. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Portugália – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és a középtávú költségvetési fenntarthatóság biztosítására költségvetési politikát, ugyanakkor a növekedési potenciál élénkítése céljából fokozza a beruházásokat.

(18) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint és a Portugália 2022. évi stabilitási programjában foglalt információk alapján 2022-ben támogató, a GDP – 2,0 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal valószínűsíthető ([16]). A Tanács ajánlásának megfelelően Portugália továbbra is támogatni kívánja a helyreállítást, amihez a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből addicionális beruházásokat tervez finanszírozni. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2021-hez képest GDP-arányosan 0,5 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-ben a GDP 0,2 százalékpontjának megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([17]). Portugália ezért a Tanács ajánlásával összhangban fenn kívánja tartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2022-es növekedése az előrejelzések szerint 1,1 százalékpontos expanzív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hatás magában foglalja a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak kezelésére irányuló intézkedések addicionális hatását (a GDP 0,6 %-a), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,1 %-a), miközben a növekvő közszektorbeli bérek, a népesség elöregedésével összefüggő kiadások és a folyó termelőfelhasználás várhatóan továbbra is felfelé hajtják a folyó kiadást. Az előrejelzés szerint különösen a GDP-deflátornál nagyobb mértékű fogyasztóiár-növekedés – a kormányzati áru- és szolgáltatásbeszerzésekre fordított kiadások növekedésének hatására – szintén befolyásolja a tagállami finanszírozású elsődleges folyó kiadásnak a 2022. évi összesített költségvetési irányvonalra gyakorolt expanzív hatását. Portugália 2022-ben várhatóan lényegében korlátozni fogja a tagállami finanszírozású folyó kiadás növekedését, tekintettel arra, hogy a 2022. évi tagállami finanszírozású folyó kiadásra elsősorban a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak kezelésére irányuló intézkedések, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségei fejtenek ki jelentős expanzív hatást.

(19) A Bizottság a 2022. tavaszi előrejelzésében – változatlan szakpolitikát feltételezve – 2023-ban a GDP 0,0 %-ának megfelelő költségvetési irányvonalra számít ([18]). Portugália az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat 2023-ban továbbra is a helyreállítást támogató addicionális beruházások finanszírozására használja fel. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2022-hez képest GDP-arányosan 0,2 százalékponttal nő. A nemzeti

([14]) Az adatok a 2021 ősze óta hozott intézkedések éves költségvetési költségeinek szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

([15]) A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzbeli juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

([16]) A mutató negatív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére utal, ami expanzív költségvetési politikát jelez.

([17]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,2 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak.

([18]) A mutató pozitív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított hiányára utal, ami restriktív költségvetési politikát jelez.

finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2023-ban 0,3 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([19]). Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint 0,7 százalékpontos restriktív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a megnövekedett energiaárak kezelését célzó intézkedések kivezetésének hatását (a GDP 0,6 %-a). Az előrejelzés szerint ugyanakkor a GDP-deflátornál nagyobb mértékű 2022. évi fogyasztóiár-növekedés – az indexálás miatt a nyugdíjakra és a szociális ellátásra fordított kiadások növekedésének hatására – szintén befolyásolja a tagállami finanszírozású elsődleges folyó kiadásnak a 2023. évi összesített költségvetési irányvonalra gyakorolt hatását.

(20) A 2022. évi stabilitási program a költségvetési hiány fokozatos csökkenését vetíti előre: a mutató 2024-ben a GDP 0,3 %-ára mérséklődik, 2025-ben pedig egyensúlyi helyzetet ér el. A költségvetési hiány tehát a tervek szerint a program időhorizontjában a GDP 3 %-a alatt marad. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2025-ig várhatóan csökkenni fog: 2024-ben 109,8 %-ra, majd 2025-ben tovább, 105,9 %-ra mérséklődik. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon magasnak tűnnek.

(21) Ha az államháztartás összetétele a bevételi és a kiadási oldalon egyaránt növekedésbarátabbá válna, az támogatólag hatna Portugália hosszú távú költségvetési fenntarthatóságára, javítaná az üzleti környezetet, és segítené az inkluzív helyreállítást. Portugália adórendszerét illetően vannak arra utaló adatok, ([20]) hogy az ország adókedvezményeinek rendszere meglehetősen bonyolult és nem kellően átlátható (a forrás szerint több mint 60 jogszabály több mint 500 adókedvezményről rendelkezik), valamint hogy az adókiadások gazdasági hatékonyságának kedvezne a folyamatos nyomon követés és értékelés. Emellett a társasági adó adókulcsszerkezetéhez állami és települési szinten társuló növelések nehezen áttekinthetővé teszik a rendszert az adófizetők számára, és többletterhet rónak az adóhatóságra. A közvetlen adólevonások gyakran túlzott mértékűek, ami jelentős következő évi visszatérítési igényeket von maga után. Az adók beszedésének ismétlődő költsége viszonylag magas (2019-ben mintegy 20 %-kal volt az EU-27 átlaga felett), és az adóhatóság az uniós átlagnál kevesebbet költ információs és kommunikációs technológiákra (ez a költségelem az adóhatóság 2019. működési költségén belül 5,7 %-ot képviselt, amely csaknem fele volt az EU-27 átagának). Ilyen helyzetben Portugáliában a bevételekkel kapcsolatos igazgatási feladatok ellátásának hatékonyabbá tétele segíthetne csökkenteni az adók befizetésének időigényét és mérsékelni az adóhátralék-állományt (a nettó összbevétel 37,1 %-ának megfelelő 2019 végi adóhátralék-állomány a legmagasabbak közé tartozott az Unióban). A portugáliai szociális védelmi rendszert illetően a szociális transzfereknek a szegénység és az egyenlőtlenségek leküzdése szempontjából vett eredményessége elmarad az uniós átlagtól. Kiemelést érdemel e tekintetben, hogy a szegénységi küszöb 37,5 %-ával egyenlő minimumjövedelem nem tekinthető megfelelőnek (az uniós átlag 58,9 %). Ugyanakkor a jelek szerint számos szociális ellátás szolgál hasonló célt, ami szintén növeli a rendszer bonyolultságát. A szociális védelmi rendszer ebből fakadó széttagoltsága viszonylag alacsony igénybevételi rátákat eredményez, és a leginkább rászorulók nem részesülnek kiemelt figyelemben, ami szűkíti a szociális ellátásokat igénybe vevők körét, végső soron pedig csorbítja az ellátási rendszer megfelelőségét. Ebből a szempontból különösen fontos a szegénység elleni küzdelemre vonatkozó nemzeti stratégia végrehajtása.

(22) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza, valamint ezek 2026. augusztus 31-ig teljesítendő indikatív végrehajtási ütemtervét is. Ezek kezelik a Tanács által az európai szemeszter keretében 2019-ben és 2020-ban Portugáliának címzett országspecifikus ajánlásokban felvázolt gazdasági és társadalmi kihívások összességét vagy jelentős részét, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv elfogadásának időpontjáig kiadott országspecifikus ajánlásokat. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv támogatja különösen a zöld és a digitális átállásra irányuló beruházásokat. Az elképzelések között központi helyet foglal el az államháztartás minőségének és az állami tulajdonú vállalatok pénzügyi fenntarthatóságának javítása. A terv ambiciózus célokat tűz ki az egészségügyi rendszer rezilienciájának megerősítése, valamint a színvonalas egészségügyi ellátáshoz és tartós ápoláshoz-gondozáshoz való hozzáférés javítása terén. A kitűzött célok között szerepel az általános készségszint – ezen belül a digitális készségek – javítása a népesség különböző csoportjaiban, valamint a szakképzési és képzési kínálat megerősítése. A terv jelentős beruházásokat irányoz elő a szociális szolgáltatások javítása érdekében, és ebből a célból növelni kívánja a szociális és a megfizethető lakások kínálatát. A dokumentum lényegi intézkedésekkel igyekszik csökkenteni a munkaerőpiac szegmentációját, és támogatni a minőségi foglalkoztatást, a munkahelyteremtést és a munkahelyek megőrzését. A terv különösen támogatni kívánja a digitális technológiák polgárok és vállalkozások általi használatát. Lényeges, hogy a tervben előirányzott intézkedések egy részének célja a finanszírozási eszközökhöz való hozzáférés javítása különösen a kis- és középvállalkozások számára, valamint az ország gazdaságának helyreállítását célzó köz- és magánberuházások támogatása. A terv jelentős reformokat és beruházásokat irányoz elő a kutatás és az innováció támogatása, valamint az ezeken a területeken folyó tevékenység hatékonyabbá és eredményesebbé tétele érdekében. Mindemellett a terv nagyra törő célokat tűz ki az üzleti környezettel kapcsolatos kihívások kezelése és az igazságszolgáltatási rendszer hatékonyságának javítása terén is.

([19]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,2 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak.

([20]) Tax benefits in Portugal – concept, methodology and practice (Adókedvezmények Portugáliában: fogalmak, módszertan és gyakorlat), az adókedvezményekkel foglalkozó munkacsoport, 2019. május.

(23) Portugália helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása várhatóan hozzájárul a zöld és digitális átállás terén való további előrelépéshez. A Portugália éghajlat-politikai célkitűzéseit támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 37,9 %-át, míg a digitális célkitűzéseket támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 22,1 %-át teszik ki. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek – a releváns mérföldkövekkel és célokkal összhangban történő – teljes körű végrehajtása segíteni fogja Portugáliát a Covid19-válság következményeiből való gyors kilábalásban, egyúttal megerősíti rezilienciáját. A szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus bevonása továbbra is fontos a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, továbbá a helyreállítási és rezilienciaépítési terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából, az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(24) Portugália 2022. március 4-én nyújtotta be az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([21]) előírt partnerségi megállapodást, az ugyanezen rendeletben előírt, kohéziós politikákra vonatkozó egyéb programokat pedig 2022. június 4-én. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Portugáliának a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe kell vennie a vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a kohéziós politikai programok sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ.

(25) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv által kezelt gazdasági és szociális kihívásokon felül Portugália további kihívásokkal szembesül a körforgásos gazdaság kapcsán. Portugália a hulladékgazdálkodási mutatók tekintetében messze elmarad az uniós átlagtól. A települési hulladék újrafeldolgozási aránya alacsony és csökkenést mutat, regionális eltérésekkel. Portugália a települési hulladék tekintetében nem teljesítette a 2020-ra kitűzött 50 %-os uniós újrafeldolgozási célértéket. A teljes újrafeldolgozási arány 2019-ben 29 %, 2020-ban pedig 26,5 % volt (előzetes adat), szemben a 48 %-os uniós átlaggal. A következő évtizedre kitűzött uniós célok, köztük a települési hulladék újrafeldolgozására vonatkozóan 2025-ig elérendő 55 %-os célérték teljesítése jelentős erőfeszítéseket fog igényelni Portugáliától. Intézkedéseket kell hozni a hulladékképződés megelőzésének és minimalizálásnak, valamint a hulladék válogatásának, újrahasználatának és újrafeldolgozásának fokozására, és ezen keresztül annak elkerülésére, hogy a hulladék lerakókba és égetőművekbe kerüljön, továbbá korszerűsíteni kell a hulladék-újrafeldolgozó és a hulladékkezelő létesítményeket. A lerakási és az égetési díjak növelése, a maradékhulladék megadóztatása és az újrafeldolgozási célértékeket nem teljesítő települések által fizetett bírság növelése jó példája annak, hogyan lehet ezeket a célokat hatékonyabban elérni. A folyamatot felgyorsíthatja emellett a szelektív hulladékgyűjtés kiterjesztése és a termelt hulladék mennyiségén alapuló díjszabás továbbfejlesztése.

(26) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

(27) Portugáliában fontos helyet foglalnak el a megújuló energiaforrások (az energiaszerkezet egyharmadát teszik ki), és az ország nem függ nagymértékben az oroszországi fosszilis tüzelőanyagoktól. A kőolaj és a földgáz (utóbbi javarészt cseppfolyósított földgáz formájában) azonban még mindig kétharmadát adja az ország primerenergia-forrásainak (2020-ban 42 %, illetve 24 %). A szénalapú villamosenergia-termelés 2021-ben megszűnt, de az elmúlt években gyorsan nőtt a földgázfogyasztás, részben amiatt, hogy az aszályok következtében visszaesett a vízenergia-termelés. A cseppfolyósított földgáz fontos szerepe miatt a földgázimport mindössze 10 %-a érkezik Oroszországból, Portugália függőségi rátája tehát jóval a 44 %-os uniós átlag alatt van, kőolajat és szenet pedig az ország egyáltalán nem importál Oroszországból ([22]). Mindazonáltal Portugália a fosszilis tüzelőanyagok 100 %-át külföldről szerzi be. Az általános importfüggőség az uniós éghajlat-politikai célok hangsúlyosabb érvényesítésével és a megfizethetőbb, biztonságos és fenntartható energiára való összpontosítással csökkenthető, ehhez pedig Portugáliának – különösen a kapcsolódó engedélyezési eljárások egyszerűsítésén és közigazgatási kapacitásainak megerősítésén keresztül – jobban ki kell használnia nap- és szélenergia-potenciálját, ideértve a tengeri szélenergia-termelést is. A villamos energia területén az átviteli és az elosztóhálózatok továbbfejlesztése (ideértve az

([21]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

([22]) Eurostat (2020), Az orosz import részesedése a földgáz, a nyersolaj és a feketeszén teljes importjából. Az EU-27 átlagát tekintve a teljes behozatal az EU-27-en kívülről származó behozatalon alapul. Portugália esetében a teljes behozatal magában foglalja az EU-n belüli kereskedelmet is. A nyersolaj nem foglalja magában a finomított olajtermékeket.

egyenáramú technológiák alkalmazását is), valamint a villamos energia tárolására és a megújuló hidrogénbe irányuló beruházások feltételeinek megteremtése a megfelelő további megújulóenergia-kapacitással együtt lehetővé tenné a rugalmas és gyorsan reagáló energiaszolgáltatást, amely alapvetően fontos a megújuló energiaforrásokra nagymértékben támaszkodó energiarendszerek esetében. Spanyolország (és végső soron Franciaország) felé kevés villamosenergia-rendszerösszekötő áll rendelkezésre, ami kihívást jelent Portugália és az Unió villamosenergia-rendszerének rezilienciája szempontjából. Az országhatárokon rendelkezésre álló villamosenergia-rendszerösszekötők számának növelése támogatná az Ibériai-félsziget megújulóenergia-kapacitásainak nagyobb fokú egységes energiapiaci integrációját, ideértve a hidrogén szállítására alkalmas gázinfrastruktúrát is, mivel ez hozzájárulhat a belső piac gázellátásának diverzifikálásához és a megújuló hidrogénben rejlő hosszú távú lehetőségek kiaknázásához.

Az épületek energiahatékonyságának növelése terén megfelelő finanszírozási rendszerek kialakításával, figyelemfelhívó kampányokkal és a zöld készségek fejlesztésével jelentős mértékben növelhető lenne a beruházások hatása. Folytatni kell továbbá a közlekedési ágazat dekarbonizációját, többek között az elektromos töltőinfrastruktúra kiépítésének felgyorsítása, valamint a kulcsfontosságú vasúti, kerékpáros és tömegközlekedési projektek előmozdítása révén. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonysági célkitűzések növelésére vonatkozó törekvések további fokozására lesz szükség ahhoz, hogy Portugália megfeleljen az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag célkitűzéseinek.

(28) Míg a klímasemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, Portugália a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait a leginkább érintett régiókban. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Portugália igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([23]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.

(29) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi stabilitási programot, és véleményét ([24]) különösen az 1. ajánlás tükrözi.

(30) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta, hogy az euroövezeti tagállamok tegyenek intézkedéseket – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló 2022.évi ajánlásban meghatározott ajánlások végrehajtása érdekében. Portugália esetében ezt különösen az 1. és a 2. ajánlás tükrözi.

(31) A Bizottság által elvégzett részletes vizsgálat és ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi nemzeti reformprogramot és a 2022. évi stabilitási programot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az alábbi 1., 2. és 4. ajánlás tükrözi. Az 1. és a 2. ajánlás hozzájárul az euroövezetre vonatkozó 2022. évi ajánlás, különösen az euroövezetre vonatkozó első és negyedik ajánlás végrehajtásához is. Az 1. ajánlásban említett költségvetés-politikai intézkedések hozzájárulnak többek között az alacsony termelékenységnövekedéssel párosuló magas államadóssághoz kapcsolódó egyensúlyhiányok kezeléséhez. A 2. ajánlásban említett szakpolitikák elősegítik többek között az államadósság, a magánszektorbeli adósság és a külső adósság csökkentését, tekintettel arra, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési terv maradéktalan végrehajtása támogatni fogja a növekedést, egyúttal pedig megerősíti a gazdaság rezilienciáját. A 4. ajánlásban említett szakpolitikák hozzájárulnak többek között a magas külső adóssághoz kapcsolódó sebezhetőségek hosszabb távú kezeléséhez,

AJÁNLJA, hogy Portugália 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban biztosítson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a tagállami finanszírozású elsődleges folyó kiadás növekedését a potenciális kibocsátás középtávú növekedése alatt tartja, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Álljon készen arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. 2023 után folytasson olyan költségvetési politikát, amely fokozatos konszolidáció, beruházások és reformok segítségével biztosítja középtávon a prudens költségvetési pozíció elérését, a hiteles és fokozatos adósságcsökkentést, valamint a költségvetési fenntarthatóságot. Javítsa az adó- és a szociális védelmi rendszer eredményességét, ennek érdekében különösen egyszerűsítse mindkét terület keretszabályozását, erősítse meg közigazgatási hátterüket, és csökkentse a kapcsolódó adminisztratív terheket.

([23]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).

([24]) Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése alapján.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását a 2021. július 13-i tanácsi végrehajtási határozatban foglalt mérföldkövekkel és célokkal összhangban. A 2021–2027-es időszakra vonatkozó kohéziós politikai programok végrehajtásának megkezdése céljából gyorsan zárja le a programozási dokumentumokról a Bizottsággal folytatott tárgyalásokat.

3. Javítsa a körforgásos gazdaságra való áttérés feltételeit, ennek érdekében különösen fokozza a hulladékképződés megelőzését, valamint a hulladék újrafeldolgozását és újrahasználatát annak megelőzésére, hogy a hulladék lerakókba és égetőművekbe kerüljön.

4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függőséget, a közlekedésre kiterjedően is. Gyorsítsa fel a megújuló energiaforrások szerepének növelését, ennek érdekében fejlessze a villamosenergia-átviteli és -elosztó hálózatokat, teremtse meg a villamos energia tárolására irányuló beruházások feltételeit, és egyszerűsítse az engedélyezési eljárásokat annak érdekében, hogy továbbfejleszthető legyen a szélenergia – és különösen a tengeri szélenergia –, valamint a napenergia villamosenergia-termelési célú hasznosítása, továbbá a megújuló hidrogén előállítása. Erősítse meg az épületek energiahatékonyságának növelésére irányuló beruházások ösztönzőit. Bővítse az energia-rendszerösszekötőket.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 12-én.

a Tanács részéről

az elnök

Z. STANJURA

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2022. július 12.)

Románia 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Románia 2022. évi konvergenciaprogramját

(2022/C 334/23)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ([1]) és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ([2]) és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([3]) 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói szociális kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság 2021. november 24-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Magyarországot azon tagállamok közé sorolta, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2022. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is. A Tanács az együttes foglalkoztatási jelentést 2022. március 14-én fogadta el.

([1]) HL L 209., 1997.8.2., 1. o.
([2]) HL L 306., 2011.11.23., 25. o.
([3]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

(3) A világjárványból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az inváziónak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal ([4]) – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet ([5]), amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést. Az Ukrajnából menekülők fogadásával és integrációjával összefüggő szükségletek sürgős kezelése érdekében rendkívüli támogatás áll Románia rendelkezésre az Európában lévő menekültekre irányuló kohéziós fellépés (CARE) kezdeményezés keretében, valamint a kohéziós célú és az európai területeknek nyújtott helyreállítási támogatás (REACT-EU) keretében nyújtott kiegészítő előfinanszírozás révén.

(4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.

(5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokolttá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023 végéig történő meghosszabbítását.

(6) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban is juttassák érvényre az iránymutatást. A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.

([4]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([5]) A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

(7) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

(8) 2021. május 31-én Románia az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikke (1) bekezdésének megfelelően benyújtotta a Bizottságnak nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. november 3-án elfogadta Románia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([6]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot fogadjon el, amely kimondja, hogy Románia kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldköveket és célokat továbbra is teljesítettnek lehessen tekinteni.

(9) Románia 2022. május 12-én benyújtotta 2022. évi nemzeti reformprogramját és 2022. május 12-én – az 1466/97/EK rendelet 8. cikkében meghatározott határidőn túl – benyújtotta a 2022. évi konvergenciaprogramját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2022. évi nemzeti reformprogram a Románia által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről készített féléves jelentést is tükrözi.

(10) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette a Romániára vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Románia által elért eredményeket, és a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla alapján számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Románia általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő – többek között az Ukrajna elleni orosz invázióból eredő – kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá a Románia által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(11) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Románia vonatkozásában részletes vizsgálatot végzett, amelynek eredményeit 2022. május 23-án közzétette. A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy Romániában makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. A sebezhetőségek különösen a fizetési mérlegnek a jelentős költségvetési hiányok miatti hiányához és az újra felmerülő versenyképességi problémákhoz kapcsolódnak.

(12) A 2020. április 3-án elfogadott (EU) 2020/509 határozatában ([7]) a Tanács megállapította, hogy Romániában túlzott hiány áll fenn, mivel az ország 2019-ben nem felelt meg a hiánykritériumnak. A Tanács továbbá 2020. április 3-án ajánlást ([8]) adott ki a Romániában fennálló túlzott költségvetési hiány 2022-ig történő megszüntetéséről. Tekintettel a Covid19-világjárvány miatti jelentős gazdasági visszaesésre, valamint a helyreállítás támogatása érdekében 2021-ben és 2022-ben folytatni szükséges költségvetési politikára, a Tanács 2021. június 18-án új ajánlást ([9]) adott ki Romániának azzal a céllal, hogy legkésőbb 2024-ig szüntesse meg a túlzott hiányt. Az a cél, hogy Románia 2021-ben a GDP 8,0 %-ának, 2022-ben a GDP 6,2 %-ának, 2023-ban a GDP 4,4 %-ának, 2024-ben pedig a GDP 2,9 %-ának megfelelő költségvetési hiányt érjen el, és ennek megfelelően a nettó elsődleges államháztartási kiadás nominális növekedési rátája 2021-ben 3,4 %, 2022-ben 1,3 %, 2023-ban 0,9 %, 2024-ben 0,0 % legyen. A strukturális egyenleg ennek megfelelő éves kiigazítása 2021-ben a GDP 0,7 %-át, 2022-ben a GDP 1,8 %-át, 2023-ban a GDP 1,7 %-át, 2024-ben pedig a GDP 1,5 %-át teszi ki. Az eljárást 2021 őszén felfüggesztették, miután a Bizottság értékelte az intézkedések eredményességét.

([6]) ST 12319/21; ST 12319/21 ADD1.
([7]) A Tanács (EU) 2020/509 határozata (2020. április 3.) a Romániában fennálló túlzott költségvetési hiányról (HL L 110., 2020.4.8., 58. o.).
([8]) A Tanács ajánlása (2020. április 3.) a Romániában fennálló túlzott költségvetési hiány megszüntetéséről (HL C 116., 2020.4.8., 1. o.).
([9]) A Tanács ajánlása (2021. június 18.), amelyben véleményezi Románia 2021. évi konvergenciaprogramját (HL C 304., 2021.7.29., 107. o.).

(13) Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Románia államháztartási hiánya 2021-ben a GDP 7,1 %-át tette ki, az államadósság pedig a GDP 47,2 %-ának megfelelő 2020. évi mértékről a GDP 48,8 %-ára növekedett. Ez összhangban van a Tanács ajánlásában meghatározott 2021. évi államháztartási hiánycéllal. A strukturális egyenleg GDP-arányos kiigazítása 2021-ben 1,5 százalékponttal meghaladja az ajánlott 0,7 százalékpontot.

(14) A 2022. évi konvergenciaprogram költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv 2022. tekintetében realista, az azt követő időszak tekintetében pedig optimista. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2022-ben 2,9 %-kal, 2023-ban pedig 4,4 %-kal nő. Összehasonlításképpen a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése kisebb mértékű, 2022-ben 2,6 %-os, 2023-ban pedig 3,6 %-os reál-GDP-növekedéssel számol. A különbségek főként a háztartások vásárlóerejét befolyásoló magas inflációnak, a nemzetközi környezetből eredő lehetséges további bizalomromlás fogyasztásra és beruházásokra gyakorolt hatásának, valamint – az energiahordozók árainak várható további emelkedésével összefüggésben – a nettó export negatív hozzájárulásának tudhatók be. A 2022. évi konvergenciaprogram szerint a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2022-ben a GDP 6,2 %-ára, 2023-ban pedig 4,4 %-ára csökken. A 2022. évi csökkenés főként a nominális GDP erőteljes növekedését, az adóbehajtás hatékonyságának várható növekedését, a közszféra bérei többségének befagyasztását, valamint azt a tervet tükrözi, hogy az árukra és szolgáltatásokra, a szociális segélyre és az egyéb transzferekre fordított kiadások növekedése a nominális GDP növekedési rátája alatt marad. A 2022. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság 2022-ben várhatóan 49,4 %-ra, majd 2023-ban 49,7 %-ra nő. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 7,5 %-ának, és 2023-ra 6,3 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. Ez magasabb, mint a 2022. évi konvergenciaprogram hiány-előrejelzése, ami elsősorban a magasabb várható szociális és kamatkiadásoknak, az energiaárak megugrásának kezelésére irányuló intézkedések magasabb becsült nettó hatásának, az adóbehajtás javulásából származó várható bevétellel kapcsolatos óvatosabb feltételezésnek, valamint a 2022. évi konvergenciaprogram kiadási oldalára vonatkozó konkrét konszolidációs intézkedések hiányának tudható be. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése magasabb GDP-arányos államadóssággal számol: 2022-ben 50,9 %-kal, 2023-ban pedig 52,6 %-kal. A különbség főként a magasabb előre jelzett hiánynak tudható be. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése 3,6 %-ra tehető. Ez a becslés azonban nem tartalmazza a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező reformok hatását, amelyek élénkíthetik Románia potenciális növekedését.

(15) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedések többségét, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadások az előrejelzések szerint a 2021. évi 1,1 %-ról 2022-ben a GDP 0,2 %-ára csökkennek. A költségvetési hiányt befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása érdekében hozott intézkedések, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,7 %-át, 2023-ban pedig 0,1 %-át fogják kitenni ([10]). Ezek az intézkedések főként a kiadási oldalon a kis- és nagykereskedelmi árakra vonatkozó árplafonokat, valamint a bevételi oldalon az energiatermelők többletnyereségének megadóztatását foglalják magukban. Az egyéb intézkedések közé tartoznak a háztartások és a kkv-k energia- és gázszámláival kapcsolatos kompenzációs intézkedések, valamint a veszélyeztetett fogyasztóknak az energiafogyasztásukhoz kapcsolódóan nyújtott juttatások. Ezeket az intézkedéseket ideiglenes intézkedésként jelentették be. Amennyiben azonban az említett energiaárak 2023-ban magasak maradnak, ezen intézkedések némelyike továbbra is hatályban maradhat. Ezen intézkedések egy része – különösen a lakossági energiaárak általános árplafonja – nem célzott. A költségvetési hiányt emellett befolyásolják a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint mind 2022-ben, mind pedig 2023-ban a GDP 0,1 %-át fogják kitenni ([11]), valamint a védelmi kiadásoknak 2023-ban a GDP 0,5 %-ával megnövekedett költségei.

(16) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében szereplő, 2022-ra előrejelzett GDP-arányos államháztartási hiány 1,3 százalékponttal haladja meg a Tanács által ajánlott államháztartási hiánycélt, míg a strukturális egyenleg GDP-arányos kiigazítása az előrejelzés szerint – 0,2 százalékpont lesz 2022-ben, az ajánlott GDP-arányos 1,8 százalékponthoz képest. Ez a kiadási referenciaértéken alapuló gondos elemzést tesz szükségessé. 2022-ben az elsődleges kiadások nettó növekedése (az egyszeri intézkedésekkel és a bevételi oldali költségvetési politikai intézkedésekkel kiigazítva) a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 9,6 %-os lesz, ami meghaladja az ajánlott 1,3 %-ot. Az összesített kiadások 2022-re előre jelzett növekedését főként a szociális kiadásoknak a nyugdíjindexálás és a költségvetésben szereplő szociális intézkedések miatti növekedése, valamint az energiaárak (a bevételi

([10]) Az adatok a 2021 ősze óta hozott intézkedések éves költségvetési költségeinek szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

([11]) A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzbeli juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

intézkedések nélküli) korlátozására és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek beáramlásának kezelésére irányuló intézkedések költségvetési költsége okozza. A folyó termelőfelhasználási kiadásoknak – elsősorban a várhatóan magas fogyasztóiár-infláció miatti – növekedése szintén szerepet játszik, bár kisebb mértékben. A 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban meghatározott célokhoz képest a nettó kiadás növekedésében tapasztalt eltérés összhangban van a strukturális egyenleg kiigazításában tapasztalt eltéréssel, bár az előbbi nagyobb (a nettó kiadásnövekedés esetében GDP-arányosan 2,7 százalékpont, míg a strukturális egyenleg esetében GDP-arányosan 2,0 százalékpont). A különbség részben azzal magyarázható, hogy a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében 2022-re magasabb GDP-arányos bevétel szerepel, mint a Bizottság 2021. tavaszi előrejelzésében (GDP-arányosan 0,9 százalékponttal magasabb), ami javítja a strukturális egyenleget, de nem befolyásolja a kiadási referenciaértéket. A gondos elemzés szerint fennáll a kockázata annak, hogy Románia potenciálisan nem felel meg a 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban meghatározott, 2022-re vonatkozó költségvetési céloknak.

(17) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében szereplő, 2023-ra előrejelzett GDP-arányos államháztartási hiány 1,9 százalékponttal haladja meg a Tanács által 2021. június 18-i ajánlásában javasolt államháztartási hiánycélt, míg a strukturális egyenleg GDP-arányos kiigazítása az előrejelzés szerint 0,0 százalékpont lesz 2022-ben, az ajánlott GDP-arányos 1,7 százalékponthoz képest. Ez a kiadási referenciaértéken alapuló gondos elemzést tesz szükségessé. 2023-ban az elsődleges kiadások nettó növekedése (az egyszeri intézkedésekkel és a bevételi oldali költségvetési politikai intézkedésekkel kiigazítva) a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 1,7 %-os lesz, ami meghaladja az ajánlott 0,9 %-ot, ami a célok elérésére irányuló konkrét intézkedések hiányával magyarázható. A gondos elemzés szerint fennáll a kockázata annak, hogy Románia potenciálisan nem felel meg a 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban meghatározott, 2023-ra vonatkozó költségvetési céloknak. Tekintettel annak kockázatára, hogy 2022-ben és 2023-ban nem teljesülnek az ajánlott költségvetési célok, helyénvalónak tűnik további költségvetési intézkedéseket tenni a kiigazítási pályának való megfelelés és a túlzott hiány 2024-ig történő kiigazítása érdekében.

(18) A 2022. évi konvergenciaprogram a költségvetési hiány fokozatos csökkenését valószínűsíti: 2024-ben a GDP 2,95 %-ára, 2025-ben pedig a GDP 2,9 %-ára. A költségvetési hiány tehát a tervek szerint 2024-ben a GDP 3 %-a alá csökken. A költségvetési konszolidációra a tervek szerint elsősorban a költségvetés kiadási oldalán kerül sor. A tervezett konszolidációs intézkedésekről azonban nem áll rendelkezésre információ. A 2022. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság 2025-ig várhatóan stabilizálódik: 2024-ben 49,4 %-ra, majd 2025-ben 48,9 %-ra mérséklődik. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon magasnak tűnnek.

(19) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza, a 2026. augusztus 31-ig teljesítendő indikatív végrehajtási ütemtervvel együtt. Ezek kezelik a Tanács által az európai szemeszter keretében 2019-ben és 2020-ban Romániának címzett országspecifikus ajánlásokban felvázolt gazdasági és társadalmi kihívások összességét vagy jelentős részét, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv elfogadásának időpontjáig kiadott országspecifikus ajánlásokat. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv különösen az adóhatóság teljes körű digitalizációjával és a túlzott adóösztönzők fokozatos megszüntetésével foglalkozik az államháztartás minőségének és fenntarthatóságának javítása céljából. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv hozzájárul az állami nyugdíjrendszer fenntarthatóságának és méltányosságának biztosításához is. A digitalizációs beruházásokkal kísért egészségügyi reformok várhatóan javítani fogják az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést, annak költséghatékonyságát és rezilienciáját. A tényeken alapuló döntéshozatal, a hosszú távú tervezés és a nyilvános konzultációk, valamint a közbeszerzési eljárás javítását célzó intézkedések várhatóan hozzájárulnak a közigazgatás minőségének és hatékonyságának javításához, ami az uniós források jobb felhasználását eredményezi. Az igazságszolgáltatás függetlenségének megerősítésével és hatékonyságának növelésével, az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításának javításával és a korrupció elleni küzdelem fokozásával a helyreállítási és rezilienciaépítési terv célja, hogy az Európai Unió Bíróságának vonatkozó ítélkezési gyakorlatával összhangban, valamint figyelembe véve az együttműködési és ellenőrzési mechanizmus (CVM) jelentéseiben, a Korrupció Elleni Államok Csoportjának (GRECO) jelentéseiben, a Velencei Bizottság véleményeiben és a jogállamisági jelentésekben tett ajánlásokat, kezelje a romániai jogállamisággal kapcsolatos jelentős kérdéseket. A minimálbér megállapítására és az integrációs minimumjövedelemre, az állami tulajdonú vállalatok vállalatirányításának megerősítésére és a szociális párbeszédre vonatkozó kulcsfontosságú reformok szintén régóta fennálló országspecifikus ajánlásokra reagálnak.

A helyreállítási és rezilienciaépítési terv egységes, inkluzív és minőségi koragyermekkori nevelési és gondozási rendszer létrehozását is tartalmazza, amelyet a gyermekgondozásba történő beruházások kísérnek. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv előmozdítja továbbá a fenntartható és digitális beruházásokat, és támogatja a kutatási és fejlesztési tevékenységeket. A dekarbonizációval, a kormányzati felhő létrehozásával és az elektronikus személyazonosító igazolvány bevezetésével kapcsolatos kulcsfontosságú reformok és beruházások hozzájárulnak a zöld és digitális átállás támogatásához.

(20) Románia helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása várhatóan hozzájárul a zöld és digitális átállás terén való további előrelépéshez. A Románia éghajlat-politikai célkitűzéseit támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 41 %-át, míg a digitális célkitűzéseket támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 21 %-át teszik ki. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek – a releváns mérföldkövekkel és célokkal összhangban történő – teljes körű végrehajtása segíteni fogja Romániát a Covid19-válság következményeiből való gyors kilábalásban, egyúttal megerősíti rezilienciáját. A szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus bevonása továbbra is fontos a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, továbbá a helyreállítási és rezilienciaépítési terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából, az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(21) Románia 2022. április 14-én benyújtotta az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([12]) előírt partnerségi megállapodással kapcsolatos kohéziós politikai programozási dokumentumait, 2022. május 6-án pedig az első programjához tartozó programozási dokumentumokat. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Romániának a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe kell vennie a vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a kohéziós politikai programok sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ.

(22) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

(23) A 2020. évi adatok ([13]) szerint Románia energiaszerkezete nagymértékben fosszilis tüzelőanyagokon alapul; az olaj és a gáz aránya mintegy 30–30 %, míg a szén további 10 %-ot tesz ki. Románia maga állítja elő az általa fogyasztott gáz mintegy 80 %-át, míg a fennmaradó rész Oroszországból származik (az Unióban általában a gázimport teszi ki a fogyasztás legnagyobb részét, és az import átlagosan 44 %-a Oroszországból származik). Ami a nyersolajat illeti, az Oroszországból származó behozatal a teljes mennyiség 32 %-át teszi ki, szemben a 26 %-os uniós átlaggal. Románia kötelezettséget vállalt a szén 2032-ig történő fokozatos kivezetésére. Ezen ambiciózus cél elérése érdekében a román helyreállítási és rezilienciaépítési terv és más uniós alapok, például a 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv ([14]) által létrehozott Modernizációs Alap jelentős beruházásokat tartalmaz a dekarbonizáció új megújulóenergia-kapacitás telepítése révén történő előmozdítására. A zöld átálláshoz és az energiafogyasztás várható jelentős növekedéséhez azonban az energiaátviteli hálózatok jelentős korszerűsítésére és a zöld infrastruktúra kiépítésének felgyorsítására lesz szükség. Ehhez javítani kell a szabályozási keretet és növelni kell a beruházásokat, valamint lehetővé kell tenni a fogyasztók számára, hogy akár egyénileg, akár energiaközösségeken keresztül aktív részt vállaljanak a villamosenergia-piacon. Bizonyos infrastrukturális beruházások, például tárolókapacitások vagy a szomszédos országokkal való gáz- és villamosenergia-összeköttetések megépítésének előreütemezése diverzifikáltabbá tehetik az energiaellátást, fokozhatják a piaci stabilitást és a regionális különbségekhez való alkalmazkodóképességet. Ezt mind az Ukrajna elleni orosz invázióval, mind a behozataltól való függés csökkentésével összefüggésben kell szemlélni, mivel az energiarendszer továbbra is nagymértékben függ a fosszilis tüzelőanyagoktól. Ezenkívül a Fekete-tengeren felfedezett tengeri gázmezők fontos lehetőséget kínálnak Románia számára energiafüggetlenségének további kiépítésére, és a szomszédos tagállamok jelentős támogatására abban, hogy csökkentsék függőségüket az orosz földgázimporttól.

([12]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

([13]) Eurostat (2020), Az orosz import részesedése a teljes importból. Az EU-27 átlagát tekintve a teljes behozatal az EU-27-en kívülről származó behozatalon alapul. Románia esetében a teljes behozatal magában foglalja az EU-n belüli kereskedelmet is. A nyersolaj nem foglalja magában a finomított olajtermékeket.

([14]) Az Európai Parlament és a Tanács 2003/87/EK irányelve (2003. október 13.) az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról, HL L 275., 2003.10.25., 32. o.

A földgázhoz kapcsolódó új infrastrukturális és hálózati beruházásoknak lehetőség szerint időtállónak kell lenniük olyan szempontból, hogy a fenntartható üzemanyagokra való későbbi átállításuk révén biztosítható legyen hosszú távú fenntarthatóságuk. Ezzel egyidejűleg a román helyreállítási és rezilienciaépítési terv 3 milliárd EUR összegben irányoz elő energiahatékonysági intézkedéseket a köz- vagy magántulajdonban lévő lakóépületekre, valamint az ipari ágazatokra vonatkozóan. Ezen az első felújítási hullámon túl is szükség van az energiafogyasztás és a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség csökkentésére, mivel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv célkitűzése nem fogja lefedni a teljes épületállományt. Romániának tovább kell javítania a szakpolitikai keretet az épületek felújításának felgyorsítása érdekében. Az „Irány az 55 %!" intézkedéscsomag célkitűzéseinek való megfeleléshez az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság növelésére vonatkozó törekvések további fokozására lesz szükség.

(24) Míg a klímasemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, Románia a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait a leginkább érintett régiókban. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Románia igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([15]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.

(25) A Bizottság által elvégzett részletes vizsgálat és értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi nemzeti reformprogramot és a 2022. évi konvergenciaprogramot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az alábbi 1., 2. és 3. ajánlás tükrözi. Az 1. ajánlásban említett költségvetési politikák hozzájárulnak többek között a folyó fizetési mérleg jelentős és tartós hiányával összefüggő egyensúlyhiányok kezeléséhez, mivel a jobb költségvetési egyenleg hozzá fog járulni az egész román gazdaság jelentős külső finanszírozási igényének csökkentéséhez. A 2. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések hozzájárulnak többek között a versenyképességhez kapcsolódó sebezhetőségek kezeléséhez. A 3. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések hozzájárulnak többek között a fizetési mérleghez kapcsolódó sebezhetőségek hosszú távú kezeléséhez,

AJÁNLJA, hogy Románia 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. Folytasson a Romániában fennálló túlzott költségvetési hiány megszüntetéséről szóló 2021. június 18-i tanácsi ajánlással összhangban lévő költségvetési politikát.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását a 2021. november 3-i tanácsi végrehajtási határozatban foglalt mérföldkövekkel és célokkal összhangban. A 2021–2027-es időszakra vonatkozó kohéziós politikai programok végrehajtásának megkezdése céljából gyorsan zárja le a programozási dokumentumokról a Bizottsággal folytatott tárgyalásokat.

3. Összességében csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést. Segítse elő a fenntartható energiatermelés további bővítését a megújuló energiaforrások fejlesztésének felgyorsítása, az energiaátviteli hálózatok korszerűsítése és a szomszédos tagállamokkal való összeköttetések bővítése révén. Gyorsítsa fel a felújítások ütemét és növelje ambícióinak szintjét az épületállomány energiahatékonyságának javítása érdekében.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 12-én.

a Tanács részéről
az elnök
Z. STANJURA

([15]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2022. július 12.)

Szlovénia 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Szlovénia 2022. évi stabilitási programját

(2022/C 334/24)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ([1]) és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([2]) 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói szociális kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság az 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ([3]) alapján 2021. november 24-én elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Szlovéniát nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2022. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is. A Tanács 2022. április 5-én elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ([4]) (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2022. évi ajánlás), 2022. március 14-én pedig elfogadta az együttes foglalkoztatási jelentést.

([1]) HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

([2]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

([3]) Az Európai Parlament és a Tanács 1176/2011/EU rendelete (2011. november 16.) a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról (HL L 306., 2011.11.23., 25. o.).

([4]) A Tanács ajánlása (2022. április 5.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 153., 2022.4.7., 1. o.).

(3) A világjárványból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az inváziónak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal ([5]) – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet ([6]), amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést.

(4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.

(5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokolttá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023 végéig történő meghosszabbítását.

(6) A Szlovénia 2021. évi stabilitási programjára vonatkozó tanácsi véleményt tartalmazó, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban ([7]) alkalmazott megközelítés alapján az összesített költségvetési irányvonal jelenleg az elsődleges kiadások (amelyekbe nem tartoznak bele a diszkrecionális bevételi intézkedések és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések, azonban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások igen) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban ([8]). Az összesített költségvetési irányvonalon túl – annak értékelése érdekében, hogy a nemzeti költségvetési politika prudens-e, és összetétele elősegíti-e a zöld és digitális átállással összhangban lévő fenntartható helyreállítást – figyelmet kell fordítani a (diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélkül számított) nemzeti finanszírozású ([9]) elsődleges folyó kiadások és a beruházások alakulására is.

([5]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([6]) A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

([7]) A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Szlovénia 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 116. o.).

([8]) A költségvetési irányvonalra és annak összetételére vonatkozó, ebben az ajánlásban szereplő becslések a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének alapjául szolgáló feltételezésekre épülő bizottsági becslések. A Bizottság középtávú potenciális növekedésre vonatkozó becslései nem tartalmazzák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező, a potenciális növekedést adott esetben fokozó reformok kedvező hatását.

([9]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadásokon kívüli kiadások.

(7) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban is juttassák érvényre az iránymutatást. A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.

(8) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

(9) Szlovénia 2021. április 30-án az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 28-án elfogadta Szlovénia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([10]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot fogadjon el, amely kimondja, hogy Szlovénia kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldköveket és célokat továbbra is teljesítettnek lehessen tekinteni.

(10) Szlovénia az 1466/97/EK rendelet 4. cikkében meghatározott határidőn belül, 2022. április 28-án benyújtotta a 2022. évi nemzeti reformprogramját 2022. április 29-én pedig a 2022. évi stabilitási programját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2022. évi nemzeti reformprogram a Szlovénia által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről készített féléves jelentést is tükrözi.

(11) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette a Szlovéniára vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Szlovénia által elért eredményeket, és a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla alapján számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Szlovénia általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő – többek között az Ukrajna elleni orosz invázióból eredő – kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá a Szlovénia által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(12) A Bizottság 2022. május 23-án a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentést adott ki. A jelentés megvizsgálta Szlovénia költségvetési helyzetét, mivel a költségvetési hiány 2021-ben meghaladta a Szerződésben a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült. A Bizottság a 2022. március 2-i közleményével összhangban nem javasolta új túlzotthiány-eljárás megindítását 2022 tavaszán, és felül fogja vizsgálni, hogy szükséges-e ilyen eljárások megindítását kezdeményeznie 2022 őszén.

([10]) ST 10612/2021; ST 10612/2021 ADD 1.

(13) A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában ([11]) azt ajánlotta Szlovéniának, hogy az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban 2020 és 2021 folyamán hozzon meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és a későbbi helyreállítás támogatása érdekében. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Szlovénia – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, egyúttal fokozza a beruházásokat. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Szlovénia államháztartási hiánya GDP-arányosan a 2020. évi 7,8 %-ról 2021-ben 5,2 %-ra csökkent. Szlovénia költségvetés-politikai válasza 2021-ben támogatta a gazdasági helyreállítást, míg az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadások GDP-arányosan a 2020. évi 5,1 %-ról 2021-ben 3,8 %-ra csökkentek. A Szlovénia által 2021-ben hozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással. A kormány által 2020-ban és 2021-ben elfogadott diszkrecionális költségvetési intézkedések többnyire ideiglenesek voltak, illetve azokat más intézkedések ellensúlyozták. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint az államadósság GDP-arányosan a 2020. évi 79,8 %-ról 2021-ben 74,7 %-ra csökkent.

(14) A 2022. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv a 2022. év tekintetében kedvező, az azt követő időszak tekintetében pedig realista. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2022-ben 4,2 %-kal, 2023-ban pedig 3,0 %-kal nő. Összehasonlításképpen a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése kisebb mértékű, 2022-ben 3,7 %-os, 2023-ban pedig 3,1 %-os reál-GDP-növekedéssel számol. A 2022. évi stabilitási program szerint a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2022-ben a GDP 4,1 %-ára, 2023-ban pedig 3,0 %-ára csökken. A 2022. évi csökkenés elsősorban a szükséghelyzeti intézkedések többségének megszüntetését tükrözi. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2022-ben várhatóan 73,3 %-ra, majd 2023-ban 71,5 %-ra mérséklődik. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 4,3 %-ának, 2023-ra pedig 3,4 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. Ez magasabb a 2022. évi stabilitási programban foglalt hiány-előrejelzésnél, elsősorban a magasabb előre jelzett folyó kiadás és a jövedelemadóból befolyó alacsonyabb előre jelzett bevétel miatt. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése magasabb GDP-arányos államadóssággal számol: 2022-ben 74,1 %-kal, 2023-ban pedig 72,7 %-kal. A különbség a két érintett évre várt hiány magasabb szintjének és a 2022. évre előre jelzett kisebb mértékű gazdasági növekedésnek tudható be. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése 2,5 %-ra tehető. Ez a becslés azonban nem tartalmazza a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező reformok hatását, amelyek élénkíthetik Szlovénia potenciális növekedését.

(15) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedések többségét, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadásai az előrejelzések szerint a 2021. évi 3,8 %-ról 2022-ben a GDP 0,5 %-ára csökkennek. A költségvetési hiányt befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása érdekében hozott intézkedések, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,4 %-át fogják kitenni, 2023-ban pedig várhatóan megszüntetésre kerülnek ([12]). Ezek az intézkedések elsősorban a szegényebb háztartásoknak nyújtott szociális transzfereket, az energiafogyasztás után fizetendő közvetett adók mérséklését, a hálózati díjak fizetése alóli mentességeket és a kis- és a nagykereskedelmi tüzelőanyagárakra bevezetett árplafont foglalják magukban. Ezeket az intézkedéseket ideiglenes intézkedésként jelentették be. Amennyiben azonban az energiaárak 2023-ban is magasak maradnak, ezen intézkedések némelyike továbbra is hatályban maradhat. Ezen intézkedések egy része – nevezetesen a tüzelőanyag árára vonatkozóan bevezetett árplafon és a jövedéki adók általános csökkentése – nem célzott. A költségvetési hiányt emellett a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei is befolyásolják, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben és 2023-ban egyaránt a GDP 0,1 %-át fogják kitenni ([13]).

(16) A Tanács a 2021. június 18-i ajánlásában azt ajánlotta, hogy Szlovénia 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy Szlovénia – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, ugyanakkor a növekedési potenciál élénkítése céljából fokozza a beruházásokat.

([11]) A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Szlovénia 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Szlovénia 2020. évi stabilitási programját (HL C 282., 2020.8.26., 157. o.).

([12]) Az adatok a 2021 ősze óta hozott intézkedések éves költségvetési költségeinek szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

([13]) A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzbeli juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

(17) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint és az ország 2022. évi stabilitási programjában foglalt információk alapján 2022-re támogató jellegű, a GDP – 2,6 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal valószínűsíthető ([14]). A Tanács ajánlásának megfelelően Szlovénia továbbra is támogatni kívánja a helyreállítást, amihez a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből addicionális beruházásokat tervez finanszírozni. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2021-hez képest GDP-arányosan 0,2 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-ben 0,9 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([15]). Szlovénia ezért a Tanács ajánlásával összhangban fenn kívánja tartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2022-es növekedése az előrejelzések szerint 1,6 százalékpontos expanzív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez a jelentős expanzív hatás magában foglalja a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak kezelésére irányuló intézkedések addicionális hatását (a GDP 0,4 %-a), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,1 %-a). Az előrejelzés szerint a GDP-deflátornál nagyobb mértékű fogyasztóiár-növekedés – a kormányzati áru- és szolgáltatásbeszerzésekre fordított kiadások növekedése, valamint az indexálás miatt a szociális ellátásra, a növekvő bérnyomás miatt pedig a közszektorbeli bérekre fordított kiadások növekedése hatására – szintén befolyásolja a tagállami finanszírozású elsődleges folyó kiadás 2022. évi expanzív hatását.

(18) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében – változatlan szakpolitikát feltételezve – 2023-ban a GDP – 0,1 %-ának megfelelő költségvetési irányvonalra számít ([16]). Szlovénia az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat 2023-ban továbbra is a helyreállítást támogató addicionális beruházások finanszírozására használja fel. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2022-hez képest GDP-arányosan 0,6 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2023-ban 0,2 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([17]). Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint 0,7 százalékpontos restriktív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a megnövekedett energiaárak kezelését célzó intézkedések kivezetésének hatását (a GDP 0,4 %-a).

(19) A 2022. évi stabilitási program a költségvetési hiány fokozatos csökkenését vetíti előre: 2024-ben a GDP 2,1 %-ára, 2025-ben pedig 1,7 %-ára. A költségvetési hiány tehát a tervek szerint 2023-ra eléri a GDP 3 %-át, és a 2022. évi stabilitási program időhorizontjában a GDP 3 %-a alatt marad. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2025-ig várhatóan csökkenni fog: 2024-ben 69,5 %-ra, majd 2025-ben 68 %-ra. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon magasnak tűnnek.

(20) Az egészségügyi rendszerben a közfinanszírozás szerepe elmarad az uniós átlagtól (2019-ben 72,8 %, szemben a 79,7 %-os uniós átlaggal). Az egészségügyre fordított GDP-arányos kiadás ugyanakkor 2019 és 2070 között várhatóan 1,5 százalékponttal nőni fog, a tartós ápolás-gondozás költségei pedig 2055-ig megkétszereződnek. Az egészségügyi ellátáshoz és a tartós ápolás-gondozáshoz való hozzáféréssel összefüggő, a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben már kellően tárgyalt problémák mellett Szlovéniának a népesség elöregedése miatt közép- és hosszú távon komoly költségvetési fenntarthatósági kockázatokkal is szembe kell néznie. Az ország az elmúlt években megkezdte az egészségügy és a tartós ápolás-gondozás átfogó reformját. A reformot több lépésben hajtják végre, és hatására nő a minőségi szolgáltatások hozzáférhetősége, és javulás következik be a szociális jogok és az inkluzivitás területén. Mivel ez további terhet ró az államháztartásra, alapvető fontosságú lesz, hogy Szlovénia olyan intézkedéseket hozzon, amelyek stabil bevételi bázist biztosítanak, ugyanakkor nem ássák alá közép- és hosszú távon a költségvetés egyensúlyát.

([14]) A mutató negatív (pozitív) előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére (hiányára) utal, ami expanzív (restriktív) költségvetési politikát jelez.

([15]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,0 százalékpontos, tehát semleges hatást gyakorolnak.

([16]) A mutató negatív (pozitív) előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére (hiányára) utal, ami expanzív (restriktív) költségvetési politikát jelez.

([17]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,0 százalékpontos, tehát semleges hatást gyakorolnak.

(21) A Nemzetgyűlés 2022. március 11-én elfogadta a személyi jövedelemadót szabályozó törvény módosítását, amelynek évenként egymásra rakódó tervezett negatív költségvetési hatása 2022-ben a GDP 0,4 %-a, 2023-ban 0,3 %-a, 2024-ben 0,3 %-a, 2025-ben pedig 0,3 %-a lesz. A szlovén költségvetési tanács szimulációja szerint a személyi jövedelemadó csökkentése középtávon 4–14 százalékponttal növelheti a GDP-arányos államadósságot. A változtatások kompenzálására egyelőre nem születtek javaslatok, pedig Szlovéniában bőségesen volna lehetőség növelni az adóbevételeket. Az állam több bevételre tehetne szert egyebek mellett a környezetvédelmi adók területén, például ha megszüntetné a környezeti szempontból káros támogatásokat (mint például a kereskedelmi fuvarozók által igénybe vehető jövedékiadó-visszatérítést), indexálná az energiaadókat, vagy távolsági alapú díjat vezetne be a magántulajdonú személygépkocsik használatára. További potenciális bevételi forrás lehetne a rendszeresen fizetendő ingatlanadók emelése, tekintettel arra, hogy a jelenlegi bevétel viszonylag alacsony Szlovéniában (GDP-arányosan 0,5 %, szemben a GDP 1,2 %-át kitevő uniós átlaggal). Erre növekedésbarát megoldás lehetne, egyúttal csökkentené az egyenlőtlenségeket és javítaná az energiahatékonyságot, ha az ingatlanok értékét összhangba hoznák a piaci árakkal, és az adókban figyelembe vennék az épületek energiahatékonyságát.

(22) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza, a 2026. augusztus 31-ig teljesítendő indikatív végrehajtási ütemtervvel együtt. Ezek kezelik a Tanács által az európai szemeszter keretében 2019-ben és 2020-ban Szlovéniának címzett országspecifikus ajánlásokban felvázolt gazdasági és társadalmi kihívások összességét vagy jelentős részét, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv elfogadásának időpontjáig kiadott országspecifikus ajánlásokat. A terv megfelelő választ ad különösen a Szlovénia előtt álló gazdasági, szociális és környezeti kihívások nagy részére. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben felvázolt reformok és beruházások az európai szemeszter keretében Szlovénia részére kiadott országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások egy jelentős részét kezelik. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv kezeli különösen a költségvetési politikával és az államháztartással, a szociális védőhálóval, a foglalkoztatással és a szociális kérdésekkel, az üzleti környezettel, valamint a kutatás-fejlesztés, illetve a zöld és digitális átállás területén szükséges beruházásokkal összefüggő kihívásokat.

(23) Szlovénia helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása várhatóan hozzájárul a zöld és digitális átállás terén való további előrelépéshez. A Szlovénia éghajlat-politikai célkitűzéseit támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 42,4 %-át, míg a digitális célkitűzéseket támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 21,4 %-át teszik ki. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek – a releváns mérföldkövekkel és célokkal összhangban történő – teljes körű végrehajtása segíteni fogja Szlovéniát a Covid19-válság következményeiből való gyors kilábalásban, egyúttal megerősíti rezilienciáját. A szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus bevonása továbbra is fontos a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, továbbá a helyreállítási és rezilienciaépítési terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából, az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(24) Szlovénia még nem nyújtotta be az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([18]) előírt partnerségi megállapodást és az ugyanezen rendeletben előírt, a kohéziós politikákra vonatkozó egyéb programozási dokumentumait. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Szlovéniának a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe kell vennie a vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a kohéziós politikai programok sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ.

(25) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

([18]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

(26) Szlovénia vállalta, hogy 2033-ig fokozatosan megszünteti szénalapú villamosenergia-termelését. E nagyra törő cél elérése érdekében Szlovénia helyreállítási és rezilienciaépítési terve jelentős reformokat és beruházásokat irányoz elő a következő területeken: i. a megújuló energiaforrások részarányának növelése a teljes bruttó energiafogyasztáson belül; ii. a megújulóalapú villamosenergia-termelő létesítmények hozzáférése a villamosenergia-hálózathoz és bekapcsolása abba; valamint iii. a középületek energetikai korszerűsítése és energiahatékonyságának növelése. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv alapján végrehajtandó intézkedések fontos lépést jelentenek az engedélyezési eljárások által előidézett akadályok felszámolásában, de Szlovéniának további erőfeszítéseket volna célszerű tennie. Szlovéniának a jelenlegi helyreállítási és rezilienciaépítési tervében foglaltakon túlmutató intézkedéseket volna célszerű hoznia a megújuló energiaforrások hasznosításával kapcsolatos engedélyezés területén, ideértve a szárazföldi szélenergia-termelést és a napenergia-projekteket is. Nemzeti energia- és klímatervében Szlovénia 27 %-os célt tűzött ki a 2030-as uniós megújulóenergia-célérték teljesítésének elősegítésére. Ez jelentősen elmarad az (EU) 2018/1999 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([19]) II. mellékletéből fakadó 2030. évi 37 %-os megújuló-energia-részaránytól. Szlovénia a megújuló forrásokból előállított energiának a teljes bruttó energiafogyasztáson belüli részarányára vonatkozó 2020-as célértéket a határokon átívelő uniós mechanizmus igénybevételével, az (EU) 2018/2001 európai parlamenti és tanácsi irányelv ([20]) szerinti statisztikai átruházások segítségével érte el. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság növelésére vonatkozó törekvések további fokozására lesz szükség ahhoz, hogy Szlovénia megfeleljen az „Irány az 55 %!" célkitűzéseinek.

Ezért a megújuló energiaforrások hasznosítása terén tett új uniós szintű vállalások és az energiabeszerzési források diverzifikálása iránti, az új geopolitikai és energiapiaci helyzetben még hangsúlyosabbá vált igény szükségessé teszik a megújuló energiaforrások hasznosítását támogató szakpolitikák és intézkedések megerősítését. Miközben a földgáz Szlovénia energiaszerkezetén belül mindössze 11,3 %-ot képvisel, az ország a földgáz 100 %-át Oroszországból importálja (szemben a 2020. évi adatok szerinti 44 %-os uniós átlaggal). A kőolaj 30,9 %-ot képvisel Szlovénia energiaszerkezetén belül, de mindössze a felhasznált mennyiség 13 %-a érkezik Oroszországból ([21]). A földgáz továbbra is fontos helyet foglal el Szlovénia energiaszerkezetében, és alapvető szerepet játszik az ipar energiaellátásában, miközben a villamosenergia-ágazatban is ez az energiahordozó biztosítja a szükséges rugalmasságot. Az oroszországi földgáztól való nagymértékű függőség miatt az energiabeszerzési források diverzifikálása szükségessé teheti a szomszédos országokkal meglévő hálózati kapcsolatok javítását és a meglévő földgáz-infrastruktúra továbbfejlesztését. A földgázhoz kapcsolódó új infrastrukturális és hálózati beruházásoknak lehetőség szerint időtállónak kell lenniük olyan szempontból, hogy a fenntartható üzemanyagokra való későbbi átállításuk révén biztosítható legyen hosszú távú fenntarthatóságuk.

(27) Míg a klímasemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, Szlovénia a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait a leginkább érintett régiókban. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Szlovénia igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([22]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.

(28) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi stabilitási programot, és véleményét ([23]) az alábbi 1. ajánlás tükrözi.

(29) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta, hogy az euroövezeti tagállamok tegyenek intézkedéseket – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló 2022.évi ajánlásban meghatározott ajánlások végrehajtása érdekében. Szlovénia esetében ezt különösen az 1. és 2. ajánlás tükrözi,

([19]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1999 rendelete (2018. december 11.) az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról, valamint a 663/2009/EK és a 715/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, a 94/22/EK, a 98/70/EK, a 2009/31/EK a 2009/73/EK, a 2010/31/EU, a 2012/27/EU és a 2013/30/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2009/119/EK és az (EU) 2015/652 tanácsi irányelv módosításáról, továbbá az 525/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 328., 2018.12.21., 1. o.).

([20]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/2001 irányelve (2018. december 11.) a megújuló energiaforrásokból előállított energia használatának előmozdításáról (HL L 328., 2018.12.21., 82. o.).

([21]) Eurostat (2020), Az orosz import részesedése a teljes importból. Az EU-27 átlagát tekintve a teljes behozatal az EU-27-en kívülről származó behozatalon alapul. Szlovénia esetében a teljes behozatal magában foglalja az Unión belüli kereskedelmet is. A kőolajra vonatkozó érték a finomított kőolajtermékeket foglalja magában.

([22]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).

([23]) Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése alapján.

AJÁNLJA, hogy Szlovénia 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban biztosítsa, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Álljon készen arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a RePowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. A 2023 utáni időszakban folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére irányuló költségvetési politikát. Biztosítsa az egészségügyi ellátás és a tartós ápolás-gondozás hosszú távú fenntarthatóságát. A munka adóztatásáról való áttérés befejezéseként vezessen be kompenzációs intézkedéseket, ennek keretében helyezzen nagyobb hangsúlyt a zöldebb és növekedésbarát adónemekre.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását a 2021. július 28-i tanácsi végrehajtási határozatban foglalt mérföldkövekkel és célokkal összhangban. Nyújtsa be a 2021–2027-es időszakra vonatkozó kohéziós politikai programozási dokumentumokat a Bizottsággal folytatott tárgyalások lezárása, majd a programok végrehajtásának megkezdése céljából.

3. Diverzifikálja a fosszilis tüzelőanyagok importját és csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függőséget, ennek érdekében – különösen az engedélyeztetés további egyszerűsítésével – gyorsítsa fel a megújuló energiaforrások szerepének növelését, továbbá erősítse meg a villamosenergia-elosztó hálózatot. Fokozza az energiahatékonyság-növelő intézkedéseket különösen az épületek vonatkozásában, növelje a villamos energia szerepét a közlekedésben, továbbá biztosítsa, hogy az energetikai infrastruktúra és a rendszerösszekötők elegendő kapacitással rendelkezzenek.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 12-én.

a Tanács részéről
az elnök
Z. STANJURA

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2022. július 12.)

Szlovákia 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Szlovákia 2022. évi stabilitási programját

(2022/C 334/25)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ([1]) és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([2]) 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság az 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ([3]) alapján 2021. november 24-én elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Szlovákiát nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2022. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is. A Tanács 2022. április 5-én elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ([4]) (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2022. évi ajánlás), 2022. március 14-én pedig elfogadta az együttes foglalkoztatási jelentést.

([1]) HL L 209., 1997.8.2., 1. o.
([2]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).
([3]) Az Európai Parlament és a Tanács 1176/2011/EU rendelete (2011. november 16.) a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról (HL L 306., 2011.11.23., 25. o.).
([4]) A Tanács ajánlása (2022. április 5.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 153., 2022.4.7., 1. o.).

(3) A világjárványból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az inváziónak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal ([5]) – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet ([6]), amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést. Az Ukrajnából menekülők fogadásával és integrációjával összefüggő szükségletek sürgős kezelése érdekében rendkívüli támogatás áll Szlovákia rendelkezésre az Európában lévő menekültekre irányuló kohéziós fellépés (CARE) kezdeményezés keretében, valamint a kohéziós célú és az európai területeknek nyújtott helyreállítási támogatás (REACT-EU) keretében nyújtott kiegészítő előfinanszírozás révén.

(4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.

(5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokolttá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023 végéig történő meghosszabbítását.

(6) A Szlovákia 2021. évi stabilitási programjára vonatkozó tanácsi véleményt tartalmazó, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban ([7]) alkalmazott megközelítés alapján az összesített költségvetési irányvonal jelenleg az elsődleges kiadások (amelyekbe nem tartoznak bele a diszkrecionális bevételi intézkedések és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések, azonban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások igen) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban ([8]). Az összesített költségvetési irányvonalon túl – annak értékelése érdekében, hogy a nemzeti költségvetési politika prudens-e, és összetétele elősegíti-e a zöld és digitális átállással összhangban lévő fenntartható helyreállítást – figyelmet kell fordítani a (diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélkül számított) nemzeti finanszírozású ([9]) elsődleges folyó kiadások és a beruházások alakulására is.

([5]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([6]) A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

([7]) A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Szlovákia 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 121. o.).

([8]) A költségvetési irányvonalra és annak összetételére vonatkozó, ebben az ajánlásban szereplő becslések a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének alapjául szolgáló feltételezésekre épülő bizottsági becslések. A Bizottság középtávú potenciális növekedésre vonatkozó becslései nem tartalmazzák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező, a potenciális növekedést adott esetben fokozó reformok kedvező hatását.

([9]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből vagy más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadásokon kívüli kiadások.

(7) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban is juttassák érvényre az iránymutatást. A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.

(8) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

(9) 2021. április 29-én Szlovákia az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 13-án elfogadta Szlovákia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([10]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot fogadjon el, amely kimondja, hogy Szlovákia kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldköveket és célokat továbbra is teljesítettnek lehessen tekinteni.

(10) Szlovákia 2022. április 29-én benyújtotta 2022. évi nemzeti reformprogramját, és 2022. április 28-án 2022. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkében megállapított határidővel. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2022. évi nemzeti reformprogram a Szlovákia által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről készített féléves jelentést is tükrözi.

(11) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette a Szlovákiára vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Szlovákia által elért eredményeket, és a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla alapján számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Szlovákia általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő – többek között az Ukrajna elleni orosz invázióból eredő – kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá a Szlovákia által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(12) A Bizottság 2022. május 23-án a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentést adott ki. E jelentés megvizsgálta Szlovákia költségvetési helyzetét, mivel a költségvetési hiány 2021-ben meghaladta a Szerződésben a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaértéket, az államadósság pedig meghaladta a Szerződésben a GDP 60 %-ában meghatározott referenciaértéket. A jelentés megállapította, hogy a hiányra vonatkozó kritérium nem teljesült, az adósságra vonatkozó kritérium viszont teljesült. A 2022. március 2-i közleménynyel összhangban a Bizottság az összes releváns tényező értékelése során úgy ítélte meg, hogy az adósságcsökkentési referenciaértéknek való megfelelés túlságosan megterhelő, előreütemezett költségvetési kiigazítással járna, amely veszélyeztetheti a növekedést. Következésképpen a Bizottság szerint a jelenlegi kivételes gazdasági körülmények között nem várható el az adósságcsökkentési referenciaértéknek való megfelelés. A Bizottság – bejelentésének megfelelően – nem javasolta új túlzotthiány-eljárás megindítását 2022 tavaszán, és felül fogja vizsgálni, hogy szükséges-e ilyen eljárások megindítását kezdeményeznie 2022 őszén.

([10]) ST 10156/2021 + COR 1.

(13) A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában ([11]) azt ajánlotta Szlovákiának, hogy az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban 2020 és 2021 folyamán hozzon meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és a későbbi helyreállítás támogatása érdekében. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Szlovákia – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, egyúttal fokozza a beruházásokat. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Szlovákia államháztartási hiánya GDP-arányosan a 2020. évi 5,5 %-ról 2021-ben 6,2 %-ra nőtt. Szlovákia költségvetés-politikai válasza 2021-ben támogatta a gazdasági helyreállítást, míg az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadások GDP-arányosan a 2020. évi 2,3 %-ról 2021-ben 3,3 %-ra növekedtek. A Szlovákia által 2021-ben hozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással. A kormány által 2020-ban és 2021-ben elfogadott diszkrecionális költségvetési intézkedések többnyire ideiglenesek voltak, illetve azokat más intézkedések ellensúlyozták. Ugyanakkor a kormány által a 2020–2021-es időszakban elfogadott egyes diszkrecionális intézkedések nem voltak ideiglenesek, vagy azokat nem ellensúlyozták. Ilyen intézkedések különösen a 13. havi nyugdíj emelése, a szülőkre vonatkozó nyugdíjkorhatár módosítása, a gépjárműadó csökkentése és a banki adó eltörlése. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint az államadósság GDP-arányosan a 2020. évi 59,7 %-ról 2021-ben 63,1 %-ra nőtt.

(14) A 2022. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv 2022 tekintetében realisztikus, 2023 tekintetében pedig optimista. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2022-ben 2,1 %-kal, 2023-ban pedig 5,3 %-kal nő. Ehhez képest a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re magasabb, 2023-ra pedig alacsonyabb, 2,3 %-os, illetve 3,6 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, nagyrészt az infláció magánfogyasztásra gyakorolt erőteljesebb hatására és az export visszafogottabb élénkülésére vonatkozó feltételezés miatt. A 2022. évi stabilitási program szerint a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2022-ben a GDP 5,1 %-ára, 2023-ban pedig 2,4 %-ára csökken. A 2022. évi csökkenés elsősorban a szükséghelyzeti intézkedések többségének megszüntetését és a nominális GDP erőteljes növekedését tükrözi. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2022-ben várhatóan 61,6 %-ra, majd 2023-ban 58,0 %-ra mérséklődik. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 3,6 %-ának, és 2023-ra 2,6 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. Ez 2022 tekintetében alacsonyabb, 2023 tekintetében pedig magasabb a 2022. évi stabilitási programban valószínűsített hiánynál, ami elsősorban a 2022. évi kedvezőbb munkaerőpiaci fejleményekre vonatkozó előrejelzésből adódik. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése hasonló GDP-arányos államadóssággal számol: 2022-ben 61,7 %-kal, 2023-ban pedig 58,3 %-kal. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése 2,0 %-ra tehető. Ez a becslés azonban nem tartalmazza a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező reformok hatását, amelyek élénkíthetik Szlovákia potenciális növekedését.

(15) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedések többségét, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadásai az előrejelzések szerint a 2021. évi 3,3 %-ról 2022-ben a GDP 1,0 %-ára csökkennek. A költségvetési hiányt befolyásolják a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,1 %-át, 2023-ban pedig 0,2 %-át fogják kitenni ([12]).

(16) A Tanács a 2021. június 18-i ajánlásában azt ajánlotta, hogy Szlovákia 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy Szlovákia – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, ugyanakkor a növekedési potenciál élénkítése céljából fokozza a beruházásokat.

(17) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése és a Szlovákia 2022. évi stabilitási programjában foglalt információk szerint 2022-ben restriktív, a GDP + 0,3 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal valószínűsíthető, míg a Tanács támogató költségvetési irányvonalat javasolt ([13]). A Tanács ajánlásának megfelelően Szlovákia továbbra is támogatni kívánja a helyreállítást, amihez a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből addicionális beruházásokat tervez finanszírozni. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő

([11]) A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Szlovákia 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Szlovákia 2020. évi stabilitási programját (HL C 282., 2020.8.26., 164. o.).

([12]) A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzbeli juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

([13]) A mutató pozitív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított hiányára utal, ami restriktív költségvetési politikát jelez.

támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2021-hez képest GDP-arányosan 0,7 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-ban 0,4 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([14]). Szlovákia ezért a Tanács ajánlásával összhangban fenn kívánja tartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2022-es növekedése az előrejelzések szerint 1,6 százalékpontos restriktív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeinek addicionális hatását (a GDP 0,1 %-a). Az inflációhoz való indexálás késleltetett üteme miatt 2022-ben a jelentős államháztartási kiadások – mint például a nem természetbeni szociális juttatások vagy a munkavállalói jövedelem – növekedési rátája elmarad az inflációtól, ami hozzájárul a restriktív irányvonalhoz.

(18) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében – változatlan szakpolitikát feltételezve – 2023-ban a GDP – 0,8 %-ának megfelelő költségvetési irányvonalra számít ([15]). Szlovákia az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat 2023-ban továbbra is a helyreállítást támogató addicionális beruházások finanszírozására használja fel. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2022-hez képest GDP-arányosan 1,0 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2023-ban 0,1 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([16]). Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése előreláthatólag 0,2 százalékpontos, lényegében semleges hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem addicionális költségeit (a GDP 0,1 %-a).

(19) A 2022. évi stabilitási program a költségvetési hiány fokozatos csökkenését vetíti előre: 2024-ben 2,3 %-ra, 2025-ben pedig 2,0 %-ra. A költségvetési hiány tehát a tervek szerint 2023-ban a GDP 3 %-a alá mérséklődik, és a program időhorizontjában is a GDP 3 %-a alatt marad. Ezek az előrejelzések azt feltételezik, hogy a közkiadásokat – köztük a munkavállalói jövedelmet és a természetbeni szociális transzfereket – a bevétel csökkenéséhez képest lassabban, az erőteljes nominális GDP-növekedéstől elmaradó mértékben fogják korlátozni. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2025-ig várhatóan csökkenni fog: 2024-ben 58,2 %-ra nő, majd 2025-ben 57,3 %-ra csökken. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon magasnak tűnnek.

(20) Szlovákia adórendszerének megreformálása előmozdíthatná a gazdasági hatékonyságot, valamint a környezeti és költségvetési fenntarthatóságot, és fokozhatná a méltányosságot, mindeközben támogatva a tágabb gazdaságpolitikai célkitűzéseket. Más tagállamokhoz képest rendkívül magas a munka adóterhe az alacsony keresetűek esetében. Ezzel szemben a környezetvédelmi és az ingatlanadók még tartogatnak kiaknázatlan lehetőségeket. Az adószerkezet átalakítása elősegítheti a növekedést, és ezzel egyidejűleg hozzájárulhat a zöld átálláshoz és a környezeti fenntarthatósághoz. A gazdaság energiaintenzitása jóval az uniós átlag felett van, mindazonáltal a környezetvédelmi adókból származó bevétel 2020-ban 2,4 %-ot tett ki, megközelítve az uniós átlagot. A hulladékkezeléshez és a légszennyezéshez kapcsolódó környezetvédelmi díjak nem ösztönzik kellőképpen az erőforrások hatékony felhasználását, és nem csökkentik eléggé a környezeti és társadalmi költségeket. Az útadók és a gépjármű-regisztrációs díjak nem tükrözik megfelelően a kibocsátásintenzitást. A környezetvédelmi adók és díjak nem indexáltak, így az infláció hatására idővel csökken az ezekből származó bevétel. Az ingatlanadót illetően az ingatlanjavakra kivetett rendszeres adókból származó bevétel 2020-ban viszonylag alacsony volt (a GDP 0,5 %-a, szemben az 1,2 %-os uniós átlaggal). Szlovákiának jelenleg nem áll rendelkezésére olyan mennyiségű adat, amely lehetővé tenné az ingatlanadó-alap naprakésszé tételét és a piaci értékhez illeszkedő indexálását, ami részben enyhíthetné a továbbra is jelentős lakáspiaci keresletet, illetve a lakásárak ezzel összefüggő meredek növekedését. Ezen túlmenően az adórendszer egyszerűsítésére és az adózási fegyelem javítására irányuló további erőfeszítések növelhetik az állami bevételeket, ezáltal támogatva a költségvetési fenntarthatóságot és fokozva a méltányosságot. A helyzet javulása ellenére a hozzáadottérték-adó tekintetében 2019-ben jelentős volt az adórés (16,1 % a 10,4 %-os uniós átlaggal szemben). Az adóigazgatás további javítása – többek között az elektronikus számlázás, az előre kitöltött adóbevallások és a nagyobb mértékű digitalizálás tekintetében – hozzájárulhat az adórendszer hiányosságainak kiküszöböléséhez.

([14]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,2 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak.

([15]) A mutató negatív előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére utal, ami expanzív költségvetési politikát jelez.

([16]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,1 százalékpontos restriktív hatást gyakorolnak.

(21) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza, valamint ezek 2026. augusztus 31-ig teljesítendő indikatív végrehajtási ütemtervét is. Ezek kezelik a Tanács által az európai szemeszter keretében 2019-ben és 2020-ban Szlovákiának címzett országspecifikus ajánlásokban felvázolt gazdasági és társadalmi kihívások összességét vagy jelentős részét, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv elfogadásának időpontjáig kiadott országspecifikus ajánlásokat. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv kifejezetten nagy hangsúlyt fektet az inkluzív oktatásra, a közigazgatásra és a zöld és digitális átállást támogató, termelékenységet fokozó beruházásokra, emellett pedig hozzá kíván járulni a regionális különbségek mérsékléséhez, ami összességében a Szlovákia előtt álló kihívásokra adott átfogó és megfelelő válasznak tekinthető. A zöld és digitális átállást határozott és szerteágazó intézkedésekkel kívánják felgyorsítani. Az oktatás, a gyermekgondozás, az egészségügyi ellátás, valamint a kutatás és innováció terén tapasztalható, régóta fennálló kihívások tekintetében szintén átfogó intézkedések születtek a legsúlyosabb problémák kezelésére, amilyen például az oktatás alacsony színvonala és inkluzivitásának hiánya, a kutatási és innovációs szakpolitikai koordináció széttagoltsága, a köz- és a magánszféra közötti együttműködés elégtelensége és a gyenge kutatási és innovációs teljesítmény. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv új intézkedéseket helyez kilátásba az igazságügyi rendszer, a közbeszerzések és a pénzmosás elleni küzdelem javítása érdekében. Ezen intézkedések hozzájárulhatnak számos mögöttes kihívás kezeléséhez, amennyiben elfogadásuk és végrehajtásuk a megfelelő biztosítékokra és az igazságszolgáltatás függetlenségére vonatkozó uniós jogi követelményekkel összhangban, és az érdekelt felek kellő mértékű bevonásával valósul meg. Végül az államháztartás hosszú távú fenntarthatóságát több reform is hivatott javítani. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv tehát összességében ambiciózus reformokat és beruházásokat irányoz elő, különös tekintettel az egészségügyi ellátásra, a zöld és digitális átállásra, valamint a közigazgatásra, amelyek ráadásul az euróövezeten belüli konvergenciának és a gazdasági növekedésnek is kedveznek.

(22) Szlovákia helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása várhatóan hozzájárul a zöld és digitális átállás terén való további előrelépéshez. A Szlovákia éghajlat-politikai célkitűzéseit támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 45 %-át, míg a digitális célkitűzéseket támogató intézkedések a terv teljes allokációjának 21 %-át teszik ki. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes körű – a releváns mérföldkövekkel és célokkal összhangban történő – végrehajtása segíteni fogja Szlovákiát a Covid19-válság következményeiből való gyors kilábalásban, egyúttal megerősíti rezilienciáját. A szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus bevonása továbbra is fontos a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, továbbá a helyreállítási és rezilienciaépítési terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából, az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(23) Szlovákia 2022. április 8-án benyújtotta az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([17]) előírt partnerségi megállapodást, de még nem nyújtotta be az ugyanezen rendeletben előírt, a kohéziós politikákra vonatkozó egyéb programozási dokumentumokat. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Szlovákiának a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe kell vennie a vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a kohéziós politikai programok sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ. A különböző rendelkezésre álló pénzeszközöket ötvözve kezelni kell a versenyképesség és a szociális mutatók tekintetében fennálló regionális különbségeket.

(24) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

([17]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

(25) 2015 óta gyakorlatilag nem történt előrelépés az üvegházhatású gázok nettó kibocsátásának csökkentése terén. A szlovák gazdaság kifejezetten energiaintenzív, ami részben annak tudható be, hogy a kiterjedt ipar a fosszilis tüzelőanyagok behozatalától függ. A 2020. évi adatok szerint Szlovákia rendkívül nagy mértékben függ Oroszországtól a földgáz (85 % a 44 %-os uniós átlaghoz képest) és a kőolaj (100 % a 26 %-os uniós átlaghoz képest) tekintetében. Ugyanakkor az orosz antracittól való függőség mértéke nem éri el az uniós átlagot (35 % az uniós 54 %-hoz képest) ([18]). Az energiaszerkezetben némileg az uniós átlag fölött van a földgáz aránya (24,9 % az uniós 24,4 %-hoz képest) és a szilárd fosszilis tüzelőanyagok aránya (14 % az uniós 10,8 %-hoz képest), míg az olaj aránya kisebb, mint az uniós átlag (21,9 % az uniós 32,7 %-hoz képest). A nukleáris energia aránya az energiaszerkezetben 2020-ban 24,6 % volt (az uniós 13,1 %-hoz képest). A megújuló energiaforrások gyorsabb térnyerése elősegítené, hogy Szlovákia csökkentse az Oroszországból származó fosszilis tüzelőanyagok importjától való függőségét, és az energiaárak emelkedése közepette mérsékelje az energiaszegénység kockázatát. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv részeként 2022-ben további reformok várhatók a piaci szerkezettel és a megújuló energiaforrások támogatásával kapcsolatban. A megújuló energiaforrások elterjedését tovább gyorsíthatja az építési engedély alóli kivételek kiterjesztése a megújuló energiát előállító kis méretű létesítmények esetében, az adminisztratív, illetve engedélyezési eljárások észszerűsítése egy egyablakos rendszer bevezetése révén, a hálózatra kapcsolódási díjak csökkentése, valamint a rendelkezésre álló hálózati kapacitáshoz való hozzáférés javítása. Szlovákiában 2021 áprilisában véget ért az új megújuló energiaforrások hálózatra kapcsolására vonatkozó moratórium. Mindazonáltal még várat magára egy olyan előretekintő mechanizmus bevezetése, amely átlátható és megbízható információkkal szolgál az új, szakaszosan rendelkezésre álló megújuló energiaforrások hálózatra kapcsolására vonatkozó kapacitásról. Az egyre nagyobb mennyiségű, megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia megfelelő kezelése érdekében Szlovákiának korszerűsítenie kell az átviteli és az elosztó hálózatokat, új energiatárolási létesítményeket kell létrehoznia, és ki kell teljesítenie a megújuló hidrogénre vonatkozó szabályozási keretet.

A geotermikus energiára, a fenntartható biometán-létesítményekre és a megújulóhidrogén-alapú megoldásokra irányuló addicionális beruházások – amelyek eleget tesznek a vonatkozó fenntarthatósági kritériumoknak – hozzájárulnának a jelentős belföldi földgázfogyasztás kezeléséhez. Ugyancsak van mozgástér a távfűtési rendszerek energiahatékonyságának javítására, valamint a földgázt kiváltó megújuló hőforrások gyors bevezetésére. Regionális szinten tovább fokozhatók a dekarbonizációs törekvések regionális fenntarthatóenergia-központok létrehozása révén.

(26) Az energiahatékonyság területén további erőfeszítésekre van szükség. Kiemelt hangsúlyt kell fektetni mindenekelőtt a környezetbarát és mélyfelújításra, a hőenergia-fogyasztás csökkentésére, valamint a megújuló hőforrásokba, köztük a hőszivattyúkba való beruházás növelésére. Szlovákia tovább gyorsíthatná az épületkorszerűsítést a magántőke fokozott bevonásával – a középületek tekintetében is –, technikai segítségnyújtás biztosításával, a végrehajtási kapacitások és az „egyablakos” megközelítés javításával, illetve a zöld készségekbe való beruházással. Emellett a gazdaságban tapasztalható számottevő strukturális munkaerőhiány megköveteli a felnőttképzési intézkedések megerősítését, többek között a zöld átállás összefüggésében. További lépéseket kell tenni az energiaszegénység kezelése és a szociális lakásokra irányuló beruházások reformja érdekében. Ezen túlmenően számos szabályozási és közigazgatási intézkedés bevezetésére lenne szükség az építési engedélyek kiadására vonatkozó eljárás felgyorsítása, a végrehajtási szabályok egyszerűsítése, az épületkorszerűsítési programok kiigazítása és a különböző közigazgatási szervek, illetve finanszírozási programok közötti koordináció javítása érdekében. Újabb intézkedések és kezdeményezések révén kezelni lehetne az ipar magas energiaintenzitását, többek között a kis- és középvállalkozások tekintetében. Ezek közé tartoznak az energetikai auditon alapuló, az energiahatékonyság fokozását célzó programok. A támogatási rendszereknek kiegészítő jellegűnek kell lenniük (például a dekarbonizációs program viszonylatában), és magánforrásból származó finanszírozásra és pénzügyi eszközökre kell támaszkodniuk. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonysági célkitűzések növelésére vonatkozó törekvések további fokozására lesz szükség ahhoz, hogy Szlovákia megfeleljen az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag célkitűzéseinek.

(27) Míg a klímasemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, Szlovákia a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait a leginkább érintett régiókban. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Szlovákia igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([19]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.

(28) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi stabilitási programot, és véleményét ([20]) az alábbi 1. ajánlás tükrözi.

([18]) Eurostat (2020), Az orosz import részesedése a földgáz, a nyersolaj és a feketeszén teljes importjából. Az EU-27 átlagát tekintve a teljes behozatal az EU-27-en kívülről származó behozatalon alapul. Szlovákia esetében a teljes behozatal magában foglalja az EU-n belüli kereskedelmet is. A nyersolaj nem foglalja magában a finomított olajtermékeket.

([19]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).

([20]) Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése alapján.

(29) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta, hogy az euroövezeti tagállamok tegyenek intézkedéseket – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló 2022.évi ajánlásban meghatározott ajánlások végrehajtása érdekében. Szlovákia esetében ezt különösen az 1. és a 2. ajánlás tükrözi,

AJÁNLJA, hogy Szlovákia 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban biztosítsa, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Álljon készen arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. A 2023 utáni időszakban folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére irányuló költségvetési politikát. Fokozza az adószerkezet hatékonyságát és az inkluzív és fenntartható növekedést támogató jellegét, többek között a környezetvédelmi és az ingatlanadókban rejlő potenciál kiaknázása révén. Folytassa az adózási fegyelem megerősítését, többek között az adóigazgatás digitalizációjának fokozása révén.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását a 2021. július 13-i tanácsi végrehajtási határozatban foglalt mérföldkövekkel és célokkal összhangban. Nyújtsa be a 2021–2027-es időszakra vonatkozó kohéziós politikai programozási dokumentumokat a Bizottsággal folytatott tárgyalások lezárása, majd a programok végrehajtásának megkezdése céljából.

3. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függőséget, és diverzifikálja a fosszilistüzelőanyag-behozatalt. Gyorsítsa fel a megújuló energiaforrások bevezetését a hálózati hozzáférés megkönnyítése, az engedélyezési és adminisztratív eljárások észszerűsítésére irányuló intézkedések bevezetése, valamint a villamosenergia-hálózat korszerűsítése révén. Csökkentse a fűtés és az ipar földgáztól való függőségének mértékét. Igazítsa ki az épületkorszerűsítési intézkedéseket az épületek mélyfelújításának felgyorsítása és ösztönzése érdekében.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 12-én.

a Tanács részéről
az elnök
Z. STANJURA

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2022. július 12.)

Finnország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Finnország 2022. évi stabilitási programját

(2022/C 334/26)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ([1]) és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ([2]) és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([3]) 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói szociális kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság 2021. november 24-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Finnországot nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2022. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is. A Tanács 2022. április 5-én elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ([4]) (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2022. évi ajánlás), 2022. március 14-én pedig elfogadta az együttes foglalkoztatási jelentést.

([1]) HL L 209., 1997.8.2., 1. o.
([2]) HL L 306., 2011.11.23., 25. o.
([3]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).
([4]) A Tanács ajánlása (2022. április 5.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 153., 2022.4.7., 1. o.).

(3) A világjárványból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az inváziónak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal ([5]) – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet ([6]), amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést.

(4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.

(5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokolttá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023 végéig történő meghosszabbítását.

(6) A Finnország 2021. évi stabilitási programjára vonatkozó tanácsi véleményt tartalmazó, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban ([7]) alkalmazott megközelítés alapján az összesített költségvetési irányvonal jelenleg az elsődleges kiadások (amelyekbe nem tartoznak bele a diszkrecionális bevételi intézkedések és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések, azonban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások igen) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban ([8]). Az összesített költségvetési irányvonalon túl – annak értékelése érdekében, hogy a nemzeti költségvetési politika prudens-e, és összetétele elősegíti-e a zöld és digitális átállással összhangban lévő fenntartható helyreállítást – figyelmet kell fordítani a (diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélkül számított) nemzeti finanszírozású ([9]) elsődleges folyó kiadások és a beruházások alakulására is.

([5]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([6]) A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

([7]) A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Finnország 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 126. o.).

([8]) A költségvetési irányvonalra és annak összetételére vonatkozó, ebben az ajánlásban szereplő becslések a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének alapjául szolgáló feltételezésekre épülő bizottsági becslések. A Bizottság középtávú potenciális növekedésre vonatkozó becslései nem tartalmazzák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező, a potenciális növekedést adott esetben fokozó reformok kedvező hatását.

([9]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből vagy más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásokon kívüli kiadások.

(7) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban is juttassák érvényre az iránymutatást A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.

(8) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

(9) 2021. május 27-én Finnország az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. október 29-én elfogadta Finnország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([10]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot fogadjon el, amely kimondja, hogy Finnország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldköveket és célokat továbbra is teljesítettnek lehessen tekinteni.

(10) Finnország 2022. április 13-án benyújtotta 2022. évi nemzeti reformprogramját és – az 1466/97/EK rendelet 4. cikkében meghatározott határidőn belül – 2022. évi stabilitási programját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2022. évi nemzeti reformprogram a Finnország által a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása terén elért eredményekről készített féléves jelentést is tükrözi.

(11) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette a Finnországra vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Finnország által elért eredményeket, és a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla alapján számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Finnország általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő – többek között az Ukrajna elleni orosz invázióból eredő – kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá a Finnország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

([10]) ST 12524/2021; ST 12524/2021 ADD 1.

(12) A Bizottság 2022. május 23-án a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentést adott ki. A jelentés megvizsgálta Finnország költségvetési helyzetét, mivel az államadósság meghaladta a Szerződésben a bruttó hazai termék (GDP) 60 %-ában meghatározott referenciaértéket, és az ország nem felelt meg az adósságcsökkentési referenciaértéknek. A jelentés megállapította, hogy az adósságra vonatkozó kritérium nem teljesült. A 2022. március 2-i közleménnyel összhangban a Bizottság az összes releváns tényező értékelése során úgy ítélte meg, hogy az adósságcsökkentési referenciaértéknek való megfelelés túlságosan megterhelő, előreütemezett költségvetési kiigazítással járna, amely veszélyeztetheti a növekedést. Következésképpen a Bizottság szerint a jelenlegi kivételes gazdasági körülmények között nem várható el az adósságcsökkentési referenciaértéknek való megfelelés. A Bizottság – bejelentésének megfelelően – nem javasolta új túlzotthiány-eljárás megindítását 2022 tavaszán, és felül fogja vizsgálni, hogy szükséges-e ilyen eljárások megindítását kezdeményeznie 2022 őszén.

(13) A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában ([11]) azt ajánlotta Finnországnak, hogy az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban 2020 és 2021 folyamán hozzon meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és a későbbi helyreállítás támogatása érdekében. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Finnország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, egyúttal fokozza a beruházásokat. Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Finnország államháztartási hiánya a 2020. évi 5,5 %-ról 2021-ben 2,6 %-ra csökkent. Finnország költségvetés-politikai válasza 2021-ben támogatta a gazdasági helyreállítást, míg az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedésekre fordított kiadások GDP-arányosan a 2020. évi 2,8 %-ról 2021-ben 1,7 %-ra csökkentek. A Finnország által 2021-ben hozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással. A kormány által 2020-ban és 2021-ben elfogadott diszkrecionális költségvetési intézkedések átmeneti jellegűek voltak, illetve azokat más intézkedések ellensúlyozták. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint az államadósság GDP-arányosan a 2020. évi 69,0 %-ról 2021-ben 65,8 %-ra csökkent.

(14) A 2022. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv realista. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2022-ben 1,5 %-kal, 2023-ban pedig 1,7 %-kal nő. Ehhez képest a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése valamivel nagyobb, 2022-ben 1,6 %-os, 2023-ban pedig 1,7 %-os reál-GDP-növekedéssel számol. A 2022. évi stabilitási program szerint a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2022-ben a GDP 2,2 %-ára, 2023-ban pedig 1,7 %-ára csökken. A 2022. évi csökkenés főként a gazdasági tevékenység jelentős élénkülését és a legtöbb szükséghelyzeti intézkedés megszüntetését tükrözi. A 2022. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2022-ben várhatóan 66,2 %-ra, majd 2023-ban 66,9 %-ra nő. Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 2,2 %-ának, és 2023-ra 1,7 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. Ez összhangban van a 2022. évi stabilitási program hiány-előrejelzésével. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése hasonló GDP-arányos államadóssággal számol: 2022-ben 65,9 %-kal, 2023-ban pedig 66,6 %-kal. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése 1,2 %-ra tehető. Ez a becslés azonban nem tartalmazza a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező reformok hatását, amelyek élénkíthetik Finnország potenciális növekedését.

(15) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedések többségét, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések GDP-hez viszonyított aránya az előrejelzések szerint a 2021. évi 1,7 %-ról 2022-ben 0,2 %-ra csökken. A költségvetési hiányt befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása érdekében hozott intézkedések, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,1 %-át, 2023-ban pedig 0,0 %-át fogják kitenni ([12]). Ezek az intézkedések főként ideiglenes adóintézkedésekből (mint például az utazási költségek levonhatósága) állnak. Az intézkedéseket ideiglenesként jelentették be, Amennyiben azonban az említett energiaárak 2023-ban magasak maradnak, ezen intézkedések némelyike továbbra is hatályban maradhat. A költségvetési hiányt emellett befolyásolják a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei is, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,1 %-ának, 2023-ban a GDP 0,2 %-ának megfelelő mértékűek lesznek, valamint a védelmi kiadások növekedése, amely 2022-ben a GDP 0,3 %-ának, 2023-ban a GDP 0,1 %-ának fog megfelelni ([13]).

([11]) A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Finnország 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Finnország 2020. évi stabilitási programját (HL C 282., 2020.8.26., 171. o.).

([12]) Az adatok a 2021 ősze óta hozott intézkedések éves költségvetési költségeinek szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

([13]) A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzbeli juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

(16) A Tanács a 2021. június 18-i ajánlásában azt ajánlotta, hogy Finnország 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy Finnország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, ugyanakkor a növekedési potenciál élénkítése céljából fokozza a beruházásokat.

(17) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint és a Finnország 2022. évi stabilitási programjában foglalt információk alapján 2022-ben támogató, a GDP – 0,6 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal valószínűsíthető ([14]). A Tanács ajánlásának megfelelően Finnország továbbra is támogatni kívánja a helyreállítást, amihez a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből addicionális beruházásokat tervez finanszírozni. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2021-hez képest GDP-arányosan 0,2 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-ben 0,2 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([15]). Finnország ezért a Tanács ajánlásával összhangban fenn kívánja tartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2022. évi növekedése előrelátthatólag 0,1 százalékpontos, lényegében semleges hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak kezelésére irányuló intézkedések addicionális hatását (a GDP 0,1 %-a), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,1 %-a).

(18) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében – változatlan szakpolitikát feltételezve – 2023-ban a GDP 0,3 %-ának megfelelő költségvetési irányvonalra számít ([16]). Finnország az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat 2023-ban továbbra is a helyreállítást támogató addicionális beruházások finanszírozására használja fel. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2022-höz képest GDP-arányosan 0,2 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2023-ban 0,1 százalékpontnak megfelelő expanzív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([17]). Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint 0,4 százalékpontos restriktív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a megnövekedett energiaárak kezelését célzó intézkedések kivezetésének hatását (a GDP 0,1 %-a), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem addicionális költségeit (a GDP 0,1 %-a).

(19) A 2022. évi stabilitási program a költségvetési hiány fokozatos csökkenését vetíti előre: 2024-ben 1,4 %-ra, 2025-ben pedig 1,8 %-ra. A költségvetési hiány tehát a tervek szerint a program időhorizontjában a GDP 3 %-a alatt marad. A 2022. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság 2025-ig várhatóan nőni fog: 2024-ben 68,0 %-ra, majd 2025-ben 69,1 %-ra. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon közepesnek tűnnek.

(20) Finnország szociális biztonsági rendszere nagyon kiterjedt és hatékony védelmet nyújt a szegénységgel szemben, ugyanakkor nagy fokú összetettség és a rendszerből adódóan néhány hatékonysági probléma jellemzi. Ez különösen a munkából származó jövedelem és a szociális ellátás ötvözését, valamint a tartós munkanélküliség kezelését érinti. A társadalombiztosítás átfogó reformja kulcsfontosságú lesz a rendszer észszerűsítéséhez, a munkavállalás ösztönzésének növeléséhez a szociális védelem megőrzése mellett, valamint a foglalkoztatási ráta növeléséhez, összhangban a kormány hosszú távú célkitűzéseivel. A reform révén növelni kell a jövedelemadókból származó államháztartási bevételeket és a szociális védelmi kiadások hatékonyságát, ezáltal támogatva az államháztartás fenntarthatóságát. 2020-ban egy külön erre a célra létrehozott parlamenti bizottságot bíztak meg a reform 2027-ig történő kidolgozásával. 2022 januárjában a bizottság közzétette problémafeltárási munkájának eredményeit, a következő szakasz pedig abból áll, hogy lehetséges megoldásokat dolgoz ki a feltárt problémákra, és elemzi a szociális biztonság megszervezésére irányuló alternatív megoldásokat. A bizottság munkája alapján a szociális biztonsági reformra vonatkozó kormányzati ütemterv elfogadása elő fogja mozdítani a reform kidolgozásának előrehaladását, és megalapozza annak végrehajtását.

([14]) A mutató negatív (pozitív) előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére (hiányára) utal, ami expanzív (restriktív) költségvetési politikát jelez.

([15]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,3 százalékpontos expanzív hatást gyakorolnak.

([16]) A mutató negatív (pozitív) előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére (hiányára) utal, ami expanzív (restriktív) költségvetési politikát jelez.

([17]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,2 százalékpontos restriktív hatást gyakorolnak.

(21) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza, valamint egy ehhez kapcsolódó, 2026. augusztus 31-ig teljesítendő indikatív végrehajtási ütemtervet is. Ezek kezelik a Tanács által az európai szemeszter keretében 2019-ben és 2020-ban Finnországnak címzett országspecifikus ajánlásokban felvázolt gazdasági és társadalmi kihívások összességét vagy jelentős részét, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv elfogadásának időpontjáig kiadott országspecifikus ajánlásokat. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv magában foglalja különösen az éghajlatváltozási törvény aktualizálását, valamint a folyamatban lévő, folyamatos tanulással kapcsolatos és szociális és egészségügyi reformokat. Tartalmaz továbbá a foglalkoztatás fellendítését célzó intézkedéseket, valamint a pénzmosás elleni küzdelem megerősítésére és a pozitív hitelnyilvántartás létrehozásának támogatására irányuló intézkedéseket is.

(22) Finnország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása várhatóan hozzájárul a zöld és digitális átállás terén való további előrelépéshez. A Finnország éghajlat-politikai célkitűzéseit támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 50,1 %-át, míg a digitális célkitűzéseket támogató intézkedések a helyreállítási és rezilienciaépítési terv teljes allokációjának 27,5 %-át teszik ki. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek – a releváns mérföldkövekkel és célokkal összhangban történő – teljes körű végrehajtása segíteni fogja Finnországot a Covid19-válság következményeiből való gyors kilábalásban, egyúttal megerősíti rezilienciáját. A szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus bevonása továbbra is fontos a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, továbbá a helyreállítási és rezilienciaépítési terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából, az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(23) A Bizottság 2022. május 5-én jóváhagyta Finnországnak az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([18]) előírt kohéziós politikai programjait, az Igazságos Átmenet Alap és az Åland-szigetekre vonatkozó kohéziós politikai program kivételével. Az Åland-szigetek 2022. április 4-én benyújtotta az (EU) 2021/1060 rendeletben előírt kohéziós politikai programot. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Finnország a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe vette a vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a kohéziós politikai programok sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ.

(24) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

(25) Míg a finn gazdaság az egyik legenergiaigényesebb az Unióban, Finnország azt a célt tűzte ki, hogy 2035-re megvalósítsa a karbonsemlegességet, nem sokkal ezután pedig az első, fosszilis tüzelőanyagoktól mentes jóléti társadalommá váljon. Az energia, az ipar, a közlekedés és az építőipar azok a fő ágazatok, amelyeknek hozzá kell járulniuk az üvegházhatásúgáz-kibocsátás jelentős csökkentéséhez. Az e célkitűzés elérésével kapcsolatos kihívások közé tartozik a magán- és állami beruházások jelentős hiánya, valamint a feldolgozásra szoruló környezetvédelmi engedélyek hátraléka miatt a megújuló energiaforrásokba történő beruházások késedelme. A 2020. évi adatok (Eurostat) ([19]) szerint Finnország nagymértékben függ a gáz (67 %, szemben az uniós 44 %-kal), az olaj (84 %, szemben az uniós 26 %-kal) és a szén (55 %, szemben az uniós 54 %-kal) Oroszországból való behozatalától. A finn gazdaság azonban csak korlátozott mértékben függ a földgázimporttól (amely 2020-ban az energiaszerkezet 6,9 %-át tette ki), és mindhárom erőforrás importja nagymértékben helyettesíthető más tüzelőanyagokkal vagy más

([18]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

([19]) Eurostat (2020), Az orosz import részesedése a földgáz, a nyersolaj és a feketeszén teljes importjából. Az EU-27 átlagát tekintve a teljes behozatal az EU-27-en kívülről származó behozatalon alapul. Finnország esetében a teljes behozatal magában foglalja az Unión belüli kereskedelmet is. A nyersolaj nem foglalja magában a finomított olajtermékeket. 2022. május óta – amikor a Gazprom egyoldalúan felfüggesztette a gázszállításokat – Finnország már nem kap gázt Oroszországból.

országokból származó behozatallal. Finnország rendkívüli intézkedéseket vezetett be annak biztosítására, hogy az ezen tüzelőanyagoktól függő ágazatok ellátási zavarok esetén is tovább működhessenek, és lépéseket tesz energiaimportjának diverzifikálása és Oroszországtól való függésének csökkentése érdekében. Finnország minimális mennyiségű gázt használ az otthonok fűtésére, míg az erőművek általában képesek más tüzelőanyagokkal helyettesíteni gázfelhasználásukat. Finnországnak nincsenek hazai gáztároló létesítményei, azonban a Balticconnector kétirányú gázvezeték 2020-ban megkezdte működését, és az ország a várakozások szerint 2022 második felében befejezi harmadik cseppfolyósítottföldgáz-terminálјának megépítését. A már meglévő két LNG-terminállal és az esetleges jövőbeli projektekkel együtt a teljes gázimport-kapacitás várhatóan hamarosan fedezni fogja a finn gázimportszükséglet jelentős részét. A gázhoz kapcsolódó új infrastrukturális és hálózati beruházásoknak lehetőség szerint időtállónak kell lenniük olyan szempontból, hogy a fenntartható üzemanyagokra való későbbi átállításuk révén biztosítható legyen hosszú távú fenntarthatóságuk. Finnország 2022. május 20-án tízéves bérleti szerződést írt alá egy cseppfolyósított földgázt (LNG) szállító úszó terminálra vonatkozóan.

Finnország energiaszerkezetének mintegy egyharmada még mindig kőolajból és szénből áll, bár olaj- és szénimportját is diverzifikálja és függetleníti Oroszországtól, és fokozni kívánja a belföldi fenntartható biogáz-termelést, többek között a nehézteher-szállításban való használat céljára. Az atomenergia 2020-ban az energiaszerkezet 17 %-át tette ki, miközben Oroszország a nukleáris üzemanyag fontos forrása. Finnország villamosenergia-összeköttetési aránya jelenleg 29 %, de ez középtávon várhatóan nőni fog. Finnország nemzeti villamosenergia-átvitelét meg lehetne erősíteni. Összességében, bár Finnország távolodik az Oroszországból származó fosszilis tüzelőanyagok behozatalától való korlátozott függőségétől, a jelenlegi körülmények megkövetelik a dekarbonizációba történő beruházások felgyorsítását és növelését, valamint az energiahatékonyság és az energiaellátás biztonságának biztosítását. Ez magában foglalja az engedélyezési eljárások további egyszerűsítését a függőben lévő energetikai projektek hátralékának megszüntetése és a további kiemelt beruházások elősegítése érdekében. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság növelésére irányuló törekvések további fokozására lesz szükség ahhoz, hogy Finnország megfeleljen az „Irány az 55 %!” célkitűzéseinek.

(26) Míg a karbonsemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, Finnország a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait a leginkább érintett régiókban. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Finnország igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([20]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.

(27) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi stabilitási programot, és véleményét ([21]) az alábbi 1. ajánlás tükrözi.

(28) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta, hogy az euroövezeti tagállamok tegyenek intézkedéseket – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló 2022.évi ajánlásban meghatározott ajánlások végrehajtása érdekében. Finnország esetében ezt különösen az 1. és a 2. ajánlás tükrözi,

AJÁNLJA, hogy Finnország 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban biztosítsa, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Álljon készen arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. A 2023 utáni időszakban folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére irányuló költségvetési politikát. Terjesszen elő a szociális biztonsági reformra vonatkozó szakpolitikai javaslatokat, amelyek célja a szociális ellátási rendszer hatékonyságának növelése, a munkavállalás ösztönzésének javítása, valamint az államháztartás hosszú távú fenntarthatóságának támogatása.

([20]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).

([21]) Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése alapján.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását a 2021. október 29-i tanácsi végrehajtási határozatban foglalt mérföldkövekkel és célokkal összhangban. Folytassa a 2021–2027-es időszakra vonatkozóan elfogadott kohéziós politikai programjának végrehajtását, és mielőbb zárja le a Bizottsággal az Åland-szigetek és az Igazságos Átmenet Alap tekintetében a 2021–2027-es időszakra vonatkozó kohéziós politikai programozási dokumentumokról szóló tárgyalásokat azok végrehajtásának megkezdése érdekében.

3. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függést, és diverzifikálja a fosszilis tüzelőanyagok behozatalát. Gyorsítsa fel a megújuló energiaforrások elterjesztését, többek között az engedélyezési eljárások további egyszerűsítése révén, és fokozza az ipar és a közlekedés dekarbonizációjába – többek között a közlekedési ágazat villamosításába – irányuló beruházásokat. Fejlessze az energetikai infrastruktúrát az energiaellátás biztonságának növelése érdekében.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 12-én.

a Tanács részéről

az elnök

Z. STANJURA

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2022. július 12.)

Svédország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Svédország 2022. évi konvergenciaprogramját

(2022/C 334/27)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ([1]) és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ([2]) és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([3]) 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást, és az Unió által finanszírozott jelentős fiskális impulzust biztosít. Hozzájárul a gazdaság helyreállításához, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása céljából, egyúttal fokozza a tagállamok gazdaságainak rezilienciáját és potenciális növekedését. Támogatja továbbá a fenntartható államháztartás megerősítését, valamint közép- és hosszú távon ösztönzi a növekedést és a munkahelyteremtést. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében nyújtott, tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022 júniusában aktualizálják az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

(2) A Bizottság 2021. november 24-én elfogadta az éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2022. évi európai szemeszterét. A jelentés kellően figyelembe vette a 2021. május 7-én aláírt portói szociális kötelezettségvállalást, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérének további végrehajtására vonatkozik. Az Európai Tanács 2022. március 25-én jóváhagyta a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság 2021. november 24-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Svédországot azon tagállamok közé sorolta, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2022. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is. A Tanács az együttes foglalkoztatási jelentést 2022. március 14-én fogadta el.

([1]) HL L 209., 1997.8.2., 1. o.
([2]) HL L 306., 2011.11.23., 25. o.
([3]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

(3) A világjárványból való kilábalás időszakában Ukrajna ellen indított orosz invázió jelentősen megváltoztatta a geopolitikai és gazdasági környezetet. Az inváziónak a tagállamok gazdaságára gyakorolt hatása többek között az energia-, élelmiszer- és nyersanyagárak emelkedésében, valamint a növekedési kilátások romlásában tükröződik. A magasabb energiaárak különösen az energiaszegénységben élő vagy az energiaszegénység kockázatának kitett legkiszolgáltatottabb háztartásokat, valamint az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett vállalkozásokat sújtják. Az Unió emellett az Ukrajnából menekülő emberek példátlan mértékű beáramlásával is szembesül. Az Oroszország által indított agresszív háború gazdasági hatásai különböző mértékben érintették a tagállamokat. Erre való tekintettel 2022. március 4-én – az (EU) 2022/382 tanácsi végrehajtási határozattal ([4]) – első ízben aktiválták a 2001/55/EK tanácsi irányelvet ([5]), amely biztosítja a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek számára az Unióban való jogszerű tartózkodás jogát, valamint az oktatáshoz és képzéshez, a munkaerőpiachoz, az egészségügyi ellátáshoz, a lakhatáshoz és a szociális ellátásokhoz való hozzáférést.

(4) Az európai szemeszter a gyorsan változó gazdasági és geopolitikai helyzetet figyelembe véve 2022-ben újraindítja az átfogó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációt, ugyanakkor a 2022. évi éves fenntartható növekedési jelentésben foglaltaknak megfelelően a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtási követelményeihez is igazodik. Az elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtása elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek a 2019. és 2020. évi európai szemeszter ciklusában kiadott releváns országspecifikus ajánlások összességét vagy egy jelentős részét érintik. A 2019. és 2020. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is, az e felülvizsgált, aktualizált vagy módosított tervek benyújtásának időpontjáig kiadott esetleges további országspecifikus ajánlások mellett.

(5) A Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezését 2020 márciusa óta alkalmazzák. A Bizottság az „Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz” című, 2021. március 3-i közleményében kifejtette azon álláspontját, hogy az általános mentesítési rendelkezés deaktiválására vagy további alkalmazására vonatkozó döntést a gazdaság állapotának átfogó értékelése alapján kell meghozni, és ehhez fő mennyiségi kritériumként az uniós vagy az euroövezeti gazdasági aktivitásnak a válság előtti (azaz a 2019 végi) állapothoz viszonyított szintjét kell figyelembe venni. Az Európában zajló háborúval összefüggésben a megnövekedett bizonytalanság és a gazdasági kilátásokat övező számottevő lefelé mutató kockázatok, továbbá az energiaárak példátlan emelkedése és az ellátási láncok tartósan fennálló zavarai indokolttá teszik a Stabilitási és Növekedési Paktumban foglalt általános mentesítési rendelkezés alkalmazásának 2023 végéig történő meghosszabbítását.

(6) A Svédország 2021. évi konvergenciaprogramjára vonatkozó tanácsi véleményt tartalmazó, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban ([6]) alkalmazott megközelítés alapján az összesített költségvetési irányvonal jelenleg az elsődleges kiadások (amelyekbe nem tartoznak bele a diszkrecionális bevételi intézkedések és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések, azonban a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások igen) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető a legjobban ([7]). Az összesített költségvetési irányvonalon túl – annak értékelése érdekében, hogy a nemzeti költségvetési politika prudens-e, és összetétele elősegíti-e a zöld és digitális átállással összhangban lévő fenntartható helyreállítást – figyelmet kell fordítani a (diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül és a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések nélkül számított) nemzeti finanszírozású ([8]) elsődleges folyó kiadások és a beruházások alakulására is.

(7) A Bizottság 2022. március 2-án közleményt fogadott el, amelyben átfogó költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2023-ra (a továbbiakban: a költségvetési iránymutatás), amelynek célja a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjai előkészítésének a támogatása, és ezáltal a szakpolitikai koordináció erősítése. A Bizottság megjegyezte, hogy a 2022. évi téli előrejelzésben felvázolt makrogazdasági kilátások alapján a 2020–2022-ben követett, támogató jellegű aggregált költségvetési irányvonalról 2023-ban célszerűnek tűnik áttérni egy lényegében semleges aggregált költségvetési irányvonalra, ugyanakkor készen kell állni a változó gazdasági helyzetre való reagálásra. A Bizottság megállapította, hogy a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlásokban továbbra is differenciáltan kell

([4]) A Tanács (EU) 2022/382 végrehajtási határozata (2022. március 4.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek Ukrajnából való tömeges beáramlása tényének a 2001/55/EK irányelv 5. cikke értelmében történő megállapításáról és átmeneti védelem bevezetéséről (HL L 71., 2022.3.4., 1. o.).

([5]) A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7., 12. o.).

([6]) A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Svédország 2021. évi konvergenciaprogramját (HL C 304., 2021.7.29., 131. o.).

([7]) A költségvetési irányvonalra és annak összetételére vonatkozó, ebben az ajánlásban szereplő becslések a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésének alapjául szolgáló feltételezésekre épülő bizottsági becslések. A Bizottság középtávú potenciális növekedésre vonatkozó becslései nem tartalmazzák a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező, a potenciális növekedést adott esetben fokozó reformok kedvező hatását.

([8]) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből vagy más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadásokon kívüli kiadások.

kezelni a tagállamokat, és figyelembe kell venni az országok közötti esetleges átgyűrűző hatásokat. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy stabilitási és konvergenciaprogramjukban is juttassák érvényre az iránymutatást. A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy szorosan nyomon követi a gazdasági fejleményeket, és szükség szerint – de legkésőbb az európai szemeszter tavaszi fordulójában, 2022 májusának végén – kiigazítja szakpolitikai iránymutatását.

(8) A költségvetési iránymutatásnak megfelelően a 2023-ra vonatkozó költségvetési ajánlások figyelembe veszik a gazdasági kilátások romlását, a fokozott bizonytalanságot és más lefelé mutató kockázatokat, valamint a Bizottság 2022. évi téli előrejelzéséhez képest magasabb inflációt. E megfontolások fényében a költségvetési válaszintézkedések részeként bővíteni kell a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, továbbá meg kell őrizni a legkiszolgáltatottabb háztartások vásárlóerejét, ezáltal célzott és átmeneti intézkedésekkel enyhítve az energiaárak megugrásának hatását, és mérsékelve a másodlagos hatásokból eredő inflációs nyomást. A költségvetési politikának változatlanul rugalmasnak kell lennie, hogy lépést tudjon tartani a gyorsan változó körülményekkel, ideértve az Oroszország által Ukrajna ellen folytatott agresszív háborúból fakadó, védelemmel és biztonsággal kapcsolatos kihívásokat, és az egyes tagállamokat – azok költségvetési és gazdasági helyzetétől függően – eltérően kell kezelnie, többek között azzal összefüggésben, hogy mennyire érinti az adott országot a válság és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek beáramlása.

(9) 2021. május 28-án Svédország az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2022. május 4-én elfogadta a Svédország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([9]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot fogadjon el, amely kimondja, hogy Svédország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldköveket és célokat továbbra is teljesítettnek lehessen tekinteni.

(10) Svédország 2022. április 29-én benyújtotta 2022. évi nemzeti reformprogramját és 2022. évi konvergenciaprogramját, az 1466/97/EK rendelet 8. cikkében meghatározott határidőn belül. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor.

(11) A Bizottság 2022. május 23-án közzétette a Svédországra vonatkozó 2022. évi országjelentést. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019-ben, 2020-ban és 2021-ben elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Svédország által elért eredményeket, és a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla alapján számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Svédország általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat tárt fel a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokkal kapcsolatban, valamint új és kialakulóban lévő – többek között az Ukrajna elleni orosz invázióból eredő – kihívásokat azonosított. A jelentés értékelte továbbá a Svédország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Svédország vonatkozásában részletes vizsgálatot végzett, amelynek eredményeit 2022. május 23-án közzétette. A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy Svédország esetében makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. A sebezhetőségek a magas és egyre emelkedő lakásárakhoz, valamint a háztartások nagymértékű eladósodottságához kapcsolódnak. A magánszektor adósságállománya 2020-ban a bruttó hazai termék (GDP) 216 %-ára nőtt, ami aggasztó fejlemény, tekintve, hogy az ingatlanvásárlást rendszerint jelentős részben hitelből finanszírozzák. A pénzügyi intézmények ki vannak téve az ingatlanpiacnak a jelzálog-hitelezés, valamint az ingatlanfejlesztő, illetve építési vállalatok számára történő hitelnyújtás következtében. A szűkös lakáskínálat, a túlszabályozott bérleti piac, a jelzáloghitel-felvételt ösztönző adókedvezmények és a csökkenő kamatlábak hatására a háztartások egyre nagyobb mértékben finanszírozzák hitelből a lakásvásárlást. Ebből adódóan kiszolgáltatottá válnak a kamatlábak potenciális változásaival szemben. A háztartások adóssága 2020 végén a rendelkezésre álló jövedelem 188 %-át és a GDP 95 %-át tette ki. Egy esetleges kiigazítás hátrányosan érintheti a gazdaságot és a bankszektort. Ez pedig dominóhatást válthat ki azokban az országokban, amelyeket gazdasági és pénzügyi kapcsolatok fűznek a svéd gazdasághoz és a bankszektorhoz. Az elmúlt években intézkedésekre került sor ezen egyensúlyhiány kezelése érdekében, ám azok hatása korlátozott maradt. Változatlanul kulcsfontosságú szakpolitikai hiányosságok állnak fenn a hitelből finanszírozott lakásvásárlásnak kedvező adóösztönzők, a lakáskínálat és a lakásbérleti piac tekintetében.

([9]) ST 7772/2022; ST 7772/2022 ADD 1.

(13) A Tanács a 2020. július 20-i ajánlásában ([10]) azt ajánlotta Svédországnak, hogy az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban 2020 és 2021 folyamán hozzon meg minden szükséges intézkedést a Covid19-világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és a későbbi helyreállítás támogatása érdekében. Az ajánlásban szerepelt továbbá, hogy Svédország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, egyúttal fokozza a beruházásokat. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Svédország államháztartási hiánya GDP-arányosan a 2020. évi 2,7 %-ról 2021-ben 0,2 %-ra csökkent. Svédország költségvetés-politikai válasza 2021-ben támogatta a gazdasági helyreállítást, míg az ideiglenes szükséghelyzeti támogatási intézkedésekre fordított kiadások GDP-arányosan a 2020. évi 3,3 %-ról 2021-ben 2,2 %-ra csökkentek. A Svédország által 2021-ben hozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással. A kormány által 2020-ban és 2021-ben elfogadott diszkrecionális költségvetési intézkedések többnyire ideiglenesek voltak. Ugyanakkor a 2020–2021-es időszakban elfogadott egyes diszkrecionális intézkedések nem voltak ideiglenesek, illetve azokat nem kísérték ellensúlyozó intézkedések. Ezen intézkedések közé tartozik mindenekelőtt a kiadási oldalon hozott több intézkedés, valamint a jövedelemadó csökkentése. Az Eurostat által hitelesített adatok szerint az államadósság GDP-arányosan a 2020. évi 39,6 %-ról 2021-ben 36,7 %-ra csökkent.

(14) A 2022. évi konvergenciaprogram költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv realista. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2022-ben 3,1 %-kal, 2023-ban pedig 1,6 %-kal nő. Összehasonlításképpen a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése kisebb mértékű, 2022-ben 2,3 %-os, 2023-ban pedig 1,4 %-os reál-GDP-növekedéssel számol. A kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2022-ben a GDP 0,5 %-ára emelkedik, 2023-ban viszont 0,5 %-os többletbe fordul át. A 2022. évi emelkedés alapvetően a visszafogottabb gazdasági növekedést és az újabb kiadási prioritásokat tükrözi, amelyek együttesen meghaladják a szükséghelyzeti intézkedések megszüntetésének hatását. A 2022. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság 2022-ben várhatóan 33,5 %-ra mérséklődik, 2023-ban pedig tovább csökken, 30,7 %-ra. Az előrejelzés zárónapján ismert, bejelentett gazdaságpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése 2022-re a GDP 0,5 %-ának megfelelő költségvetési hiányt, 2023-ra viszont 0,5 %-os többletet vetít előre. Ez összhangban van a 2022. évi konvergenciaprogram hiány-előrejelzésével. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése hasonló GDP-arányos államadóssággal számol: 2022-ben 33,8 %-kal, 2023-ban pedig 30,5 %-kal. A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint a kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) potenciális növekedése 1,9 %-ra tehető. Ez a becslés azonban nem tartalmazza a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részét képező reformok hatását, amelyek élénkíthetik Svédország potenciális növekedését.

(15) 2022-ben a kormány fokozatosan megszüntette a Covid19-válságra válaszul hozott intézkedések többségét, így az ideiglenes szükséghelyzeti intézkedések GDP-hez viszonyított aránya az előrejelzések szerint a 2021. évi 2,2 %-ról 2022-ben 1,2 %-ra csökken. A költségvetési egyensúlyt befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak ellensúlyozása érdekében hozott intézkedések, amelyek a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben a GDP 0,4 %-át, 2023-ban pedig 0,0 %-át fogják kitenni ([11]). Az uniós átlaghoz képest a svéd gazdaság alacsonyabb energiaintenzitású, és az energiaköltségek a háztartások kiadásainak kisebb hányadát teszik ki ([12]). Az említett intézkedések közé tartoznak a megemelkedett energiaárak ellensúlyozása céljából a háztartásoknak nyújtott szociális transzferek, valamint az üzemanyagadók csökkentése a mezőgazdaságban, az erdészetben és a halászatban. Ezeket az intézkedéseket ideiglenes intézkedésként jelentették be. Amennyiben azonban az említett energiaárak 2023-ban magasak maradnak, ezen intézkedések némelyike továbbra is hatályban maradhat. Az intézkedések közül nem mindegyik célzott, ilyenek mindenekelőtt a megemelkedett villamosenergia-árak fedezésére irányuló transzferek. A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségei a Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése szerint 2022-ben és 2023-ban is a GDP 0,1 %-át teszik ki ([13]), míg a megnövekedett védelmi kiadások egyedül 2022-ben csaknem elérik a GDP 0,1 %-át.

(16) A Tanács a 2021. június 18-i ajánlásában azt ajánlotta, hogy Svédország 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy Svédország – amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik – folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, ugyanakkor a növekedési potenciál élénkítése céljából fokozza a beruházásokat.

([10]) A Tanács ajánlása (2020. július 20.) Svédország 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Svédország 2020. évi konvergenciaprogramját (HL C 282., 2020.8.26., 117. o.).

([11]) Az adatok a 2021 ősze óta hozott intézkedések éves költségvetési költségeinek szintjét mutatják, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

([12]) A háztartási energiakiadások hányada az energiakomponens HICP-kosárban képviselt súlyának felel meg.

([13]) A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából az Unióba érkező személyek teljes száma 2022 végére várhatóan fokozatosan eléri a 6 milliót és a földrajzi eloszlásukra vonatkozó becslés a meglévő diaszpóra méretén, a befogadó tagállam relatív népességén, valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek Unión belüli tényleges eloszlásán alapul (a 2022. márciusi adatok szerint). Az egy főre jutó költségvetési költségek esetében a becslések a Bizottság Közös Kutatóközpontjának Euromod mikroszimulációs modelljén alapulnak, figyelembe véve mind a pénzbeli juttatásokat, amelyekre az érintettek jogosultak lehetnek, mind az olyan természetbeni juttatásokat, mint például az oktatás és az egészségügyi ellátás.

(17) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzése és a Svédország 2022. évi konvergenciaprogramjában foglalt információk szerint 2022-re a Tanács ajánlásával összhangban támogató jellegű, a GDP – 0,6 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal valószínűsíthető ([14]). A Tanács ajánlásának megfelelően Svédország továbbra is támogatni kívánja a helyreállítást, amihez a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből addicionális intézkedéseket tervez finanszírozni. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2021-höz képest GDP-arányosan 0,1 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2022-ben semleges hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([15]). Svédország ezért a Tanács ajánlásával összhangban fenn kívánja tartani a nemzeti finanszírozású beruházásokat. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2022-es növekedése az előrejelzések szerint 0,4 százalékpontos expanzív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a magasabb energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak kezelésére irányuló, fentiekben említett intézkedések addicionális hatását (a GDP 0,4 %-a), valamint a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem költségeit (a GDP 0,1 %-a).

(18) A Bizottság 2022. tavaszi előrejelzésében – változatlan szakpolitikát feltételezve – 2023-ban a GDP + 1,3 %-ának megfelelő költségvetési irányvonalra számít ([16]). Svédország az előrejelzés szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokat 2023-ban változatlanul a helyreállítás további támogatásának finanszírozására használja fel. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadásoknak a gazdasági aktivitáshoz való pozitív hozzájárulása az előrejelzések szerint 2022-höz képest GDP-arányosan 0,1 százalékponttal nő. A nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint 2023-ban 0,1 százalékpontnak megfelelő, kismértékben restriktív hatást gyakorolnak a költségvetési irányvonalra ([17]). Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint 1,1 százalékpontos restriktív hatást gyakorol az összesített költségvetési irányvonalra. Ez magában foglalja a megugrott energiaárak kezelését célzó intézkedések kivezetésének hatását (a GDP 0,4 %-a).

(19) A 2022. évi konvergenciaprogram az államháztartási többlet fokozatos növekedését vetíti előre: 2024-ben a GDP 0,8 %-ára, 2025-ben pedig 1,4 %-ára. A költségvetési hiány tehát a tervek szerint a 2022. évi konvergenciaprogram időhorizontjában a GDP 3 %-a alatt marad. A 2022. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság csökkenése várhatóan folytatódik: 2024-ben 28,9 %-ra, majd 2025-ben 26,4 %-ra. A Bizottság elemzése szerint az államadósság fenntarthatóságát övező kockázatok középtávon alacsonynak tűnnek.

(20) A magas lakásárakhoz a háztartások nagymértékű eladósodottsága társul, ami a rendezetlen korrekció kockázatát vonja maga után. Svédország az elmúlt évek során számos makroszintű prudenciális intézkedést vezetett be annak érdekében, hogy csökkentse a háztartások adósságának a jövedelemhez és a jelzáloggal terhelt ingatlan értékéhez viszonyított arányát. Továbbra is vannak azonban olyan tényezők, amelyek ösztönzik a hitelfelvételt és az adósságvállalást. Következésképpen úgy tűnik, hogy az eddig hozott szakpolitikai intézkedések korlátozott hatást gyakoroltak a jelzálog-hitelezés bővülésére. A lakásárak az 1990-es évek közepe óta emelkednek, ráadásul gyorsabb ütemben, mint a háztartások jövedelme. Ez a tendencia 2021 folyamán felgyorsult: a nominális lakásárak a harmadik negyedévben 11,3 %-kal nőttek az előző év azonos időszakához képest. Ennek fő okai közé tartoznak a lakástulajdont és a jelzálogtartozást ösztönző adókedvezmények, a kedvező hitelfeltételek és a viszonylag alacsony jelzáloghitel-törlesztési ráták. Svédországban összességében viszonylag alacsony az ingatlan adóterhe, ami a jelzáloghitel-kamatokra vonatkozó jelentős adókedvezményeknek és az alacsony rendszeres ingatlanadóknak tudható be. 2020-ban és 2021-ben a tőkenyereség tekintetében hozott intézkedések a lakástulajdonosok esetében csökkentették az otthonvásárlás vagy az otthonváltás költségeit, ugyanakkor ez a változás – a lakásárak emelkedése miatt – némileg növelhette az első alkalommal vásárlók előtt álló belépési korlátokat. Bár az elmúlt években lényegesen több új építkezés indult, és a kiadott építési engedélyek száma is emelkedett, az elkövetkező néhány év távlatában várhatóan fennmarad a lakáshiány. A meglévő lakásállomány kihasználása ráadásul korántsem hatékony. Mindez megnehezíti az emberek számára a munkahelyváltást, és valószínűleg a generációk közötti egyenlőtlenséghez is hozzájárul. A lakáspiacon a szabályozott, piaci ár alatti bérleti díjak a háztartások egy korlátozott csoportjának kedveznek. A bérleti díjak nem igazodnak a háztartások szükségleteihez és jövedelméhez. Növelné a hatékonyságot, ha a bérleti díjak szorosabban követnék a piaci árakat, és ehhez a jövedelmen és a nettó vagyonon alapuló bérleti támogatás társulna.

([14]) A mutató negatív (pozitív) előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére (hiányára) utal, ami expanzív (restriktív) költségvetési politikát jelez.

([15]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,0 százalékpontos, semleges hatást gyakorolnak.

([16]) A mutató negatív (pozitív) előjele az elsődleges kiadások növekedésének a középtávú gazdasági növekedéshez viszonyított többletére (hiányára) utal, ami expanzív (restriktív) költségvetési politikát jelez.

([17]) Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan 0,0 százalékpontos, semleges hatást gyakorolnak.

(21) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza, valamint ezek 2026. augusztus 31-ig teljesítendő indikatív végrehajtási ütemtervét is. Ezek kezelik a Tanács által az európai szemeszter keretében 2019-ben és 2020-ban Svédországnak címzett országspecifikus ajánlásokban felvázolt gazdasági és társadalmi kihívások összességét vagy jelentős részét, valamint a helyreállítási és rezilienciaépítési terv elfogadásának időpontjáig kiadott országspecifikus ajánlásokat. A terv reformokat és beruházásokat irányoz elő a zöld és digitális átállás előmozdítása, az egészségügyi rendszer rezilienciájának fokozása, a pénzmosás kockázatának mérséklése, valamint az iskolázottsági és készségszint emelése érdekében.

(22) Svédország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása várhatóan hozzájárul majd a zöld és digitális átállás terén való további előrelépéshez. A Svédország éghajlat-politikai célkitűzéseit támogató intézkedések a terv teljes allokációjának 44 %-át, míg a digitális célkitűzéseket támogató intézkedések a terv teljes allokációjának 21 %-át teszik ki. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervnek – a releváns mérföldkövekkel és célokkal összhangban történő – teljes körű végrehajtása segíteni fogja Svédországot a Covid19-válság következményeiből való gyors kilábalásban, egyúttal megerősíti rezilienciáját. A szociális partnerek és más érdekelt felek szisztematikus bevonása továbbra is fontos a helyreállítási és rezilienciaépítési terv, továbbá a helyreállítási és rezilienciaépítési terven túlmutató egyéb gazdaság- és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából, az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(23) A Bizottság 2022. május 25-én jóváhagyta Svédországnak az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendeletben ([18]) előírt partnerségi megállapodását. Svédország 2021 novembere és 2022 februárja között nyújtotta be az említett rendeletben előírt kohéziós politikai programokat. Az (EU) 2021/1060 rendelettel összhangban Svédországnak a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok programozása során figyelembe kell vennie a vonatkozó országspecifikus ajánlásokat. Ez előfeltétele annak, hogy a kohéziós politikai alapokból nyújtandó pénzügyi támogatás eredményesebbé váljon és a lehető legnagyobb hozzáadott értéket biztosítsa, egyúttal előmozdítja az említett kohéziós politikai alapok és más uniós eszközök és alapok közötti koordinációt, kiegészítő jelleget és koherenciát. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a kohéziós politikai programok sikeres végrehajtása a zöld és digitális átállást, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztést támogató beruházások szűk keresztmetszeteinek felszámolásától is függ.

(24) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv keretében kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon túl Svédország számos további kihívással szembesül a következők kapcsán: i. a lakásárak túlértékeltsége és a háztartások adósságállományának folyamatos növekedése; ii. a hátrányos helyzetű és migráns háttérrel rendelkező diákok oktatási esélyegyenlőségének hiánya, illetve a hátrányos helyzetű csoportok eredményesebb munkaerőpiaci integrációja iránti igény; valamint iii. a fosszilis tüzelőanyagoktól – többek között az orosz importtól – való függőség további csökkentése iránti igény.

(25) Az összességében jó eredmények dacára a svéd oktatási rendszerben fennálló egyenlőtlenségek rányomják bélyegüket a hátrányos társadalmi-gazdasági és migráns háttérrel rendelkező diákok alapkészségeinek szintjére. Egyre erőteljesebben kirajzolódik az országon belül és a külföldön született diákok teljesítménye közötti különbség, miközben 2009 és 2018 között kétszeresére emelkedett a migráns hátterű diákok száma. Bár a nemzetközi felmérések eredményei szerint az alapkészségek összességében javulnak, az olvasott szöveg értése tekintetében a migráns hátterű diákok és társaik közötti különbség uniós viszonylatban a legjelentősebbek közé tartozik. Ezen túlmenően a korai iskolaelhagyás aránya a külföldön született diákok körében lényegesen magasabb. Az oktatásbeli egyenlőtlenségek egyre súlyosbodnak, és gyakran a közelmúltban Svédországba érkezett, migráns háttérrel rendelkező diákok korlátozott iskolaválasztási lehetőségével állnak összefüggésben. Az oktatási eredmények terén fennálló különbségek erőteljesen befolyásolják, hogy a hátrányos helyzetű diákoknak mekkora esélyük van a munkavállaláshoz szükséges készségek elsajátítására. Van lehetőség az oktatási rendszer felépítésének és irányításának javítására, többek között a beiratkozási eljárást illetően, valamint a képzett pedagógusok tartós hiányának kezelésére, az oktatási rendszer színvonalának és méltányos jellegének fokozása érdekében. Svédország számára ugyancsak kihívást jelent a már nem tanköteles korú, alacsonyan képzett és külföldön született személyek munkaerőpiaci integrációja. Mindez összességében hozzájárul a munkaerőpiaci részvétellel és a készségekkel kapcsolatban továbbra is fennálló problémákhoz, amelyek jelentős számú munkavállalót érintenek.

([18]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).

(26) Az Unió állam-, illetve kormányfői által a versailles-i nyilatkozatban meghatározott megbízatásra válaszul a REPowerEU tervre irányuló bizottsági javaslat célja az, hogy a lehető leghamarabb megszüntesse az Unió függőségét az Oroszországból importált fosszilis tüzelőanyagoktól. E célból a Bizottság azt tervezi, hogy a tagállamokkal párbeszédet folytatva meghatározza a legmegfelelőbb nemzeti, regionális és uniós szintű projekteket, beruházásokat és reformokat. Ezen intézkedések célja általában véve a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentése és a fosszilis tüzelőanyagok Oroszországból történő behozatalának kiváltása.

(27) A nemzeti energia- és klímatervben a megújuló energiaforrások tekintetében kitűzött célok teljesítésére irányuló erőfeszítések fokozása meghatározó jelentőséggel bír. Bár uniós viszonylatban Svédországban a legnagyobb a megújuló energiaforrások aránya a bruttó belföldi energiafogyasztás tekintetében (2020-ban 51,1 %), az ország azon tagállamok közé tartozik, ahol a legmagasabb az egy főre jutó energiafogyasztás. Emellett Svédország üvegházhatásúgáz-kibocsátásának számottevő része a közlekedésből, különösen a közúti közlekedésből származik. Ez az ágazat változatlanul erősen függ a kőolajtól, amely a teljes energiamix 17,7 %-át teszi ki. Ezen túlmenően a teljesítménybeli és hálózati kapacitás korlátai – mindenekelőtt az ország déli részén – 2021 során még jelentősebbé váltak, ami gátat szab a kereskedelmi tevékenység érintett területre való telepítésének és bővülésének. A problémát tovább súlyosbítja az észak–dél irányú átviteli kapacitás szűkössége. Addicionális beruházásokra van szükség a megújuló energia, a hálózati kapacitás, valamint a svéd régiók közötti összeköttetések terén, hogy az ország a nemzeti célokkal összhangban 2040-re teljesítse a 100 %-ban megújuló energiaforrásokból előállított villamos energiára vonatkozó célt, és legkésőbb 2045-re elérje a karbonsemlegességet. Az engedélyezési eljárások további észszerűsítése enyhítené a megújuló energia bevezetésével járó terheket, különösen a szélenergia tekintetében. Az energiafogyasztásnak az energiahatékonyság növelése révén történő visszafogása szintén elengedhetetlen a szén-dioxid-kibocsátás, valamint a fogyasztók és a vállalkozások által fizetett energiaköltségek csökkentése szempontjából. A megújuló energiaforrásokba és a villamosításba eszközölt beruházások bővítése, az infrastrukturális szűk keresztmetszetek kiküszöbölése, az energiahatékonyság javítása és a közlekedési szektor fosszilistüzelőanyag-fogyasztásának csökkentése hozzá fog járulni a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függőség, így az Oroszországtól való függőség leépítéséhez is. A svéd energiamixben a fosszilis tüzelőanyagok súlya (gáz: 2,6 %, szén: 3,2 % és olaj: 17,7 % 2020-ban) jelentősen alacsonyabb az uniós átlagnál (gáz: 24,4 %, szén: 10,8 % és olaj: 32,7 % 2020-ban). Mindazonáltal van még mozgástér Svédország orosz fosszilis tüzelőanyagoktól való függőségének csökkentésére. Ez különösen igaz az olaj esetében (2020-ban az importált finomított olaj 20 %-a és az importált kőolaj 8 %-a származott Oroszországból), valamint a gáz esetében (2020-ban a teljes gázimport 13 %-a származott Oroszországból).

A gáztól és az olajtól való függőség jelentős ugyan, ám még így is elmarad az uniós átlagtól: a gáz esetében 44 %, a kőolaj esetében 23 % és a finomított olaj esetében 35 % az orosz importtól való függőség ([19]). Emellett a szomszédos országokkal való összekapcsolást célzó projektek előmozdítása fokozhatja Svédország energiaellátásának biztonságát és a regionális különbségekhez való alkalmazkodóképességét, tekintettel a közelmúltbeli geopolitikai eseményekre. Megjegyzendő, hogy az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság növelésére vonatkozó törekvések további fokozására lesz szükség ahhoz, hogy Svédország megfeleljen az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag célkitűzéseinek.

(28) Míg a klímasemlegességre való átállás és a fosszilis tüzelőanyagok kivezetésének felgyorsítása számos ágazatban jelentős szerkezetátalakítási költségekkel fog járni, Svédország a kohéziós politika keretében igénybe veheti az igazságos átmenet mechanizmust, hogy enyhítse az átállás társadalmi-gazdasági hatásait a leginkább érintett régiókban. Emellett a foglalkoztatási lehetőségek javítása és a társadalmi kohézió erősítése érdekében Svédország igénybe veheti az (EU) 2021/1057 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([20]) létrehozott Európai Szociális Alap Pluszt is.

(29) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi konvergenciaprogramot, és véleményét ([21]) az alábbi 1. ajánlás tükrözi.

(30) A Bizottság által elvégzett részletes vizsgálat és értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2022. évi nemzeti reformprogramot és a 2022. évi konvergenciaprogramot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az 1. és 2. ajánlás tükrözi. Az 1. és a 2. ajánlásban említett intézkedések elősegítik többek között a lakáspiac nem megfelelő működésével, a lakásárak túlértékeltségével és a háztartások adósságállományának folyamatos növekedésével összefüggő egyensúlyhiányok kezelését,

([19]) Eurostat (2020), Az orosz import részesedése a földgáz, a nyersolaj és a feketeszén teljes importjából. Az EU-27 átlagát tekintve a teljes behozatal az EU-27-en kívülről származó behozatalon alapul. Svédország esetében a teljes behozatal magában foglalja az Unión belüli kereskedelmet is. A nyersolaj nem foglalja magában a finomított olajtermékeket.

([20]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.).

([21]) Az 1466/97/EK tanácsi rendelet 9. cikkének (2) bekezdése alapján.

AJÁNLJA, hogy Svédország 2022-ben és 2023-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban biztosítsa, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal, figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Álljon készen arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok felhasználásával fokozza a zöld és digitális átállásra, illetve a RePowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. A 2023 utáni időszakban folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció elérésére irányuló költségvetési politikát. Csökkentse a háztartások nagy adósságállományával és a lakáspiaci egyensúlyhiánnyal kapcsolatos kockázatokat azáltal, hogy korlátozza a jelzáloghitel-kamatok adóból való levonhatóságát vagy növeli a rendszeres ingatlanadókat. Élénkítse a lakásépítési beruházásokat a legsürgetőbb hiányok enyhítése érdekében, különösen az építkezés strukturális akadályainak felszámolása és a beépíthető területek rendelkezésre állásának biztosítása révén. Javítsa a lakáspiac hatékonyságát, többek között a lakásbérleti piac reformja révén.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtását a 2022. május 4-i tanácsi végrehajtási határozatban foglalt mérföldkövekkel és célokkal összhangban. A 2021–2027-es időszakra vonatkozó kohéziós politikai programok végrehajtásának megkezdése céljából gyorsan zárja le a programozási dokumentumokról a Bizottsággal folytatott tárgyalásokat.

3. Csökkentse a társadalmi-gazdasági és migráns háttérnek a diákok oktatási eredményeire gyakorolt hatását azáltal, hogy egyenlő hozzáférési lehetőséget biztosít az iskolákhoz, valamint kezeli a képzett pedagógusok hiányát. Gondoskodjon a hátrányos helyzetű csoportok, így például a migráns háttérrel rendelkező személyek készségfejlesztéséről azáltal, hogy az igényeiknek megfelelően kiigazítja az erőforrásokat és a módszereket, ezáltal elősegítve munkaerőpiaci integrációjukat.

4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való általános függést azáltal, hogy felgyorsítja a megújuló energiaforrások bevezetését, növeli a hálózati infrastruktúrát célzó kiegészítő beruházásokat, a megfelelő hálózati kapacitás biztosítása érdekében fejleszti az országon belüli hálózatokat, fokozza az energiahatékonyságot, valamint tovább észszerűsíti a megújulóenergia-projektekre vonatkozó engedélyezési eljárásokat.

Kelt Brüsszelben, 2022. július 12-én.

a Tanács részéről
az elnök
Z. STANJURA

ISSN 1977-0979 (elektronikus kiadás)
ISSN 1725-518X (nyomtatott kiadás)

Az Európai Unió Kiadóhivatala
L-2985 Luxembourg
LUXEMBURG

HU